

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

8.2.1. SAM "Samazināt studiju programmu
fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu"
paplašinātais sākotnējais novērtējums
IZVĒRTĒJUMA ZIŅOJUMS

IEPIRKUMS NR. FM2016/56 (IZV)

2017. GADA 14.JŪLIJS

RĪGA

ZIŅOJUMA KOPSAVILKUMS

Šī Izvērtējuma mērķis ir izstrādāt 8.2.1. SAM (specifisko atbalsta mērķi) paplašināto sākotnējo novērtējumu un sagatavot ieteikumus 8.2.1. SAM ieviešanai, lai samazinātu studiju programmu fragmentāciju, attīstot studiju programmas Eiropas Savienības valodās, izņemot latviešu (turpmāk - ES valodās) un kopīgas doktorantūras studiju programmas.

Darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Izglītība, prasmes un mūžizglītība" seši specifiskā atbalsta mērķi ir vērsti uz uzlabojumiem augstākajā izglītībā: 8.1.1. SAM "Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu"; 8.1.4. SAM "Uzlabot pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju mācību vidi koledžās"; **8.2.1.SAM "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu"**; 8.2.2. SAM "Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās"; 8.2.3. SAM "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās"; 8.2.4. SAM "Nodrošināt atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei".

8.2.1. SAM intervence ir cieši saistīta ar pārējiem pieciem SAM, un tā ietekme uz izglītības jomu – uzlabota augstākās izglītības kvalitāte un konkurētspēja, skatāma visu saistīto SAM kontekstā. Ieteicams turpmākos izvērtējumus veikt visiem saistītajiem SAM vienkopus. 8.2.1. SAM ietvaros plānots atbalstīt studiju programmu ES valodās un kopīgu doktorantūras studiju programmu izstrādi, aprobāciju un akreditāciju, t.sk. akreditācijas izmaksu segšanu starptautiskās profesionālās organizācijās, izstrādāto un akreditēto studiju programmu starptautiskajai publicitātei.

8.2.1.SAM finansējums (10, 815 milj. EUR) veido 9% no kopējā augstskolām paredzētā Eiropas Sociālā Fonda finansējuma. Vērtējot 8.2.1. SAM plānoto ieguldījumu finanšu atdevi jeb ietekmi uz augstskolām saistībā ar ārvalstu studentu skaita palielinājumu, tika aprēķināts, ka finanšu ieguvumi visām augstākās izglītības iestādēm no ārvalstu studentu studiju maksājumiem, sasniegs teju 59 milj. EUR reālistiskajā scenārijā un 177 milj. optimistiskajā scenārijā. 8.2.1. SAM ietekme būs novērojama arī makroekonomiskā līmenī, un paredzams, ka papildu piesaistīti studenti atstās ietekmi uz tautsaimniecību sekojošā veidā: ar savu tiešo pienesumu Latvijas tautsaimniecībai, studiju laikā tērējot savus finanšu līdzekļus ikdienas precēm, maksājot par dzīvošanu Latvijā un piesaistot papildu tūristus; radot darba vietas izglītības un klientu apkalpošanas nozarēs; pēc studiju beigām dibinot Latvijā jaunus uzņēmumus, radot jaunas darba vietas; pēc studiju beigām atgriežoties mītnes zemē, dibinot uzņēmumu un veidojot sadarbību ar Latvijas uzņēmumiem, kā arī sagaidāma sociālā ietekme dažādības vadības izpratnē veicinot starpkultūru mijiedarbi.

Kopumā **8.2.1. SAM ietvaros tiek risinātas problēmas, kas skar doktorantūras studiju programmu fragmentāciju un pārklāšanos, kā arī visu līmeņu studiju programmu nepietiekamu konkurētspēju**. Kā pamats augstākās izglītības kvalitātes un konkurētspējas uzlabošanai kalpos studiju programmu piedāvājuma pārskatīšana un tā internacionalizācija, resursus koncentrējot uz mazāku skaitu kvalitatīvāko studiju programmu, un resursu koplietošanu starp vairākām augstskolām, veidojot zinātniskajā pētniecībā balstītas kopīgas doktorantūras studiju programmas.

Izvērtējuma pamatā ir intervences loģiskā modeļa analīze, izmantojot sekojošas metodes: intervences konceptuālās kartes izstrāde, kabineta pētījums, tiešsaistes aptauja, ekspertu intervijas, stipro, vājo pušu, iespēju un draudu analīze un izmaksu un ieguvumu analīze.

8.2.1. SAM konteksta izpētē tika analizēta **esošā situācija, augstskolām īstenojot studiju programmas ES valodās (izņemot latviešu valodu) un visas doktorantūras studiju programmas**, t.sk. kopīgas doktorantūras studiju programmas, pievēršot uzmanību gan studiju programmu piedāvājuma tendencēm, studējošos un akadēmisko personālu raksturojošiem rādītājiem, kā arī būtiskākajiem aspektiem, kas saistās ar šo studiju programmu turpmāko attīstību. Pārskata periods attiecas uz situāciju 2011.-2016.gadā.

Kopš 2011.gada studējošo skaits¹ Latvijas augstskolās un koledžās ir samazinājies par 14% (2011. gada 1. oktobrī bija 97 035 studējošie, 2016. gada 1. oktobrī 82 914), tostarp ārvalstu studentu skaits, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, ir teju trīskāršojies (2011. gada 1. oktobrī 2202 studenti, 2016. gada 1. oktobrī 6314 studenti), trīs ar pusi reizes ir pieaudzis arī apmaiņas studentu skaits (2011. gada 1. oktobrī – 515, 2016. gada 1. oktobrī – 1823). Pārskata periodā ar mērķtiecīgām augstskolu aktivitātēm būtiski audzēts studējošo skaits no Uzbekistānas, Vācijas un Indijas (studējošie no šīm valstīm veido 37% no visiem ārvalstu studējošajiem 2016. gada 1. oktobrī).

Jāatzīmē, ka pārskata periodā vietējo studentu skaits ir strauji sarucis (par 20% sešu gadu laikā) un ārvalstu studējošo piesaiste lielākajām augstskolām ļauj daļēji kompensēt vietējo studentu skaita samazinājumu.

No studiju programmu piedāvājuma puses – pēdējo sešu gadu laikā – studiju programmu skaits ir samazinājies relatīvi nedaudz (tikai par 2%), kas liecina par nepieciešamību pārskatīt gan programmu piedāvājumu, gan studiju programmu īstenošanai nepieciešamos resursus kontekstā ar studējošo skaitu.

Pozitīvi vērtējams tas, ka pēdējo gadu laikā pieaudzis akadēmiskā personāla pamatdarbā ar zinātnisko grādu skaits un ārvalstu viesprofesoru, viesdocentu un vieslektoru skaits, kas būtiski ietekmē studiju procesa kvalitāti pozitīvā virzienā. Vairākās augstskolās grūtības vēl arvien sagādā vietējo mācībspēku svešvalodu prasmes, kā arī kā neizmantots resurss ir Latvijas valsts piederīgo, kas studējuši ārvalstīs, kā mācībspēku piesaiste.

Internacionalizācijas tempu un kvalitātes kāpināšanai ir nepieciešams augstskolās nodrošināt vietējo mācībspēku profesionālās darbības izvērtēšanu, mērķtiecīgu pilnveidi un motivējošu apmaksas sistēmu, kā arī mērķtiecīgi plānot mācībspēku mobilitātes pasākumus.

2011.-2015. gadā veiktie nozīmīgie struktūrfondu ieguldījumi augstskolu infrastruktūrā (studiju un koplietošanas telpu atjaunošanā, bibliotēku, aprīkojuma modernizācijā, pieejamības sekmēšanā cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem) ir nodrošinājuši pievilcīgāku un mūsdienīgāku vidi un aprīkojumu studiju procesam, īpaši STEM nozarēs.

Šī izvērtējuma tvērums ir studiju programmas, kas tiek piedāvātas ES valodās, un visas doktorantūras studiju programmas (neatkarīgi no īstenošanas valodas). Kopējais tvērums ir 306 programmas, kas tiek īstenotas kā pilna laika studijas, kas veido aptuveni trešo daļu no visām studiju programmām.

Jāatzīmē, ka kopš 2011. gada **studiju programmu piedāvājums ES valodās** ir audzis par 6% un teju katra piektā programma valsts augstskolās un katra otrā studiju programma juridisko personu dibinātajās augstskolās tiek piedāvāta ES valodās. 2013. gadā AIP pētījumā² tika rekomendēts internacionalizēt 220 studiju programmas 19 augstskolās, kas pārskata periodā tika izpildīts daļēji. Tādējādi secināts, ka no piedāvājuma puses internacionalizācijas potenciāls vēl nav apgūts.

Palielinot ārvalstu studējošo skaitu, augstskolās kļūst aktuālāki jautājumi ne tikai par studiju procesa nodrošināšanu, bet arī par sociālā atbalsta un integrācijas pakalpojumiem gan studējošajiem, gan ārvalstu mācībspēkiem. Augstskolām jāreķinās, ka nepieciešams izveidot šo pakalpojumu klāstu vēl pirms ārvalstu studentu piesaistes – gan pilnveidojot informatīvos resursus (piemēram, mājaslapu angļu valodā), gan kopīgi ar partneriem sagatavojot piedāvājumu drošiem un mūsdienīgiem izmitināšanas risinājumiem, veselības apdrošināšanas piedāvājumiem, integrējošām aktivitātēm, u.c.

Nemot vērā ārvalstu studējošo skaitu augstskolās un konkrētās studiju programmās, tiek secināts, ka priekšnoteikumi internacionālas vides izveidei ir vien dažās augstskolās (2016. gada 1. oktobrī vairāk

¹ Balstoties uz datiem, kas publicēti IZM mājaslapā Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2016. gadā un Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2011.gadā.

² Pārskats par AI studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumiem turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem, 2013.gads

kā 100 ārvalstu studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, bija tikai 3 valsts augstskolās – RSU, RTU, LU – un 6 juridisko personu dibinātajās augstskolās – BAT, TSI, BSA, ISMA, RISEBA, REA).

Studiju programmu griezumā – vairāk kā 25 mobilie (t.sk. ārvalstu) ir 42 studiju programmās, kurās tematiski dominē Sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību tematiskās jomas. Lai sekmētu studējošo starpkultūru prasmes un veicinātu internacionalizāciju, būtu nepieciešams veicināt studijas jauktās grupās, nevis nošķirtās plūsmās. Jāatzīmē, ka daudzās piedāvātajās studiju programmās ES valodās vēl nestudē ārvalstu studenti. Pārsvārā tās ir programmas, kas ES valodās tiek piedāvātas samērā nesen – no 2015. gada, un, kā tika secināts izpēti, uzsākot mērķtiecīgas ārvalstu studējošo piesaistes aktivitātes, rezultāti tiek panākti 2-3 gadu laikā.

Lai arī ES iniciatīvas paredz kvalifikācijas paaugstināšanu un jaunu speciālistu sagatavošanu STEM jomās, Latvijas situācijā STEM studiju programmu piedāvājums angļu valodā piesaista samērā nelielu ārvalstu studējošo skaitu (katrs desmitais), augstskolu piedāvājumā un ārvalstu studentu izvēlē (teju katrs otrais students) dominē sociālās zinātnes, īpaši – vadības un administrēšanas tematiskajā jomā, kas skaidrojams gan ar relatīvi vieglāku studējošo piesaisti, gan programmu īstenošanas ekonomisko izdevīgumu augstskolām. Jāatzīmē, ka teju katrs trešais ārvalstu studējošais izvēlēties studijas veselības aprūpes programmās.

Būtiskākās problēmas studiju programmu ES valodā īstenošanā saistās ar Augstskolu likuma normām valsts augstskolām, kas nosaka, ka noslēguma, bakalaura un maģistra, darbiem jābūt valsts valodā, kā arī esošais regulējums neatbalsta ārvalstu ievēlētā akadēmiskā personāla īpatsvara pieaugumu. Tomēr, neskatoties uz šiem ierobežojumiem, pārskata periodā valsts augstskolas ir audzējušas studiju programmu piedāvājumu par vienu ceturto daļu, un ārvalstu studējošo skaits grāda vai kvalifikācijas iegūšanai ir trīskāršojies, tādējādi kopumā saasinot konkurenci starp augstskolām ārvalstu studējošo piesaistei.

Lai uzturētu un uzlabotu studiju programmu kvalitāti, nepieciešams pilnveidot potenciālo ārvalstu studentu atlasī, panākot tikai atbilstoši sagatavotu studējošo uzņemšanu un mazinot administratīvo slogu AIC un PLMP, izskatot neperspektīvus pieteikumus.

Doktorantūras studiju programmu lielāko īpatsvaru jāveido oriģinālam pētnieciskajam darbam, kura tematiskā sasaiste ar augstskolas un/vai tās sastāvā esošo zinātnisko institūciju pētniecības prioritātēm ir viens no resursu mērķtiecīgas pielietošanas un augstskolu izcilības veidošanas ceļiem.

Lielāko doktorantūras studiju programmu piedāvājumu nodrošina LU, RTU un LLU, kas kopā sniedz teju 60% no kopējā doktorantūras studiju programmu piedāvājuma valstī. LU īsteno 24, RTU – 21 un LLU – 13 pilna laika doktorantūras studiju programmas un likumsakarīgi, ka šīs augstskolas piesaista arī lielāko zinātnes finansējumu.

Paredzams, ka doktorantūras studiju un pētniecības saiknes stiprinās 2016. gadā apstiprinātās pētniecības prioritātes valsts augstskolās. Jaunizveidotās augstskolu pētniecības stratēģijas uzsver apņemšanos piesaistīt vairāk starptautisku projektu finansējuma (piemēram, DU), iesaistīt doktorantus gan Valsts pētījumu programmās, gan profesoru pētniecības projektos (piemēram, RSU), vēl plašāk izvērst sadarbību ar komersantiem (piemēram, RTU), paplašināt sadarbību ar pašvaldībām pētījumu veikšanai humanitāro un sociālo zinātņu jomās (piemēram, LU).

Praksē doktorantūras studiju programmu un pētniecisko programmu saikne ir divvirzienu process: augstskolas interesēs ir atlasīt doktorantus, kuru tēmas veido sinerģiju ar augstskolas definētajām pētnieciskajām platformām, kā arī pētījumu programmās notiekošajos projektos jābūt iespēja iesaistīties doktorantiem. Šī divvirzienu procesa veicināšanai būtu ieteicams veidot algotas pētnieku darba vietas, kurās tiktu nodarbināti doktoranti, kā tas jau tiek īstenots vairākās valstīs (Igaunija, Dānija, Nīderlande), kuru pieredze tika pētīta šī izvērtējuma ietvaros.

Katrā trešajā doktorantūras studiju programmā ir iespējams studēt arī angļu valodā, un 2016. gada 1. oktobrī doktorantūras studiju programmās studē 238 mobilie studenti, kas studē grāda saņemšanai, no tiem katrs otrais studē LU, katrs desmitais – RTU vai ISMA. Visbiežāk mobilie studenti ir

izvēlējušies tematiskās grupas Vadība un administrēšana doktorantūras studiju programmas. Katrs piektais mobilais students ir izvēlējis doktorantūras studijas STEM un medicīnas jomā (47 doktoranti).

Latvijas augstskolās tiek īstenots neliels skaits kopīgo doktorantūras studiju programmu. Tās ir Biznesa vadība (BA, RISEBA, University of Applied Sciences Kaiserslautern), E-studiju tehnoloģijas un pārvaldība (LiepU, RTU), Societehnisko sistēmu modelēšana (ViA, RTA), Valodniecība (latviešu diahroniskā un sinhroniskā valodniecība, lietišķā valodniecība un salīdzināmā un sastatāmā valodniecība) (LiepU, VeA), Starptautiskās un Eiropas tiesības (RJA, Kopenhāģenas Universitāte). Esošās kopīgās doktorantūras studiju programmas nav tematiski daudzveidīgas, un tās veidotas, savienojot esošās līdzīgas doktorantūras studiju programmas, kas nozīmē, ka starpdisciplināru jaunu kopīgo doktorantūras studiju programmu veidošanas pieredzes Latvijas augstskolām pagaidām nav.

AIP pētījumā izteiktās rekomendācijas saistībā ar kopīgām doktorantūras studiju programmām vai savstarpējas sadarbības veidošanu starp doktorantūras studiju programmām ir izpildītas daļēji. Pilnībā nav ieviesta neviena rekomendācija attiecībā uz kopīgas studiju programmas izveidi, tomēr gandrīz visos gadījumos tās izveide aizstāta ar citām sadarbības/koplietošanas formām. Sekmīgāk ir noritējusi to rekomendāciju ieviešana, kas doktorantūras studiju programmām ieteica kopīgas sadarbības veidošanu vai iekšējo pārstrukturizāciju. Izvērtējuma gaitā tika konstatētas divu veidu motivācijas kopīgas studiju programmas īstenošanai – nepieciešamība savienot akadēmiskos resursus, specializācijas vai infrastruktūru un vajadzība nākotnē palielināt starpdisciplināritāti un starptautisko sadarbību.

Pozitīvi, ka pēdējos gados atbalstu H2020 Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas ietvaros guvuši jau 3 projekti, kas paredz kopēja grāda programmu izveidi (uz projektu laiku). Visi trīs īstenoti LU Sociālo zinātņu fakultātē (projekti - PUREFOOD, SUSPLACE, CHIBOW). Šādiem projektiem ir augsts potenciāls ievērojami celt doktorantūras studiju kvalitāti. Jāatzīmē, ka Latvijas izglītības un pētniecības iestādēm nav pieredzes Erasmus Mundus kopīgo doktorantūras studiju programmu īstenošanā.

Izvērtējumā secināts, ka kopīgas doktorantūras studiju programmas izveides un īstenošanas gaitā augstskolas sastopas ar vairākiem būtiskiem šķēršļiem un apgrūtinājumiem.

Potenciālajiem partneriem jāspēj vienoties par visu studijas programmu aspektu integrēšanu un to niansēm, paredzot kopīgus uzņemšanas nosacījumus, kvalitātes nodrošinājuma sistēmu, programmas satura principus, kursu savietojamību, mobilitātes apjomu, norēķinu kārtību, mācībspēku apmaksu, promocijas īstenošanas pieeju un ar diplomu piešķiršanu saistītajiem jautājumiem.

Kopīgojot un veidojot starpdisciplinārāku studiju programmu, jāreķinās ar studējošo zināšanu līmeņa izlīdzināšanas vajadzībām. Programmu pieredze liecina, ka studējošajiem no dažādām augstskolām var būt atšķirīga zināšanu bāze.

Kopīgās doktorantūras studiju programmas licencēšanas un akreditēšanas process ir administratīvi smagnējs un var būt ilgstošs. Lēmumu par studiju programmu izveidi apstiprina augstskolu Senāti: katra kopīgās studiju programmas daļa tiek licencēta un akreditēta (esošā akreditētā virziena ietvaros) atsevišķi. Ja augstskola iesniegusi licencēšanai doktorantūras studiju programmu, atzinumu lūdz arī Latvijas Zinātnes padomei (saskaņā ar Zinātniskās darbības likuma 16. panta 7. punktā noteikto). Ja partneru kompozīcija mainās, Senāta lēmumu pieņemšana un akreditācija jāiziet vēlreiz.

8.2.1. SAM plānots atbalstīt studiju programmu akreditāciju starptautiskajās profesionālajās organizācijās. Kopumā starptautiskās profesionālās akreditācijas procedūra studiju programmā ir līdzīga neatkarīgi no pārstāvētās tematiskās jomas, studiju programmas līmeņa un veida, taču studiju programmai jābūt ar īstenošanas pieredzi vairāku gadu garumā. Procedūra kopīgi īstenojamo un dubultdiploma studiju programma akreditācijai ir līdzīga un akreditācijas procedūras ilgums ir 3-5 gadi.

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Ievads.....	10
1.1. Dokumenta nolūks un izvērtējuma mērķis	10
1.2. Dokumenta organizācija	10
1.3. Izvērtējuma apjoms un ierobežojumi	11
1.3.1. Izvērtējuma tvērums	11
1.3.2. Izvērtējuma ierobežojumi.....	12
2. Izvērtējuma pieeja un metodoloģija	18
2.1. Izvērtējuma jautājumi	18
2.2. Izvērtējuma posmi	19
2.3. Izvērtējuma metodes	21
2.3.1. Intervences konceptuālās kartes izveide (Concept mapping)	21
2.3.2. Loģiskajā modelī bāzētā ietekmes izvērtēšana (Theory based evaluation) ...	21
2.3.3. Kabineta pētījums	21
2.3.4. Tiešsaistes aptauja	22
2.3.5. Padziļinātas, daļēji strukturētas ekspertu intervijas	22
2.3.6. SVID analīze.....	23
2.3.7. Izmaksu un ieguvumu analīze	23
2.4. Datu un informācijas avoti.....	24
3. Esošās situācijas pārskats	27
3.1. Studiju programmas ES valodās Latvijas All	27
3.1.1. Studiju programmu piedāvājums ES valodās.....	27
3.1.2. Studiju programmu ES valodās pārklāšanās.....	40
3.1.3. ES valodās studējošo profils	47
3.1.4. ES valodās pasniedzošā akadēmiskā personāla profils.....	60
3.1.5. Ārvalstu studentu un akadēmiskā personāla piesaiste.....	63
3.1.6. Ar studiju programmu ES valodās ieviešanu saistītas problēmas.....	72
3.1.7. ES valstu pieredze studiju programmu ES valodās īstenošanā	74
3.2. Doktorantūras studiju programmas Latvijas All	83
3.2.1. Doktorantūras studiju programmu piedāvājums.....	83
3.2.2. Doktorantūras studiju programmu pārklāšanās.....	92
3.2.3. Studējošo profils doktorantūras studiju programmās	101
3.2.4. Akadēmiskā personāla profils doktorantūras studiju programmās.....	103
3.2.5. Ar kopīgo doktorantūras studiju programmu ieviešanu saistītas problēmas.....	104
3.2.6. Doktorantūras studiju programmu saikne ar All pētniecības programmām.....	106
3.2.7. ES valstu pieredze kopīgajās doktorantūras studiju programmās.....	109
4. Latvijas augstākās izglītības eksportspēja	117
4.1. Augstākās izglītības eksportspējas attīstības dinamika	117
4.2. Akreditācijas iespējas starptautiskajās profesionālās organizācijās.....	124
5. Līdzšinējie ieguldījumi 8.2.1. SAM kontekstā.....	129
5.1.1. ESF 2007.-2013. gada plānošanas perioda darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" 1.1.2.2.1. aktivitātes rezultāti	129

5.1.2.	<i>Erasmus Mundus 2009.-2013.gada pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam.....</i>	<i>134</i>
5.1.3.	<i>Ziemeļvalstu Ministru padomes programmu Nordplus 2012.-2016. gada pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam</i>	<i>138</i>
5.1.4.	<i>Vennera-Grena fonda (ASV) pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam.....</i>	<i>139</i>
5.1.5.	<i>Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam</i>	<i>140</i>
6.	8.2.1.SAM loģiskā modeļa izvērtējums.....	145
6.1.	8.2.1.SAM intervences konceptuālā karte.....	146
6.2.	8.2.1.SAM plānotā ieguldījuma sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem.....	149
6.2.1.	8.2.1.SAM nozīmīgums (<i>Intervention Relevance</i>)	149
6.2.2.	8.2.1.SAM rezultativitāte (<i>Intervention Effectiveness</i>)	152
6.3.	8.2.1.SAM plānotais ieguldījums un tā sākotnējā ietekme	154
6.3.1.	8.2.1. SAM plānotais ieguldījums.....	154
6.3.2.	8.2.1.SAM plānoto ieguldījumu finanšu atdeve (<i>Intervention Efficiency</i>)....	155
6.3.3.	8.2.1.SAM plānoto ieguldījumu lietderība (<i>Intervention Utility</i>).....	157
7.	Secinājumu un priekšlikumu kopsavilkums	160

Saīsinājumi un skaidrojumi

Apzīmējums/ saīsinājums	Skaidrojums
AACSB International	Starptautiskā biznesa augstskolu attīstības asociācija
AI	Augstākā izglītība
AIC	Akadēmiskās informācijas centrs
AII	Augstākās izglītības iestādes, augstskolas
AIKA	Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra
AIKNC	Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs
AIP pētījums	Pārskats par AI studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumiem turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem, 2013.gads
ANG	Angļu valoda
AP	Akadēmiskais personāls
ĀM	Ārlietu ministrija
CSP	LR Centrālā statistikas pārvalde
CEEMAN	Centrālās un Austrumeiropas vadības izglītības asociācija
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CHOBOW	Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktā inovatīvā mācību tīkla programmas projekts "Bērni karā"
CORDIS	Eiropas Komisijas informācijas portāls par aktivitātēm pētniecības un attīstības jomās
Darbības programma	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība”
DSP	Doktorantūras studiju programma/as
EACEA	Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra
ECTS	Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēma
EDIM	Erasmus Mundus Eiropas doktorantūra industriālajā vadībā
EFMD	Izcilība vadības izglītībā un attīstībā
Eiropa 2030	Eiropas Savienības attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
EIRR	Projekta ekonomiskās atdeves likme
EMKMP	Erasmus Mundus kopīgo maģistra studiju programma
ENPV	Ekonomiskā diskontētās naudas plūsmas vērtība
ENAAE	Eiropas Inženierizglītības akreditācijas tīkls
ES	Eiropas Savienība
ESG	Eiropas standarti un vadlinijas kvalitātes nodrošināšanai
ES valodas	Eiropas Savienības valodas, izņemot latviešu
ESSBJR	Eiropas Savienības Stratēģijas Baltijas jūras reģionam
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EVALSED	Socioekonomiskās attīstības izvērtējuma vadlinijas
EVAK	Eiropas veselības apdrošināšanas karte
Ex-ante	Sākotnējais novērtējums
Ex-post	Gala novērtējums
EQANIE	Eiropas informātikas izglītības kvalitātes nodrošināšanas tīkls
EQAR	Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrs
FIRR	Projekta finansiālās atdeves likme
FNPV	Finanšu diskontētās naudas plūsmas vērtība
FM	Finanšu ministrija
IELTS	Starptautiskā angļu valodas testa sistēma, no angļu valodas: <i>International English Language Test System</i>
IeM	Iekšlietu ministrija
IIA	Izmaksu un ieguvumu analīze
IKT	Informāciju un komunikācijas tehnoloģijas
IKP	Iekšzemes kopprodukts
Interim	Starpizvērtējums
INPATH-TES	Projekts, lai izstrādātu doktorantūras programmu inženierzinātnēs par termiskās enerģijas uzglabāšanas tehnoloģijām un to pielietojumu. No angļu valodas: <i>Innovation Pathways for TES</i>
ISCED	Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija
ITN	Inovatīvie mācību tīkli
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KPMG pētījums	AI eksportspējas novērtējuma un rekomendāciju izstrādes gala ziņojums - izstrādātājs: SIA „KPMG Baltics”, pasūtītājs: Valsts Kanceleja, 2011.gads

KDSP	Kopīgā doktora studiju programma
Latvija 2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LZP	Latvijas Zinātnes padome
MACOMA	Erasmus Mundus doktorantūras programma jūras un piekrastes attīstībā
MARES	Erasmus Mundus doktorantūras programma jūras ekosistēmas veselībai un saglabāšanai
MISOCO	Eiropas maģistrs starptautiskajā migrācijā un sociālajā kohēzijā
Mobilie studenti	Personas, kuras iepriekšējo izglītību ieguvušas ārpus Latvijas (rādītājs ieviests apsekojuma 1-Augstskola, koledža veidlapā no 2014.gada un aizvieto iepriekš lietoto rādītāju – ārvalstu studenti)
MK	LR Ministru kabinets
NL	Nepilna laika studijas
NIID	Nacionālā izglītības iespēju datubāze, interneta vietne, kurā pieejama informācija par Latvijas izglītības iestāžu piedāvātajām izglītības iespējām
NAP 2020	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam
PA	Privātās augstskolas jeb juridisko personu dibinātās augstskolas
Pasaules bankas pētījums ³	Pētījums par augstākās izglītības pārvaldību sadarbībā ar Pasaules banku, kas notiek no 2016.gada maijam līdz 2018.gada 30.jūnijam
PP	Pētniecības platformas
PL	Pilna laika studijas
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PUREFOOD	Marijas Sklodovskas-Kirī grants - jauno zinātnieku pētniecības un mācību tīkls urbānās un reģionālās pārtikas dinamikas jomā
RIS3	Valstu/reģionālās izpētes un inovāciju stratēģijas gudras specializācijas jomā ⁴
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
SPEV	Studiju programmas Eiropas Savienības valodās, izņemot latviešu, vai studiju programmas, kas tiek realizētas gan latviešu, gan kādā vai vairākās no Eiropas Savienības valodām
STEM	Zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika
SVID	Stipro, vājo pušu, iespēju un draudu analīze
Socrates-Erasmus	Izglītības apmaiņas programma
SUSPLACE	Marijas Sklodovskas-Kirī zinātniskais projekts jaunajiem pētniekiem
TOEFL	Angļu valodas zināšanu tests, no angļu valodas: <i>Test of English as a Foreign Language</i>
THE-ICE	Starptautiskais izcilības centrs tūrismā un viesmīlībā, no angļu valodas: <i>International Centre of Excellence in Tourism and Hospitality Education</i>
VA	Valsts dibinātās augstskolas
VIIS	Valsts izglītības informācijas sistēma
VISC	Valsts izglītības satura centrs
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
ZI	Zinātniskā institūcija

³ Pētījums pieejams šeit:

<http://www.izm.gov.lv/lv/izglitiba/augstaka-izglitiba/petijums-augstakas-izglitibas-parvaldibas-efektivizacijai>

⁴ http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/ec.europa.eu/regional_policy/sources/.../smart_specialisation_en.pdf

1.1. Dokumenta nolūks un izvērtējuma mērķis

Šis dokuments ir SIA „Jaunrades laboratorija” (turpmāk– Izpildītājs) sākotnējā izvērtējuma ziņojums Latvijas Republikas Finanšu ministrijas (turpmāk– Pasūtītājs vai FM) iepirkumam “Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.– 2020. gada plānošanas perioda darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 8.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu” paplašinātā sākotnējā novērtējuma izstrāde” (turpmāk– Iepirkums vai Izvērtējums), kas sagatavots, pamatojoties uz Iepirkuma Tehnisko specifikāciju (turpmāk – TS), Izpildītāja piedāvājumu un 2017. gada 15. martā Pasūtītājam iesniegto levada ziņojumu un tā papildinājumiem.

Sākotnējā izvērtējuma atziņas un priekšlikumi var tikt izmantoti, izstrādājot 8.2.1. SAM un ar to saistīto SAM projektu vērtēšanas kritērijus, projektu pieteikumu vērtēšanas metodiku, Ministru kabineta (turpmāk - MK) noteikumus par attiecīgo SAM īstenošanas kārtību u.c. ar SAM ieviešanu saistītajiem dokumentiem. Šajā dokumentā ietvertie secinājumi un rekomendācijas ir vērā ņemami, turpmāk veicot 8.2.1. SAM starpizvērtējumu (interim) un gala novērtējumu (ex-post) ES struktūrfondu izvērtēšanas procesa ietvaros.

Saskaņā ar Iepirkuma TS šī izvērtējuma mērķis ir izstrādāt 8.2.1. SAM paplašināto sākotnējo novērtējumu un sagatavot ieteikumus 8.2.1. SAM īstenošanas mehānisma (atbalsta nosacījumu) ieviešanā, lai samazinātu studiju programmu fragmentāciju, attīstot studiju programmas Eiropas Savienības valodās, izņemot latviešu (turpmāk - ES valodās) un kopīgas doktorantūras studiju programmas.

Atbilstoši sākotnējā izvērtējuma nolūkam (EVALSED metodoloģija) šī izvērtējuma mērķi var tikt noteikti šādi: pārbaudīt 8.2.1. SAM plānošanas loģikas atbilstību ES un nacionālajām vajadzībām un sniegt priekšlikumus ESF vadošajai iestādei (FM) sakarā ar 8.2.1. SAM ieviešanu, t.sk. priekšlikumus atbalsta nosacījumiem.

1.2. Dokumenta organizācija

Izvērtējuma ziņojums sastāv no septiņām nodaļām:

- levads – daļā sniegts vispārīgs šī dokumenta nolūks, dokumenta organizācija, kā arī definēts izvērtējuma tvērums un ierobežojumi.
- Izvērtējuma pieeja un metodoloģija – daļā detalizēti aprakstītas darbā pielietotās metodes, kopējais metodoloģiskais un teorētiskais ietvars, kā arī norādīti datu avoti.
- Esošās situācijas pārskats – daļā sniegta informācija par SPEV īstenošanas aspektiem Latvijas All un doktorantūras studiju programmām.
- Latvijas AI eksportspēja – daļā sniegts SIA „KPMG Baltics” 2011. gadā veiktā pētījuma “AI eksportspējas novērtējums un rekomendāciju izstrāde” rezultātā sniegto ieteikumu ieviešanas izvērtējums, kā arī analizētas piecas starptautiskās akreditācijas aģentūras.
- Finanšu instrumentu līdzšinējo ieguldījumu rezultāti SAM kontekstā – daļā aprakstīti finanšu instrumenti, kuru rezultāti sniedz ieguldījumu 8.2.1. SAM.
- 8.2.1. SAM loģiskā modeļa izvērtējums daļā izvērtēti 8.2.1. SAM loģiskā modeļa elementi, to sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem.

- Secinājumu un priekšlikumu kopsavilkums – tabulas veidā atspoguļoti secinājumi un priekšlikumi.

Izvērtējumam pievienoti 25 pielikumi, no tiem 9 pielikumi ir MS Excel datņu veidā.

1.3. Izvērtējuma apjoms un ierobežojumi

1.3.1. Izvērtējuma tvērums

Šī izvērtējuma **objekts** ir "Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.– 2020. gada plānošanas perioda darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 8.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu” (turpmāk- 8.2.1. SAM). **Izvērtējuma tvērumu veido⁵ 306 pilna laika studiju programmas⁶** (t.i., 1/3 daļa no visām pilna laika studiju programmām), kuras sniedz 25 Latvijas augstskolas un 3 koledžas, t.sk.

- 16 valsts All, kas īsteno SPEV un/vai DSP;
- 9 juridisko personu dibinātas All, kas īsteno SPEV un t.sk. 5 All, kas īsteno DSP;
- 3 juridisko personu dibinātas koledžas, kas īsteno SPEV;
- valsts All īstenotās 167 SPEV, juridisko personu dibināto All īstenotās 67 SPEV, juridisko personu dibināto koledžu 7 SPEV;
- valsts All īstenotās 90⁷ DSP un juridisko personu dibināto All īstenotās 9 DSP neatkarīgi no īstenošanas valodas.

Izvērtējuma mērķa īstenošanas plānā ņemts vērā, ka 8.2.1. SAM paredzēta sinerģija ar virkni citu SAM:

- 8.1.1. SAM “Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu” (infrastruktūra, IKT);
- 8.1.4. SAM “Uzlabot pirmā līmeņa profesionālās AI STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju mācību vidi koledžās” (infrastruktūra, IKT);
- 8.2.2. SAM “Stiprināt All akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās” (atbalsts ārvalstu akadēmiskā personāla darbam; akadēmiskā personāla kompetenču pilnveide, jauno doktoru piesaiste);
- 8.2.3. SAM “Nodrošināt labāku pārvaldību All” (atbalsts All stratēģiju ieviešanai, studiju padomju darbam, kvalitātes sistēmām un e-risinājumiem);
- 8.2.4. SAM “Nodrošināt atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei”;
- 1.1.1. SAM “Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā”.

8.2.1. SAM izvērtējums balstās uz intervences loģiskā modeļa pārbaudi, kas izklāstīts nākamajās sadaļās. **8.2.1. SAM loģiskais modelis**, kā tas ir atspoguļots 1.attēlā, tika uzbūvēts, pamatojoties uz programmu plānošanas metodoloģiju (angl.– *Programme Planning*) un Darbības programmā sniegto

⁵ Rēķinot pēc situācijas 2015. gada 1. oktobrī.

⁶ Skaitis rēķināts studiju programmās, kas tiek realizētas pilna laika formā, 17. un 18. Pielikumos atsevišķi norādītas arī nepilna laika formā realizētās studiju programmas. Kopējā tvērumā ietilpst visas SPEV un visas DSP (neatkarīgi no īstenošanas valodas).

⁷ Jāņem vērā, ka arī starp DSP ir SPEV, līdz ar to studiju programmu kopas pārklājas. Saskaņā ar Izvērtējumu 34 DSP tiek īstenotas arī kā SPEV.

informāciju. 1. attēlā sniegtais loģiskais modelis ir ilustratīvs, jo satur tikai EVALSED noteiktos elementus. Detalizētā 8.2.1. SAM loģika (rezultātu ķēde) sniegta 49. attēlā "8.2.1. SAM konceptuālā karte" un paskaidrota 6.1. sadaļā, t.sk. iezīmējot citu SAM ietekmi uz 8.2.1. SAM sagaidāmo efektu.

Vērtējot 8.2.1. SAM loģisko modeli, tiek pieņemtas šādas definīcijas:

➤ **Kopīgā doktora studiju programma (KDSP) ir:**

- Atbilstoši Augstskolu likuma 55.1 pantā ietvertajām prasībām realizēta un licencēta doktora studiju programma, kuras apguves rezultātā tiek izsniegts kopīgs diploms, vai pēc All izvēles (MK noteikumi Nr. 202) katras augstskolas diploms ar pielikumu, kurā norādīta būtiska informācija par partnerinstitūciju un tajā realizēto studiju programmas daļu;
- Atbilstoši All noslēgtajiem sadarbības līgumiem realizēta KDSP, kuras apguves rezultātā tiek izsniegti katras partneraugstskolas diplomi.

➤ **Studiju programmas ES valodā (SPEV) ietver:**

- Valsts All atbilstoši Augstskolu likuma 56.3 pantā noteiktajiem gadījumiem īstenotas studiju programmas;
- Pilnībā ES valodā īstenotu studiju programmu⁸;
- Studiju programmas, kuru ietvaros studijas ES valodā notiek pēc individuāla plāna⁹;
- Studiju programmas, kas notiek paralēlās plūsmās latviešu un ES valodā.

1.3.2. Izvērtējuma ierobežojumi

Izvērtēt studiju programmu fragmentācijas samazināšanas un resursu koplietošanas stiprināšanas pieeju var, ņemot vērā vairākus ierobežojumus:

- Studiju programmu satura pārklāšanās (dublēšanās) kritēriji šajā izvērtējumā netika definēti, jo satura pārklāšanās ir izglītības ekspertu kompetencē, kas šī izvērtējuma īstenošanā nav iesaistīti atbilstoši Nolikumam. Pārējie studiju programmu pārklāšanās kritēriji tika apkopoti, izmantojot avotus: "Pārskats par AI studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumiem turpmākai studiju programmai, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem"¹⁰ (turpmāk – AIP pētījums), "AI eksportspējas novērtējuma un rekomendāciju izstrādes gala ziņojums"¹¹ (turpmāk – KPMG pētījums); Pētījums par AI pārvaldību sadarbībā ar Pasaules banku¹² (turpmāk – PB pētījums). Tika veikta apkopoto kritēriju analīze un atlasītie kritēriji tika saskaņoti ar Pasūtītāju 2017. gada 3. maijā.

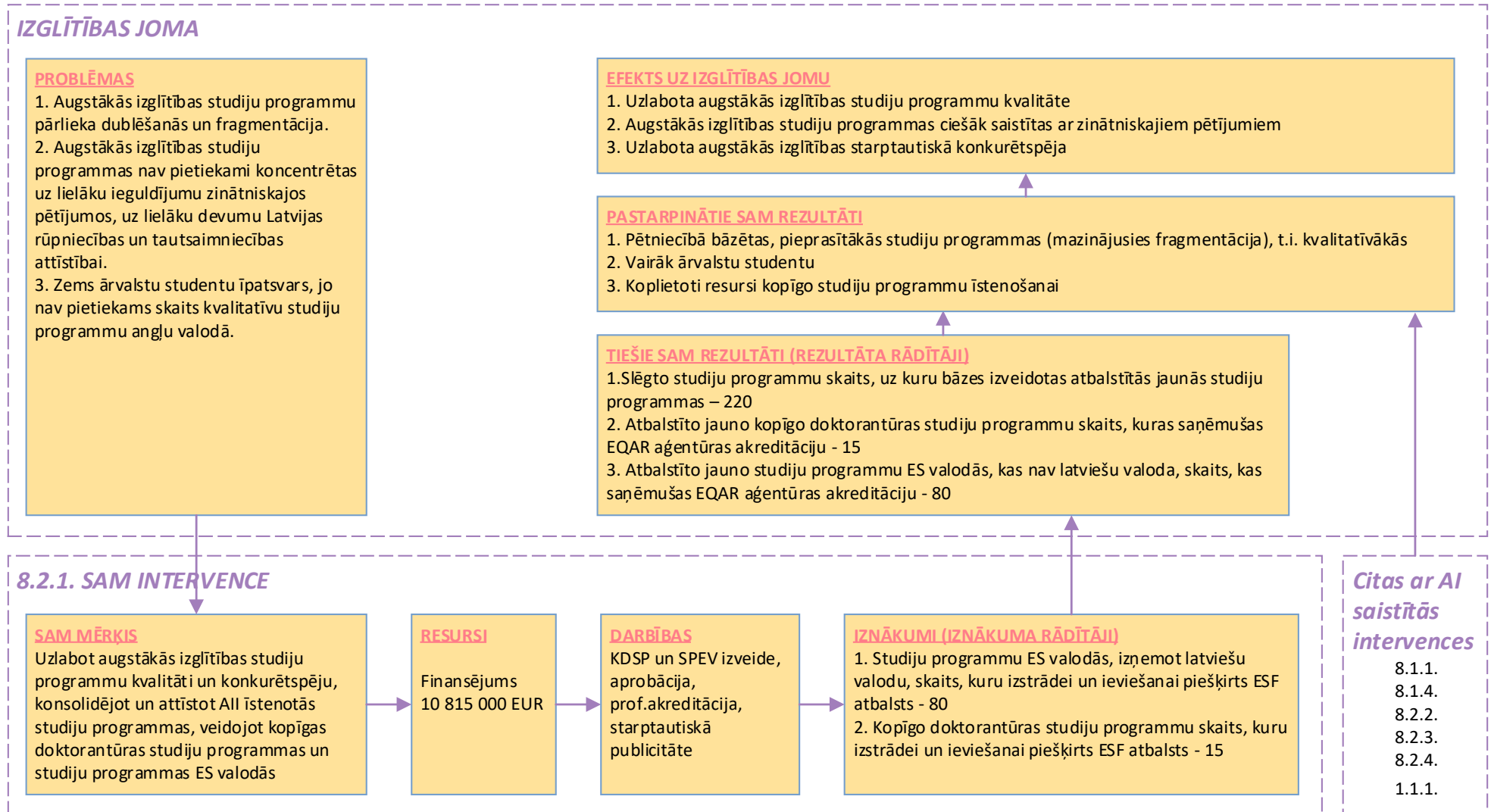
⁸ Piemēram, *Study in Latvia* sniegtajā programmas aprakstā ir norādīts, ka studiju programma tiek īstenota angļu valodā un tālāk seko skaidrojums – "International students study in English in special groups formed for international students".

⁹ Piemēram, *Study in Latvia* sniegtajā programmas aprakstā ir norādīts, ka studiju programma tiek īstenota angļu valodā un tālāk seko skaidrojums – "International students study in English and Latvian according to an individual plan".

¹⁰ Pārskats par augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumiem turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem; Augstākās izglītības padome, Rīga 2013 (pieejams – www.aip.lv/getfile-pdf.php?art=Projekta%20gala%20ZINOJUMS_13_05_2013)

¹¹ Augstākās izglītības eksportspējas novērtējuma un rekomendāciju izstrādes gala ziņojums. Izstrādātājs: SIA „KPMG Baltics”, pasūtītājs: Valsts Kanceleja. Rīga 2011. – Pieejams: <http://petijumi.mk.gov.lv/ui/DocumentContent.aspx?ID=3938>

¹² ESF projekts Nr. 8.3.6.1/16/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos", Pētījums par augstākās izglītības pārvaldību sadarbībā ar Pasaules banku. Pētījuma ziņojumi un prezentācijas 1. daļa, pieejams: <http://www.izm.gov.lv/lv/izglitiba/augstaka-izglitiba/petijums-augstakas-izglitiba-parvaldibas-efektivizacijai>

Avots: Programmu plānošanas metodoloģija; darbības programma "Izaugsme un nodarbinātība".

- Medicīnas jomā Eiropā studiju programmas un All netiek akreditētas starptautiskajās profesionālajās organizācijās. Pastāv pieņemta nozares prakse absolventiem individuāli apliecināt kvalifikāciju. Šī izvērtējuma kontekstā minētā prakse netika izvērtēta;
- Statistikas datu pieejamība un ticamība ierobežota ar CSP apsekojuma "1-Augstskolas, koledžas" datiem un IZM datiem, izvērtējuma nolūkos tika pieņemts, ka dati ir pilnīgi un ticami. Konsultanti izmantoja 08.03.2017. CSP iesniegto datubāzi un 20.03.2017. IZM iesniegto datubāzi (t.s. MASTERFAILS). Abas datubāzes izmantotas studiju programmu piedāvājuma, studējošo skaita, studējošo profila un akadēmiskā personāla profila izveidei, identificējot atšķirības starp CSP un IZM apkopotajiem datiem, tika izmantoti CSP dati, citi gadījumi norādīti pie attiecīgajām tabulām un attēliem.
- Informācija par aktuālo SPEV piedāvājumu tika gūta no vietnēm NIID un *Study in Latvia*, pēc Izpildītāja pasūtījuma VIAA sagatavoja MS Excel datni ar studiju programmu piedāvājumu uz 20.04.2017. Informācija par aktuālo studiju programmu piedāvājumu un KDSP tika gūta no AIC apkopojuma par Akreditētajiem un licencētajiem studiju virzieniem un AI programmām (aktualizēta 22.03.2017.);
- SVID analīzei informācija tika gūta no All pašvērtējuma ziņojumiem, par kuru publisko pieejamību uzrādīts 3. Pielikumā (All pašvērtējuma ziņojumu publiskā pieejamība), All stratēģijām atbilstoši IZM sniegtajai informācijai 23.03.2017., par kuru publisko pieejamību informācija uzrādīta 4. Pielikumā (All stratēģijas, kas izmantotas Izvērtējuma īstenošanā), statistikas datiem no CSP apsekojuma "1-Augstskola, koledža" un Izpildītāja realizētās aptaujas rezultātiem, kā arī pēc pieprasījuma no All iesūtītajiem datiem. Kā papildus avots tika izmantota All mājaslapās publicētā informācija, kas skatīta laika periodā no 03.03.2017. līdz 07.06. 2017.;
- Atsevišķu TS uzdevumu īstenošanu ierobežoja atbilstošu datu un/vai to griezumu trūkums CSP un IZM datubāzēs par pieprasīto laika periodu no 2011.- 2015. gadam, kā arī All iespējas apkopot un sniegt attiecīgo statistiku. Atbilstošu datu un/vai to griezumu trūkuma ietekme uz TS uzdevumu izpildi apkopota 1. tabulā.

1. tabula. Atbilstošu datu un/vai to griezumumu trūkuma ietekme uz TS uzdevumu izpildi

TS uzdevums	Datu trūkums	Izmantotie dati
1.1.1. Identificēt ES programmas nosaukumu vai starpvalstu līgumu, ja konkrētā programma tiek īstenota šādas sadarbības ietvaros.	Šos datus bija paredzēts precizēt sadarbībā ar All ar informācijas pieprasījumu palīdzību, jo IZM, AIC, NIID un <i>Study in Latvia</i> dati, kā arī informācija All mājaslapās nepieciešamo informāciju pilnā apjomā par periodu no 2011.- 2015. gadam neietver.	Indikatīvi (taču ne visaptveroši) dati par atsevišķu programmu saikni ar ES programmām tika precizēti ekspertu intervijās, telefonsarunās ar All pārstāvjiem un sniegtajās atbildēs uz informācijas pieprasījumu.
1.1.1.3. SPEV pārklāšanās (dublēšanās) analīze.	Uzdevuma īstenošanai tika sagatavots saraksts ar kritērijiem, tomēr darba gaitā tika konstatēts, ka virkne salīdzināmu kvalitatīvo datu nav iegūstama no All pašvērtējuma ziņojumiem un stratēģijām.	Izpildītājs samazināja matricā iekļautā kvalitatīvā vērtējuma pozīciju skaitu, izmantojot datus, kas pieejami par visām salīdzināmajām studiju programmām un ir savā starpā salīdzināmi. Tika izmantoti sekojoši kritēriji: Studiju programmu nosaukums (identisks vai līdzīgs); Studiju programmu tematiskais kods (pēc Latvijas izglītības klasifikācijas sistēmas); Studiju programmu veids (akadēmiska vai profesionālā programma); Studiju programmu īstenošanas forma (pilna laika, nepilna laika); Studējošo skaita dinamika studiju programmā, t.sk. mobilo studentu skaits 2015. gada 1. oktobrī.
1.1.2., 1.2.2. Studējošo profila izveide.	Datus bija paredzēts precizēt sadarbībā ar All ar datu pieprasījumu palīdzību, jo CSP iesniegtā datubāze satur tikai daļu no nepieciešamās informācijas, kā arī tajā nav iekļauti atsevišķu studiju programmu identificējoša informācija. Sākot ar 2014. gadu apsekojumā "1-Augstskola, koledža", tiek ievākta statistika par mobilajiem studentiem, nevis ārvalstu studentiem. All informēja, ka normatīvais pamats studējošo datu uzskaitē ir Augstskolu likuma 46. panta septītā daļa un MK 27.03. 2007. noteikumi Nr. 203 "Studējošā personas lietas noformēšanas un aktualizēšanas kārtība". Šie normatīvie akti arī nosaka All uzkrāto datu apjomu par studējošajiem, un papildus informācija All nav jāuzkrāj. Nav pieejami dati par: Ārvalstu vai mobilo studentu studējošo izglītības līmeni; studiju ilgumu konkrētajā programmā, piederības valsti programmu līmenī.	Izvērtējuma nolūkos konsultanti apvienoja 08.03.2017 CSP iesniegto datubāzi un 20.03.2017. IZM iesniegto datubāzi (t.s. MASTERFAILS par studējošo skaitu) par 2015. gadu. Ierobežotā apjomā pieejami sekojoši dati: Ārvalstu studējošo valstiskā piederība studiju programmu līmenī (2011.-2013. gads tikai All līmenī, 2014.-2015. gads par mobilajiem studentiem bakalaura, maģistra un doktorantūras studiju programmu līmenī.
1.1.3., 1.2.3. Akadēmiskā personāla profila izveide.	Dati akadēmiskā personāla profila izveidei bija paredzēts iegūt ar All adresētu informācijas pieprasījumu palīdzību, jo CSP un IZM datu bāzēs pieejama informācija par akadēmisko personālu tikai All līmenī. Tika plānots, ka iegūtie dati studiju programmu vai to grupu griezumā tiks izmantoti kā salīdzinošie rādītāji, jo pastāv liela iespēja, ka liela daļa no akadēmiskā personāla tiek nodarbināta vairākās studiju programmās vienlaikus – gan vienas nozares dažādu līmeņu (bakalaura un profesionālās, maģistra, doktora), gan dažādu nozaru	Tiek izmantoti dati All līmenī. Tiek analizēti dati par All ārvalstu akadēmisko personālu, kuram All nav ievēlēšanas vieta (viesprofesori, viesdocenti, vieslektori) un par akadēmisko personālu no ārvalstīm (dati pieejami sākot no 2014. gada). DSP gadījumā tiek analizēti dati par All akadēmiskā personāla personām ar zinātnisko grādu. Kā papildus risinājums tika izveidota All zinātnu un studiju prroktoru, starptautiskā departamenta vadītāju un DSP un

TS uzdevums	Datu trūkums	Izmantotie dati
	studiju programmās. Tomēr ņemot vērā All sniegto informāciju, jāsecina, ka daļā All izmantotā akadēmiskā personāla uzskaites sistēma neatbalsta informācijas sagatavošanu studiju programmu (SPEV, DSP) griezumos par laika periodu no 2011. līdz 2015. gadam.	SPEV programmu vadītāju aptauja, kurā iekļauti vairāki jautājumi par akadēmiskā personāla raksturojumu.
1.1.4. All pieredze ārvalstu studentu un ārvalstu akadēmiskā personāla piesaistē.	All pieredze ārvalstu studentu un ārvalstu akadēmiskā personāla piesaistē publiskajā telpā ir atspoguļota tik nelielā apjomā, ka tas neļauj veikt Izvērtējuma ietvaros nepieciešamos secinājumus. Virkne All uzskata, ka šāda veida informācija ir sensitīva, jo ietver All know-how par ārvalstu studentu piesaisti un nav sniedzama trešajām pusēm.	Uzdevuma izpildē tiek izmantota publiski pieejamā informācija un ekspertu intervijās iegūtā informācija, kā arī atsevišķu All sniegtā informācija. Iespēju robežās skatītas arī All internacionalizācijas stratēģijas un plāni, kuri gan pārsvarā satur tikai vispārīgu informāciju. Papildus tika izveidota All zinātņu un studiju prorektoru, starptautiskā departamenta vadītāju un DSP un SPEV programmu vadītāju aptauja, kurā iekļauti vairāki jautājumi par All pieredzi ārvalstu studentu un akadēmiskā personāla piesaistē.
1.1.5. All priekšlikumi /plāni jaunu SPEV izveidei.	All pašvērtējuma ziņojumos un stratēģijas ir pieejama tikai vispārīga informācija.	All plāni tika precizēti intervijās.
1.2.1.3. DSP pārklāšanās (dublēšanās) analīze.	Izpildītājs sākotnēji izveidoja matricu, programmu ar identiskiem nosaukumiem un programmu ar līdzīgiem nosaukumiem salīdzināšanai pēc virknes kvalitatīvo datu, kuri raksturo studiju programmu, taču vairumā gadījumu All pašnovērtējuma ziņojumi un stratēģijās nepieciešamā joma ir atspoguļota pārāk vispārīgi, lai no tiem iegūtu šim izvērtējumam nepieciešamos datus atsevišķu studiju programmu griezumā.	Izpildītājs samazināja matricā iekļautā kvalitatīvā vērtējuma pozīciju skaitu, izmantojot datus, kas pieejami par visām salīdzināmajām studiju programmām un ir savā starpā salīdzināmi.
1.2.1.4. Izvērtēt DSP saikni ar pētniecību.	All pētniecības vai attīstības stratēģijas norāda pētniecības programmas vispārīgi, taču nenorāda, ka tās saistītas konkrēti ar DSP, un retos gadījumos norāda studējošo konkrēto iesaisti šādās programmās.	Secinājumi par saikni izdarīti, balstoties uz nosaukumiem (pētniecības programmu un DSP); konkrētās iesaistes piemēri norādīti tur, kur tas bija iespējams pēc publiskajiem All datiem. Kā papildus risinājums tika izveidota All zinātņu un studiju prorektoru, starptautiskā departamenta vadītāju un DSP un SPEV programmu vadītāju aptauja, kurā iekļauti vairāki jautājumi par All īstenoto DSP saikni ar pētniecību, kā arī virkne jautājumu par pētniecību tika iekļauta ekspertu intervijās.
1.2.4. All priekšlikumi /plāni jaunu KDSP izveidei.	All pašvērtējuma ziņojumos un stratēģijas ir pieejama vispārīga informācija.	All plāni tika precizēti intervijās.
1.5. Izvērtēt AIP priekšlikumu ¹³ ieviešanu.	Virzienu pašnovērtējuma ziņojumi viennozīmīgi neatsaucās uz priekšlikumu ieviešanu. Studiju programmu nosaukumi virknē gadījumu bija mainījušies.	Izpildītājs meklēja norādes uz izpildi dažādos avotos un dažādu datu kopās, taču ierobežojumus varēja novērst tikai daļēji.

¹³ Priekšlikumi, kas tika sniegti pētījuma "Pārskats par augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumiem turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem" ietvaros; Augstākās izglītības padome, Rīga 2013 (pieejams – www.aip.lv/getfile-pdf.php?art=Projekta%20gala%20ZINOJUMS_13_05_2013)

TS uzdevums	Datu trūkums	Izmantotie dati
	AIP neiekļauj visu studiju programmu izvērtējumu, turklāt daļa studiju programmu ir mainījušas nosaukumus vai ir likvidētas. Vairākos gadījumos AIP ir norādīts, ka programma tiek īstenota svešvalodā, tomēr šobrīd par studiju programmām publiski pieejamā informācija liecina, ka tā tiek īstenota tikai latviešu valodā. All pašnovērtējumos visbiežāk tiek iekļauta informācija studiju virzienu griezumā, ne studiju programmu, līdz ar to tikai atsevišķos gadījumos ir iespējams identificēt AIP rekomendāciju izpildi/neizpildi.	Izpildītājs veica visām AIP iekļautajām DSP ieteikto rekomendāciju izpildes novērtējumu atbilstoši publiski pieejamajai informācijai. Savukārt, attiecībā uz SPEV, Izpildītājs apkopoja informāciju par kopumā īstenoto programmu skaitu, atsevišķi identificējot, cik programmas tika īstenotas svešvalodā (AIP pētījuma īstenošanas laikā) un cik programmām tika ieteikts piedāvāt studijas svešvalodā. Kā arī attiecīgi apkopoja 2015.-2016. gada īstenoto programmu skaitu un svešvalodā īstenoto programmu skaitu, veicot salīdzinājumu par kopīgām tendencēm attiecībā AIP pētījumā ieteiktajām rekomendācijām studiju programmu internacionalizācijai.
1.8.1., 1.8.2. Sniegt izvērtējumu par SPEV un KDSP ieguldījumu RIS3 īstenošanā.	Studiju programmu griezumā un visbiežāk arī studiju virzienu griezumā netiek sniegta informācija par ieguldījumu RIS3 nedz pašnovērtējumos, nedz stratēģijās, nedz citos publiski pieejamos avotos. Šāda informācija ir pieejama tikai par atsevišķām studiju programmām, līdz ar to nav iespējams veikt vispusīgu izvērtējumu studiju programmu ieguldījumam RIS3.	Gadījumos, kad All pašas nebija saistījušas savu studiju programmu īstenošanu ar RIS3, Izpildītājs neuzskatīja par iespējamu darīt to All vietā. Tika izmantoti pieņēmumi, pamatojoties uz studiju programmu nosaukumiem un piederību tematiskajai izglītības programmu grupai.

2. IZVĒRTĒJUMA PIEEJA UN METODOLOĢIJA

2.1. Izvērtējuma jautājumi

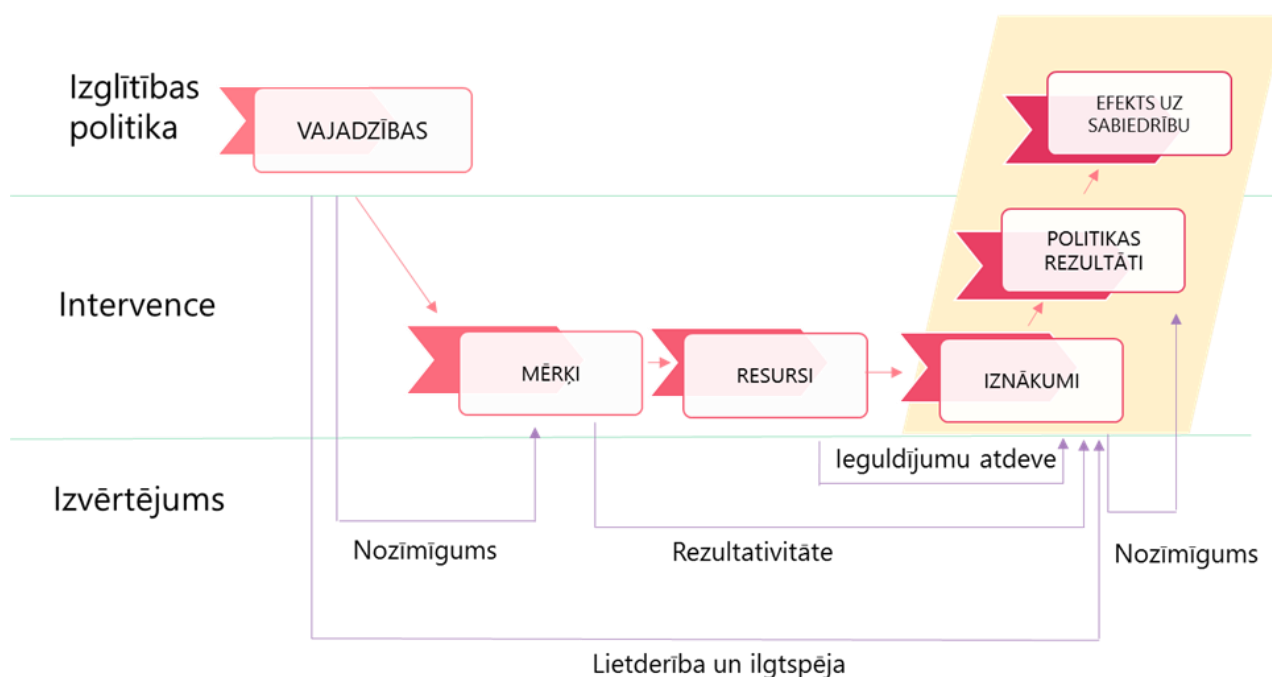
Izvērtējuma pieeju nosaka izvērtējuma jautājumi. Šī izvērtējuma ietvaros tiek vērtēti ex-ante **obligātie izvērtējuma jautājumi** un **specifiskie izvērtējuma jautājumi**, ko nosaka TS.

Atbilstoši EVALSED vadlīnijām 8.2.1. SAM sākotnējam (ex-ante) izvērtējumam obligāti jāatbild uz šādiem jautājumiem:

- **Nozīmīgums (*Intervention Relevance*):** Vai izvirzītie mērķi ir nozīmīgi izglītības politikas jomas vajadzību un problēmu kontekstā? Vai 8.2.1. SAM atbalstāmas darbības ir "pareizās" un vai darbības rezultāti (outputs) veicina vēlamās izglītības politikas izmaiņas, t.sk. rezultatīvo rādītāju (outcomes) izmaiņas? Vai pastāv saikne starp īstenotajām reformām AI jomā un 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām?
- **Rezultatīvitate (*Intervention Effectiveness*):** Vai plānotās 8.2.1. SAM darbības radīs vēlamo efektu uz izglītības un zinātnes jomu (8.2.1. SAM mērķu kontekstā)? Vai tiks sasniegti plānotie rezultatīvie rādītāji (outcomes)?
- **Ieguldījumu atdeve (*Intervention Efficiency*):** Kāda ir 8.2.1. SAM ieguldījumu plānota atdeve monetārā vērtējumā? Kādus finanšu un ekonomiskos ieguvumus radīs 8.2.1. SAM ieguldījumi studiju programmu ieviešanas un uzturēšanas izmaksu kontekstā?
- **Lietderība un ilgtspēja (*Intervention Utility and Sustainability*):** Kāda ir 8.2.1. SAM ekonomiskā un sociālā ietekme uz tautsaimniecību kopumā? Vai 8.2.1. SAM radītais efekts saglabāsies, ja nebūs pieejams papildus ES finansējums?

2. attēlā shematiski sniegta augstāk minēto jautājumu sasaiste ar intervences struktūru.

2. attēls. Intervences loģiskais modelis un izvērtējuma obligātie jautājumi

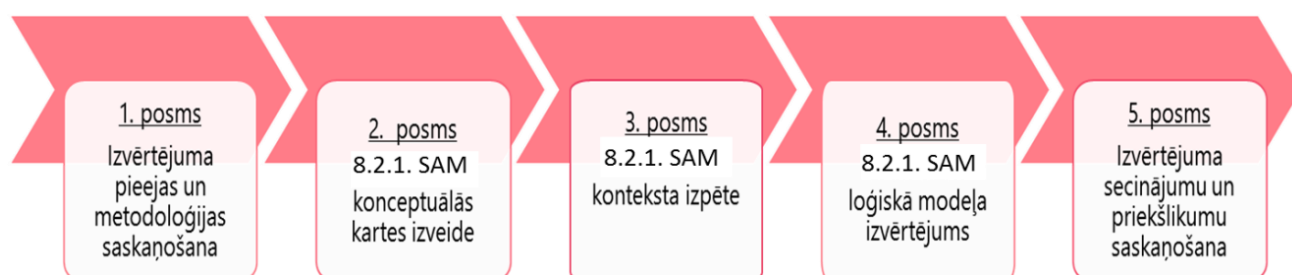
Papildus obligātajiem ex-ante jautājumiem saskaņā ar Iepirkuma TS šī paplašinātā izvērtējuma ietvaros tiek gūtas atbildes uz šādiem jautājumiem:

- SPEV un DSP studiju programmu pārklāšanās: Vai un cik lielā apjomā AII īstenotās SPEV un DSP pārklājas? Vai pastāv studiju programmu dublēšanās? Kādās tematiskajās grupās tās pārklājas? Cik pieprasītas ir attiecīgās SPEV un DSP?
- DSP sasaiste ar pētniecības programmām: Vai un cik lielā mērā AII sniegtās DSP ir saistītas ar pētniecības programmām šajās AII?
- SPEV un DSP studējošo un akadēmiskā personāla internacionalizācija: Kāds īpatsvars ir ārvalstu studentiem un akadēmiskajam personālam Latvijas AII, kas īsteno SPEV un DSP? Kādi ārvalstu studentu un akadēmiskā personāla piesaistes pasākumi veicina SPEV un DSP eksportspēju?
- Citu valstu pieredze SPEV un KDSP īstenošanā: Vai citās valstīs bijusi pozitīva pieredze, veidojot SPEV un KDSP? Vai SPEV un KDSP veicinājusi resursu koplietošanu un studiju programmu fragmentācijas mazināšanu?
- SPEV un KDSP starptautiskā akreditācija: Vai 8.2.1. SAM iespējams veikt izveidoto SPEV un KDSP akreditāciju starptautiskās profesionālajās organizācijās? Vai pastāv vienots akreditācijas process dažādās tematiskajās jomās? Vai un kā KDSP akreditācijas nosacījumi atšķiras no parasto studiju programmu akreditācijas? Vai un kā akreditācijas nosacījumi un izmaksas atšķiras dažādu līmeņu studiju programmās? Kādus resursus prasa studiju programmu sagatavošanas darbības pirms akreditācijas pieteikšanas?
- 8.2.1.SAM atbilstība valsts atbalsta definīcijai – Vai 8.2.1. SAM paredzētas aktivitātes atbilst Līguma par ES darbību 107. panta 1. punkta nosacījumiem kā valsts atbalstam? Vai valsts atbalsts (ja tas tiks konstatēts minētā līguma izpratnē) negatīvi ietekmēs konkurenci un tirdzniecību?

2.2. Izvērtējuma posmi

Atbilstoši 2.3. nodaļā aprakstītajai metodoloģijai un pamatojoties uz obligātajiem un specifiskajiem izvērtējuma jautājumiem, izvērtējums tika veikts, izmantojot 3. attēlā atspoguļoto pieeju.

3. attēls. Izvērtējuma posmi

Avots: Balstoties uz EVALSED metodoloģiju

¹⁴ EVALSED :The resource for the evaluation of Socio-Economic Development - Evaluation guide. Pieejams: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/evaluations-guidance-documents/2013/evalsed-the-resource-for-the-evaluation-of-socio-economic-development-evaluation-guide

1. posms – izvērtējuma pieejas un metodoloģijas saskaņošana:

- Ievadziņojuma iesniegšana FM;
- Izvērtējuma pieejas prezentēšana FM un IZM;
- Ievadziņojuma precizēšana.

2. posms – 8.2.1. SAM konceptuālās kartes izveide:

- 8.2.1. SAM loģiskā modeļa izveide;
- 8.2.1. SAM ietekmējošo politikas plānošanas dokumentu analīze;
- 8.2.1. SAM konceptuālās kartes izveide.

3. posms – 8.2.1. SAM konteksta izpēte, t.i., esošās situācijas analīze:

- Esošās SPEV un DSP un to īstenošana;
- Ārvalstu pieredze SPEV un KDSP īstenošanā;
- AI eksportspējas attīstības dinamika;
- Īstenoto reformu ietekme uz 8.2.1. SAM;
- Ārvalstu finanšu instrumentu līdzšinējie ieguldījumi 8.2.1. SAM darbības jomā.

4. posms – 8.2.1. SAM loģiskā modeļa izvērtējums:

- Obligāto jautājumu izvērtējums;
- Specifisko jautājumu izvērtējums.

5. posms – izvērtējuma secinājumu un priekšlikumu saskaņošana:

- Ziņojuma projekta iesniegšana FM un IZM;
- Secinājumu un priekšlikumu prezentēšana FM un IZM;
- Ziņojuma precizēšana atbilstoši sniegtajiem komentāriem;
- Ziņojuma gala versijas iesniegšana FM un IZM.

Kā noteikts 2. tabulā, katrā izvērtējuma posmā tika izmantotas atbilstošās metodes, kuras sniedz pārliecību par izvērtējuma jautājumu visaptverošu izpēti.

2. tabula. Izvērtējuma posmiem atbilstošās metodes

Izvērtējuma posms	Pielietotās metodes
1. Izvērtējuma pieejas un metodoloģijas saskaņošana.	Dokumentu analīze; Kabineta pētījums.
2. 8.2.1. SAM konceptuālās kartes izveide.	Konceptuālās kartes izveide (<i>Concept mapping</i>); Dokumentu analīze; Kabineta pētījums.
3. 8.2.1. SAM konteksta izpēte.	Dokumentu analīze; Kabineta pētījums (<i>desk research</i>), ietverot sekundāro statistikas datu apkopošanu, kvantitatīvo un kvalitatīvo datu analīzi; Konceptuāla salīdzinošā analīze; AI pārstāvju elektroniska aptauja; AI pārstāvju un AI ekspertu intervijas klātienē un telefoniski (ar reģionu AI pārstāvjiem); Gadījuma analīze (akreditācijas iespēju izvērtēšanai).
4. 8.2.1. SAM loģiskā modeļa izvērtējums.	Loģiskā modeļa bāzētā ietekmes izvērtēšana (<i>Theory based evaluation</i>); Ieguldījumu un ieguvumu analīze.
5. Izvērtējuma secinājumu un priekšlikumu saskaņošana.	Datu sintēze.

2.3. Izvērtējuma metodes

2.3.1. Intervences konceptuālās kartes izveide (*Concept mapping*)

Šī metode palīdz vienkāršotā vizuālā veidā (parasti diagrammas veidā) atspoguļot intervences loģiku, aktivitāšu un rezultātu saikni, konteksta un plānošanas dokumentos noteikto nostādņu ietekmi uz intervences īstenošanu. Konceptuālā karte paplašinātā un detalizētākā formātā ietver intervences loģisko modeli vai tā daļu (parasti aktivitātes, iznākumus un rezultātus) un parāda intervences savstarpējo sasaisti ar vidi, kurā šī intervence izveidojas un ko ietekmē. Bultas, vizuāli atspoguļojot kauzālās saiknes, ir priekšmets **teorijā bāzētā izvērtējuma jeb loģiskajā modeli bāzētā ietekmes izvērtējuma** veikšanai, definējot izvērtējuma hipotēzes un pārbaudot tās empīriski (ex-post izvērtējuma gadījumā) un loģiski jeb teorētiski (ex-ante izvērtējuma gadījumā).

Šī izvērtējuma konceptuālajā kartē ir ietverti loģiskā modeļa elementi (SAM rezultāti) un saistīto ilgtermiņa un termiņa politikas plānošanas dokumentu prioritātes.

2.3.2. Loģiskajā modeli bāzētā ietekmes izvērtēšana (*Theory based evaluation*)

Loģiskajā modeli bāzētā ietekmes izvērtēšana jeb teorijā bāzētā izvērtēšana kā metode paredz 8.2.1. SAM plānošanā iesaistīto pušu loģikas, t.i., 8.2.1. SAM loģiskā modeļa izvērtējumu, pieņemot, ka visi 8.2.1. SAM plānošanas pieņēmumi ir loģiski un empīriski pārbaudāmi. *Ex-ante* izvērtējumā kauzālās saiknes tiek pārbaudītas teorētiski, uzdodot jautājumus par intervences nozīmīgumu un rezultativitāti un definējot hipotēzes šo jautājumu pārbaudei. Intervences ieguldījumu finanšu atdeves un sociālekonomisko ieguvumu aprēķins tiek veikts, izmantojot izmaksu un ieguvumu analīzi (sk. 2.3.7. sadaļu). *Ex-post* izvērtējumā un *interim* izvērtējumā tiek izmantotas empīriskas metodes, jo intervences īstenošanas gaitā veidojas kvantitatīvi un kvalitatīvi pierādījumi izvirzītajām hipotēzēm.

Izmantojot loģisko modeli un konceptuālo karti, tika definētas hipotēzes par intervences nozīmīgumu un rezultativitāti (6. nodaļa).

Izmaiņas, kuras 8.2.1. SAM sniegs, jāpārbauda, uzdodot šādus jautājumus:

- Vai iecerēta intervences loģika varētu sniegt ievērojamu risinājumu problēmas atrisināšanai?
- Kādi intervences vai tās konteksta aspekti spēs ietekmēt 8.2.1. SAM rezultātus?
- Kas varētu nodrošināt pierādījumu tam, ka novērojama ietekme uz 8.2.1. SAM problēmas atrisināšanu notiks?
- Vai iecerētais rezultāts (sniegums) izskatās pārliecinoši 8.2.1. SAM problēmas kontekstā? Ja nē, turpmākās analīzes nepieciešamība jāvērtē no jauna.

2.3.3. Kabineta pētījums

Kabineta pētījums ir publiski vai pēc pieprasījuma pieejamās informācijas apkopojums. Tā ietvaros tika apkopoti un analizēti sekundārie statistikas dati no IZM, CSP, All, publiski pieejamām datubāzēm (piemēram, NIID, *Study in Latvia*, u.c.), konkrētā 8.2.1. SAM kontekstā būtiskā informācija no publiski pieejamajiem politikas dokumentiem (polsis.mk.gov.lv), Darbības programma "Izaugsme un nodarbinātība", All stratēģijām, pašnovērtējuma ziņojumiem un All mājaslapās publicētās informācijas, 8.2.1. SAM rezultāta rādītājiem, publiski pieejamiem pētījumiem par AI, u.c. avotiem.

Kvantitatīvā datu analīze - statistiskā grupēšana, relatīvo lielumu aprēķināšana, laukrindu analīze. Datu apkopošana ietvēra arī iegūto datu pārbaudi un tīrīšanu, kodēšanu, grupēšanu un tabulu veidošanu.

Kvalitatīvā datu analīze (kontentanalīze) - sistemātiska teksta satura vispārīgāšana, reducēšana un analīze pēc iepriekš noteiktiem kritērijiem, īpašu uzmanību vēršot uz satura kontekstu.

Dokumentu analīze ietver dokumenta satura, konteksta, ticamības un izveides mērķu analīzi.

2.3.4. Tiešsaistes aptauja

No 30.05.2017. līdz 07.06.2017. tika īstenota tiešsaistes aptauja par All pieredzi AI eksporta jomā un resursu koplietošanas jomā, īstenojot kopīgas DSP. Aptaujā tika aicināti piedalīties 21 All¹⁵ pārstāvji – zinātni un studiju prorektori, starptautiskās sadarbības departamentu un doktorantūras departamentu vadītāji, SPEV un DSP vadītāji, kopā 237 personas. Tika saņemtas 46 aizpildītas anketas no 16 All. Atsaucība – 19% no uzaicinātajām personām un 76% no All (piedalījās vismaz 1 respondents no All). Detalizētu informāciju skatīt 6. pielikumā ("All dalība datu pieprasījumu sagatavošanā, aptaujā un padziļinātajās, daļēji strukturētās intervijās"). 76% no All, kas piedalījās aptaujā, pēc 2015./16. akadēmiskā gada datiem īsteno 94 no 99 DSP (pilna laika) un 205 no 234 SPEV (pilna laika).

Aptauja nodrošināja atbildes uz jautājumiem, kurus nevarēja iegūt analizējot statistikas datus vai arī par konkrētiem aspektiem statistikas dati nebija pieejami. Aptauju formas tika veidotas elektroniski, izmantojot Limesurvey aptauju rīku un izsūtītas ar Pasūtītāju saskaņotiem respondentiem uz viņu e-pastiem. Aptaujas priekšrocības - tās rezultāti ir vienkārši apkopjami, kvantificējami un salīdzināmi savā starpā.

2.3.5. Padziļinātas, daļēji strukturētas ekspertu intervijas

Padziļinātas, daļēji strukturētas ekspertu intervijas (turpmāk - ekspertu intervijas) tika īstenotas, izmantojot padziļinātas daļēji strukturētas intervijas metodi. Ekspertu interviju mērķa grupa bija All pārstāvji - gan vadība, gan studiju programmu īstenošanā iesaistītais akadēmiskais personāls. Tika atlasītas tās All, kas piesaista ārvalstu studentus, realizē vairākas DSP un/vai īsteno kopīgas DSP. Interviju realizācijai tika izstrādāti ekspertu atlases kritēriji (eksperta iesaiste AI eksporta stratēģiskajā plānošanā vai īstenošanā vai eksperta iesaiste DSP attīstībā un kopīgu DSP plānošanā vai īstenošanā).

No 03.03.2017. līdz 07.06.2017. tika veiktas intervijas ar 12 ekspertiem (Detalizētu informāciju par ekspertu atlases kritērijiem un interviju saturu skatīt 7. Pielikumā), aptverot šādas galvenās tēmas:

- SPEV ieviešana, īstenošana, attīstība un akreditēšana starptautiskās profesionālajās organizācijās;
- DSP ieviešana, īstenošana, attīstība, akreditēšana starptautiskajās profesionālajās organizācijās;
- Nākotnes plāni SPEV un kopīgu DSP izveides jomā.

Intervijas vadlīnijas tika saskaņotas ar Pasūtītāju, katram ekspertam tika pielietotas individualizētas vadlīnijas, atkarībā no ekspertīzes jomas un All aktualitātēm. Intervijas notika ekspertam ērtā veidā – tiekoties klātienē vai telefoniski.

¹⁵ Dalībai aptaujā tika veikta All atlase pēc sekojošiem parametriem – All ir piesaistījusi ārvalstu studējošos ES valodās 2016. gadā un All tiek īstenota vismaz viena DSP. Aptaujas saturs un dalībnieku kontaktpersonu saraksts tika saskaņots ar IZM.

2.3.6. SVID analīze

SVID (stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze) tika veidota izmantojot kabineta pētījuma, aptaujas un ekspertu interviju rezultātus, kā arī All stratēģijas (sarakstu skatīt 4. Pielikumā). SVID analīze tika piemērota, lai identificētu priekšrocības un ierobežojumus, kas ietekmē All attiecīgo programmu attīstību, kā arī, lai identificētu risināmos jautājumus un veicamās darbības.

SVID analīzes sagatavošanai tika izmantota vairāku soļu metode:

- Galveno jomas tendenču un problēmu identificēšana;
- Iespējamo darbību identificēšana problēmu risināšanā;
- Ārējās vides iespēju un draudu analīze;
- Konkrētu All situācijas analīze, izmantojot statistiku un dokumentu analīzes rezultātus.

2.3.7. Izmaksu un ieguvumu analīze

Izmaksu un ieguvumu analīze (turpmāk - IIA) tika veikta saskaņā ar ES rekomendēto izmaksu-ieguvumu aprēķina metodoloģiju, kas aprakstīta dokumentā *"Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014- 2020"*. IIA ir publiskā sektora intervencu un projektu analīzes metode, kur intervences izmaksas un ieguvumi tiek aprēķināti naudas izteiksmē fiksētā laika periodā un tiek salīdzināta ieguvumu un izmaksu diskontētās naudas plūsma.

IIA ļauj intervences plānotajiem pilnīgāk un objektīvāk izvērtēt intervences īstenošanas iespējas, nepieciešamo finansējumu un iespējamās intervences rezultātus, tādējādi, palīdzot efektīvāk plānot intervences budžetu un pamatot intervences nepieciešamību.

IIA galvenokārt tiek apskatīti divi izmaksu un ieguvumu veidi:

- Finansiālās izmaksas un ieguvumi – intervences dzīves ciklā plānotās investīciju un darbības izmaksas, kā arī paredzamie ieņēmumi;
- Ekonomiskās izmaksas un ieguvumi – intervences dzīves ciklā plānotās izmaksas un ieguvumu gan tiešajiem, gan netiešajiem projekta labuma saņēmējiem, tai skaitā sabiedrībai kopumā.

IIA ietver finanšu analīzi un sociālekonomisko (ekonomisko) analīzi. Finanšu analīze sastāv no četriem soļiem, kuru mērķis ir izvērtēt, vai pieejamie finanšu resursi būs pietiekami, lai segtu projekta izmaksas tā ieviešanas un uzturēšanas fāzēs:

- Metodes un pieņēmumu definēšana finanšu analīzes veikšanai un plānotās naudas plūsmas sastādīšana;
- Projektu finanšu darbības rādītāju aprēķināšana;
- Projekta finansējuma deficīta likmes aprēķināšana;
- Projekta finansiālā noturīguma analīze.

Šī posma ietvaros tiek noteikta un aprēķināta finanšu atdeve. Finanšu atdeve ir ieguvumi, kuriem ir tieša ietekme uz projekta turētāja budžetu, balstoties uz kuriem tiek aprēķināti projektu finanšu atdeves rādītāji, t.sk. finanšu diskontētās naudas plūsmas vērtība (angliski – *financial net present value (FNPV)*) un finanšu projekta atdeves likme (angliski – *financial internal rate of return (FIRR)*).

Izvērtējuma ietvaros tika izveidota naudas plūsma finanšu atdeves aprēķinam un veikts finanšu darbības rādītāju aprēķins.

Sociālekonomisko analīzi var iedalīt trīs soļos:

- Finanšu aprēķinu fiskālās korekcijas (PVN no izmaksām bez darbaspēka izmaksām, IIN no darba spēka izmaksām);
- Ārējo faktoru (netiešo ekonomisko efektu) novērtēšana un iekļaušana aprēķinos (ERR);
- Projekta kopējās ekonomiskās atdeves novērtēšana (ENPV¹⁶, ERR, B/C).

Sociālekonomiskās analīzes ietvaros tiek noteikti sociālekonomiskie ieguvumi. Sociālekonomiskie ieguvumi ir monetāri vērtējami ieguvumi sabiedrībai kopumā (t.sk. citiem iesaistītajiem dalībniekiem, saistītajām nozarēm u.c.), balstoties uz kuriem tiek aprēķināti projekta ekonomiskie atdeves rādītāji, t.sk. ekonomiskā diskontētās naudas plūsmas vērtība (angliski – *economic net present value (ENPV)*) un projekta ekonomiskās atdeves likme (angliski – *economic internal rate of return (EIRR)*).

2.4. Datu un informācijas avoti

3. tabulā norādīti atsevišķās nodaļās izmantotie datu un dokumentu avoti, kā arī tie dokumentu un datu avoti, kas izmantoti papildus Izvērtējuma TS 4. punktā uzskaitītajiem 33 avotiem.

3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

Nodaļa	Datu avots
Datu avoti, kas izmantoti vairākās nodaļās	➤ Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2016. gadā (IZM); Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2015. gadā (IZM); Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2014. gadā (IZM); Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2013. gadā (IZM); Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2012. gadā (IZM); Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2011. gadā (IZM) – turpmāk tabulā kā Pārskati par Latvijas augstāko izglītību; ➤ Apsekojums "1-Augstskola, koledža" apsekojums 2011.- 2016. gads (CSP sniegtā datubāze, IZM sniegtā datubāze) – turpmāk tabulā kā Apsekojums.
3.1.1. Studiju programmu piedāvājums ES valodās	➤ Pārskati par Latvijas augstāko izglītību; ➤ Nacionālā izglītības iespēju datubāze www.NIID.lv (VIAA); ➤ Aģentūra "Study in Latvia" www.Study in Latvia (AIC, VIAA); ➤ Studiju virzienu reģistrs http://svr.aic.lv (AIC); ➤ Akreditētie studiju virzieni un programmas: www.aic.lv/portal/aikna/akreditetie-studiju-virzieni-un-programmas (AIC); ➤ Informācija AII mājas lapās angļu valodā, atbilstoši Study in Latvia publicētajām norādēm; ➤ AII aizpildītie datu pieprasījumi; Apsekojums.
3.1.1.2. AII plāni jaunu studiju programmu izveidei ES valodās	➤ AII stratēģijas 2014.-2020. gadam (sarakstu skatīt 4. Pielikumā); ➤ AII aizpildītie datu pieprasījumi; ➤ AII pārstāvju padziļinātas intervijas.
3.1.1.1. SVID analīze	➤ AII un studiju virzienu pašvērtējuma ziņojumi; ➤ AII stratēģijas, AII gadagrāmatas; ➤ AIP pētījuma atzinumi; ➤ "AI eksportspējas novērtējuma un rekomendāciju izstrāde" atzinumus; ➤ Pārskati par Latvijas augstāko izglītību (IZM).
3.1.3. ES valodās studējošo profils	➤ Pārskati par Latvijas augstāko izglītību; ➤ Apsekojums.
3.1.4. ES valodās pasniedzošā akadēmiskā personāla profils	➤ AII pārstāvju aptaujas rezultāti; ➤ Apsekojums.
3.1.5. Ārvalstu studentu un akadēmiskā personāla piesaiste	➤ AII stratēģijas 2014.- 2020. gadam (sarakstu skatīt 4. Pielikumā); ➤ AII aizpildītie datu pieprasījumi; ➤ AII pārstāvju aptaujas; ➤ AII pārstāvju padziļinātas intervijas.
3.1.7. ES valstu pieredze SPEV īstenošanā	➤ National Reform Programme ESTONIA 2020// https://riigikantselei.ee/en/supporting-government/national-reform-programme-estonia-2020; ➤ Study in Denmark//http://studyindenmark.dk/;

¹⁶ ENPV - Ekonomiskā neto pašreizējā vērtība. ERR- Ekonomiskā ienesīguma vērtība.

Nodaļa	Datu avots
	- Study in Estonia//http://www.studyinestonia.ee/; - Study in Holland//https://www.studyinholland.nl/; - Study in Lithuania//http://www.studyinlithuania.lt/.
3.2.1. DSP piedāvājums	- Pārskati par Latvijas augstāko izglītību; - All aizpildītie datu pieprasījumi; - Apsekojums.
3.2.2. Studējošo profils DSP	- Pārskats par Latvijas augstāko izglītību; - Apsekojums.
3.2.3. Akadēmiskā personāla profils DSP	- All pārstāvju aptaujas rezultāti; - Apsekojums.
3.2.1.3. All plāni jaunu KDSP izveidei	- All stratēģijas 2014.- 2020. gadam (sarakstu skatīt 4. Pielikumā); - All aizpildītie datu pieprasījumi; - All pārstāvju padziļinātas intervijas.
3.2.6. ES valstu pieredze KDSP	- AcademicTransfer//https://www.academictransfer.com/; - Andrius Puksas. Joint doctoral programmes: Lithuanian practice//https://mr.uni.pure.elsevier.com/en/publications/joint-doctoral-programmes-lithuanian-practice; - CORDIS, the European Commission's primary portal for results of EU-funded research projects// http://cordis.europa.eu/project/rcn/205535_en.html; - Daan Huberts. Update: Incoming student mobility in Dutch higher education 2016-17// https://www.studyinholland.nl/documentation/update-incoming-student-mobility-in-dutch-higher-education-2016-17.pdf; - Eurostat Education and training Database// http://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/data/database; - Lietuvas, Igaunijas, Dānijas, Nīderlandes All mājaslapas; - Ministry of Education and Research of the Republic of Estonia. Doctoral schools // https://www.hm.ee/en/activities/research-and-development/doctoral-schools; - PhD Portal//http://www.PhDportal.com/; - Research Estonia http://researchinestonia.eu/institutions/doctoral-school-of-clinical-medicine-dscm/; - Study in Denmark//http://studyindenmark.dk/; - Study in Estonia//http://www.studyinestonia.ee/; - Study in Holland//https://www.studyinholland.nl/; - Study in Lithuania//http://www.studyinlithuania.lt/; - The Quality and Relevance of the Danish PhD Programme. The Danish Ministry of Higher Education and Science//http://ufm.dk/en/publications/2017/files/the-quality-and-relevance-of-the-danish-phd-programme-compilation-of-main-results.pdf; - Automātiskā atzišana starp Igauniju, Latviju un Lietuvu. Salīdzinošā pētījuma ziņojums// http://www.aic.lv/portal/content/files/AURBELL%20report_LV_1.pdf - Eurydice.Third Cycle (PhD) Programmes. Lithuania// https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lithuania:Third_Cycle_(PhD)_Programmes; - Eurydice.Third Cycle (PhD) Programmes. Estonia// https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Estonia:Third_Cycle_(PhD)_Programmes; - Eurydice.Third Cycle (PhD) Programmes. Denmark// https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Third_Cycle_(PhD)_Programmes; - Eurydice.Third Cycle (PhD) Programmes. Netherlands// https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Third_Cycle_(PhD)_Programmes.
4.2. Studiju programmu akreditācijas iespējas starptautiskajās profesionālajās iestādēs	Profesionālo organizāciju mājaslapas: - EFMD – Izcilība vadības izglītībā un attīstībā, www.efmd.org; - CEEMAN – Centrālās un Austrumeiropas vadības izglītības asociācija, www.ceeman.org; - ENAAE - Eiropas Inženierizglītības akreditācijas tīkls, www.enaee.eu; - EAB Engineering Accreditation Board www.engc.org.uk; - European Quality Assurance of Informatics Education www.eqanie.eu; - AACSB International — Starptautiskā biznesa augstskolu attīstības asociācija, www.aacsb.edu; - THE-ICE – Starptautiskais izcilības centrs tūrismā un viesmīlībā, www.the-ice.org;

Nodaļa	Datu avots
5.Līdzšinējie ieguldījumi 8.2.1. SAM kontekstā	Organizāciju pārstāvju elektroniskas un telefoniskas atbildes uz uzdotajiem precizējošajiem jautājumiem. ➤ Baiba Bela. LU pieredze EMMC MISOCO. ERASMUS MUNDUS (EM) programmas informatīvais seminārs Rīga, 2011. gada 25. februāris // https://www.viaa.gov.lv/lat/ek_izgl_programmas_iniciativas/es_progr_2007_2013/erasmus_mundus/em_seminari/?year=2011; ➤ CORDIS, the European Commission's primary portal for results of EU-funded research projects// http://cordis.europa.eu/project/rcn/205535_en.html; ➤ ERASMUS MUNDUS 2009.– 2013. Programmas rokasgrāmata // http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/programme/documents/2010/guide_emapr10_%20lv.pdf; ➤ Erasmus Mundus Back Catalogue// https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/library/emjmd-catalogue_en; Erasmus Mundus Statistics // http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/results_compendia/statistics_en.php; ➤ KDSP MISOCO mājas lapa// http://www.misoco.org/; ➤ Marie Curie Actions statistics// http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/statistics_en; ➤ Marie Curie Actions. Innovative Training Networks (ITN) //; ➤ Nordplus project database// http://www.nordplusonline.org/Projects2/Project-database; ➤ Nordplus Starptautiskās mobilitātes centrs CIMO Somijā // www.cimo.fi; Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research http://www.wennergren.org/programs/institutional-development-grants.
6. 8.2.1.SAM ietekmes uz makroekonomisko vidi novērtējums	➤ Daunis Auers & Sergejs Gubins, Domnīca Certus "AI eksporta ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā, 2016, kā avots ārvalstu studenta segtajām vidējām izmaksām mājoklim, studiju maksai, uzturēšanās izdevumiem, u.c. izdevumiem; ➤ RTU "Pētījums par studiju izmaksu koeficientu augstākajā izglītībā aktualizēšanu un priekšlikumu sagatavošana to konsolidēšanai", 2014; ➤ Ieva Kārklīņa "Latvijā studējošo saliedētības veicināšana un ārzemju studentu diskriminēšanas mazināšana" 2014; ➤ Ārvalstu/mobilo studentu dinamika Latvijā no 2011.- 2016. gadam, t.sk. proporcija starp apmaiņas studentiem un tiem, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai; ➤ Adrians Kurajs, Pīters Skots, Lazaras Vlasceanu un Leslijs Vilsons "Eiropas AI krustcelēs: starp Boloņas procesu un nacionālajām reformām" (no angļu valodas: European Higher Education at the Crossroads: Between the Bologna Process and National reforms); ➤ Financial Times secinājumi par MBA absolventu uzņēmējdarbības rādītājiem.

3. ESOŠĀS SITUĀCIJAS PĀRSKATS

3.1. Studiju programmas ES valodās Latvijas AII

Turpmākajās nodaļās sniegta informācija par SPEV īstenošanas aspektiem Latvijas AII – studiju programmu piedāvājumu valsts AII, AII SVID analīze SPEV īstenošanas jomā, valsts AII plāni jaunu SPEV izveidei, SPEV pārklāšanās analīze valsts AII, ārvalstu/mobilo studentu profils un akadēmiskā personāla profils visās AII, ar SPEV ieviešanu saistītās problēmas. Atsevišķā nodaļā apkopota četru valstu pieredze SPEV īstenošanā. Atkarībā no analizējamā jautājuma specifikas un analīzei pieejamo datu klāsta, padziļinātā analīze veikta par visām AII, kas īsteno SPEV, bet atsevišķos gadījumos tikai par valsts dibinātajām AII (lūgums pievērst uzmanību attiecīgajām norādēm). SPEV apkopojumu skatīt 17. Pielikumā (MS Excel datnē).

3.1.1. Studiju programmu piedāvājums ES valodās

SPEV piedāvājums šī projekta sadaļas ietvaros tiek apskatīts salīdzinoši valsts dibināto AII un juridisko personu dibināto AII SPEV tvērumā. Šī izvērtējuma ietvaros ar SPEV tiek saprastas:

- 1) Pilnībā svešvalodā īstenotas studiju programmas¹⁷ ar vai/bez ārvalstu studentiem;
- 2) Paralēlas plūsmas latviešu un svešvalodā, kas var tikt realizētas arī pēc individuāla plāna¹⁸ (īpaši raksturīgs DSP, studijām mākslas jomā, bet ne tikai) ar vai/bez ārvalstu studentiem.

Priekšlikums:

- Izvērtēt iespēju un nepieciešamību ļaut AII 8.2.1. SAM projektu atlases ietvaros pieteikt studiju programmas, kuras var tikt pasniegtas gan tikai ES valodās, gan paralēlo latviešu un svešvalodas plūsmu veidā, un kuru izveide ir ekonomiski un kvalifikācijas ziņā pamatota;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde, aprobācija, akreditācija.

1. Latvijas AII uz 2015. gada 1. oktobri pilna laika SPEV veido 167 studiju programmas jeb 23% no kopējā studiju programmu skaita valsts AII un 74 studiju programmas jeb 44% no kopējā studiju programma skaita juridisko personu dibinātajās AII.

Kā norādīts 4. tabulā katra piektā studiju programma valsts AII ir SPEV, kuru skaits salīdzinoši ar 2011. gadu ir pieaudzis par 5% atbilstoši 2011.- 2012. akadēmiskā gada kopējam studiju programmu skaitam. Lielākais SPEV skaita pieaugums ir vērojams tieši 2015.-2016. gadā, kad virkne AII tieši no šī akadēmiskā gada ir sākusi piedāvāt paralēli latviešu valodai apgūt studiju programmas vai attiecīgus kursus arī svešvalodā. Visvairāk valsts AII SPEV īsteno bakalaura un maģistra studiju programmas. Savukārt juridisko personu dibinātajās AII katra otrā studiju programma ir SPEV, kuru skaits salīdzinoši ar 2011. gadu ir pieaudzis par 9% atbilstoši 2011.- 2012. akadēmiskā gada kopējam studiju programmu skaitam. Vislielākais SPEV piedāvājums juridisko personu dibinātajās AII ir profesionālajās maģistra studiju programmās.

¹⁷ Piemēram, *Study in Latvia* sniegtajā programmas aprakstā ir norādīts, ka studiju programma tiek īstenota angļu valodā un tālāk seko skaidrojums – “International students study in English in special groups formed for international students. Latvian language is taught in the framework of study program as a compulsory course”.

¹⁸ Piemēram, *Study in Latvia* sniegtajā programmas aprakstā ir norādīts, ka studiju programma tiek īstenota angļu valodā un tālāk seko skaidrojums – “International students study in English and Latvian according to an individual plan”.

4. tabula. SPEV piedāvājums studiju programmu veidos 2015.-2016.

Studiju programmu skaits valsts All	%	Studiju programmu skaits juridisko pers. All	%	Studiju programmu veids
1	1	11	15	1. līmeņa profesionālā
25	15	14	19	Profesionālā bakalaura
43	26	12	16	Bakalaura
43	26	13	18	Maģistra
1	1	0	0	Profesionālā pēc pamatstudijām
26	16	15	20	Profesionālā maģistra
3	2	0	0	2. līmeņa profesionālā augstākā
25	15	9	12	Doktora

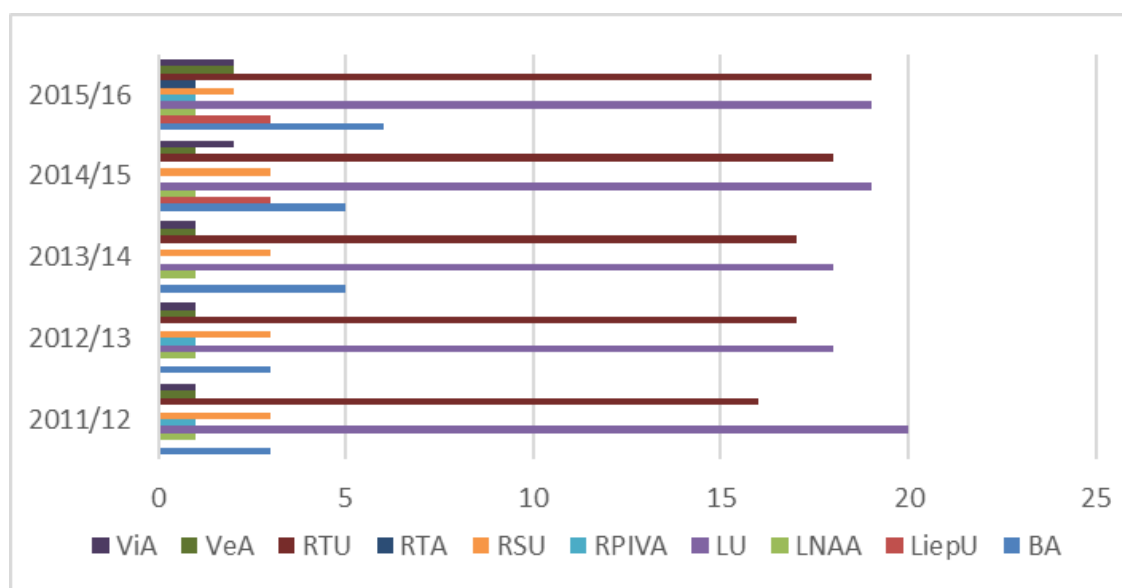
Avots: Izvērtējuma datu avoti (skat. 3.tabulu.)

2. *Latvijas All pilnībā svešvalodā īstenotās SPEV 2015.- 2016. piedāvā tikai angļu valodā (izņēmums LU – Vācu filoloģija, kuru īsteno vācu valodā). Kopš 2011. gada SPEV piedāvājums angļu valodā valsts All ir pieaudzis par 27%, savukārt juridisko personu dibinātajās All par 23%.*

Kā norādīts 4.attēlā, 18 studiju programmas, kas ir par 4 studiju programmām vairāk. Studiju programmu piedāvājums valsts All angļu valodā katru gadu ir pieaudzis. Lielāko daļu valsts All 2015. gadā studiju programmas piedāvā LU - 19 studiju programmas 2015. gadā, nodrošinot 42% no kopējā studiju programmu piedāvājuma angļu valodā, savukārt juridisko personu dibinātajās All– RJA, nodrošinot pusi no kopējā studiju programmu piedāvājuma angļu valodā.

4. attēlā, angļu valodā valsts All 2015. gadā tika piedāvātas 45 studiju programmas, kas ir par 8 studiju programmām vairāk nekā 2011. gadā, attiecīgi juridisko personu dibinātajās All – 18 studiju programmas, kas ir par 4 studiju programmām vairāk. Studiju programmu piedāvājums valsts All angļu valodā katru gadu ir pieaudzis. Lielāko daļu valsts All 2015. gadā studiju programmas piedāvā LU - 19 studiju programmas 2015. gadā, nodrošinot 42% no kopējā studiju programmu piedāvājuma angļu valodā, savukārt juridisko personu dibinātajās All– RJA¹⁹, nodrošinot pusi no kopējā studiju programmu piedāvājuma angļu valodā.

4.attēls. Studiju programmu piedāvājums angļu valodā valsts All 2015.- 2016.

Avots: Izvērtējuma datu avoti (skat. 3. tabulu.)

¹⁹ RJA ir privāta juridiskā augstskola, ko 1998. gadā izveidoja Zviedrijas un Latvijas valdības kopīgi ar Sorosa fondu. Kopš 2005. gada RJA ir neatkarīga LU sastāvdaļa, kas pieder LU (76%) un Sorosa fondam — Latvija (24%).

Lielākais studiju programmu skaits valsts All angļu valodā 2015. gadā ir piedāvāts akadēmiskā maģistra grāda studiju programmās - 15 studiju programmas un akadēmiskajam bakalaura grādam - 14 studiju programmās, kā arī profesionālajam maģistra grādam - 9 studiju programmās. Savukārt juridisko personu dibinātajās All attiecīgi maģistra grāda iegūšanai – 7 studiju programmās un akadēmiskā bakalaura grāda iegūšanai – 5 studiju programmās.

3. Studiju programmas angļu valodā valsts All 2015.- 2016. inženierzinātnēs veido 7%, kas ir attiecīgi par 35% mazāk nekā studiju programmu angļu valodā skaits sociālajās zinātnēs. Juridisko personu dibinātajās All 88% no visām īstenotajām studiju programmām angļu valodā ir sociālajās zinātnēs.

Lai arī ES iniciatīvas paredz kvalifikācijas paaugstināšanu un jaunu speciālistu sagatavošanu STEM jomās, Latvijas situācijā STEM studiju programmu piedāvājums angļu valodā ir samērā neliels.

Dalījumā valsts All pa studiju programmu tematiskajām grupām²⁰, lielākais studiju programmu skaits angļu valodā ir Sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību (19 studiju programmas valsts All un 16 studiju programmas juridisko personu dibinātajās All) un Inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības grupā (9 studiju programmas). Skaitliski mazākais studiju programmu skaits 2015. gadā ir Izglītības un Humanitāro zinātņu, mākslas tematiskajās grupās. Gandrīz visās tematiskajās grupās gadu gaitā ir novērojams stabils vai pieaugošs studiju programmu skaits angļu valodā.

4. Katra trešā studiju programma angļu valodā 2015.- 2016. valsts All ir Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības studiju virzienā²¹.

Studiju virzienu dalījumā lielākais studiju programmu piedāvājums angļu valodā ir Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības virzienam, kura ietvaros 2015. gadā tiek piedāvātas 13 studiju programmas, jeb gandrīz trešā daļa no kopējā studiju programmu piedāvājuma. Pārējos studiju virzienos piedāvājums svārstās robežās no 1 līdz 6 studiju programmām. Studiju virzieniem lekšējā drošība un civilā aizsardzība un Viesnīcu un restorānu serviss, tūrisma un atpūtas organizācija studiju programmas angļu valodā tiek piedāvātas tikai no 2015. gada. Savukārt dalījumā juridisko personu dibinātajās All lielākais studiju programmu skaits angļu valodā ir Tiesību zinātnēs (8 studiju programmas).

5. Valsts All paralēlas plūsmas latviešu valodā un kādā citā ES valodā 2015.- 2016. nodrošina angļu, franču, vācu, igauņu, somu, itāļu un spāņu valodās, juridisko personu dibinātajās All – tikai angļu valodā.

Angļu un latviešu valodās valsts All 2015. gadā tika piedāvātas 115 studiju programmas, bet kā norādīts 5. tabulā - četras studiju programmas LU, kā arī viena LKuA tiek īstenotas latviešu un iepriekš uzskaitīto citu valodu studiju programmās. Viena studiju programma, kas tiek piedāvāta LU un īstenota angļu un franču valodā - Romāņu valodu un kultūru studijas.

²⁰ MK noteikumi Nr. 990, Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Zaudējuši spēku 30.05.2017., ar 13.06.2017. ir spēkā MK noteikumi Nr. 322, Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju, šī Izvērtējuma ietvaros analīze balstīta uz MK noteikumos Nr. 990 noteikto klasifikāciju.

²¹ MK noteikumi Nr. 990, Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Zaudējuši spēku 30.05.2017. ar 13.06.2017. ir spēkā MK noteikumi Nr. 322, Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. šī Izvērtējuma ietvaros analīze balstīta uz MK noteikumos Nr. 990 noteikto klasifikāciju.

5. tabula. Latvijas valsts AII SPEV īstenošana latviešu un ES valodās, kas nav angļu valoda 2015.-2016.

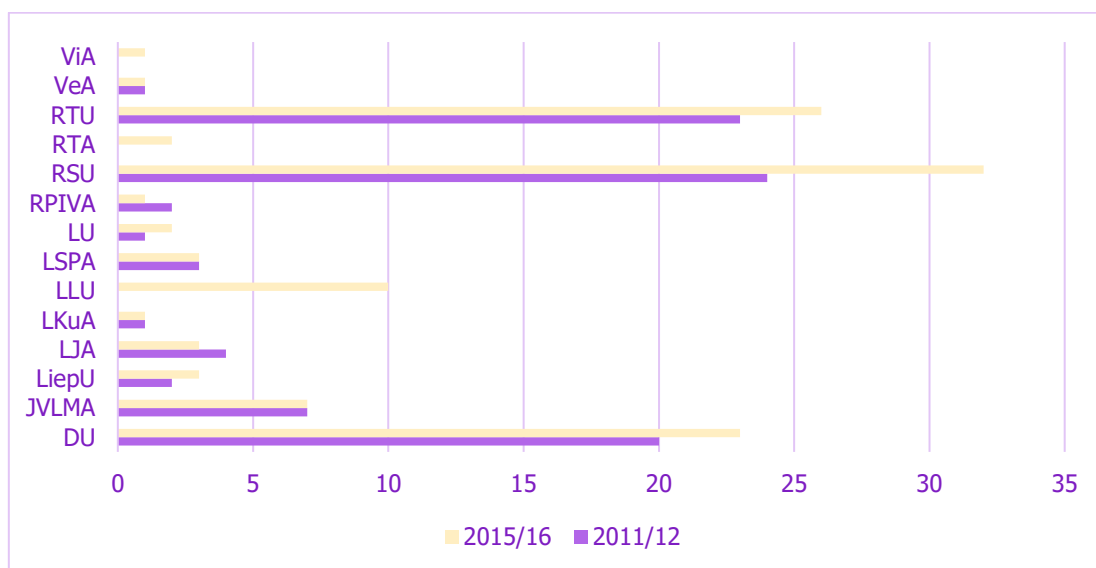
Studiju programma	Studiju virziens	Iestāde	Tematiskā grupa	Veids	Studiju programmas valoda
Dažādības pedagoģiskie risinājumi (NL studiju programma);	1	LU	1	45	EN/ES/LV
Konferenču tulkošana;	6	LU	2	47	LV/EN/GER/FR
Franču filoloģija;	5	LU	2	43	FR/IT/ES/GER
Somugru studijas;	2	LU	2	43	FIN/EE/LV
Mākslas;	5	LKuA	2	45	DE/LV
Romāņu valodu un kultūru studijas;	5	LU	2	45	EN/FR

Avots: 3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

6. Kopš 2011. gada SPEV piedāvājums valsts AII, kas tiek īstenots paralēli angļu un latviešu valodā ir pieaudzis par 23%, jo vairākas AII to piedāvā sākot no 2015.- 2016. gada, juridisko personu dibinātajās AII – 25%.

Angļu un latviešu valodās valsts AII 2015. gadā tika piedāvātas 115 pilna laika studiju programmas (5. attēls), kas ir par 27 studiju programmām vairāk kā 2011. gadā. Juridisko personu dibinātajās AII 2015. gadā tika piedāvātas 56 pilna laika studiju programmas angļu un latviešu valodā, kas ir par 14 studiju programmām vairāk nekā 2011. gadā. Lielāko daļu studiju programmu valsts AII piedāvā RSU (32 studiju programmas 2015. gadā), RTU (26 studiju programmas 2015. gadā) un DU (23 studiju programmas 2015. gadā), nodrošinot vairāk kā pusi no kopējā studiju programmu piedāvājuma angļu un latviešu valodās. Savukārt juridisko personu dibinātajās AII lielāko daļu studiju programmu angļu un latviešu valodā nodrošina TSI (12 studiju programmas 2015. gadā) un BAT (10 studiju programmas 2015. gadā).

5. attēls. Studiju programmu piedāvājums angļu un latviešu valodā 2015.- 2016.

Avots: 3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

2015. gadā valsts AII lielākais studiju programmu skaits angļu un latviešu valodā ir piedāvāts akadēmiskā bakalaura studiju programmās - 26 studiju programmas, un akadēmiskā maģistra

studiju programmās – 25. Savukārt juridisko personu dibinātajās All – profesionālā bakalaura studiju un profesionālajā maģistru studiju programmās – attiecīgi 13 un 11 studiju programmās.

7. 21% studiju programmu 2015.- 2016. akadēmiskajā gadā valsts All angļu un latviešu valodā ir Sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību (juridisko personu dibinātajās All – 64%) un 14% studiju programmu angļu un latviešu valodā ir Inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības tematiskajā grupā juridisko personu dibinātajās All – 10%).

Dalījumā juridisko personu dibinātajās All pa studiju programmu tematiskajām grupām, lielākais studiju programmu skaits valsts All angļu un latviešu valodā ir Sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību grupā (30 studiju programmas) un Humanitāro zinātņu, mākslas grupā (18 studiju programmas). Mazākais studiju programmu skaits valsts All ir Lauksaimniecības (1 studiju programma 2015. gadā) un Izglītības (4 studiju programmas) grupās. Gandrīz visās tematiskajās grupās gadu gaitā ir novērojams stabils vai pieaugošs studiju programmu skaits angļu un latviešu valodā. Izņēmumi ir novērojami tematiskajās grupās Humanitārās zinātnes un māksla un Izglītība, kurās studiju programmu piedāvājums ir saglabājis 2011. gada līmeni.

8. Lielākais studiju programmu skaits 2015.- 2016. akadēmiskajā gadā angļu un latviešu valodā studiju virzienu dalījumā ir Veselības aprūpei – 10% (16 studiju programmas) un privāto personu dibinātajās All - Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība – 39% (22 studiju programmas).

Studiju virzienu dalījumā 2015. gadā lielākais studiju programmu piedāvājums ir Veselības aprūpes virzienam - 16 studiju programmas un Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība – 13 studiju programmas. Pārējos studiju virzienos piedāvājums svārstās robežās līdz 9 studiju programmām. Studiju virzieniem Arhitektūra un būvniecība, Enerģētika, elektrotehnika un elektrotehnoloģijas, Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, veterinārmedicīna un pārtikas higiēna un Sociālā labklājība studiju programmas angļu un latviešu valodā tiek piedāvātas tikai no 2015. gada. Neviena studiju programma netiek piedāvāta tikai Viesnīcu un restorānu servisa, tūrisma un atpūtas organizācijas studiju virzienā.

9. Latvijas All ir pieredze SPEV īstenošanā sadarbībā ar Latvijas un citu valstu All.

Latvijas valsts All īsteno dažādas studiju programmas sadarbībā ar citu valstu All – Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Austrijas, Šveices, Nīderlandes un Spānijas. Kā norādīts 6. tabulā, lielākā sadarbība ir ar Lietuvas All – 7 studiju programmas tiek kopīgi īstenotas ar dažādām kaimiņvalsts All. Savukārt vienai juridisko personu dibinātajai All, un proti, RJA ir sadarbība ar Dāniju.

Kopīgas studiju programmas valsts All tiek īstenotas pārsvarā visos studiju programmu līmeņos, bet lielākoties akadēmiskā maģistra grāda līmenī. Profesionālā maģistra grāda līmenī tiek īstenotas 3 SPEV – Ģeomātika, Militārā vadība un drošība, Sociālais darbs ar bērniem un jauniešiem.

Studiju virzienā Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība un izglītības tematiskajā grupā Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības tiek īstenotas visvairāk SPEV.

6. tabula. Latvijas All SPEV īstenošana sadarbībā ar Latvijas un citu valstu All 2015.- 2016.

Studiju programma	Studiju virziens	Tematiskā grupa	Veids	Studiju forma	Studiju ilgums	Programmas valoda	Starp-valstu sadarbība
Biznesa vadība	11	3	51	PL	3 gadi	EN	Vācija
Dabas rekreācija	13	4	45	PL	2 gadi	EN/LV	Lietuva
Eiropas izglītības vadība	1	1	45	PL	2 gadi	EN	Vācija/ Austrija
Finanses	9	3	42	PL	4 gadi	EN	Šveice
Ģeomātika	21	5	47	PL un NL	PL – 4,5 gadi; NL – 5 gadi	EN	Lietuva

Studiju programma	Studiju virziens	Tema-tiskā grupa	Veids	Studiju forma	Studiju ilgums	Programmas valoda	Starp-valstu sadarbība
Inovatīva ceļu un tiltu inženierija	21	5	45	PL	1,5 gadi	EN	Lietuva
Militārā vadība un drošība	29	8	47	PL	1,5 gadi	EN	Igaunija
Sociālais darbs ar bērniem un jauniešiem	24	7	47	PL	1,5 gadi	EN	Lietuva
Starptautiskā tūrisma pasākumu vadība	25	8	45	PL	1,5 gadi	EN	Lietuva
Starptautiskais bizness un eksporta menedžments	11	3	45	PL	2 gadi	EN	Austrija
Stratēģiskā robežu pārvaldība	28	8	45	PL	1,5 gadi	EN	Igaunija/ Lietuva/ Nīderlande /Spānija
Tehnoloģiju un inovāciju vadība	11	3	43	PL	3 gadi	EN/LV	Lietuva
Viesmīlības vadība	11	3	43	PL	3 gadi	EN/LV	Lietuva
Starptautiskās un Eiropas tiesības	12	3	51	PL	3 gadi	EN	Dānija

Avots: 3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

3.1.1.1. Studiju programmu ES valodās īstenošanas SVID analīze

SVID analīzes tvērums ir 15 valsts dibinātās All un 9 juridisko personu dibinātās All²². Secinājumu izveide notika divos posmos: sākotnēji tika apkopots All pašu skatījums uz augstskolas un studiju virzienu SVID (avots: All pašnovērtējuma ziņojumi un stratēģijas), turpinājumā, apkopojot statistiku par All studējošo skaitu un tā dinamiku, ārvalstu akadēmiskā personāla piesaisti attiecīgajās programmās, piedāvājuma plašumu un tematisko jomu pārklājumu, kā arī ietverot interviju un aptaujas rezultātus, tika veikta SPEV īstenošanas un attīstības analīze.

Par **stiprajām pusēm** SPEV īstenošanā un attīstībā valsts dibināto All vidū izvērtējuma autori uzskata SPEV piedāvājuma pieaugumu kopš 2011. g. gandrīz par ceturtdaļu; lielākajās All tas ir arī tematiski plašs un atsevišķas All piedāvā studiju programmas, kurām nav analoģu citās Latvijas augstskolās. 2011.– 2015. g. veiktie nozīmīgie struktūrfondu ieguldījumi All infrastruktūrā²³ (studiju un koplietošanas telpu atjaunošanā, bibliotēku, aprīkojuma modernizācijā, pieejamības sekmēšanā cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem) ir veidojuši pievilcīgāku un mūsdienīgāku vidi un aprīkojumu studijām. Daudzām All izdodas piesaistīt ārvalstu akadēmisko personālu proporcijā, kas ir lielāka par Augstskolu likumā prasīto, un vairākas All ieguvušas atsevišķu programmu starptautisko profesionālo organizāciju akreditāciju. Virkne SPEV, īpaši maģistra studiju līmenī, tiek īstenotas sadarbībā ar iekšējiem vai ārvalstu partneriem (Austrijas, Lietuvas, Vācijas); augstskolas plaši izmanto ERASMUS+ un citu mobilitāti veicinošu finanšu instrumentu atbalstu, lai attīstītu starptautisko

²² Visas valsts dibinātās augstskolas, izņemot RPIVA, un tās juridisko personu dibinātās augstskolas, kurās uz 01.10.2016. bija vismaz 50 mobilie studenti.

²³ Jau no 2007.gada tiek veikti nozīmīgi ieguldījumi augstskolu infrastruktūrās, izmantojot Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), 3.1.2.1.1.apakšaktivitāte, kuras ietvaros 31 All modernizēja infrastruktūru un mācību aprīkojumu; Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (KPFI), kura ietvaros tika veikti energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi ēkām 6 All; gan ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmām, kas sniedza ieguldījumus arī 7 All infrastruktūrās, 8.1.1. “Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu” 11 All un 1.1.1.4. pasākums “P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana” 7 All.

sadarbību. Veikto pasākumu rezultātā ārvalstu studējošo skaits²⁴ kopš 2011. g. ir dubultojies un īpaši strauji pieaudzis ārpus galvaspilsētas, šādi radot priekšnoteikumus starptautiskas studiju vides veidošanai. Stiprā puse ir arī ārvalstu studējošo mītnes valstu daudzveidība - virkne All piesaista ārvalstu studējošos gan no ES valstīm (arī kaimiņvalstīm), gan valstīm ārpus ES.

Daudzās All grāda/kvalifikācijas ieguvei studējošo īpatsvars ir lielāks nekā apmaiņas programmu dalībnieku īpatsvars, kas nozīmē ilglaicīgāku šo studējošo devumu un pienesumu studiju internacionalizācijai. Ilgstošai ārvalstu studējošo piesaistei nozīmīga ir arī atbalsta un integrācijas pasākumu kvalitāte, un lielāko studējošo skaitu piesaistošajām All šo pasākumu klāsts ir daudzveidīgs un tiek aizvien pilnveidots. Par attīstības potenciālu liecina arī tas, ka vairākumam All ir jaunas ieceres SPEV veidošanai, t.sk. kopīgu studiju programmu formātā, kas nozīmē resursu koplietošanu un sinerģijas.

Pašlaik studiju programmu īpatsvars ar līdzīgiem nosaukumiem un/vai tematiskajiem kodiem ir ļoti neliels. Juridisko personu dibinātajās All īstenoto SPEV attīstības stiprās puses ir šo programmu augstais īpatsvars starp īstenojamajām programmām, (48% iepretī 20% valsts All), kas potenciāli rada starptautiskāku vidi un ļauj rasties sinerģijām starp programmām un to resursiem; grāda/kvalifikācijas ieguvei studējošo augstais īpatsvars (augstāks nekā vairumam valsts All); kvalitatīva infrastruktūra, tai skaitā dzīvošanas risinājumi; vairāku augstskolu 2011.– 2015. g. iegūtais struktūrfondu atbalsts (ERAF) infrastruktūras modernizācijai; virkne programmu tiek īstenotas kopīgi ar ārvalstu partneriem. Jānorāda, ka stiprā puse SPEV attīstībai ir tas, ka uz juridisko personu dibinātajām augstskolām neattiecas nedz ierobežojumi ES valodu lietojumā studiju procesā, ne arī ierobežojumi augstskolas īpašumu lietošanā nepieciešamo uzlabojumu veikšanai (abas ir jomas, kurās ir ierobežojumi valsts dibinātām augstskolām).

Par **vājām pusēm** SPEV īstenošanā un attīstībā valsts dibināto All vidū uzskatāmi risinājumi, kad tiek veidotas atsevišķas/paralēlas studiju plūsmas ārvalstu un Latvijas studējošajiem (tas nesekmē internacionalizācijas mērķus); teju pusē All ārvalstu studējošo īpatsvars pagaidām ir tik zems, ka internacionalizācijas ieguvumi vēl nav jūtami; teju pusē All ir zems ārvalstu akadēmiskā viespersonāla īpatsvars; virkne All norāda uz nepieciešamību uzlabot mācībspēku svešvalodas zināšanas un starpkultūru komunikācijas prasmes; valsts All pašlaik ne vienmēr izdodas nodrošināt ārvalstu studentiem kvalitatīvus un drošus izmitināšanas risinājumus; izvēloties pārsvarā piesaistīt studējošos no valstīm ārpus ES un Eiropas, ne vienmēr tiek novērtēti imigrācijas un integrācijas riski, var būt grūtības un papildus resursu ieguldījumi, risinot ar atšķirīgu zināšanu bāzi un studiju kultūru saistītos jautājumus; reģionu augstskolām var būt ierobežota starptautiskā atpazīstamība, materiāli-tehniskā bāze un sadarbības tīkli, kas kavē internacionalizāciju vai padara to lēnāku. Jāatzīmē arī, ka daudzos gadījumos nav izdevies sākt eksportēt virkni starptautiskajā novērtējumā ieteikto studiju programmu. Juridisko personu dibinātajās All īstenoto SPEV vājās puses ir ierobežotā, vairākumam All līdzīgā mērķa valstu kopa; daudzām – zems ārvalstu akadēmiskā viespersonāla īpatsvars.

Iespējas SPEV īstenošanai un attīstībai ir līdzīgas gan valsts, gan juridisko personu dibinātajās All. Vienlaikus, valsts dibinātajās All attīstību (ilgtermiņā) sekmē būtiskie valsts ieguldījumi pētniecības infrastruktūrā, kas veido bāzi plašākai starptautiskai sadarbībai; atbalsts All pārvaldības pilnveidei. Arī juridisko personu dibinātās augstskolas ir saņēmušas atbalstu infrastruktūras attīstībai, taču primāri šie ieguldījumi tomēr ir lielākajās valsts dibinātajās All. Abu veidu All ir iespēja veidot kopīgas starpdisciplināras studiju programmas ar perspektīvām specializācijām; īstenojot kopīgas eksporta aktivitātes; mērķtiecīgi strādāt konkrētās mērķa valstīs; izmantot absolventu kontaktu loku gan internacionalizācijas, gan eksporta sekmēšanai; stratēģiski izmantot ES Struktūrfondu un citus ieguldījumus (piemēram, Erasmus+, Nordplus, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktā programma, arī tuvākajā laikā paredzamos SAM AI jomā) studiju programmu attīstībai; izmantot ārvalstu

²⁴ Pilnībā ES valodā īstenotās programmas ir tikai angļu valodā; angļu valodā studējošo skaits dubultojies no 2011. līdz 2016. g.

studējošo piesaisti kā instrumentu studiju kvalitātes līmeņa pilnveidei, mūsdienīgu studiju pieeju īstenošanai, globālās dimensijas stiprināšanai Latvijas studentu izglītībā.

Kā **draudi** SPEV attīstībai valsts dibinātajās All pirmkārt jāatzīmē Augstskolu likuma regulējums attiecībā uz noslēguma, bakalaura, maģistra darbiem latviešu valodā (tas nesekmē ārvalstu piederīgo studijas grāda/kvalifikācijas ieguvei) un Valodas likuma prasības attiecībā uz ievēlētā akadēmiskā personāla valodas zināšanu līmeni (prasības ierobežo ilglaicīgāku iesaisti All akadēmiskajā kopienā, ārvalstu akadēmiskā personāla potenciāla pilnīgāku izmantošanu). Šīs normas var nelabvēlīgi ietekmēt valsts All iespējas konkurencē par perspektīviem ārvalstu studējošajiem gan ar juridisko personu dibinātajām augstskolām, gan ES un kaimiņvalstu augstskolām. Otrkārt, sistēmisks drauds ir Latvijas intelektuālā potenciāla aizplūšana uz citu ES un Eiropas valstu All gan nekonkurētspējīgā atalgojuma dēļ, gan labāku pētniecības iespēju izmantošanai. Sabiedrības līmenī drauds ir daļas sabiedrības negatīvie stereotipi un rīcība, kas var veidot negatīvu ārvalstu studējošo pieredzi Latvijā. Sistēmiski kavējošs ir arī ilgstošais imigrācijas formalitāšu kārtības posms (īpaši, ja potenciālais students ir no valsts, kas ir ārpus ES). Uz juridisko personu dibinātajām augstskolām attiecināmi apdraudējumi, kas saistīti ar intelektuālā potenciāla aizplūšanu, konkurenci, sabiedrības attieksmi (īpaši pret Āzijas izcelsmes studējošajiem).

Kā plašāks AI sistēmas **attīstības drauds** jāatzīmē iespējamā peļņas gūšanas motivācijas dominēšana (kas izriet no nepieciešamības kompensēt Latvijas studējošo skaita samazinājumu un līdz ar to budžeta finansējuma samazinājumu) pār internacionalizācijas potenciāla izmantošanu studiju kvalitātes pilnveidei, un grūtības šādā kontekstā uzturēt pietiekami augstu studiju kvalitātes līmeni. Attiecībā uz turpmākās SPEV attīstības instrumentu veidošanu, kā drauds jānorāda iespējama All pārmērīga orientēšanās uz īstermiņa finanšu ieguvumu – konkrēti, jaunu starpdisciplināru SPEV veidošana uz tādu esošu studiju programmu rēķina, kas saglabājamās kā nozares attīstības pamats, pat ja tās nepiesaista būtisku studējošo skaitu sistēmisku iemeslu dēļ (iepriekšējā posma izglītības sistēmas trūkumi, zinātnes nozares tēls, konkrētās All līdzšinējās cilvēkresursu un attīstības stratēģijas, u.c.). Starpdisciplināriem studiju piedāvājumiem jāveidojas, nemazinot nozaru attīstības iespējas (skat. divas desmitgades kopš 1980-iem notikušās debates zinātniskajā literatūrā²⁵ par tā saucamo 1. un 2. veida zinātni (*Mode 1, Mode 2 – angl.*). Tāpat jāņem vērā, ka pastāv programmas, kurās studējošo skaits var nebūt finansiāli izdevīgs, taču būtu saglabājams sociālu (piemēram, cilvēkresursu attīstības reģionā) apsvērumu dēļ, kā arī kuru finanšu rādītāji skatāmi kontekstā ar citām studiju programmām, ar kurām resursi (akadēmiskie, infrastruktūra) tiek koplietoti²⁶. Studiju programmu potenciāls būtu uzmanīgi skatāms arī ilgtermiņa attīstības apsvērumu kontekstā. Piemēram, noteikta veida sociālie un vides riski turpmāk tikai pieaugs, kā to apstiprina ES līmeņa kopīgo risku definēšanas un programmēšanas pasākumi (Kopējās programmēšanas iniciatīvas – *Joint Programming Initiatives*), kuros plāno iesaistīties arī Latvija.

Citiem vārdiem, All lēmumiem attiecībā uz SPEV attīstību nepieciešams konsultatīvs atbalsts iespējamo ieguvumu un zaudējumu stratēģiskai izsvēršanai, vai pašām jāveido attiecīgas kompetences.

Tabulā 7. ir apkopota individuālu valsts All SVID analīze SPEV īstenošanas kontekstā.

²⁵ Piemēram, šīs debates raksturotas Kunda I. (2014) *Inovācijas universitātē: varas un legimitātes aspekti* (promocijas darbs), Latvijas Universitāte, 24.- 34. lpp

²⁶ Piemēram, Huisman J. and L. Goedegebuure (2003) *Regulating the programme supply in higher education: a comparative analysis*, Centre for HE Policy Studies, pieejams

https://www.researchgate.net/profile/Leo_Goedegebuure/publication/253298260_Regulating_the_programme_supply_in_higher_education/links/53d1e6870cf220632f3c4fac.pdf, skatīts 2017. g. jūnijā

AII	Stiprās puses	Vājās puses
RSU	➤ Lielākais piesaistīto ārvalstu studentu skaits, kas veido t.s. kritisko masu; ➤ 97% no mobilajiem studentiem studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai; ➤ Piesaista studējošos no ES valstīm un Eiropas (Vācija, Zviedrija, Somija, Norvēģija); ➤ Realizē plašu studējošo piesaistes un integrācijas pasākumu klāstu, tai skaitā inovatīvus psiholoģiskus pakalpojumus e-vidē ➤ Veikti nozīmīgi infrastruktūras ieguldījumi.	➤ Ārvalstu studentu pieauguma tempu samazināšanās (iespējams, sasniegti griesti); ➤ Relatīvi neliela ārvalstu akadēmiskā viespersonāla proporcija CSP statistikā (iespējams, saistīta ar šī personāla piesaistes taktiku īslaicīgai sadarbībai uz atsevišķiem moduļiem); ➤ Sociālo zinātņu eksports nav spēcīgs; ➤ Nepieciešami uzlabojumi izmitināšanas pakalpojumiem.
RTU	➤ Otrs lielākais ārvalstu studentu piesaistītājs Latvijā; ➤ Plašākais SPEV piedāvājums; ➤ Tiek uzturēti augsti ārvalstu studentu pieauguma tempi; ➤ Veikti nozīmīgi infrastruktūras ieguldījumi STEM jomā; ➤ RTU piedalās tādos starptautiskos reitingos, kā: QS Stars University Ratings, QS University Rankings: EECA, U-Multirank, UI GreenMetric Ranking, 4International Colleges & Universities, Worldwide Professional University Rankings, Webometrics Ranking of World Universities u.c. ➤ Piesaista studējošos no valstīm ārpus ES (Indija, Uzbekistāna, Turcija, u.c.); Augsts ārvalstu akadēmiskā viespersonāla līmenis; Centralizēta ārvalstu piesaistes un atbalsta struktūrvienība.	➤ No mobilajiem studentiem studējošie grāda vai kvalifikācijas iegūšanai nedaudz vairāk par pusi (pārējie - apmaiņas studenti); ➤ Nepieciešami uzlabojumi izmitināšanas pakalpojumiem; ➤ Studentu piesaistē koncentrēšanās uz valstīm ārpus ES un Eiropas, kas var radīt riskus saistībā ar lielāku atskaitīto studentu skaitu.
LU	➤ Trešais lielākais piesaistīto ārvalstu studentu skaits; ➤ Aizvien kāpjošs, augsts reitings <i>QS World University Ranking</i> ➤ Plašs programmu piedāvājums; ➤ Veikti nozīmīgi infrastruktūras ieguldījumi; ➤ Vienlīdz labi piesaista studējošos gan no ES, gan ārpus ES valstīm; ➤ Vairāk kā puse mobilo studentu studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai.	➤ Relatīvi neliels ārvalstu studējošo pieauguma temps.
RTA	➤ Izdevies piesaistīt lielāko ārvalstu studentu skaitu ārpus galvaspilsētas; ➤ Piedāvā vairākas SPEV kopīgas ar citiem partneriem; ➤ Studējošie no Turcijas, Indijas un Lietuvas; ➤ Piedāvājumā arī unikāla programma - civilā un militārā aizsardzība.	➤ Maz piesaista ārvalstu akadēmisko personālu.
BA	➤ Ievērojams ārvalstu akadēmiskā personāla īpatsvars; ➤ Starptautiskās profesionālās organizācijas akreditācija divām programmām; ECTS label kvalitātes zīme ➤ Pieaugošs ārvalstu studentu skaits; ➤ Koncentrējas gan uz ES valstīm, gan ārpus ES.	➤ Relatīvi neliels ārvalstu studējošo skaits, no tiem vairāk kā puse ir apmaiņas studenti.
DU	➤ Pieaugošs ārvalstu studentu skaits; ➤ Piesaista studējošos no kaimiņvalstīm; ➤ Piedāvājums unikālā jomā – dzīvības zinātne; ➤ Īstenoti ieguldījumi infrastruktūras uzlabošanā.	➤ Relatīvi neliels ārvalstu studentu skaits un grāda vai kvalifikācijas ieguvei studē nedaudz vairāk kā puse; ➤ Piesaistītā ārvalstu akadēmiskā personāla skaits ir neliels; ➤ Al pati atzīmē nepietiekamas svešvalodu zināšanas

All	Stiprās puses	Vājās puses
		vietējam akadēmiskajam personālam.
VeA	- Otrs lielākais ārvalstu studentu skaits ārpus galvaspilsētas ar strauju izaugsmi; 96% no ārvalstu studentiem studē grāda vai kvalifikācijas ieguvei; - Veikti ieguldījumi infrastruktūrā.	Tematiskā koncentrēšanās tikai uz vadībzinātnēm, lai gan VeA ir ES līmeņa infrastruktūra un potenciāls astronomijā, kas varētu būt pamats kopīgai doktorantūras līmeņa programmai.
LLU	- Izveidots internacionalizācijas plāns, kas ņem vērā iepriekšējā posmā gūtās mācības, stratēģiski pārdala līdzekļus internacionalizācijas sekmēšanai; - Piedāvā unikālas studiju programmas; - Ārvalstīs akreditēta Veterinārmedicīnas programma; - Veikti nozīmīgi ieguldījumi infrastruktūrā.	- SPEV piedāvājums izveidots tikai 2015.gadā; - Pagaidām piesaistīts neliels ārvalstu studentu skaits; - Nepieciešamība pilnveidot vietējo mācībspēku svešvalodu zināšanas; - Nepieciešami uzlabojumi izmitināšanas piedāvājumā.
LiepU	- Izaugsme ārvalstu studentu piesaistē; - Izdevies piesaistīt studentus no Turcijas, Indijas, Portugāles; - Plašs SPEV piedāvājums, arī unikālas programmas (piem., jauno mediju māksla).	- Kopumā neliels ārvalstu studentu skaits attiecībā pret plašo piedāvājumu; - Puse no mobilajiem studentiem ir apmaiņas studenti; - Neliels ārvalstu akadēmiskā personāla īpatsvars; - Pati All uzskata, ka pārāk maz reklamē savu piedāvājumu ārvalstīs.
LKuA	- Neliels ārvalstu studentu skaits, taču pārsvarā no ES valstīm; - Unikāls piedāvājums – performatīvās mākslas.	- Vairākums ir apmaiņas studenti; - Pati All uzskata, ka tās vājā puse ir infrastruktūra.
ViA	- Izaugsme ārvalstu studentu piesaistē; - Studenti no Spānijas, Vācijas, Gruzijas; - Ievērojams ārvalstu akadēmiskā personāla īpatsvars.	- Neliels ārvalstu studentu skaits, vairākums ir apmaiņas studenti; - Pati All uzskata, ka pieejamā materiāli-tehniskā bāze neatbilstoša eksporta mērķu sasniegšanai.
LMaA	Unikāla specializācija.	Neliels studējošo skaits, pārsvarā apmaiņas studenti, neliels ārvalstu akadēmiskā personāla īpatsvars.
JVLMA	- Plašs SPEV piedāvājums; - Ārvalstu akadēmiskā personāla īpatsvars augstāks kā LMaA, LKuA; - Ārvalstu studenti studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai.	Ārvalstu studentu skaits samazinājies.
LSPA	- Mērens ārvalstu studentu pieaugums, vairāk kā puse studē grāda vai kvalifikācijas ieguvei; - Atbilstošs ārvalstu akadēmiskā personāla īpatsvars; - Unikāla specializācija.	Neliels ārvalstu studentu skaits.
Visas All		
	- Studiju programmu satura pilnveide, jaunu pasniegšanas formu meklēšana un ieviešana; - Daudzveidīgs studiju programmu piedāvājums, piedāvātas arī unikālas programmas; - Piedāvājumā studiju virzieni ar stabilu attīstību, tradīcijām un atpazīstamību Latvijā. - Kopīgu un starpdisciplināru studiju programmu veidošana; - Kopīgu izglītības eksporta aktivitāšu īstenošana, t.sk. potenciālā tirgus izpēte, apvienojoties vairākām augstskolām un iesaistot AM, PMLP, LIAA; - Izmantotas iespējas uzlabot infrastruktūru (īpaši – RTU, LU, LLU, RSU, arī DU, VeA, ViA, u.c.); - Pieprasījuma veidošana pēc Latvijas un starptautiskā darba tirgū aktuāliem studiju virzieniem (papildus šobrīd populārajiem – Vadībzinātnes un administrēšana, Ārstniecība), mērķtiecīgi strādājot konkrētās mērķa valstīs; - Studiju programmu starptautiska akreditācija	- Nepietiekama starptautiskā atpazīstamība ES un pasaules realizējamo studiju programmu vidū; - Daļas mācībspēku nepietiekamās svešvalodu un starpkultūru komunikācijas prasmes; - Ārvalstu akadēmiskā personāla nepietiekama piesaiste vai prakse īslaicīgi piesaistīt viesprofesorus, viesdocentus un vieslektorus; - Daudzās augstskolās un programmās vēl nav izdevies izveidot t.s. kritisko masu ar ārvalstu studējošajiem (kas sekmētu daudzveidīgāku un globālāku studiju vidi); - Dažu augstskolu materiāli tehniskā bāze mazina iespējas sasniegt starptautisku līmeni pārrēdzamā laika periodā; - Daudzos gadījumos - izmitināšanas pakalpojumu piedāvājuma zema kvalitāte un nav attīstīta alternatīva kopmītnēm; - Asa konkurence ar ES, arī kaimiņvalstu un, piemēram, Čehijas, Polijas augstskolām par maksāspējīgu ārvalstu studentu; - Ilgais laika periods, kas nepieciešams ārvalstu

All	Stiprās puses	Vājās puses
	- atzītās profesionālās organizācijās; - Stratēģiska ES fondu finansējuma izmantošana SPEV attīstīšanai, piemēram, Erasmus+, Erasmus+ KA1 un KA2, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktā programma, Latvijā administrētie Struktūrfondu instrumenti, piemēram, 8.2.2. SAM un citi; - Dažām All – pašvaldības atbalsta izmantošana; - Ārvalstu absolventu kontaktu un attiecīgo atbalsta pasākumu izmantošana; - Reitingu sistēmas izmantošana mārketingā.	- studentam (īpaši, ja potenciālais students ir no valsts ārpus ES), lai uzsāktu mācības Latvijas augstskolā (no iestājekāmena līdz iespējai ierasties Latvijā, lai uzsāktu studijas) mazina Latvijas All piedāvājuma konkurētspēju salīdzinoši ar citām valstīm, kas var piedāvāt īsāku formalitāšu kārtības laiku un līdz ar to piesaista "kvalitatīvākus" studējošos; - Resursu koncentrācija galvaspilsētā mazina reģionu All konkurētspēju, t.sk. ilgtspējīgas reģionu attīstības politikas trūkums Latvijā; - Valsts All regulējums ierobežo SPEV īstenošanas mērogus, to īstenošanai notiek "pieverot acis" uz likuma normu ievērošanu– tas veido nevienlīdzīgu konkurenci ar juridisko personu dibinātajām All; - Latvijas intelektuālā potenciāla aizplūšana uz citu ES un Eiropas valstu All gan nekonkurētspējīgā mācībspēku atalgojuma dēļ, gan nedrošības par All nozares, konkrētu studiju programmu nākotnes dēļ (All iespējamās konsolidācijas kontekstā); - Nepietiekama ārvalstu mācībspēku iesaiste pamatdarbā Latvijā gan nekonkurētspējīgā atalgojuma, gan regulējuma ierobežojumi vēlēt akadēmiskā personāla piesaisti, - Latvijas kā valsts nepietiekoša starptautiska atpazīstamība.

Avots: statistikas, All attīstības stratēģiju, pašvērtējuma ziņojumu un Izvērtējuma gaitā veiktās aptaujas dati

10. Pielikumā ir apkopota SVID analīze All griezumā, izmantojot datus gan par 15 valsts dibinātām un 9 juridisko personu dibinātām All.

Priekšlikumi:

- Sniegt 8.2.1. SAM atbalstu šādām studiju programmām:
 - jau esošu studiju programmu piedāvāšana arī ES valodās;
 - kopīgās SPEV (ne tikai doktorantūras studiju programmas).

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde.

- Projektu atlases kritērijos iekļaut šādus kritērijus:
 - SPEV atbilst All stratēģiskajai specializācijai un ievēro zinātnes nozaru pamata attīstības vajadzības;
 - SPEV balstās uz ilgtermiņa sociālajām un ekonomiskajām attīstības prognozēm, darba tirgus un potenciālo studējošo pieprasījuma analīzē, un All potenciālo ieguvumu un zaudējumu analīzē;
 - All ir atjaunojusi infrastruktūru (piemēram, studiju un koplietošanas telpas, bibliotēkas, laboratorijas, studiju telpu aprīkojumu, nodrošinājusi telpu pieejamību cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, u.tml.);
 - All ir izveidojusi konkrētus risinājumus ārvalstu studentu drošai un kvalitatīvai izmitināšanai, sociālajam atbalstam un integrācijai, kā arī vispusīga informācija par tiem ir pieejama All mājaslapā;
 - All akadēmiskajam personālam, kas tiks iesaistīts SPEV īstenošanā, ir atbilstošas angļu valodas zināšanas un prasmes pasniegšanai multikulturālā vidē;

- All ir izveidota un darbojas atalgojuma un motivācijas sistēma, kurā tiek ņemts vērā akadēmiskā personāla kompetenču un prasmju novērtējums un mērķtiecīga to pilnveide;
- Apsvērt iespēju kā atlases kritēriju iekļaut to, ka All veido starpdisciplināras studiju programmas un/vai apvieno esošas studiju programmas.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde.

- Projektu vērtēšanas kritērijos iekļaut šādus kritērijus (ranžējot kritēriju svaru):
 - starpdisciplināru kopīgu SPEV izveide, kas savieno vairāku partneru (Latvijas un/vai ārvalstu All) akadēmiskos resursus;
 - studiju programma tiks īstenota vienotās studējošo plūsmas veidā (latviešu un ES valodā);
 - All ir pieredze, piedaloties Erasmus Mundus, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas, u.c. starptautisku konsorciju veidoto un īstenoto kopīgo studiju programmu izveidē.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde.

3.1.1.2. All plāni jaunu studiju programmu izveidei ES valodās

10. Vairākumam valsts All ir plāni SPEV izveidei.

Kā parāda valsts All internacionalizācijas plānu analīze, kā arī ekspertu intervijās gūtie dati, gan galvaspilsētas All, gan All reģionos plāno veidot jaunas SPEV– gan starp pašas All fakultātēm vai citām Latvijas All, gan ar ārvalstu partneriem. Dažos gadījumos tiek norādīts uz plāniem veidot jaunu SPEV pakāpeniski, sākumā pilotējot to Latvijas studentiem un pilnveidojot tās īstenošanu (JVLMA, LLU).

11. Plānoto jauno SPEV tematisko jomu spektrs ir plašs.

Valsts All plāno jaunu SPEV izveidi gan STEM jomās, gan veselības aprūpē, gan humanitāro zinātņu un mākslas jomās; virknē gadījumu iecerētās jaunās programmas ir starpdisciplināras (piemēram, RTU, RSU, LKuA, LSPA u.c.). Tā kā STEM un medicīnas joma jau ir bijusi visai plaši internacionalizēta, mākslas un humanitāro zinātņu studiju programmu internacionalizācijas plāni ir jaunums, īpaši, ja programmu saturs ir starpdisciplinārs.

12. All ir plāni SPEV visos studiju līmeņos, visbiežāk maģistra studiju līmenī.

Līdzīgi kā tas ir ar esošajām SPEV, daudzos gadījumos jaunie plāni saistās ar maģistrantūras studiju līmeni. Virknē gadījumu internacionalizācijas plāni studiju līmeni nenorāda.

Intervētie eksperti ir izteikuši minējumu, ka bakalaura līmenī lēmumu studēt citā valstī pieņem retāk, jo vēl nav droši par savu izvēli un doktorantūras līmenī var darboties citi apsvērumi (specifiska specializācija, pētniecības iespējas), kamēr maģistra līmenis ir optimāls starptautiskas pieredzes iegūšanai. Statistikas dati par mobilo studentu skaitu uz 2015. gada 1. oktobri liecina, ka gandrīz puse visu mobilo studentu (skatīt 6. attēlu) studē bakalaura līmeņa (gan akadēmiskā, gan profesionālā – 42,43 līmeņi) programmās.

Studiju programmas līmenis	Mobilo studentu skaits 2015./16.ak.g.	Studiju programmas līmenis
49	1677	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija)
42	1653	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaurs grāds)
43	1420	Akadēmiskā izglītība (bakalaurs grāds)
45	628	Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds)
47	525	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (profesionālā maģistra grāds vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā maģistra grāds)
41	313	1. līmeņa profesionālā augstākā (koledžas) izglītība
51	242	Doktora studijas (doktora grāds)
46	7	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija)

Avots: 3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

Daži piemēri, kas ilustrē jauno SPEV un tās plānojošo All spektru:

- ▶ LU plāno internacionalizēt bakalaurs līmeņa programmu Biotehnoloģija un bioinženierija, veidot bakalaurs līmeņa programmu Austrumu-Rietumu kultūras sakari (ietverot valodas, mākslu, reliģiju, vēsturi, u.c.), kā arī veidot DSP Medicīna un farmācija angļu valodā;
- ▶ RTU savas internacionalizācijas stratēģijas ietvaros plāno veidot "vismaz 4 jaunas starpdisciplināras studiju programmas starp RTU fakultātēm vai sadarbībā ar citām universitātēm un All";
- ▶ LKuA kopīgi ar RTU ir iesniegušas licencēšanai maģistra līmeņa programmu Radošās industrijas un inovācijas, ko plāno piedāvāt arī svešvalodā;
- ▶ LLU plāno studiju programmu piedāvājumu angļu valodā Pārtikas ražošanas jomā;
- ▶ JVLMA plāno pēc profesionālā doktora grāda ieviešanas savā jomā veidot kopīgu studiju programmu ar kādu no Baltijas jūras reģiona valsts All.

13. Latvijas All plāno vairāku kopīgu/dubultgrāda programmu izveidi.

Nemot vērā, ka Augstskolu likums ierobežo svešvalodu lietošanu valsts All, taču kopīgu studiju programmu īstenošana ir viens no atļautajiem izņēmumiem, virknē All ir plāni veidot šādu sadarbību. Piemēram, LU Attīstības stratēģija norāda uz plānu izstrādāt kopējas/dubultgrāda starpdisciplināras studiju programmas un modulus ES oficiālajās valodās. No stratēģijas var secināt, ka šādi paredzēts internacionalizēt Bioloģijas, Fizikas, Datorzinātnes maģistra un doktora programmas, kā arī maģistra programmas Programmēšanā un Telpiskās attīstības plānošanā.

Līdzīgi plāno rīkoties JVLMA, veidojot dubultā grāda programmas Muzikoloģija, Etnomuzikoloģija maģistra līmenī (sākumā gan pilotējot vietējā līmenī). Kopīgu ar ārvalstu All bakalaurs vai maģistra programmu plāno arī LSPA.

Priekšlikumi:

- ▶ Projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt ranžētu punktu piešķiršanu par esošo studiju programmu slēgšanu un/vai apvienošanu;
 - ▶ jo vairāk slēgtas vai apvienotas programmas, jo vairāk punktu;

- ▶ minimālā prasība slēgt vai apvienot vismaz 2 esošās studiju programmas.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- ▶ Kritēriju vērtēšanas metodikā aprakstīt pieeju slēdzamo studiju programmu izvēlei, t.i. rosināt All izvērtēt, kuras no visos studiju līmeņos esošajām programmām iespējams slēgt, piemēram: ja tās vairs neatbilst All stratēģiskajai specializācijai, studējošo pieprasījumam, darba tirgus vajadzībām, ilgtermiņa sociāli-ekonomiskās attīstības prognozēm; ja slēdzamo programmu satura par saglabājamām uzskatāmās daļas iespējams kā specializācijas piedāvāt citās studiju programmās vai jaunveidojamajā studiju programmā; ja to pievienotā sociālā vērtība (piemēram, reģiona kontekstā) ir mazinājusies vai to sniedz citas programmas; ja programmas slēgšanas analīze parāda skaidrus finansiālus un administratīvus ieguvumus un nenozīmīgus zaudējumus; ja līdzīgā piedāvājuma izvērtējums parāda, ka citās All potenciāli slēdzamās programmas pamatu veido būtiski spēcīgāka akadēmiskā un infrastruktūras bāze, un kopīgas programmas īstenošana nav lietderīga vai iespējama;
- ▶ 8.2.1. SAM ietvaros jaunveidojamu programmu (kas nav kopīgas/dubultas) gadījumā paredzēt programmai pilota posma statusu ar zemāku potenciālo studējošo skaitlisko rādītāju, nosakot pilna apjoma rezultatīvo rādītāju sasniegšanu pēc 2023. gada;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- ▶ 8.2.1. SAM ietvaros veidojamo kopīgu/dubultu programmu gadījumā paredzēt atbalstu (iekļaut attiecināmajās izmaksās) nepieciešamajam satura saskaņošanas un izmaiņu veikšanas darbam, t.sk. vairākkārtīgiem ārvalstu partneru apmeklējumiem, licencēšanai un akreditācijai.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija.

3.1.2. Studiju programmu ES valodās pārklšanās

Lai celtu valsts dibināto All konkurētspēju, optimizējot akadēmisko un infrastruktūras resursu lietojumu un veicinātu SPEV pievilcību ārvalstu studentu vidū, ir būtiski izvērtēt, vai esošo (pēc 2015.– 2016. akadēmiskā gada datiem NIID) SPEV lokā ir identisku vai līdzīgu nosaukumu studiju programmu grupas (piedāvājuma pārklšanās) vienā studiju līmenī (bakalaurs, maģistrs, u.c.). Šādu programmu identificēšanas galvenais mērķis ir apzināt to SPEV loku, kur studiju programmu nosaukumi un tematiskie kodi norāda uz piederību vienai tematiskajai jomai un vienam studiju līmenim, taču var būt ar atšķirīgām sekmēm studējošo piesaistē, un atšķirīgu potenciālu resursu koplietošanai (ko noteiktu piešķiramās kvalifikācijas atšķirīgums, attālums starp īstenojošajām All). Lai plānotu turpmākus pasākumus attiecībā uz šīm SPEV grupām, būtu vēlams veltīt papildus resursus tālākai satura un formas izpētei, lai nepieciešamības gadījumā būtu iespējams pieņemt lēmumus par šo programmu konkurētspēju (un tās uzlabošanu) gan vietējā piedāvājuma, gan internacionalizācijas mērķu kontekstā.

SPEV piedāvājuma pārklšanās šajā izvērtējumā netiek identificēta pēc satura kritērijiem. Izvērtējums identificē SPEV pārklšanos pēc **nomināliem kritērijiem**:

- ▶ Studiju programmu nosaukums (identisks vai līdzīgs);
- ▶ Studiju programmu tematiskais kods (pēc Latvijas izglītības klasifikācijas sistēmas);
- ▶ Studiju programmu veids (akadēmiska vai profesionālā programma);
- ▶ Studiju programmu īstenošanas forma (pilna laika, nepilna laika);

- Studējošo skaita dinamika studiju programmā, t.sk. mobilo studentu skaits 2015. gada 1. oktobrī;
- All atrašanās vieta (izņemot filiāles).

Šādu kritēriju izvēli pamato to izmantošana vairākos salīdzinošajos pētījumos un atsevišķu valstu analizē par studiju programmu un/vai AI institucionālo formu daudzveidību²⁷. Šādi pētījumi tiek veikti relatīvi reti, un jaunākie pieejamie ir publicēti 10 gadus atpakaļ un vairāk, taču pētījumu autori ir starp retajiem, kas ilgstoši pēta AI sistēmu daudzveidības attīstību²⁸, tāpēc augstākminēto kritēriju izmantošana šajā izvērtējumā ir pamatota. Ģeogrāfiskā kritērija izmantošanu pamato tas, ka attālums starp studiju programmu piedāvājuma vietām ir faktors gan resursu koplietošanai, gan praktisks apsvērums studentu izvēlei par labu vienai vai otrai studiju vietai.

Līdzīgo studiju programmu identificēšana un grupēšana notikusi gan starp dažādām All, gan, atsevišķos gadījumos, tās identificētas vienas All ietvaros.

14. Izvērtējuma ietvaros Latvijas All piedāvāto studiju programmu vidū netika noteiktas pilnīgi identiskas SPEV.

Izvērtējot 2015.- 2016. gada pieejamus datus par studiju programmām, netika identificētas SPEV, kurām būtu identiski nosaukumi, identiski tematiskie kodī, identiskas studiju programmas noslodzes formas vai identiski ES valodu izmantojuma veidi studiju programmu nodrošinājumā.

Priekšlikums:

- Lai konstatētu studiju programmu satura pārklāšanos vai dublēšanos, ārpus 8.2.1. SAM jāveic studiju programmu satura izvērtējums, iepriekš definējot pārklāšanās griezumus un kritērijus un pieaicinot attiecīgās jomas izglītības ekspertus.

15. 2015. -2016. gadā valstī iespējams identificēt desmit grupas nomināli līdzīgu SPEV.

16. SPEV, kur visbiežāk identificējamās studiju programmas nosaukumu un tematisko jomu līmenī, sastopamas uzņēmējdarbības, biznesa vadības, starptautiskās uzņēmējdarbības, kā arī datorzinātņu un informācijas tehnoloģiju jomās.

17. Šī tendence saglabājas gan galvaspilsētas, gan reģionu All līmenī, gan arī vienas All ietvaros. Līdzīgas SPEV konstatējamās gan bakalaura, gan maģistra studiju līmenī.

Vairākās uzņēmējdarbības/biznesa vadības programmās studentu skaits mērāms simtos. To iespējams skaidrot ar to, ka šīm SPEV ir relatīvi augsts prestižs un tām tiek pievērsta pastiprināta uzmanība arī All plānošanas dokumentos. Šīs dinamikas kontekstā, sagaidāms, ka All turpinās veidot un uzturēt līdzīgas SPEV.

18. Līdzīgas SPEV nav problemātiskas tiktāl, cik tās ir eksportspējīgas un saistošas ārvalstu studentiem. Dažās tematiskajās jomās augsto pieprasījumu līdzīgu SPEV līmenī nodrošina augsts vietējo, nevis ārvalstu studentu īpatsvars un dažās programmās nestudē neviens ārvalstu students.

Dati par mobilo studentu skaitu attiecīgajās SPEV parāda, ka virknē gadījumu programma tiek piedāvāta arī ES valodā, taču tajā nav mobilo studentu vai arī to skaits ir niecīgs – tāpat tā pastāv, jo sniedz izglītību vietējiem studējošajiem. No otras puses, vadibzinātnes programmas dažādās All, kā

²⁷ Piemēram, Kelchtermans S. and F. Verboveny (2008) Regulation of Program Supply in Higher Education: Lessons from a Funding System Reform in Flanders, *CESifo Economic Studies*, Vol. 54, 2/2008, 204–228, doi:10.1093/cesifo/ifn016; Huisman, Meek and Wood (2007) Institutional diversity in higher education: a cross-national and longitudinal analysis, *Higher education quarterly*, Volume 61, Issue 4, DOI: 10.1111/j.1468-2273.2007.00372; Huisman J. and L. Goedegebuure (2003) *Regulating the programme supply in higher education: a comparative analysis*, Centre for HE Policy Studies, pieejams https://www.researchgate.net/profile/Leo_Goedegebuure/publication/253298260_Regulating_the_programme_supply_in_higher_education/links/53d1e6870cf220632f3c4fac.pdf, skatīts 2017.g. jūnijā

²⁸ Piemēram, uz to norādīts Teichler U. (2014) Diversity of HE in Europe and the Findings of a Comparative Study of the Academic Profession, in Curaj A. et al (eds.) *European HE at the crossroads. Between the Bologna Process and National Reforms. Part 1*, Springer

arī Datorsistēmas (RTU) ir bijušas saistošas ārvalstu studentiem. Datorsistēmu programmas gadījums rosina secināt, ka arī šīs tematiskās jomas programmām (kas tiek īstenotas citās AII) var būt internacionalizācijas potenciāls. Līdzīgās programmas attēlotas 7. attēlā.

Komerczinībās un administrēšanā bakalaura līmenī valsts AII ir 2 pēc nosaukuma līdzīgas programmas – Vadībizinātne (VeA, Ventspils) un Vadības zinības (LU, Rīga).

Abas studiju programmas tiek piedāvātas angļu valodā, tām ir identiska tematiskā grupa, abās tiek piešķirts sociālo zinātņu bakalaura grāds vadībizinātnē. VeA programmā 2015.- 2016. gadā studēja 22 maksas studenti, no tiem 6 mobilie studenti. VeA programma būtiska konkrētā reģiona cilvēkresursu attīstībai. LU pilna laika programmā 2015.- 2016. gadā studēja 412 studenti (155 par maksu), no tiem 57 mobilie studenti.

Priekšlikums:

- Ņemot vērā SPEV esošo pieprasījumu un minēto augstskolu ģeogrāfiju, kā arī uzņēmējdarbības izaugsmes lomu valstiskā līmenī, vēlams papildus izvērtēt šo SPEV saturu un formu, lai pilnīgāk izmantotu to potenciālu ārvalstu studējošo piesaistei.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Komerczinībās un administrēšanā bakalaura līmenī valsts AII ir 2 pēc nosaukuma līdzīgas - Starta un uzņēmējdarbības vadība²⁹ (RSU) un Uzņēmējdarbības vadīšana (RTU).

Studiju programmas tiek piedāvātas angļu valodā, tām ir vienāda tematiskā grupa un abās tiek piešķirts sociālo zinātņu bakalaura grāds. RSU programmā 2015.- 2016. gadā studē 12 maksas studenti (mobilo studentu nav). RTU pilna laika programmā tie bija 254 studenti (169 par maksu), no tiem – 204 mobilie studenti.

Priekšlikums:

- Ņemot vērā izmaiņas tautsaimniecības struktūrā, kā arī valsts plānošanas dokumentu izvirzītās prioritātes inovatīvas un radošas ekonomikas izaugsmē, secinām, ka ikvienam uzņēmumam un organizācijai nākotnes tautsaimniecībā būs nepieciešama radoša un inovatīva pieeja uzņēmuma vadībā. Tādēļ, vēlams pašām AII papildus izvērtēt šo SPEV saturu un formu, lai meklētu sadarbības un savstarpēji papildinošas studiju optimizācijas iespējas.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

²⁹ Agrāk saukta par "Mazā un vidēja biznesa vadība".

7. attēls. SPEV līdzīgās programmas

Limenis \ Tematiskās grupas	43	43	45	45	47	47	
Datorika (48)	Datorzinātnes (LiepU)	Datorsistēmas (RTU)			Informācijas tehnoloģija (LiepU)		mobilo studentu sk. 2015/16
	0	121			1		
Inženierzinātnes un tehnoloģijas (52)	Datorvadība un datorzinātne (LLU)			Informācijas tehnoloģijas (LLU)			mobilo studentu sk. 2015/16
	0			0			
Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes (31)	Organizāciju un menedžmenta socioloģija (RSU)	Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija (LLU)					mobilo studentu sk. 2015/16
	0	1					
Informācijas un komunikācijas zinātnes (32)			Komunikācija un mediju studijas (RSU)	Stratēģiskā un sabiedrisko attiecību vadība (RSU)			mobilo studentu sk. 2015/16
			1	1			
Komerczinības un administrēšana (34)	Vadībzinātne (VeA)	Vadības zinības (LU)		Vadības zinības (LU)	Uzņēmējdarbības vadīšana (BA)		mobilo studentu sk. 2015/16
	6	57		24	2		
Komerczinības un administrēšana (34)	Starta un uzņēmējdarbības vadība (RSU)	Uzņēmējdarbība un vadīšana (RTU)		Uzņēmējdarbība un vadīšana (RTU)	Uzņēmumu un organizāciju vadīšana (RTU)		mobilo studentu sk. 2015/16
	0	204		44	4		
Komerczinības un administrēšana (34)	Starptautiskais bizness un ilgtspējīga ekonomika (RSU)	Vadīšana starptautiskos uzņēmumos (RTU)		Starptautiskais bizness un eksporta menedžments (VeA)	Starptautiskais bizness (LU)	Starptautiskā marketinga un biznesa vadība (RSU)	mobilo studentu sk. 2015/16
	0	10		1	8	1	
Studiju limenis	43	43	45	45	47	47	
	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds)		Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds)		2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (profesionālā maģistra grāds vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā maģistra grāds)		

Komerczinībās un administrēšanā bakalaura līmenī valsts All ir 2 pēc nosaukuma līdzīgas programmas- Vadība starptautiskos uzņēmumos (RTU) un Starptautiskais bizness un ilgtspējīga ekonomika (RSU).

Līdzīgu SPEV pāris ir Vadība starptautiskos uzņēmumos, kas tiek piedāvāta vienā pilna laika bakalaura programmā RTU, kā arī Starptautiskais bizness un ilgtspējīga ekonomika, pilna laika bakalaura studiju programma RSU. Programmām ir identiska tematiskā grupa, identiski kodī un abas studiju programmas tiek piedāvātas angļu valodā. RTU programma ir gana pieprasīta, ja ņem vērā, ka 2015.- 2016. gadā studējošo kopskaits programmā bija 153 maksas studenti, no tiem 10 mobilie studenti. RSU pilna laika programmā bija 14 maksas studenti, starp kuriem mobilo studentu nebija. Jāpiemin, ka līdzīga SPEV bakalaura nosaukuma studiju programma Starptautiskais mārketingu un reklāma jau tiek nodrošināta RSU. Abās programmās ir tikai maksas studenti.

Priekšlikums:

- Ja līdzīgu SPEV piedāvājums valsts reģionos saistāms ar vietējās tautsaimniecības attīstības priekšnoteikumiem, tad Rīgas pilsētas All kontekstā, nepieciešams papildus izvērtējums par to, kas varētu sekmēt šo SPEV starptautisko atpazīstamību un sniegtu gaidīto atdevi un piensumu.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Komerczinībās un administrēšanā profesionālā maģistra līmenī valsts All ir 2 pēc nosaukuma līdzīgas, vienā tematiskajā grupā ietilpstošas programmas- Starptautiskais bizness (LU) un Starptautiskais mārketingu un biznesa vadība (RSU).

LU un RSU programmām ir identiska tematiskā grupa; studiju programmas tiek piedāvātas angļu valodā. Studiju programmās ir neliels studējošo skaits, jo LU 2015.- 2016. gadā studējošo kopskaits programmā bija 31 maksas studentu un RSU pilna laika programmā tie bija 29 maksas studenti. Šajās programmās ir neliels mobilo studentu skaits: LU- 8, RSU- 1. Abās programmās ir tikai maksas studenti.

No privātajām augstskolām Starptautiskā biznesa profesionālo maģistra programmu piedāvā RISEBA, kurā 2015.- 2016. gadā studē 86 studenti, no tiem 25 mobilie.

Pēc nosaukuma līdzīgu, pieminētajā tematiskajā grupā esošu programmu īsteno arī VeA, taču tajā tiek piešķirts akadēmiskā maģistra grāds, un tā tiek īstenota kā kopīga programma ar ārvalstu All, kas piešķir šai programmai atšķirīgas iezīmes.

Priekšlikums:

- Ja līdzīgu SPEV piedāvājums valsts reģionos saistāms ar vietējās tautsaimniecības attīstības priekšnoteikumiem, tad Rīgas All kontekstā līdzīga maģistra SPEV saturu un formu vēlams pašām All papildus analizēt, lai novērtētu vai iespējams identificēt jaunas savstarpējās sadarbības iespējas un uzlabot studiju procesa norisi.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Komerczinībās un administrēšanā profesionālā maģistra līmenī valsts All ir 2 pēc nosaukuma līdzīgas programmas- Uzņēmumu un organizāciju vadīšana (RTU) un Uzņēmējdarbības vadīšana (BA).

BA īstenojamajai programmai un RTU programmai ir identisks studiju programmas kods un abās programmās tiek piešķirts profesionālā maģistra grāds uzņēmumu un organizāciju vadīšanā. 2015.- 2016. gadā BA programmā studēja 32 maksas studenti un starp tiem nebija mobilo studentu. Attiecīgi RTU pilna laika programmā studēja 23 maksas studenti, starp tiem 4 mobilie studenti. Abās programmās ir tikai maksas studenti.

Priekšlikums:

- ▶ Pašām All vēlams papildus izvērtēt SPEV saturu un formu, lai konstatētu vai iespējams identificēt sadarbības iespējas studiju procesa optimizācijas nolūkos.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Komerczinības un administrēšanā akadēmiskā maģistra līmenī valsts All ir 2 pēc nosaukuma līdzīgas programmas– Vadības zinības (LU) un Uzņēmējdarbība un vadīšana (RTU).

Abām programmām ir identisks studiju programmas kods un piešķirtais grāds – sociālo zinātņu (akadēmiskais) maģistrs. 2015.- 2016. gadā LU programmā studēja 169 studenti (93 par maksu), no tiem 57 mobilie studenti. Attiecīgi RTU programmā studēja 94 studenti (37 par maksu), no tiem 44 mobilie.

Priekšlikums:

- ▶ Pašām All vēlams papildus izvērtēt SPEV saturu un formu, lai konstatētu vai iespējams identificēt sadarbības iespējas studiju procesa optimizācijas nolūkos.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Tematiskajā grupā Informācijas un komunikācijas zinātnes RSU ir divas akadēmiskā maģistra programmas – Komunikācija un mediju studijas un Stratēģiskā un sabiedrisko attiecību vadība, kas šobrīd praktiski nepiesaista mobilos studentus.

Abām programmām ir identisks studiju programmas kods. Programmā Komunikācija un mediju studijas tiek piešķirts sociālo zinātņu maģistra grāds informācijas un komunikācijas zinātnēs, tāds pats grāds tiek piešķirts programmā Stratēģiskā un sabiedrisko attiecību vadība. Komunikācijas un mediju studiju programmā 2015.- 2016. gadā ir 39 maksas studenti, no tiem 1 mobilais students. Stratēģiskajā un sabiedrisko attiecību vadībā attiecīgi 48 maksas studenti un arī 1 mobilais students.

Priekšlikums:

- ▶ Pašām All vēlams papildus izvērtēt SPEV saturu un formu, lai konstatētu vai iespējams identificēt sadarbības iespējas studiju procesa internacionalizācijas nolūkos.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Sociālajās un cilvēkrīcības zinātnēs bakalaurs līmenī ir divas līdzīgas programmas - Organizāciju un menedžmenta socioloģija (RSU, Rīga) un Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija (LLU, Jelgava).

Organizāciju un menedžmenta socioloģija tiek piedāvāta vienā pilna laika akadēmiskā bakalaurs programmā RSU; Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija tiek īstenota kā pilna laika bakalaurs studiju programma LLU. Studiju programmām ir identiska tematiskā grupa; studiju programmas tiek piedāvātas gan latviešu, gan angļu valodā. Studiju programmas pēdējos gados piesaista nelielu studējošo skaitu: RSU 2015.- 2016. gadā studējošo kopskaits programmā bija 7 maksas studenti un LLU pilna laika programmā tie bija 41 students (no tiem 22 studē par maksu), nevienā no programmām šajā akadēmiskajā gadā nestudē neviens mobilais students. Abas programmas saņēma augstu novērtējumu AIP pētījumā un ieteikumu piedāvāt tās svešvalodā.

Priekšlikums:

- ▶ Pašām All vēlams papildus izvērtēt SPEV saturu un formu, lai konstatētu vai iespējams identificēt sadarbības iespējas studiju procesa optimizācijas nolūkos.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Datorzinātņu jomā akadēmiskā bakalaurs līmenī ir divas pēc nosaukumiem līdzīgas programmas: Datorzinātnes (LiepU, Liepāja) un Datorsistēmas (RTU, Rīga).

Abām programmām ir identiska tematiskā grupa, RTU tiek piešķirts inženierzinātņu bakalaurs grāds datorvadībā un datorzinātnē, bet LiepU dabaszinātņu bakalaurs datorzinātnēs. Papildu, LiepU tiek

īstenota arī profesionālā bakalaura studiju programma Informācijas tehnoloģijās, kurā var iegūt profesionālā bakalaura grādu informācijas tehnoloģijā.

RTU programmā 2015.- 2016. gadā studēja 570 studenti (108 par maksu), no tiem 121 mobilais students. LiepU Datorzinātņu programmā attiecīgajā programmā studēja 11 studenti (no tiem 1 par maksu), mobilie studenti šajā programmā nebija.

Priekšlikums:

- ▶ Lai gan minētās SPEV ir būtiskas konkurētspējīgas reģionālās izaugsmes nodrošināšanai, tomēr to īstenotājiem ir nepieciešams pašiem All izvērtēt SPEV saturu, sadarbības iespējas, lai sekmētu šo studiju programmu pievilcību ārvalstu studentu vidū.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Datorzinātņu jomā maģistra līmenī ir divas pēc nosaukumiem līdzīgas programmas - Informācijas tehnoloģija (LiepU, Liepāja) un Informācijas tehnoloģijas (LLU, Jelgava).

Abām programmām ir gandrīz identisks nosaukums, tomēr studiju programmu kodi atšķiras – LiepU programmai tas ir datorzinātņu grupai, bet LLU – citas inženierzinātnes; atšķiras arī piešķiramie grādi – LiepU tas ir profesionālais maģistrs informācijas tehnoloģijā, bet LLU – (akadēmiskais) Inženierzinātņu maģistrs informācijas tehnoloģijās. Attiecībā uz studējošo skaitu – LiepU 2015.-2016. gadā studēja 26 studenti (1 par maksu), savukārt LLU programmā attiecīgajā periodā studēja 32 budžeta studenti. LiepU bija 1 mobilais students.

Priekšlikums:

- ▶ Lai gan minētās SPEV ir būtiskas konkurētspējīgas reģionālās izaugsmes nodrošināšanai, tomēr to īstenotājiem ir nepieciešams pašiem All izvērtēt SPEV saturu, sadarbības iespējas, lai sekmētu šo studiju programmu pievilcību ārvalstu studentu vidū.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Inženierzinātņu un tehnoloģiju jomā bakalaura līmenī ir divas programmas, kurās nav mobilo studentu – 2.līmeņa profesionālā programma Programmēšana un akadēmiska bakalaura programma Datorvadība un datorzinātne.

LLU tiek īstenotas divas programmas ar identisku tematisko kodu. Nevienā no šīm programmām nav mobilo studentu, lai gan tās tiek piedāvātas kā SPEV.

Priekšlikums:

- ▶ Lai gan minētās SPEV ir būtiskas konkurētspējīgas reģionālās izaugsmes nodrošināšanai, tomēr to īstenotājiem ir nepieciešams pašiem All izvērtēt SPEV saturu, sadarbības iespējas, lai sekmētu šo studiju programmu pievilcību ārvalstu studentu vidū.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde.

Veiktā nomināli līdzīgo programmu apkopošana un analīze nav atklājusi nelietderīgas resursu izmantošanas problēmas, jo visās SPEV ir studējošie (dažās SPEV nav mobilo studējošo, taču ir studējošie no Latvijas, tai studējošie par maksu). Bez papildus (saturiskās, institucionālās) izpētes šāda analīze neatklāj arī, vai dažām no šīm programmām ir iespējama un, All ieskatā, ir lietderīga, ciešāka sadarbība, resursu koplietošana. Taču SPEV analīze pa grupām palīdzējusi secināt, ka noteiktās tematiskajās grupās ir vēl neizmantots internacionalizācijas potenciāls, t.i. All gatavas piedāvāt programmas ES valodā, taču pagaidām nav spējušas piesaistīt mobilos studentus. Kavējošos faktorus nevar saistīt tikai ar All atrašanos reģionā, jo ir SPEV reģionu augstskolās, kurās ir mobilie studējošie, un ir programmas galvaspilsētā, kurās to nav. Turpmākais darbs būtu veicams pašām All - analizējot sadarbības un internacionalizācijas iespējas, lai pieminētās programmas pilnībā realizētu savu potenciālu. Kā arī kopumā ir samērā mazs ir profesionālo SPEV īpatsvars, valsts All piedāvājumā dominē akadēmiskās studiju programmas.

Priekšlikums:

- ▶ Projektu vērtēšanas kritērijos piešķirt lielāku punktu skaitu par SPEV, kas tiek veidotas kā profesionālās studiju programmas.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte

- ▶ Kā projektu atlases kritēriju ieviest All mācību procesa nodrošinājumu – studiju un bibliotēku telpu pieejamību 7 dienas nedēļā, piekļuvi studiju procesā nepieciešamajiem akadēmiskajiem informācijas resursiem un resursus efektīvai informācijas ieguvei, iespējai attālināti piekļūt attiecīgajiem resursiem, t.sk. elektroniska piekļuve All izstrādātajiem un aizstāvētajiem maģistra, bakalaura un citiem kvalifikācijas darbiem.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

3.1.3. ES valodās studējošo profils

Nodaļā izvērtēti ārvalstu/mobilo studentu raksturojošie rādītāji. Ņemot vērā CSP apsekojuma "1-Augstskola, koledža" veidlapu, pastāv vairāki ierobežojumi raksturojošo rādītāju ieguvei, kas ir identificēti 3. tabulā. Detalizētu informāciju par studējošo profilu skatīt 21. Pielikumā MS Excel datņu veidā. Izvērtējuma īstenošanas gaitā tika konstatēts, ka salīdzināmi un visas All aptveroši dati par iepriekšējiem pieciem gadiem (2011.- 2015. gads) iegūstami tikai no minētā CSP apsekojuma un pastāv ierobežojumi datu ieguvei atsevišķu studiju programmu līmenī, tāpēc 21. Pielikumā studiju programmu līmenī ir iekļauti dati par situāciju divu akadēmisko gadu sākumā – 2015. gada 1. oktobrī un 2016. gada 1. oktobrī, tomēr ņemot vērā šajos gados atšķirīgo datu kodēšanas pieeju un ikgadējas izmaiņas apsekojuma veidlapā, dinamikā mobilos studentus raksturojošie rādītāji skatāmi tikai studiju virzienu līmenī. Dati uz 2015. gada 1. oktobri tika apvienoti no divām paralēlām datubāzēm, kas balstās uz CSP apsekojumu "1-Augstskola, koledža" un, ko apkopojuši CSP un IZM speciālisti, katrs savā pusē veicot labojumus apsekojumā iesniegtajos All datos un tos savstarpēji nesaskaņojot. Sākot ar 2016. gada 1. oktobri CSP apkopojumā ir pieejami dati par mobilajiem studentiem atsevišķu studiju programmu nosaukumu līmenī.

19. 2016. gada 1. oktobrī vismaz viens ES valodā studējošais ir 14 valsts All un vismaz 25 studējošie – 7 valsts All. No juridisko personu dibinātajām All – attiecīgi 8 un 7 All. No juridisko personu dibinātajām koledžām – attiecīgi 3 un 2. Valsts koledžās nav ES valodās studējošo.

Valsts All 2016. gada 1. oktobrī bija 4595 studējošie angļu valodā, kas veido 7,7% no kopējā studējošo skaita valsts All, vēl 485 studējuši citā³⁰ valodā, kas savukārt veido 0,8% no kopējā studējošo skaita. Studējošo angļu valodā proporcija no kopējā studējošo skaita All griezumā iekļauta 8. attēlā. Juridisko personu dibinātajās All 2016. gada 1. oktobrī bija 3252 studējošie angļu valodā, kas veido 20% no kopējā studentu skaita juridisko personu dibinātajās All.

Uz 2016. gada 1. oktobri visās All kopā bija 7847 studējošie angļu valodā, kas veido 10,4% no kopējā studentu skaita. Vairāk kā puse – 58,6% no angļu valodā studējošajiem studē valsts dibinātajās All.

Vidēji viena juridisko personu dibinātā All, kurā ir vismaz 1 studējošais angļu valodā, ir piesaistījusi 407 studējošos angļu valodā, bet vidēji viena valsts All – attiecīgi 328 studējošos.

Valsts koledžās studējošo angļu valodā nav, savukārt juridisko personu dibinātajās koledžās kopā bija 323 studējošie angļu valodā, kas veido 9,2 % no studējošo skaita juridisko personu dibinātajās koledžās un attiecīgi 4,3% no visās koledžās studējošajiem kopā. 78,9% no angļu valodā

³⁰ Franču, vācu, itāļu, spāņu, somugru (somu, libiešu, igauņu), ķīniešu, japāņu, arābu, turku.

studējošajiem juridisko personu dibinātajās koledžās ir piesaistījusi NJK (Novikontas jūras koledža), kurā studija notiek tikai angļu valodā, skatīt 9. attēlu.

8. attēls. Studējošo skaits Latvijas AII angļu valodā 01.10.2016.

Valsts vai privātā AII	AII nosaukums	Studentu skaits angļu valodā	Studentu skaits kopā	Studentu angļu valodā īpatsvars no kopējā studentu skaita, %
VA	RSU	1785	8238	22%
VA	LU	1516	12750	12%
PA	TSI	1285	2814	46%
VA	RTU	881	14997	6%
PA	BAT	523	3883	13%
PA	REA	489	489	100%
PA	RJA	393	393	100%
PA	RISEBA	302	2684	11%
PA	ISMA	198	1354	15%
VA	BA	118	1458	8%
VA	RTA	86	1876	5%
VA	VeA	80	868	9%
VA	ViA	44	823	5%
PA	BSA	44	2522	2%
VA	LLU	24	4223	1%
VA	LiepU	22	1342	2%
PA	EKA	18	1080	2%
VA	DU	15	2314	1%
VA	JVLMA	10	501	2%
VA	LNAA	8	190	4%
VA	LSPA	6	1455	0%

Avots: "PĀRSKATS par Latvijas augstāko izglītību 2016. gadā"

9. attēls. Studējošo skaits Latvijas koledžās angļu valodā 01.10.2016.

Valsts vai privātā koledža	Nosaukums	Studentu skaits angļu valodā	Studentu skaits kopā	Studentu angļu valodā īpatsvars no kopējā studentu skaita, %
PK	LBK	52	766	7%
PK	NJK	255	255	100%
PK	VBK	16	18	89%

Avots: "PĀRSKATS par Latvijas augstāko izglītību 2016. gadā", LBK– 2017. gadā zaudējusi valsts akreditētas augstākās izglītības statusu un tiesības izsniegt valsts atzītus augstākās izglītības diplomus.

20. Laika periodā no 2011. līdz 2016. gadam angļu valodā studējošo skaits ir dubultots. AII, kas atrodas reģionos (DU, LLU, LiepU, RTA, VeA, ViA) tas palielinājies par 1132%.

Kopš 2011. gada studējošo skaits angļu valodā ir pieaudzis par 100% (īpaši strauja angļu valodā studējošo izaugsme bija vērojama 2014. un 2015. gados). Angļu valodā studē gan ārvalstu, gan vietējie studenti – atkarībā no katras AII piedāvājuma. Desmit AII ar lielāko studējošo skaitu angļu valodā nodrošina 93% no studējošajiem angļu valodā Latvijā.

Visstraujākais studējošo skaita pieaugums angļu valodā ir bijis RSU – par 1258 studējošajiem kopš 2011. gada, LU – par 654, BAT – par 330, NJK– par 255, ISMA – par 149, TSI 2016. g. ir pārorientējies uz studijām angļu valodā un studējošo pieaugums ir 1171 (attiecīgi ir sarukums studējošo krievu valodā skaitam).

Īpaši jāatzīmē ārpus Rīgas esošās All, tajās studentu skaita pieaugums ir bijis par 1132% (no 22 studentiem 2011. gadā uz 249 studentiem 2016. gadā).

Angļu valodā studējošo dinamika parādīta 10. attēlā. Pēc datiem uz 2016. gada 1. oktobri piecas All ar lielāko studējošo skaitu angļu valodā ir RSU, LU, TSI, RTU un BAT.

10. attēls. 2011.- 2016. gadā angļu valodā studējošo skaita dinamika 20 Latvijas All ar lielāko studējošo skaitu angļu valodā 2016. gadā

All, koledža	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	Pieaugums kopš 2011/12
RSU	527	784	994	1233	1606	1785	1258
LU*	862	956	831	1742	1525	1516	654
TSI	114	105	95	108	78	1285	1171
RTU	886	870	1333	1039	1692	881	-5
BAT	193	357	348	433	596	523	330
REA	482	458	455	497	501	489	7
RJA	303	430	476	492	448	393	90
RISEBA	298	317	338	380	362	302	4
NJK		41	115	170	220	255	255
ISMA	49	40	41	47	83	198	149
BA	89	120	169	256	275	118	29
RTA	13	16	15	32	86	86	73
VeA	9	14	22	40	62	80	71
LBK					31	52	52
BSA	192	99	73	55	109	44	-148
ViA		15	31	48	54	44	44
LLU						24	24
LiepU		1	5	19	18	22	22
EKA		5	11	15	12	18	18
VBK						16	16

Avots: CSP apsekojuma "1-Augstskola, koledža" dati, *LU dati par 2015.-2016 gadu atšķiras CSP un IZM publicētajos datos. RTU straujas studējošo skaita izmaiņas, jo 2016.-2017. akadēmiskajā gadā, mainoties, CSP apsekojuma veidlapai, skaitā nav iekļauti apmaiņas programmās studējošie.

Studiju īstenošana angļu valodā – neatkarīgi no tā, vai studējošie ir vietējie vai ārvalstu studenti, nodrošina iespēju mācībspēkiem pilnveidot un attīstīt prasmes pasniegt studiju kursus svešvalodā.

Atsevišķu All pārstāvji pauž pārliecību, ka pirms ārvalstu studentu piesaistes nepieciešams piedāvāt studijas vai vismaz dažus kursus vietējiem studentiem angļu valodā, kā arī piesaistot ārvalstu studentus komplektēt grupas angļu valodā gan no vietējiem, gan ārvalstu studentiem. Juridisko personu dibinātās All, lai motivētu vietējos studentus studēt angļu valodas grupās, mēdz piedāvāt lētāku studiju maksu tieši angļu valodas grupās.

Priekšlikumi:

- 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut SPEV izveidi ar jauktām studējošo grupām, piesaistot studijām ES valodās gan vietējos, gan ārvalstu studentus. Iespējams, paredzot vēlamu proporciju starp vietējiem un ārvalstu studentiem, kas jāievēro, lai varētu saņemt atbalstu. Projektu vērtēšanas kritērijos piešķirt papildu punktus par jauktām studējošo grupām.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte

21. Sākot ar 2014. gadu CSP apsekojumā "1-Augstskola, koledža" notikusi pāreja no ārvalstu studentu uzskaites uz mobilo studentu uzskaiti. Mobilie studenti ir studenti, kas iepriekšējo izglītību ieguvuši citā valstī.

CSP sniegtajā 2015. gada statistikā, redzams, ka vismaz 1 mobilais students, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai ir 434 studiju programmās. Šis studiju programmu skaits būtiski pārsniedz SPEV piedāvājumu attiecīgajā gadā. 8. tabulā parādīts, cik lielā skaitā studiju programmās ir noteikts

skaits mobilo studentu un 9. tabulā parādīts, cik lielā skaitā studiju programmu ir noteikts skaits mobilo studentu, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai.

Mobilo studentu skaitu programmā var izmantot, kā rādītāju, kas apliecina mērķtiecīgu ārvalstu studentu piesaisti konkrētai programmai, tomēr jāņem vērā ekspertu intervijās uzsvērtais, ka piesaistes aktivitātes ir laikietilpīgas un vērā ņemami rezultāti parādās ar vairāku gadu (2- 3) nobīdi.

Vadoties pēc statistikas datiem par 2015. gadu – kā robežšķirtni varētu ieteikt skaitu – vismaz 5 mobilie studenti, kas studē attiecīgajā programmā grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, attiecīgi 2015. gadā šādam kritērijam atbilda 148 studiju programmas. Šī robežšķirtne atbilst reģionālajām AII, AII, kas tikai sākušas piedāvāt SPEV, piemēram, LLU izveidoja virkni programmu 2015./16. akadēmiskajā gadā, tādas AII, kā JVLMA, LKuA, LMāA, kā arī STEM programmām.

Vismaz 25 mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai bija tikai 42 programmās. Šo programmu vidū ir: Medicīna, Zobārstniecība, Ārstniecība, Ekonomika un uzņēmējdarbība, Uzņēmējdarbība un vadīšana, Tūrisma un viesmīlības nozares uzņēmumu vadība, Datorsistēmas, u.c. Dabaszinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģiju jomā vismaz 10 mobilie studenti ir studiju programmās: Datorsistēmas, Datorzinības, Biznesa informātika, Informācijas sistēmas, Programmēšana un datortīklu administrēšana. Inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības jomā vismaz 10 mobilie studenti ir Arhitektūrā, Aviācijas transportā, Inženiertehnikas, mehānikas un mašīnbūves programmā, Loģistikas sistēmu un piegādes ķēdes vadībā. Mākslas jomā vismaz 10 mobilie studenti ir Datordizaina programmā, Audiovizuālajā mediju mākslā un Mākslās (LKuA).

8. tabula. Mobilo studentu un attiecīgo studiju programmu skaita attiecība

Attiecīgo studiju programmu skaits 2015.gadā	Mobilie studenti 2015.gadā
494	Vismaz 1 mob. students;
251	Vismaz 3 mob. studenti;
185	Vismaz 5 mob. studenti;
106	Vismaz 10 mob. studenti;
80	Vismaz 15 mob. studenti;
61	Vismaz 20 mob. studenti ;
52	Vismaz 25 mob. studenti;

Avots: CSP apsekojuma "1-Augstskola, koledža" dati par 2015. gadu

9. tabula. Mobilo studentu, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai un attiecīgo studiju programmu skaita attiecība

Attiecīgo studiju programmu skaits 2015. gadā	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai 2015. gadā
434	Vismaz 1 mob. students;
206	Vismaz 3 mob. studenti;
148	Vismaz 5 mob. studenti;
88	Vismaz 10 mob. studenti;
67	Vismaz 15 mob. studenti;
50	Vismaz 20 mob. studenti;
42	Vismaz 25 mob. studenti;

Avots: CSP apsekojuma "1-Augstskola, koledža" dati par 2015. gadu

Priekšlikumi:

- Uzskaitīt vienuviet (VIIS) aktuālos datus par studiju programmu, t.sk. valodu, un studējošajiem, īpaši ārvalstu piederīgajiem, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām, taču tā realizācija jāveic ārpus 8.2.1. SAM.

22. 2016. gada 1. oktobrī vismaz 1 mobilais students ir visās 17 valsts All, un vismaz 25 mobilie studenti – 10 All. No juridisko personu dibinātajām All – attiecīgi 10 un 10. No valsts koledžām – attiecīgi 3 un 0, no juridisko personu dibinātajām koledžām – attiecīgi 2 un 1.

Kopš 2011. gada valsts All ārvalstu/mobilo studentu skaits pieaudzis par 3580 studējošajiem jeb 252 % (no 1418 studentiem 2011. gadā līdz 4998 studentiem 2016. gadā). Valsts All 2016. gada 1. oktobrī mobilie studenti veidoja 8,4% no kopējā studējošo skaita valsts All.

Savukārt juridisko personu dibinātajās All ārvalstu/mobilo studentu skaits pieaudzis par 1719 studējošajiem jeb 143% (no 1199 studentiem 2011. gadā līdz 2918 studentiem 2016. gadā). Juridisko personu dibinātajās All 2016. gada 1. oktobrī mobilie studenti veidoja 18,2% no kopējā studējošo skaita juridisko personu dibinātajās All.

11. attēlā apkopota informācija par ārvalstu/mobilo studentu dinamiku All par laika periodu no 2011.-2016. gadam. Visbūtiskāk mobilo studentu skaitu palielināja RTU – par 1357 studentiem laika periodā no 2011. līdz 2016. gadam, attiecīgi RSU – par 1310, TSI – par 502, BAT – par 450, LU – par 428 studējošajiem.

2016. gada 1. oktobrī visās All studēja 7916 mobilie studenti, kas veidoja 10,5% no studējošo kopskaita valstī.

2016. gada 1. oktobrī valsts koledžās studēja 57 mobilie studenti (17 LJK, 17 LU SMK, 13 LU RMK, 5 RSU SKMK, 3 RCK, 1 DMK, 1 LKuA LKK, atgādinājumam – valsts koledžās visi studenti studē latviešu valodā) un juridisko personu dibinātajās koledžās – 200 mobilie studenti.

11. attēls. Ārvalstu/mobilo studentu dinamiku All par laika periodu no 2011.- 2016. gadam

Valsts vai privātā	All	Ārvalstu studentu skaits 2011/12	Ārvalstu studentu skaits 2012/11	Ārvalstu studentu skaits 2013/14	Mobilo studentu skaits 2014/15	Mobilo studentu skaits 2015/16	Mobilo studentu skaits 2016/17
VA	RSU	527	784	994	1233	1610	1837
VA	RTU	313	414	874	785	1141	1670
VA	LU	403	540	507	744	731	831
PA	BAT	119	278	274	359	526	569
PA	TSI	46	60	93	189	363	548
PA	BSA	358	377	419	398	411	494
PA	ISMA	171	141	147	177	222	437
PA	RISEBA	34	54	159	220	277	411
PA	REA	183	158	174	230	210	180
VA	RTA	13	16	15	32	87	143
PA	RAI	173	182	160	139	138	94
VA	BA	25	51	66	71	56	91
VA	DU	17	23	44	48	54	89
PA	RJA	45	59	58	84	84	77
VA	VeA	9	15	9	22	23	72
PA	EKA	6	5	11	21	22	65
VA	LLU	12	9	21	28	38	49
PA	ETA			30	68	43	43
VA	LiepU	2	2	6	26	25	35
VA	LKuA	28	39	21	16	16	30
VA	ViA	0	2	3	12	13	22
VA	LMāA	0	0	0	5	0	21
VA	JVLMA	13	13	11	27	31	19
VA	RPIVA	11	26	21	20	26	19
VA	LJA	2	2	2	0	6	16
VA	LSPA	7	7	5	7	7	10
VA	LNAA	36	48	40	19	25	8
PA	SPPA	0	11	22	21	5	0
PA	Citas	64	61	42	15	0	0

Datu avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

23. Populārākās valstis, kurās iegūta iepriekšējā izglītība, mobilajiem studentiem 2016. gadā ir Vācija, Uzbekistāna un Indija. Mobilo studentu skaits, kas šajās valstīs ieguvuši iepriekšējo izglītību, sasniedzis 36,7% no visiem mobilajiem studentiem.

Kopš 2014. gada CSP apsekojumā fiksē informāciju par mobilo studentu skaitu juridisko personu dibinātajās All valstīs, kurās iegūta iepriekšējā izglītība. 12. attēlā apkopota informācija par TOP 15 valstīm 2016. gada 1. oktobrī un attiecīgā studentu skaita dinamika par pēdējiem sešiem gadiem. Detalizētākā informācija pieejama 21.Pielikumā.

2016. gadā 15 populārāko valstu studējošie veido trīs ceturtdaļas (76,2%) no visiem mobilajiem studentiem.

Sešu gadu laikā visbūtiskāk palielinājies studējošo skaits no Uzbekistānas (par 961 studentu), no Vācijas (812), no Indijas (740), kā arī 2016. gada 1. oktobrī mobilo studentu skaits, kas ieguvuši iepriekšējo izglītību šajās 3 valstīs, sastāda jau vairāk kā trešdaļu (36.7%) no visiem mobilajiem studentiem.

Nākamā valstu grupa ar būtiskāko studējošo pieaugumu ir Kazahstāna (par 322 studentiem), Francija (302), Zviedrija (252), Krievija (247), studējošie, kas ieguvuši iepriekšējo izglītību šajās 4 valstīs, attiecīgi jau sastāda vienu piekto daļu jeb (20%) no visiem mobilajiem studentiem.

12. attēls. Ārvalstu/mobilo studentu skaits atkarībā no valsts, kur iegūta iepriekšējā izglītība (15 populārākās valstis 01.10.2016)

Valsts	Ārvalstu studentu skaits 2011/12	Ārvalstu studentu skaits 2012/13	Ārvalstu studentu skaits 2013/14	Mobilo studentu skaits 2014/15	Mobilo studentu skaits 2015/16	Mobilo studentu skaits 2016/17	% no kopējā mobilo studentu skaita 2016/17	Studentu pieaugums 2016 pret 2011
Vācija	370	567	746	842	976	1182	14.5%	812
Uzbekistāna	96	190	366	625	874	1057	13.0%	961
Indija	10	94	149	164	429	750	9.2%	740
Krievija	356	387	483	518	571	603	7.4%	247
Zviedrija	117	165	198	260	326	369	4.5%	252
Kazahstāna	36	105	143	266	327	358	4.4%	322
Francija	44	65	134	119	149	346	4.3%	302
Ukraina	186	188	233	205	233	277	3.4%	91
Turcija	78	114	199	146	145	237	2.9%	159
Lietuva	260	213	209	189	202	223	2.7%	-37
Norvēģija	102	132	133	155	166	177	2.2%	75
Somija	44	57	93	113	135	177	2.2%	133
Itālija	56	56	56	102	130	156	1.9%	100
Azerbaidžāna	44	97	125	143	148	149	1.8%	105
Spānija	126	97	106	93	115	143	1.8%	17

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Lai gūtu rezultātus ārvalstu studentu piesaistē jaunā valstī, nepieciešami aptuveni 2-3 gadi mērķtiecīgas darbības un sadarbība starp institūcijām (Ārlietu ministrija, IZM, EM, u.c.) – informācija no ekspertu intervijām. Intervijās eksperti norāda, ka studentu piesaistei ir svarīgi, ka All jau studē un/vai ieguvuši grādu konkrētās valsts piederīgie, veidojot t.s. "kritisko masu".

Kā viena no problēmām, piesaistot studijām ārvalstu studentus, kas iezīmējas gan ekspertu intervijās, gan All pārstāvju aptaujā, ir studentu atbirums jau pirmajā studiju gadā, kas sevišķi skar studējošos no valstīm ārpus Eiropas.

Priekšlikums:

- Koncentrēt resursus uz ārvalstu studentu piesaistes turpināšanu no valstīm, kurās jau sasniegti labi rezultāti un izveidojusies studentu "kritiskā masa".

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: izstrādāto un akreditēto SPEV starptautiska publicitāte.

- Ieteicams kā mērķa valstis noteikt tās valstis, kurās ir Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) pārstāvniecības³¹ vai sabiedriskie pārstāvji, kā arī Latvijas diasporas (tie, kas emigrējuši kopš 2000.gada³²).

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

24. 2016. gada 1.oktobrī vismaz 1 mobilais students, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai ir 16 valsts All, un vismaz 25 studējošie – 8 All. No juridisko personu dibinātajām All – attiecīgi 10 All. No valsts koledžām – attiecīgi 1, no juridisko personu dibinātajām koledžām – attiecīgi 2.

Uz AI eksportu vistiešāk attiecas tie mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai. 2015. gada 1.oktobrī no 6465 mobilajiem studentiem, 5458 studēja grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, t.i., 84% no mobilajiem studentiem kopā vai 8% no pavisam studējošajiem.

Visvairāk mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai 2015. gada 1. oktobrī ir RSU (1557 studenti), RTU (870), LU (459), BAT (424), TSI (361), BSA (319). Visvairāk mobilie studenti, kas iepriekšējo izglītību guvuši ES valstīs, ir RSU (1348), LU (511) un RTU (163). Salīdzinoši nelielu proporciju ar mobilajiem studentiem, kas iepriekšējo izglītību guvuši ES valstīs, piesaista RTU (14%), BAT (15%), BSA (14%), TSI (5%), ISMA (5%).

Vērojamas būtiskas atšķirības starp All proporcijā starp mobilajiem studentiem kopā un tiem mobilajiem studentiem, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, tā ir diapazonā no 0%-100%, detalizētāk skatīt 13. attēlā.

Kopumā 43% no mobilajiem studentiem iepriekšējo izglītību guvuši ES valstīs.

³¹ 2017.gada jūnijā Latvijas ārējās ekonomiskās pārstāvniecības darbojas Amerikas Savienotajās Valstīs, Apvienotajos Arābu Emirātos, Baltkrievijā, Dānijā, Francijā, Itālijā, Japānā, Kazahstānā, Krievijā, Ķīnā (Pekinā, Šanhajā un Ninbo), Lielbritānijā, Lietuvā, Nīderlandē, Norvēģijā, Polijā, Singapūrā, Somijā, Vācijā un Zviedrijā. LIAA sabiedriskie pārstāvji ārvalstīs darbojas Azerbaidžānā, Ēģiptē, Indijā un Dienvidāzijā, Kamerūnā, Šveicē un Lihtenšteinā, Taizemē.

³² Saskaņā ar pētījumā Latvijas emigrantu kopienas: cerību diaspora (2015) datiem lielākās diasporas – Lielbritānijā, Vācijā, Īrijā, Norvēģijā, Dānijā, Zviedrijā, Spānijā (62.lpp).

13. attēls. Mobilo studentu profils: apmaiņas studenti un studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai 2015. gada 1. oktobrī

All, koledžas	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē apmaiņas programmās	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs, % no mobilie studenti pavisam	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, % no mobilie studenti pavisam
RSU	1610	1348	53	1557	84%	97%
RTU	1141	163	271	870	14%	76%
LU	731	511	272	459	70%	63%
BAT	526	80	102	424	15%	81%
BSA	411	56	92	319	14%	78%
TSI	363	18	2	361	5%	99%
RSEBAA	277	57	36	241	21%	87%
ISMA	222	10	0	222	5%	100%
REA	210	122	30	180	58%	86%
LBK	156	8	0	156	5%	100%
RAI	138	0	0	138	0%	100%
KVK	89	89	0	89	100%	100%
RTA	87	65	15	72	75%	83%
RJA	84	43	16	68	51%	81%
BA	56	21	22	34	38%	61%
DU	54	26	18	36	48%	67%
ETA	43	0	0	43	0%	100%
LLU	38	28	19	19	74%	50%
JVLMA	31	23	15	16	74%	52%
RPVA	26	20	1	25	77%	96%
LNAA	25	25	0	25	100%	100%
LiepU	25	9	11	14	36%	56%
VeA	23	2	0	23	9%	100%
EKA	22	10	12	10	45%	45%
LJK	18	2	0	18	11%	100%
LKuA	16	16	8	8	100%	50%
ViA	13	8	0	13	62%	100%
BVK	7	1	0	7	14%	100%
LSPA	7	4	6	1	57%	14%
LJA	6	3	6	0	50%	0%
SPPA	5	0	0	5	0%	100%
RSU SKMK	4	4	0	4	100%	100%
JAK	1	0	0	1	0%	100%
KOPĀ	6465	2772	1007	5458	43%	84%

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

25. 2015. gada 1. oktobrī Vadība un administrēšana un Ārstniecība ir populārākās izglītības programmu grupas pēc studējošo mobilo studentu skaita, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai.

Pieprasītākā studiju programma grupas 1. līmeņa profesionālās augstākās (koledžas) izglītības (4. līmeņa profesionālās kvalifikācijas) iegūšanai 2015. gada 1. oktobrī bija Vadība un administrēšana, kurā studē 212 mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai. Skatīt 14. attēlu.

14. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas 1.līmeņa profesionālās augstākās (koledžas) izglītības (4. līmeņa profesionālās kvalifikācijas) iegūšanai uz 01.10.2015.

Virziens	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē apmaiņas programmās	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Programmu grupa
41345	212	81	0	212	Vadība un administrēšana
41481	23	3	0	23	Datorzinātnes
41763	14	14	0	14	Sociālā palīdzība
41214	13	0	0	13	Dizains
41525	13	0	0	13	Mašīnzinības
41840	8	2	0	8	Transporta pakalpojumi
41380	6	0	0	6	Tiesību zinātne
41141	5	3	0	5	Pedagogu izglītība
41721	4	1	0	4	Ārstniecība
41811	4	1	0	4	Viesnīcu un restorānu serviss

Datu avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Pieprasītākās studiju programmas grupas 2. līmeņa profesionālajai augstākajai izglītības (5. līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un profesionālā bakalaura grāda) vai 2. līmeņa profesionālās AI iegūšanai 2015. gada 1. oktobrī ir Vadība un administrēšana, kurā studē 520 mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai. Nākamā populārākā programmu grupa ir Tūrisma un atpūtas organizācija, attiecīgi ar 219 mobilajiem studentiem un Transporta pakalpojumi – ar 167 mobilajiem studentiem. Skatīt 15. attēlu.

15. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas 2. līmeņa profesionālajai augstākajai izglītības (5. līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un profesionālā bakalaura grāda) vai 2. līmeņa profesionālās AI iegūšanai uz 01.10.2015.

Virziens	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē apmaiņas programmās	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Programmu grupa
42345	638	104	118	520	Vadība un administrēšana
42812	258	29	39	219	Tūrisma un atpūtas organizācija
42840	167	3	0	167	Transporta pakalpojumi
42222	113	19	46	67	Valodu un kultūras studijas
42342	75	7	18	57	Tirgziņas un reklāma
42525	53	4	9	44	Mašīnzinības
42582	52	2	16	36	Būvniecība un civilā celtniecība
42310	35	3	5	30	Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes
42141	31	16	13	18	Pedagogu izglītība
42343	30	1	3	27	Finanses, banku lietas un apdrošināšana

Datu avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Pieprasītākās studiju programmas grupas akadēmiskā bakalaura grāda iegūšanai 2015. gada 1. oktobrī mobilo studentu, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, vidū ir Vadība un administrēšana – ar 323 studējošajiem, Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes – ar 212 studējošajiem, Datorzinātnes – ar 154 studējošajiem. Skatīt 16. attēlu.

16. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas akadēmiskā bakalaura grāda iegūšanai uz 01.10.2015.

Virziens	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē apmaiņas programmās	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Programmu grupa
43345	422	 97	99	 323	Vadība un administrēšana
43310	322	 176	110	 212	Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes
43481	199	 40	45	 154	Datorzinātnes
43521	113	 15	27	 86	Mehānika un metālapstrāde
43222	111	 58	63	 48	Valodu un kultūras studijas
43525	46	 2	1	 45	Mašīnzinības
43522	41	 12	20	 21	Enerģētika
43523	33	 2	5	 28	Elektronika un automātika
43380	30	 15	3	 27	Tiesību zinātne
43722	22	 22	2	 20	Medicīniskie pakalpojumi

Datu avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Pieprasītākās studiju programmas grupas mobilo studentu, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, akadēmiskā maģistra grāda iegūšanai 2015. gada 1. oktobrī bija Vadība un administrēšana ar 99 studējošajiem un Datorzinātnes – ar 64 studējošajiem. Skatīt.17. attēlu.

17. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas akadēmiskā maģistra grāda iegūšanai uz 01.10.2015.

Virziens	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē apmaiņas programmās	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Programmu grupa
45345	142	 34	43	 99	Vadība un administrēšana
45481	78	 8	14	 64	Datorzinātnes
45521	59	 10	13	 46	Mehānika un metālapstrāde
45380	49	 25	16	 33	Tiesību zinātne
45310	39	 23	18	 21	Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes
45142	30	 20	7	 23	Izglītības zinātne
45526	30	 2	1	 29	Citas inženierzinātnes
45861	25	 23		 25	Personu un īpašuma aizsardzība
45222	24	 18	10	 14	Valodu un kultūras studijas
45850	22	 9	12	 10	Vides aizsardzība

Datu avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Pieprasītākās studiju programmas grupas mobilo studentu vidū, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, profesionālā maģistra grāda un 2. līmeņa profesionālās AI ieguvei 2015. gada 1. oktobrī bija Ārstniecība ar 1464 studentiem un Vadība un administrēšana ar 297 studentiem, kā arī Zobārstniecība ar 187 studentiem. Skatīt 18.attēlu.

Virziens	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē apmaiņas programmās	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Programmu grupa
49721	1480	1258	16	1464	Ārstniecība
47345	316	54	19	297	Vadība un administrēšana
49724	190	151	3	187	Zobārstsniecība
47380	26	16	11	15	Tiesību zinātne
47863	25	25		25	Militārā aizsardzība
47525	20			20	Mašīnzinības
47343	17	5	3	14	Finanses, banku lietas un apdrošināšana
47222	15	6	6	9	Valodu un kultūras studijas
47310	14	3	3	11	Sociālās un cilvēkrības zinātnes
47582	13	4	3	10	Būvniecība un civilā celtniecība

Datu avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Iespēja detalizētāk analizēt CSP apsekojuma "1-Augstskola, koledža" datus griezumos pēc studiju programmas veidiem, tematiskajām jomām un grupām, kā arī virzieniem, OECD zinātņu FOS kodiem, programmas īstenošanas formas (pilna, nepilna laika) iespējams 18. Pielikumā.

26. Nozarē trūkst administratīvo datu, lai precīzi uzskaitītu mobilo studentu skaitu un to raksturojošos rādītājus, kā arī netiek identificētas studiju programmas īstenošanas valodas. Studiju programmas identificējamas tikai pēc nosaukuma, kas apgrūtina datu salīdzināšanu dinamikā un precīzu dažādos avotos iegūtas informācijas apvienošanu.

Saskaņā ar 06.11.2006. MK noteikumu Nr. 922 pielikumu Nr. 17 CSP katru gadu apkopo All, koledžas pārskatu akadēmiskā gada sākumā, kura nodrošina arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 452/2008 un Komisijas Regulas Nr. 88/2011 prasību piemērošanu. Veidlapā 1-Augstskola, koledža ir iekļauta informācija par Studentu sadalījumu juridisko personu dibinātajās All studiju programmu pārskata gada 1. oktobrī, Imatrikulācijas (uzņemšanas) rezultāti par iepriekšējo periodu, Grādu un kvalifikāciju ieguvušie par iepriekšējo periodu, Uzņemto studentu sadalījums pēc vecuma, Studējošo sadalījums pēc vecuma, Grādu vai kvalifikāciju ieguvušo sadalījums pēc dzimšanas gada, All personāla pārskats 1. oktobrī, Studējošo skaits sadalījumā pēc studiju pamatvalodas, No kopējā studējošo skaita mobilie studenti, No kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita mobilie studenti. CSP un IZM apkopotie dati par laika periodu no 2011.- 2015. gadam ļauj izvērtēt studējošo profilu studiju programmu griezumā ļoti ierobežotā apjomā. CSP ir sniedzis informāciju, ka sākot ar 2016. gadu būs pieejami dati par mobilajiem studentiem (skaits, dzimums, iepriekšējo izglītību ieguvušie ES valstīs, mobilie studenti, kuri studē apmaiņas programmās) studiju programmu griezumā.

Veicot CSP un IZM sniegto datu apvienošanu par 2015. gadu, Izpildītājs ir konstatējis, ka datu pārbaudes un labošanas aktivitātes notiek atsevišķi CSP un IZM pusē, kā arī nenotiek savstarpējā informācijas apmaiņa par datos notikušajiem labojumiem, kā arī manuālas datu ievades rezultātā veidojas pārrakstīšanās kļūdas.

Saskaņā ar IZM mājaslapā sniegto informāciju³³, pašlaik notiek VIIS funkcionalitātes uzlabošana, lai nodrošinātu informācijas uzkrāšanu par All studējošajiem, elektronizējot izglītības pakalpojumus, attīstot VIIS datu apmaiņu ar citām iestāžu informācijas sistēmām, kā arī uzlabojot VIIS uzkrāto datu ieguves iespējas.

³³ <http://www.izm.gov.lv/lv/valsts-izglitiba-informacijas-sistemas-viis-attistiba-29122015>

Atsevišķas studiju programmas identificējamās tikai pēc nosaukuma, kas laika gaitā mēdz tikt mainīts, vai dažādos avotos pierakstīts atšķirīgos veidos, līdz ar to radot problēmas savietot datus no dažādiem avotiem vai analizēt studiju programmu datus dinamikā.

Priekšlikumi:

- ▶ Turpmākajām 8.2.1. SAM rezultātu uzraudzības vajadzībām izmantot precīzus datus par ārvalstu studējošajiem, kas tiks regulāri uzkrāti VIIS sistēmā;

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām, taču to realizācija jāparedz ārpus 8.2.1. SAM.

- ▶ Kamēr augstākās izglītības datu uzskaitē VIIS nav pieejama produkcijas vidē, pāriet tikai uz elektronisku un centralizētu CSP apsekojuma "1-Augstskola, koledža" datu apkopošanu, sinhronizēt CSP un IZM ekspertu aktivitātes iegūto datu pārbaudei un labošanai;

Priekšlikums īstenojams ārpus 8.2.1. SAM.

- ▶ Piešķirt statistikas datus katrai studiju programmai unikālu kodu, piemēram, licences numuru, kas ļautu ar to saistītos datus identificēt gan statistikas pārskatos, gan uzskaites datus.

Priekšlikums īstenojams ārpus 8.2.1. SAM.

27. All pārstāvji norādīja, ka All problēma ir atskaitīto vai grādu vai kvalifikāciju neieguvušo ārvalstu studentu skaita uzskaitē. CSP apsekojumā šādi dati netiek iegūti un šādu datu ieguve netika iekļauta Izvērtējuma saturā saskaņā ar TS un levada ziņojumu.

Intervijās un telefonsarunās ar All pārstāvjiem datu pieprasījumu sagatavošanas laikā tika konstatēts, ka būtisks rādītājs, kam jāseko līdzi, ir atskaitīto ārvalstu studentu skaits – pie tam problēmu loks, kas jāapzina ir atšķirīgs – (1) saistīts ar imigrācijas riskiem (studētgrībētāji ierodas valstī citu motīvu vadīti un jau pirmā semestra laikā pamet studijas) vai (2) studējošie nevar iegūt grādu vai kvalifikāciju nacionālā līmenī noteikto ierobežojumu dēļ, piemēram, saskaņā ar esošo sertifikācijas kārtību zobārstniecības studentiem, RSU zobārstniecības studenti no ārvalstīm nevar iegūt grādu vai kvalifikāciju nacionālā līmenī spēkā esošas sertifikācijas kārtības dēļ, ja neiemācās latviešu valodu. Ņemot vērā, ka zobārstniecības studiju programmās RSU 2015. gada 1. oktobrī studēja 183 mobilie studenti un 2014./2015. akadēmiskajā gadā ieguva kvalifikāciju tikai 15 mobilie studenti, izceļam, ka 2017. gada 17. martā ar MK rīkojumu Nr.235 ir atbalstīts konceptuālajā ziņojumā³⁴ "Par nepieciešamību pilnveidot sertifikācijas kārtību zobārstniecības studentiem no ārvalstīm" (turpmāk - konceptuālais ziņojums), paredzot, ka prasība sertifikācijas procesā apliecināt valsts valodas zināšanas tiek atcelta un atbildība par nepieciešamā līmeņa valsts valodas zināšanām pārvirzīta uz darba devējiem (ārstniecības iestādes vadītājiem).

Priekšlikums:

- ▶ All regulāri ievadīt datus par atskaitītajiem vai grādu vai kvalifikāciju neieguvušajiem ārvalstu studentiem VIIS³⁵ (ārpus 8.2.1. SAM īstenojamā projekta).

28. Lai ārvalstu studenti varētu uzsākt studijas Latvijas All, nepieciešams veikt ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmisko atzīšanu, kas tiek īstenota centralizētā veidā AIC. Laika posmā no 2011.- 2015. gadam AIC izskatīti 26 152 dokumenti un šīs statistikas tendences valsts griezumā

³⁴ Pieejams šeit: <https://likumi.lv/ta/id/290816-par-konceptuālo-zinojumu-par-nepieciešamību-pilnveidot-sertifikācijas-kārtību-zobārstniecības-studentiem-no-ārvalstīm>

³⁵ Pēc VIIS sistēmas funkcionalitātes uzlabošanas (sākot ar 2018.gadu) šie dati būs pieejami VIIS sistēmā un tiks sasaistīti ar PMLP reģistriem.

būtiski atšķiras no ārvalstu/mobilo studentu statistikas valstu griezumā. Visvairāk dokumentu tiek izskatīts no Indijas, Pakistānas, Vācijas, Uzbekistānas un Bangladešas.

Izglītības dokumenti jāiesniedz ekspertīzei AIC. AIC veic³⁶ izglītības dokumenta ekspertīzi, kurā noskaidro izglītības iestādes statusu mītnes valstī un apgūtās programmas līmeni. AIC izsniedz izziņu par to, kādam Latvijā izsniegtam izglītības dokumentam ārvalstu izglītības dokuments var (ja var) tikt pielīdzināts.

Laika posmā no 2011. gada līdz 2015. gadam AIC³⁷ ir izskatījis 26 152 dokumentus, pēdējo gadu laikā strauji pieaudzis skatīto dokumentu skaits no Āzijas. Statistikas datu kopsavilkums par AIC skatītajiem dokumentiem pievienots 19. attēlā.

19. attēls. AIC statistika dati par ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmisko atzīšanu no 2011.- 2015. gadam reģionu griezumā, izskatītie dokumenti

Reģions	2011	2012	2013	2014	2015	Struktūra, 2015
ES	1225	1347	1344	1547	1900	22%
Pārējā Eiropa	771	658	744	921	1057	12%
ĀZIJA	528	1244	2042	2908	4724	55%
TUVIE AUSTRUMI	52	31	41	87	103	1%
ĀFRIKA	480	266	215	622	733	8%
Austrālija/ Okeānija	13	9	7	14	20	0%
AMERIKA	75	78	120	108	118	1%
VISI	3144	3633	4513	6207	8655	100%

Avots: AIC sniegtie dati uz 05.06.2017.

Jāatzīmē, ka statistikas tendences par AIC izskatītajiem dokumentiem būtiski atšķiras no tendencēm ārvalstu studentu statistikā. 20. attēlā apkopoti dati par valstīm ar lielāko pieteikumu skaitu, no kurām AIC skatījis dokumentus akadēmiskajai atzīšanai.

³⁶ <http://www.aic.lv/portal/arvalstu-diplomu-atzisana/arvalstis-iegutu-izglitiba-dokumentu-akademiska-atzisana-latvija>

³⁷ Avots: 2017. gada 5. jūnijā AIC sniegtā informācija uz SIA "Jaunrades laboratorija" datu pieprasījumu.

20. attēls. AIC statistikas dati par ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmisko atzīšanu no 2011.- 2015. gadam valstu griezumā, izskatītie dokumenti 20 valstīs pēc izskatīto dokumentu skaita 2015. gadā

Valsts	2011	2012	2013	2014	2015	Studējošo skaits* 2016.g.
Indija	65	641	751	1324	1725	750
Pakistāna	146	68	99	324	1083	78
Vācija	421	522	413	525	632	1182
Uzbekistāna	179	223	318	604	621	1057
Bangladeša	46	36	21	163	550	47
Krievija	227	184	304	442	514	603
Lielbritānija	150	184	247	310	486	141
Kamerūna	127	61	44	329	348	9
Kazahstāna	40	54	91	209	256	358
Zviedrija	132	124	174	157	239	369
Šrilanka	9	26	110	176	216	82
Ukraina	175	114	92	144	204	277
Nigērija	248	151	109	187	151	44
Nepāla	5	167	589	22	130	29
Lietuva	89	128	82	78	94	223
Baltkrievija	70	64	65	65	86	141
ASV	55	63	89	71	86	83
Azerbaidžāna	45	74	53	72	75	149
Somija	58	58	56	66	67	177
Ēģipte	78	23	21	50	66	43

Avots: AIC sniegtie dati uz 05.06.2017. , CSP/IZM dati par 2016. gadu.

Priekšlikums:

- Administratīvā sloga mazināšanai, veicot potenciālo ārvalstu studentu piesaisti no jaunām mērķa valstīm ārpus ES, All jāņem vērā AIC un PLMP rekomendācijas valstu izvēlei, kā arī rūpīgi jāpilnveido potenciālo ārvalstu studentu iestājpārbaudījumu īstenošanas kārtība.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

3.1.4. ES valodās pasniedzošā akadēmiskā personāla profils

29. Informācija par Latvijas All mācībspēkus raksturojošiem rādītājiem, t.sk. ārvalstu mācībspēku iesaisti regulāri tiek apkopota tikai All līmenī.

CSP apsekojumā "1-Augstskola, koledža" katru gadu tiek apkopoti statistikas dati par All un koledžu personālu iestāžu līmenī. Izsūtot datu pieprasījumus All, tika konstatēts, ka All nevar sniegt datus par ES valodās pasniedzošā akadēmiskā personāla profilu, jo iekšējā informācija netiek apkopota un uzturēta šādā griezumā.

Akadēmiskā personāla reģistra publiskajā daļā <https://viis.lv/Pages/Persons/Search.aspx>, meklēšanas kritērijos izvēloties statusu "Ārvalstnieks" un iestādes veidu "AI iestāde", tiek ģenerēts datu fails ar 7 ierakstiem (atkārtoti skatīts 5.06.2017.). Jāatzīmē, ka arī šajā reģistrā nav iespējams iegūt informāciju studiju programmu griezumā – iespēja ir izvēlēties tikai zinātnes nozari vai apakšnozari.

30. 2016. gada 1. oktobrī 4% (kopā 244 personas³⁸) no All akadēmiskā personāla ir ārvalstu viesprofesori, viesdocenti, vieslektori.

KPMG pētījumā konstatēts, ka nelielais ārvalstu pasniedzēju īpatsvars neveicina ārvalstu studentu skaita pieaugumu un AI kvalitātes celšanu. No 2011. gada līdz 2013. gadam CSP apsekojumā "1-

³⁸ Skaitot kopā All statistiku, nav pieejami dati par ārvalstu personāla pārkļāšanos starp All.

Augstskola, koledža" tika apkopota statistika tikai par to ārvalstu akadēmisko personālu, kam konkrētā AII nav pamatievēlēšanas vieta (viesprofesori, viesdocenti, vieslektori), ar 2014. gadu veidlapā tika ieviestas izmaiņas un sākts apkopot statistiku par "akadēmiskā personāla personām no ārvalstīm", tomēr precīzāka definīcija veidlapā nav sniegta un CSP apkopotie dati par 2014.- 2015. gadu neļauj izdarīt secinājumus par datu ticamību.

2016. gada 1. oktobrī valsts AII 3% no akadēmiskā personāla kopā (summējot AII personālu pamatdarbā un akadēmisko personālu, kuram AII nav ievēlēšanas vieta) un attiecīgi 6% juridisko personu dibinātajās AII ir ārvalstu viesprofesori, viesdocenti un vieslektori. 21. attēlā parādīta statistika 2016. gada 1. oktobrī griezumā pēc valsts un juridisko personu dibinātajām AII. Līderi ārvalstu viesprofesoru, viesdocentu un vieslektoru piesaistē skaita ziņā ir RTU (75), RSU (29) un REA (26), savukārt lielākā ārvalstu viesprofesoru, viesdocentu un vieslektoru proporcija ir REA (38%), LKRA (21%), LNNA (21%), BA (18%), ViA (16%). Kopumā juridisko personu dibinātās AII piesaista proporcionāli vairāk ārvalstu akadēmisko viespersonālu.

Jārēķinās, ka šī apsekojumā iegūtā statistika tikai daļēji atspoguļo situāciju AII, jo ir fiksēta konkrētā datumā un neatklāj akadēmiskā personāla mobilitātes aspektus, kas izriet no starpvalstu sadarbības, kopīgo studiju programmu un citu aktivitāšu īstenošanas visa akadēmiskā gada garumā.

21. attēls. Ārvalstu viespasniedzēji Latvijas AII 01.10.2016.

AII	Akadēmiskais personāls kopā*	Ārvalstu viesprofesori, viesdocenti, vieslektori	
		Skaits	% no akadēmiskā personāla
Valsts AII			
RTU	1094	75	7%
RSU	480	29	6%
BA	97	17	18%
ViA	102	16	16%
LU	1264	12	1%
LLU	508	7	1%
JVLMA	207	6	3%
LSPA	80	4	5%
LNAA	14	3	21%
LiepU	212	2	1%
DU	201	2	1%
RTA	160	2	1%
LJA	77	2	3%
VeA	91	1	1%
LMāA	109	0	0%
LKuA	67	0	0%
KOPĀ	5179	178	3%

AII	Akadēmiskais personāls kopā*	Ārvalstu viesprofesori, viesdocenti, vieslektori	
		Skaits	% no akadēmiskā personāla
Juridisko personu dibinātās AII			
REA	69	26	38%
LKrA	62	13	21%
RISEBA	196	9	5%
RTI	18	5	28%
BAT	174	4	2%
BSA	233	3	1%
RAI	59	2	3%
LA	28	2	7%
TSI	73	1	1%
RARZI	37	1	3%
ISMA	50	0	-
EKA	49	0	-
ETA	47	0	-
RJA	18	0	-
SPPA	5	0	-
KOPĀ	1118	66	6%

Avots: IZM Pārskats³⁹ par augstāko izglītību 2016. g.

31. Ārvalstu akadēmiskā viespersonāla skaits ir audzis no 128 (2011. gadā) līdz 244 (2016. gadā). Līderis piesaistē – RTU, RSU un REA.

³⁹ RARZI - Laterāna Pontifikālās Universitātes filiāle Rīgas Augstākais Reliģijas zinātņu institūts.

ETA - Eiropas Tālmācības augstskola.

SPPA - Starptautiskā praktiskās psiholoģijas augstskola.

Sevišķi strauji ārvalstu viesprofesoru, viesdocentu un vieslektoru skaitu ir audzējušas valsts All – no 39 pasniedzējiem 2011. gadā uz 178 pasniedzējiem 2016. gadā, sevišķi strauja izaugsme notikusi 2014.-2015. gadā.

Juridisko personu dibinātajās All novērojama ārvalstu viespersonāla skaita samazināšanās no 89 pasniedzējiem 2011. gadā uz 66 pasniedzējiem 2016. gadā.

Viespersonāla dinamiku All griezumā skatīt 22. attēlā. Detalizētāku statistiku par akadēmisko personālu skatīt 22. Pielikumā MS Excel datņu veidā.

22. attēls. Ārvalstu viespersonāla - viesprofesoru, viesdocentu, vieslektoru skaita dinamika 2011.- 2016. gadā 15 All pēc ārvalstu viespersonāla skaita 2016. gadā

Tips	All	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
VA	RTU*	6	14	23	52	83	75
VA	RSU	n/a	13	30	28	27	29
PA	REA	30	30	31	33	34	26
VA	BA	9	9	4	7	7	17
VA	ViA			7	12	12	16
PA	LKrA	6	6	6		13	13
VA	LU	16	24	13	19	16	12
PA	RSEBAA	15	18	13	11	11	9
VA	LLU			2	2	12	7
VA	JVLMA		4	7	3	3	6
PA	RTI	5	5	5	5	5	5
VA	LSPA			4	4	4	4
PA	BAT	3	4	4		1	4
VA	LNAA			7	8	6	3
PA	BSA				2		3

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža", RTU 2013.- 2014. ak.g. pievienoti dati no IZM pārskata.

32. All pārstāvju aptaujā precizēts, ka All nodarbina gan pietiekamu skaitu personu ar zinātnisko grādu, gan pēdējo 3- 5 gadu laikā aktīvi iesaistījuši darbā jaunos doktorus, tomēr papildus uzmanība būtu jāpievērš tam, ka ārvalstu mācībspēkus pārsvarā iesaista kā viesprofesorus, viesdocentus, vieslektorus.

All aptaujā tika iekļauts lūgums novērtēt, cik lielā mērā respondenti piekrīt zemāk paustajiem izteikumiem par akadēmisko personālu, kas respondenta pārstāvētajā All īsteno studiju programmas ES valodās (kas nav latviešu valoda). Vērtējums bija jāsniedz piecu punktu skalā, kurā 1 nozīmē nemaz neatbilst, 5 - pilnībā atbilst. All pārstāvji lielākā mērā piekrituši izteikumam pat to, ka "Vismaz 40% no akadēmiskā personāla pamatdarbā ir personas ar zinātnisko grādu" un "Pēdējo 3- 5 gadu laikā esam aktīvi iesaistījuši personālu, kas iepriekšējo 10 gadu laikā ieguvis doktora grādu attiecīgajā jomā", savukārt mazākā mērā piekrīt izteikumam, ka "Akadēmiskajam personālam būtu nepieciešams uzlabot komunikācijas prasmes", tomēr vērtējums izteikumam "Akadēmiskajam personālam būtu nepieciešams uzlabot svešvalodu zināšanas", norāda, ka atsevišķās augstskolās uzlabojumi šajā jomā ir nepieciešami. Aptaujas rezultātus skatīt 23. Pielikumā MS Excel datņu veidā.

Lielāka vērība būtu jāpievērš izteikuma "Ārvalstu mācībspēkus pārsvarā iesaistām kā viesprofesorus, viesdocentus, vieslektorus" vērtējumam, kas var norādīt, ka dažas augstskolas, iespējams, atrodas "riskā zonā" un ārvalstu mācībspēku piesaistē ir atkarīgas no īslaicīgām mācībspēku mobilitātes programmām, kas nevar nodrošināt studiju programmu ilgtspēju.

Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā piekrītat zemāk paustajiem izteikumiem par akadēmisko personālu, kas Jūsu pārstāvētajā augstskolā īsteno studiju programmas ES valodās (kas nav latviešu valoda). 1 nozīmē nemaz neatbilst, 5 - pilnībā atbilst.	Visi respondenti, kuri ir snieguši vērtējumu (n=)	Vidējais vērtējums 5 punktu skalā
Vismaz 40% no akadēmiskā personāla pamatdarbā ir personas ar zinātnisko grādu	30	4.50
Pēdējo 3-5 gadu laikā esam aktīvi iesaistījuši personālu, kas iepriekšējo 10 gadu laikā ieguvis doktora grādu attiecīgajā jomā	28	4.32
Akadēmiskais personāls vecumā virs 50 gadiem veido mazāk kā pusi no kopējā akadēmiskā personāla skaita	27	3.93
Akadēmiskais personāls aktīvi pilnveido savu kvalifikāciju	31	3.84
Ārvalstu mācībspēkus pārsvarā iesaistām kā viesprofesorus, viesdocentus, vieslektorus	30	3.83
Akadēmiskajam personālam būtu nepieciešams uzlabot svešvalodu zināšanas	31	3.58
Akadēmiskajam personālam būtu nepieciešams uzlabot komunikācijas prasmes	31	3.00

Avots: All pārstāvju aptauja, 2017

Priekšlikums:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas 8.2.2. SAM iekļaut finansējumu ilglaicīgai (vismaz 2- 3 gadi) ārvalstu mācībspēku iesaistei SPEV īstenošanā, t.i., pārvirzot uzsvaru no īslaicīgas akadēmiskā ārvalstu viespersonāla iesaistes uz akadēmiskā personāla pamatdarbā iesaisti.

3.1.5. Ārvalstu studentu un akadēmiskā personāla piesaiste

All pieredze attiecībā uz pasākumiem ārvalstu studentu un akadēmiskā personāla piesaistei, pašlaik īstenotajiem atbalsta pakalpojumiem ārvalstu studentu un akadēmiskā personāla integrācijai, tostarp identificējot labo praksi un problēmas.

3.1.5.1. Ārvalstu studentu piesaiste

33. Visas valsts dibinātās All veic mērķtiecīgu ārvalstu studentu piesaisti.

Dati par studentu piesaistes pieaugumu pēdējo 3 gadu laikā norāda, ka ārvalstu studentu skaits ir pieaudzis visās valsts dibinātajās All. All sekmes ārvalstu studentu piesaistē ir atšķirīgas, taču strauju pieaugumu uzrāda gan galvaspilsētā esošās, gan All reģionos. (skat. 23. attēlu).

23. attēls. Mobilo studentu dinamika 2011.-2016. gadā Latvijas AII un mobilo studentu skaita pieaugums pēdējo 3 gadu laikā

Valsts vai privātā	AII	Ārvalstu studentu skaits 2011/12	Ārvalstu studentu skaits 2012/11	Ārvalstu studentu skaits 2013/14	Mobilo studentu skaits 2014/15	Mobilo studentu skaits 2015/16	Mobilo studentu skaits 2016/17	Pieaugums pēdējo 3 gadu laikā
VA	RSU	527	784	994	1233	1610	1837	604
VA	RTU	313	414	874	785	1141	1670	885
VA	LU	403	540	507	744	731	831	87
PA	BAT	119	278	274	359	526	569	210
PA	TSI	46	60	93	189	363	548	359
PA	BSA	358	377	419	398	411	494	96
PA	ISMA	171	141	147	177	222	437	260
PA	RISEBA	34	54	159	220	277	411	191
PA	REA	183	158	174	230	210	180	-50
VA	RTA	13	16	15	32	87	143	111
PA	RAI	173	182	160	139	138	94	-45
VA	BA	25	51	66	71	56	91	20
VA	DU	17	23	44	48	54	89	41
PA	RJA	45	59	58	84	84	77	-7
VA	VeA	9	15	9	22	23	72	50
PA	EKA	6	5	11	21	22	65	44
VA	LLU	12	9	21	28	38	49	21
PA	ETA			30	68	43	43	-25
VA	LiepU	2	2	6	26	25	35	9
VA	LKuA	28	39	21	16	16	30	14
VA	VIA	0	2	3	12	13	22	10
VA	LMaA	0	0	0	5	0	21	16
VA	JVLMA	13	13	11	27	31	19	-8
VA	RPIVA	11	26	21	20	26	19	-1
VA	LJA	2	2	2	0	6	16	16

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

34. Vairumā gadījumu ārvalstu studentu piesaiste tiek veikta noteiktās mērķa valstīs visā pasaulē. Statistikas datu analīze, kā arī ekspertu interviju dati norāda, ka katrai AII ir izveidojies savs mērķa valstu loks.

Statistikas datu analīze, kā arī ekspertu interviju dati norāda, ka katrai AII ir izveidojies savs mērķa valstu loks. Piesaistes dinamika šo valstu gadījumā ir pieaugoša, izņemot atsevišķu valstu gadījumus (Baltkrievija, Lielbritānija). Īpaši palielinājies no Indijas un Francijas piesaistīto ārvalstu studentu skaits. Skat. 24. attēlu. Katrai valstij norādītas arī AII, kas piesaista lielāko studentu skaitu no attiecīgās valsts.

Valsts	Mobilo studentu skaits 2014/15	Mobilo studentu skaits 2015/16	Mobilo studentu skaits 2016/17	All, kas piesaista attiecīgo valstu studentus 2016/17 (iekavās studējošo skaits)
Vācija	842	976	1182	RSU (780), LU (194), RTU (97)
Uzbekistāna	625	874	1057	RTU (226), BAT (214), RISEBA (147), TSI (116)
Indija	164	429	750	RTU (385), BAT (118), TSI (80), RSU (39)
Krievija	518	571	603	BSA (147), TSI (111), RTU (81)
Zviedrija	260	326	369	RSU (345)
Kazahstāna	266	327	358	TSI (94), RTU (67), BSA (45)
Francija	119	149	346	RTU (140), RISEBA (82), LU (36)
Ukraina	205	233	277	ISMA (127), BSA (34)
Turcija	146	145	237	RTU (88), BSA (29), LU (27), RTA (26)
Lietuva	189	202	223	REA (54), RTA (37), LU (25), RTU (24)
Norvēģija	155	166	177	RSU (154)
Somija	113	135	177	RSU (134), LU(28)
Itālija	102	130	156	LU (59), RTU(36), RSU (33)
Azerbaidžāna	143	148	149	BSA (33), RTU (32)
Spānija	93	115	143	RTU (40), LU (37), RSU (24)
Baltkrievija	207	190	141	REA (35), BSA (30)
Lielbritānija	113	154	141	RSU (53), LU (40)
Portugāle	54	75	115	RSU (65)
Gruzija	99	83	85	BAT (30)
Igaunija	87	87	84	REA (28)

Datu avots: IZM pārskats par augstāko izglītību 2014., 2015., 2016. gadā

35. Raksturīgākie instrumenti ārvalstu studentu piesaistei ir dalība izglītības izstādēs un atvērto durvju dienās ārvalstīs, dažādi virtuāli instrumenti, vasaras skolas, informācijas izplatīšana caur partneriem.

Internacionalizācijas stratēģijas vai attiecīgās sadaļas AII Attīstības stratēģijās lielāko ārvalstu studentu skaitu piesaistošās (vai lielāko izaugsmi uzrādošās) AII kā raksturīgākos instrumentus norāda vairākus (skat. 11. tabulu).

11. tabula. Raksturīgākie ārvalstu studentu piesaistes instrumenti

AII	LU	RSU	RTU	TSI	RTA	DU	LKu A	Liep U	VeA	ViA
Atvērto durvju dienas ārvalstīs un Latvijā;	x	x							x	
Izglītības izstādes potenciālo tirgu valstīs vai starptautiski;	x	x	x	x		x	x	x	x	
Rekrutācijas aģenti;	x	x	x	x	x				x	
All pārstāvniecības mērķa valstīs;				X						
Virtuālie rīki (mājas lapa, portāli, soc. tīkli), tiešsaistes pieteikšanās, vēstkopas partneriem;	x	x	x		X	x	x	x	x	
Speciāli pasākumi (vasaras skolas, konferences u.c.);	x	x	X	x				x		x
Absolventu iesaiste;	x								x	
Stipendiju piedāvājuma veidošana;	x									
Informācijas izplatīšana caur partneriem, asociācijām;		x	x					x	x	
Info izplatīšana pašvaldības ārvalstu vizītēs.								x	x	

Avots: stratēģijas, izvērtējumā veiktās aptaujas rezultāti

Kā redzams, AII ar lielāko studējošo un SP skaitu norāda uz visplašāko piesaistes pasākumu spektru. Savukārt tikai juridisko personu dibinātajās AII (TSI) norāda uz īpašu pārstāvniecību darbību

specifiskās mērķa valstīs. Maz izmantots resurss ir absolventi (t.sk. ārvalstu studenti). Reģionu All informāciju par sevi mēdz izplatīt arī ar savas pašvaldības rīkoto starptautisko aktivitāšu palīdzību. Prasmīga īpašu pasākumu (īpaši vasaras skolu) izmantošana arī var darboties kā veiksmīgs studentu piesaistes instruments.

Citas metodes: visai bieži kā instruments ārvalstu studentu piesaistei tiek nosaukta studiju programmu izveide sadarbībā ar ārvalstu All (*double degree*). Īpaši to atzīmē LU un RTU, arī reģionu All. Atsevišķos gadījumos kā ārvalstu studentu piesaistes pasākumu All akcentē iesaisti reitingu sistēmā (DU, RTU), akreditāciju profesionālajās organizācijās (RTU, BA, RISEBA, BAT).

All pārstāvju aptaujā, kā biežāk izmantotie pasākumi ir informācija ievietošana All mājaslapā angļu valodā, dalība starptautiskās konferencēs, atvērto durvju dienas augstskolā un starptautisku konferenču organizēšana, savukārt kā rezultativākie pasākumi ir atzīmēti - informācija ievietošana All mājas lapā angļu valodā, rekrutācijas aģentu pakalpojumi, dalība starptautiskās izglītības izstādēs. (Detalizētāk aptaujas rezultātus skatīt 23. Pielikumā MS Excel datņu veidā.).

Priekšlikums:

- 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut ārvalstu studentu piesaistes instrumentu izmantošanu, kurus konkrētā All var pamatot kā rezultātīvus no iepriekšējās pieredzes vai līdz šim maz izmantotus, taču potenciāli efektīvus, jo sekmīgi izmantoti citu All praksē.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

36. All specifiskos pasākumus studentu piesaistē ietekmē noteiktas SPEV tematiskās jomas un mītnes valsts AI sistēmas īpatnības.

Visaptveroša piesaistes pasākumu korelācijas noteikšana ar tematiskajām jomām un mītnes zemes īpatnībām nebija šī izvērtējuma uzdevums, taču no ekspertu intervijām iespējams norādīt uz dažām konteksta īpatnībām, kas var būt vērtīgas, veidojot atbalsta pasākumus. Izvērtējumā noskaidrots, ka atsevišķu tematisko jomu specifika prasa līdzdalību īpašos jomas pasākumos, kur piesaistes pasākumus var veikt īpaši fokusēti. Piemēram, mākslas nozarēs sadarbības pamats ir abu pušu individuālā izcilība, līdz ar to interesenti atrod savai izaugsmei būtisko skolotāju nozares specifiskajos pasākumos (konkursos, koncertos, izstādēs), ar atzītu nozares profesionāļu palīdzību, arī virtuāli (piemēram, konkursu ierakstos). Līdzīgi ir specifiskās biznesa izglītības jomās, kur praktiski veido kontaktus regulāros plaša mēroga biznesa pasākumos, un tāpēc ir iespējams veikt ļoti fokusētus piesaistes pasākumus. Savukārt sistēma specifiskā AI segmentā mītnes zemē – piemēram, ierobežotas Vācijas lietišķo All (Fachhochschulen) absolventu iespējas iegūt akadēmisko grādu vadībizinātnēs Vācijas universitātēs; tas pats attiecas uz medicīnas studijām, kas notiek tikai universitātēs, ar virkni ierobežojošu kritēriju un gaidīšanas sarakstiem (dati no intervijām) – ļauj veikt ļoti fokusētus piesaistes pasākumus konkrētās mītnes zemes All. Ārvalstu studentu dinamika pieminētajās tematiskajās jomās netieši apstiprina, ka konkrētās All sekmīgi izmanto nosauktās īpatnības.

25. attēls. Mobilo studentu skaits izglītības programmu grupu un studiju programmu līmeņu griezumā uz 01.10.2015.

Mobilo studentu skaits 2015./16.ak.g.	Izglītības programmu grupa	Studiju programmas kods	
1480	721 Ārstniecība	49	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija)
638	345 Vadība un administrēšana	42	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds)
422	345 Vadība un administrēšana	43	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds)
322	310 Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes	43	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds)
316	345 Vadība un administrēšana	47	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (profesionālā maģistra grāds vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā maģistra grāds)
258	812 Tūrisma un atpūtas organizācija	42	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds)
212	345 Vadība un administrēšana	41	1. līmeņa profesionālā augstākā (koledžas) izglītība
199	481 Datorzinātnes	43	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds)
190	724 Zobārstniecība	49	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija)
167	840 Transporta pakalpojumi	42	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds)
142	345 Vadība un administrēšana	45	Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds)
117	345 Vadība un administrēšana	51	Doktora studijas (doktora grāds)
113	222 Valodu un kultūras studijas	42	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds)
113	521 Mehānika un metālapstrāde	43	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds)
111	222 Valodu un kultūras studijas	43	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds)
78	481 Datorzinātnes	45	Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds)
75	342 Tirgzinības un reklāma	42	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds)
59	521 Mehānika un metālapstrāde	45	Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds)
53	525 Mašīnzinības	42	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds)
52	582 Būvniecība un civilā celtniecība	42	2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds)

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Savukārt 26. attēlā atspoguļots vispārējs skatījums pa izglītības programmu tematiskajām grupām, atsevišķi neizdalot studiju programmu līmeņus, kas uzskatāmi parāda, ka tematiskā jomā visvairāk pieprasītas ir Vadības un administrēšanas studiju programmas, no kurām nedaudz atpaliek Ārstniecība un krietni mazāk pieprasītas programmas ir Sociālās un cilvēkrīcības zinātnēs, Datorzinātnēs un Tūrisma un atpūtas organizācijā, kopumā STEM joma ir relatīvi maz pieprasīta.

26. attēls. Mobilo studentu skaits izglītības programmu grupu (trīs ciparu kods, t.i., tiek summēti studējošo skaiti neatkarīgi no studiju programmas līmeņa) griezumā

Izglītības programmu grupa	Sum of Mobilo studentu skaits 2015./16.ak.g.	Izglītības programmu grupa
345	1847	Vadība un administrēšana
721	1489	Ārstniecība
310	432	Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes
481	336	Datorzinātnes
812	276	Tūrisma un atpūtas organizācija
222	267	Valodu un kultūras studijas
840	192	Transporta pakalpojumi
724	190	Zobārstniecība
521	188	Mehānika un metālapstrāde
380	153	Tiesību zinātne
525	134	Mašīnzinības
342	88	Tirgzinības un reklāma
582	73	Būvniecība un civilā celtniecība
522	65	Enerģētika
523	61	Elektronika un automātika
141	52	Pedagogu izglītība
343	49	Finanses, banku lietas un apdrošināšana
526	48	Citas inženierzinātnes
142	47	Izglītības zinātne
214	45	Dizains

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

37. Doktorantūras studentu piesaiste SPEV programmām ir individualizēta.

Maģistrantūras un jo īpaši doktorantūras līmenī piesaistes instruments ir starptautiskie pētījumu projekti, kas, īstenojoties attiecīgai cilvēkresursu politikai All (piemēram, nosakot doktorantu iesaisti All pētījumu īstenošanā kā augstu prioritāti), mērķtiecīgi koptai DSP saiknei ar pētniecību (mērķtiecīgi kopjot starptautiskos pētniecības tīklus, piedaloties tematisko jomu konferencēs un izplatot pētījumu rezultātus dažādās auditorijās, fokusējot resursus starptautisku pētījumu projektu finansējuma piesaistei, veicot doktorantu atlasī atbilstoši All pētniecības prioritātēm un stratēģiskajai specializācijai), var būt tilts uz atsevišķu talantīgu indivīdu piesaisti. Īpaša loma ārvalstu studējošo piesaistē ir jomas aktivajiem pētniekiem – potenciālajiem pētījumu vadītājiem, jo doktorantūras līmenī galvenā saikne ir starp pētnieku un viņa darba vadītāju. Pētniecības projektu kā spējīgu doktorantu (t.sk. no ārvalstīm) instrumenta izmantošanu atzīmē praktiski visas izvērtējumā aptvertās All. Skaitliski šādi piesaistītu ārvalstu studējošo apjoms var būt neliels, taču pievienotā vērtība (saikne ar jauniem zinātnes tīkliem un citām pētniecības institūcijām, jaunu specializāciju attīstīšanas iespējas u.c.) var būt katram doktorantūrā studējošam ārvalstu studentam.

Priekšlikums:

- ▶ Projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt diferencētu vērtējumu veidojamām studiju programmām dažādos studiju līmeņos, augstākajos studiju līmeņos, īpaši doktorantūrā, prasot zemākus (ārvalstu studējošo piesaistes) rezultatīvos rādītājus nekā bakalaura līmeņa SPEV, jo tas izriet no šī studiju līmeņa specifikas.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

38. Uzsākot studentu piesaistes aktivitātes jaunās valstīs, pirmie rezultāti gaidāmi pēc 3-4 gadiem.

Intervijās gan juridisko personu dibināto, gan valsts All pārstāvji uzsvēra, ka uzsākot mērķtiecīgu studējošo piesaisti no jaunas mērķa valsts, atdeve (tas ir, stabils vai pieaugošs studējošo skaits) gaidāma vien pēc 3-4 gadiem.

39. Ārvalstu studentu piesaistes un integrēšanas funkcijas tiek īstenotas ar dažādiem organizatoriskiem modeļiem.

Līdzīgais All pieejās ir tas, ka starptautiskās sadarbības organizēšana (kas ietver studentu piesaisti) un atbalsta sniegšana studiju laikā parasti ir nošķirtas atsevišķās struktūrvienībās. Atšķirīgais ir tas, cik augsta līmeņa amatpersona vada starptautisko kontaktu jomu un cik lielā mērā abas funkcijas (piesaiste un atbalsts) ir nošķirtas. Skatot divas valsts All ar lielāko ārvalstu studentu skaitu, redzama atšķirīga organizācija. RTU starptautisko jomu vada īpašs rektora vietnieks Starptautiskās akadēmiskajās sadarbības un ārzemju studentu lietās. RSU sistēmā nav šādas īpašas pakļautības; papildus tam, abas augstākminētās funkcijas ir nošķirtas: Starptautisko sakaru departaments un ārvalstu reflektantu nodaļa atrodas Attīstības prorektora pakļautībā (līdztekus 8 citām vienībām), kamēr ārvalstu studentu nodaļa un studentu serviss ir mācību prorektora pakļautībā (līdztekus 10 citām vienībām)⁴⁰. VeA⁴¹ (kā reģiona All ar 213% izaugsmi ārvalstu studējošo piesaistē 2016. g.) ir speciālists ārējo sakaru jautājumos un speciālista ārējo sakaru jautājumos asistents, kas darbojas mācību prorektora pakļautībā (līdztekus mācību daļai un mūžizglītības daļai, kā arī visām fakultātēm), īpašu studentu servisu struktūrshēma un All mājas lapa neuzrāda; intervijās kā iesaistītā vienība tiek pieminēta studentu pašpārvalde. LiePU sistēma ir līdzīga: starptautiskos kontaktus veido Ārzemju sakaru daļa (3 darbinieki) studiju prorektora pakļautībā⁴², savukārt par ārvalstu studentiem rūpējas ne tikai studentu pašpārvalde, bet arī Erasmus Student Network Liepāja⁴³.

Priekšlikums:

- Kā SPEV projektu atlases kritēriju paredzēt to, ka All ir izveidojusi organizatorisku struktūru, kas caurskatāmi un funkcionāli sasaista ārvalstu studentu piesaistes un atbalsta uzdevumus, spēj darboties stratēģiski un koordinēti, kā arī All izveidojusi un uztur aktuālu mājaslapas sadaļu ārvalstu studentiem, kas satur detalizētu informāciju par augstskolu, studiju programmām, studiju procesu, atbalsta pakalpojumiem, u.c.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

40. Reģionu All var kompensēt savu administratīvo resursu ierobežojumus, sadarbojoties ar All, kurām pieejamais administratīvais resurss ir ievērojami lielāks.

Lai gan intervijas liecina, ka plašākie ārvalstu studentu piesaistē ieguldāmie resursi, kurus pašas All norāda kā efektīvākos (dalība mītnes valstu izglītības izstādēs, komandējumi uz konkrētām valstīm un to augstskolām, rekrutēšanas aģentu pakalpojumi u.c.) ir *lielo* universitāšu rīcībā, arī reģionu vai specializētās All var palīdzēt sasniegt zināmu ārvalstu studentu skaita pieaugumu. Pat, ja šo All rīcībā esošie administratīvie resursi piesaistes pasākumu īstenošanai ir salīdzinoši nelieli. To parāda ārvalstu studējošo skaita izaugsme reģionu All pēdējos gados (no 40% līdz pat 213% 2016. gadā). Respondenti norāda, ka īpaši sadarbības veidošanā ar attāliem reģioniem ārpus ES, bez sadarbības pasākumiem neiztikt. Raksturīgs piemērs ir pirmā *Study in Latvia* centra izveide Indijas pilsētā Čennai 2014. gadā. To finansēja septiņas All: RTU, BAT, LiePU, LU, BA, LLU un RISEBA.

Intervijās norāda arī to, ka All arī mēdz sadarboties, vienam pārstāvim informējot potenciālos studentus (piemēram, Kirgizstānā) arī par citām All.

⁴⁰ Struktūra skatīta šeit: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/normakti/rsu_strukturshema_16052017.pdf

⁴¹ Struktūra skatīta šeit: <http://venta.lv/par-vea/struktura/>

⁴² Struktūra skatīta šeit: <https://www.liepu.lv/lv/170/struktura>

⁴³ Informācija skatīta šeit: <https://www.liepu.lv/en/78/esn-liepaja>

Priekšlikums:

- ▶ Veidojot valsts atbalstu internacionalizācijai, projektu atlases kritērijos iekļaut pieteikšanas priekšnosacījumu, ka pirms projekta pieteikšanas jābūt īstenotiem studentu piesaistes pasākumiem valstīs ārpus ES, kurus kopīgi veido vairākas All vai kas pārstāv vairāku All intereses.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

41. Atbalsta un integrācijas pasākumu spektrs, kas veido nozīmīgu daļu internacionalizācijas pasākumu panākumu, atkarīgs arī no konkrētajā All studējošo ārvalstu studentu īpatsvara, mītnes valsts kultūras un izglītības sistēmas īpatnībām.

Ārvalstu studentu atbalsta/integrācijas pasākumi un atbalsts ikdienas jautājumu risināšanā, nonākot Latvijas All, ir viena no būtiskajām internacionalizācijas panākumu komponentēm, jo palīdz ārvalstu studējošajam adaptēties, sekmīgi iesaistīties studiju procesā, gūt pozitīvu studiju pieredzi. Šis atbalsts tiek risināts ar atšķirīga plašuma pasākumu spektru. Vislielāko ārvalstu studējošo skaitu piesaistošā RSU paredz gan īpašu mentoru sistēmu, gan pasniedzēju starpkultūru komunikācijas prasmju attīstīšanu, gan īpašu ievadkursu par Latviju un dzīvi Rīgā. Plānots arī īstenot svarīgākās akadēmiskās ceremonijas bilingvāli, tiek atbalstītas ārvalstu studentu organizācijas. Juridisko personu dibinātajās All ar ievērojamu ārvalstu studējošo skaitu, piemēram, BAT, centralizēti risina arī ārvalstu studējošo vajadzības, piedāvā apdrošināšanas risinājumus u.c.

Savukārt tur, kur ārvalstu studējošo skaits ir neliels (ap 50 ārvalstu studentu vai mazāk), atbalsta veidu ir mazāk; tai pašā laikā uzmanība tiek veltīta gan valodas, gan kultūras, gan izklaides pasākumiem (visbiežāk sadarbībā ar studentu pašpārvaldi). Neapgūta niša ir kopīgu risinājumu veidošana sadzīves jautājumos vairākām All.

Būtisks pasākumu efektivitāti koriģējošs instruments ir studējošo aptaujas (t.sk. par šķēršļiem un problēmām), uz ko norāda virkne All.

All pārstāvju aptaujā noskaidrots, ka visbiežāk nodrošinātie atbalsta pasākumi ārvalstu studentiem ir atbalsts izmitināšanas jautājumu risināšanā, socializācijas un integrācijas pasākumi augstskolā, atbalsts imigrācijas jautājumu risināšanā un latviešu valodas apmācības, retāk tiek piedāvāti tādi pasākumi kā veselības apdrošināšanas piedāvājums, mentoru programmas jauno studentu iekļaušanai. (Detalizētāk aptaujas rezultātus skatīt 23. Pielikumā MS Excel datņu veidā).

42. All veiksmīgi palīdz ikdienas dzīves jautājumu risināšanai, tomēr vietējo un ārvalstu studējošo kopienas ir relatīvi nošķirtas.

Šī ir tendence uz kuru norāda arī pētījumi valstīs, kas uzsāka internacionalizāciju jau teju 40 gadus atpakaļ (piemēram, Austrālija). Pat ar visplašāko atbalsta un integrācijas pasākumu klāstu, gan stratēģiju dokumenti, gan interviju dati norāda uz paralēlu kopienu (vietējo un ārzemju studentu) pastāvēšanu, kā arī plašākas sabiedrības bieži negatīvo attieksmi, kas ietekmē arī mobilo studentu drošības izjūtu un vēlmi turpināt studijas Latvijā. Pēdējos gados valstīs ar lielāko internacionalizācijas pieredzi notiek aktīva šīs pieredzes analīze, meklējot veidus, kā panākt lielāku ārvalstu un vietējo studējošo kopienu integrāciju. Tiek secināts, ka šādiem pasākumiem jābūt vērīgiem ne tikai uz ārvalstu studējošajiem, bet arī vietējiem studējošajiem un mācībspēkiem, un mijiedarbes iespējas jārada regulāri, nevis kā vienreizējus pasākumus.

Priekšlikumi:

- ▶ Projektu atlases kritērijos iekļaut nosacījumu, ka SPEV ietvaros All paredz abu studējošo kopienu (ārvalstu un vietējo) pastāvīgu kontaktu un zināšanu apmaiņu, kas abām pusēm veidotu starpkultūru komunikācijas pieredzi un skatījumu uz attiecīgās zinātnes nozares jautājumiem no dažādu pieredžu skatījuma.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbības iekļaut izveidoto SPEV publicitātes pasākumus gan mērķa valstīs, gan Latvijā.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: izstrādāto SPEV starptautiska publicitāte.

3.1.5.2. Ārvalstu akadēmiskā personāla piesaiste

43. *Visās valstīs All ir vismaz 1% ārvalstu akadēmiskā personāla.*

Ārvalstu akadēmiskā personāla piesaisti pieprasa Augstskolu likums: Saskaņā ar Augstskolu likuma 3. panta 7. punktu "All vismaz pieci procenti, rēķinot no akadēmiskā personāla skaita, ir ārvalstu viesprofesori, asociētie viesprofesori, viesdocenti un vieslektori".

All norāda, ka ārvalstu viesdocētāju esamība piesaista studentus, paplašina studējošo redzesloku un veicina studiju programmu atpazīstamību.

Augstskolu likumā noteikto 5% viesdocētāju īpatsvaru uzrāda RSU, RTU, LSPA, būtiski pārsniedz – ViA, BA, LNAA. 1% līmenī 2016. g. bija LU, RTA, DU, VeA.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas iekļaut 8.2.2. SAM atbalstāmajās darbībās ārvalstu akadēmiskā personāla piesaisti uz noteiktu laiku (vismaz 2 gadi), šādā veidā uzlabojot piedāvāto SPEV atpazīstamību;
- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas veikt grozījumus Valsts valodas likumā, paplašinot valsts dibināto All iespējas īstenot studiju programmas ES valodās, vienlaikus līdzsvarojot to ar nepieciešamību saglabāt latviešu valodu kā zinātnes valodu;
- Izvērtēt iespēju attiecināt prioritārajos tematiskajos virzienos ārvalstu akadēmisko personāla atalgojuma izmaksas, ja tas tiek pieņemts darbā (iecelts akadēmiskajā amatā).

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

44. *Nepietiekami izmantots internacionalizācijas resurss ir Latvijas valsts piederīgie, kas ieguvuši grādu ārvalstu All un varētu veikt akadēmisko darbu Latvijas All (pamatdarbā), daloties ar starptautisko pieredzi.*

Intervijās All pārstāvji norādīja, ka būtiskā daļa Latvijas All studentu dodas studēt uz ārvalstīm, kur paliek arī strādāt. Statistikas dati par šādiem studentiem netiek apkopoti. Studenti neatgriežas akadēmiskajā darbā Latvijā zema atalgojuma un akadēmiskā darba piedāvājuma trūkuma dēļ.

Priekšlikumi:

- Projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt papildus punktus par Latvijas valsts piederīgo, kas ieguvuši grādu ārvalstu All, piesaisti akadēmiskā darba veikšanai Latvijas All (pamatdarbā).

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas 8.2.2. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut Latvijas valsts piederīgo, kas ieguvuši grādu ārvalstu All, piesaisti akadēmiskā darba veikšanai Latvijas All (pamatdarbā).

3.1.6. Ar studiju programmu ES valodās ieviešanu saistītas problēmas

45. Augstskolu likums nosaka, ka valsts All noslēguma, bakalaura un maģistra darbiem jābūt valsts valodā; ES valodā īstenojamā studiju daļa nepārsniedz piekto daļu studiju programmas kredītpunktu apjoma.

Šī norma noteikta Augstskolu likuma 56. pantā (3). Tas būtiski ierobežo ārvalstu studējošo iespējas studēt Latvijas All kvalifikācijas vai grāda ieguvei. No 8.2.1. SAM plānošanas viedokļa likuma prasība ir pretrunā ar SAM mērķiem un definētajiem rezultativajiem rādītājiem, kas būtiski apgrūtina SAM īstenošanu.

Priekšlikums:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas veikt grozījumus Augstskolu likumā, paredzot elastīgākus nosacījumus attiecībā uz noslēguma, bakalaura un maģistra darbu valodu, kā arī ES valodā īstenojamo studiju daļu.

46. Studiju programmu īstenošanā ES valodās iespējamās vairākas variācijas, ne visas sekmē internacionalizāciju.

Ievērojot Augstskolu likuma 56. panta prasības valsts All, praksē studiju programmu īstenošana bieži tiek organizēta tā, ka ārvalstu studenti veido atsevišķu studiju grupu, vai strādā pēc individuāliem plāniem. Tas notiek tāpēc, ka ES valodu izmantošanas pamats ir ārvalstu studējošo mācības starpvalstu līgumos paredzētas sadarbības ietvaros vai ES programmu īstenošanā, līdz ar to vietējo studentu integrēšana šajās programmās ir All pašas izvēle, ko apgrūtina studiju materiālu un studiju procesa pielāgošanas nepieciešamība. Šāda prakse, ja to nepapildina citas iespējas jēgpilnai zināšanu apmaiņai starp abām studējošo kopienām, nesekmē internacionalizācijas potenciāla izmantošanu.

Priekšlikums:

- SPEV īstenošanā atbalstīt iespējami lielāku ārvalstu un vietējo studējošo mijiedarbi, zināšanu apmaiņu un komunikāciju studiju procesā.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

47. SPEV īstenošanu joprojām ierobežo All mācībspēku nepietiekamās svešvalodu zināšanas.

Akreditējot studiju programmas, kuru pilnībā vai daļēji paredzēts īstenot svešvalodā, jāuzrāda īstenošanā iesaistīto mācībspēku svešvalodas zināšanas apstiprinoši dokumenti (vēlamais - līmenis C1– "Proficient user", atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem). Pēc All sniegtās informācijas, svešvalodu zināšanas joprojām nav pietiekami augstā līmenī.

Priekšlikums:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas 8.2.2. SAM ietvaros sniegt atbalstu svešvalodu apguves turpināšanai, kā arī valodas praksei; paredzēt piemaksu par iegūtu augsta līmeņa valodas zināšanu sertifikāta ieguvī.

48. SPEV īstenošanas uzsākšana prasa ievērojamu laika, finanšu un cilvēkresursu ieguldījumu.

Ja All agrāk nav piesaistījusi vairāk nekā dažus desmitus ārvalstu studentu no dažādām Erasmus partneraugstskolām, mērķtiecīgas sistēmas izveide (mārketinga, piesaiste, atbalsts, pasniedzēju prasmes, studentu pašpārvaldes dzīve, vides draudzīgums, u.c.) prasa vairāku gadu darbu, un pakāpenisku nelielu soļu īstenošanu.

Eksperti iesaka, ka iesākumā jāizveido programma svešvalodā vai internacionalizācijas sākumposmā jāļauj mācībspēkiem atsevišķus kursus pasniegt svešvalodā vietējiem studentiem, uzlabojot mācībspēku prasmes docēšanai svešvalodā, kā arī jāuzlabo sadzīves apstākļi dienesta viesnīcās, un tikai pēc tam jāpievēršas ārvalstu studentu piesaistei. Tāpat dominē viedoklis, ka studiju programmas

izveide ir "tikai puse" no pakalpojuma – otru pusi veido sociālais atbalsts ārvalstu studentiem, izmitināšana, u.c. saistītie pakalpojumi.

49. SPEV īstenošanu var padarīt komplicētāku imigrācijas procedūras un mērķa valstu būtiski atšķirīgās AI sistēmas.

Tā kā konkurence par ES studentiem ir ievērojama, daudzas AI izvēlas piesaistīt potenciālos studentus no valstīm ārpus ES. Ja šajās valstīs nav Latvijas vēstniecību vai mobilo konsulāro biroju, imigrācijas procedūras mēdz ieilgt, un studējošie ierodas AI, kad akadēmiskais gads jau ir sācies (saskaņā ar ekspertu sniegto informāciju, pat novembrī). Tas nozīmē individuālu, papildus apmaksājamu mācībspēku darbu ar ārvalstu studentiem, lai viņi iekļautos studiju procesā. Papildus studentiem no valstīm ar būtiski atšķirīgu AI sistēmu, un līdz ar to atšķirīgu zināšanu bāzi (uz ko norāda pielīdzināšanai iesniegtie dokumenti), nepieciešamas vai papildus nodarbības, vai papildus studiju kursi (par maksu vai bez tās, atkarībā no AI iespējām) zināšanu bāzes izlīdzināšanai.

Priekšlikums:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas izvērtēt iespēju 8.2.3. SAM ietvaros atbalstāmajās darbībās iekļaut pieredzes apmaiņas īstenošanu attiecībā uz internacionalizācijas risinājumiem un izaicinājumiem, lai meklētu efektīvākus veidus veidošanai un ārvalstu studentu pārvaldībai multikulturālā vidē.

50. Regulējums neatbalsta ārvalstu ievēlētā akadēmiskā personāla īpatsvara pieaugumu.

SPEV īstenošanā liela nozīme ir ārvalstu akadēmiskajam personālam, kas sekmē ārvalstu studējošo piesaisti un veido daudzveidīgāku studiju saturu, globālu skatījumu uz konkrētās zinātnes nozares problemātiku. Lai gan arī viesdocētāji sniedz ieguldījumu studiju kvalitātē, pastāvīgāka piesaiste vairāk sekmētu kvalitātes līmeņa pieaugumu un akadēmiskās kopienas dzīvi. To pašlaik ierobežo prasība pēc augstākā līmeņa valsts valodas zināšanām. Šīs likuma normas pārskatīšanas mēģinājumi līdz šim nav bijuši veiksmīgi.

51. SPEV īstenošanu doktorantūras studiju līmenī apgrūtina nekonkurētspējīgās stipendijas un ne vienmēr iespējamā sasaiste ar augsta līmeņa pētniecību.

Doktorantūras līmenī studējošo ārvalstu studentu skaits ir izteikti mazs. Eksperti to skaidro gan ar nekonkurētspējīgo stipendiju (vai ar augsto studiju maksu), gan to, ka AI ne vienmēr var nodrošināt disertācijas pētniecisko bāzi (īpaši reģionu AI, vai noteiktām nozarēm, kas paredz tehnoloģiski komplicētu bāzi).

Ātrus risinājumus šeit piedāvāt grūti, jo problēma pastāv arī Latvijas lielāko AI doktorantūrās. Kamēr sistēma (starptautiskie pētījumu projekti, KDSP, bāzes finansējums) attīstās, viens no variantiem ir izmantot Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas sniegtās iespējas – AI savu DSP līmenī iesaistīties starptautiskos konsorcijs, kas gatavo un īsteno kopīgas DSP. Latvijā šāda pieredze jau ir (piemēram, LU SZF trīs projekti), un tā būtu analizējama un izmantojama. Līdz šim neizmantoja iespēja ir Erasmus Mundus doktorantūras programmas, kuras arī paredz starptautiska konsorcijs īstenotu DSP. Jāņem gan vērā, ka abos gadījumos ir runa par projektā balstītām aktivitātēm, kuras atkarīgas gan no konkrētā projekta sekmēm finansējuma piesaistē, gan no konsorcijs spējas sadarboties, gan arī Latvijas AI spējas integrēt projektu savās pamata DS programmās.

52. Profesionālo studiju programmu īstenošanai ir nepieciešamas atbilstošas prakses vietas, kas īpaši svarīgas RIS3 prioritārajās nozarēs.

Profesionālo studiju programmu kvalitātes nodrošināšanai nepieciešamas atbilstošas prakses vietas, īpaši STEM, RIS3 un ar medicīnu saistītajās jomās. Atsevišķās jomās, kurās ir liels ārvalstu studentu skaits, AI pauž bažas par atbilstošu praksi vietu trūkumu. RSU pieaugošais ārvalstu studentu skaits veselības aprūpes jomā (pēc CSP apsekojuma 1-Augstskola, koledža, 2015. gada 1. oktobrī RSU Veselības aprūpes jomā studēja 1567 mobilie studenti) rada bažas par klīnisko praksi (praktisko apmācību ārstniecības iestādēs) realizācijas iespējām Latvijā turpinot palielināt studējošo skaitu.

3.1.7. ES valstu pieredze studiju programmu ES valodās īstenošanā

Lai noteiktu izvērtējamo valstu pieredzi SPEV ieviešanā un īstenošanā, Izpildītājs veica visu ES valstu izvērtēšanu pēc sekojošiem kritērijiem – līdzīgs ģeogrāfiskais novietojums, jauna ES dalībvalsts ar līdzīgu vēsturisko izglītības sistēmu, nesena pieredze reformējot AI, studentu skaits no Latvijas >100, mobilo studentu skaits no ārvalstīm, kas absolvējuši bakalaura un maģistra programmas, valstu aktivitāte Nordplus programmā. Lielāko punktu skaitu ieguva četras valstis – Lietuva, Igaunija, Dānija, Nīderlande, kas tika arī apstiprinātas no Pasūtītāja puses turpmākās pieredzes izpētei.

Lietuva

53. *Lietuvā angļu valodā tiek piedāvātas vairāk nekā 400 studiju programmas bakalaura, maģistra un doktora līmeņa studiju programmās, studiju programmas citās ES valodās praktiski netiek piedāvātas, izņemot filoloģijas studijas vācu un franču valodā. Studijām lietuviešu valodā ārvalstniekiem ir jākārtos lietuviešu valodas prasmju tests.*

Lielākā daļa studiju Lietuvā notiek lietuviešu valodā, līdz ar to vairākas universitātes piedāvā lietuviešu valodas kursus. Taču ir iespējams apgūt programmas arī angļu vai krievu valodā. Programmu datubāze pieejama *Study in Lithuania* mājaslapā.⁴⁴

Angļu valoda ir dominējošā ES valstu valoda, kurā Lietuvā tiek piedāvātas studijas vairāk nekā 400 studiju programmās. Franču un vācu valodā tiek īstenotas atbilstošās studijas filoloģijā. (12. tabula.) Angļu valodā ir iespējas studēt 17 doktora līmeņa studiju programmās.

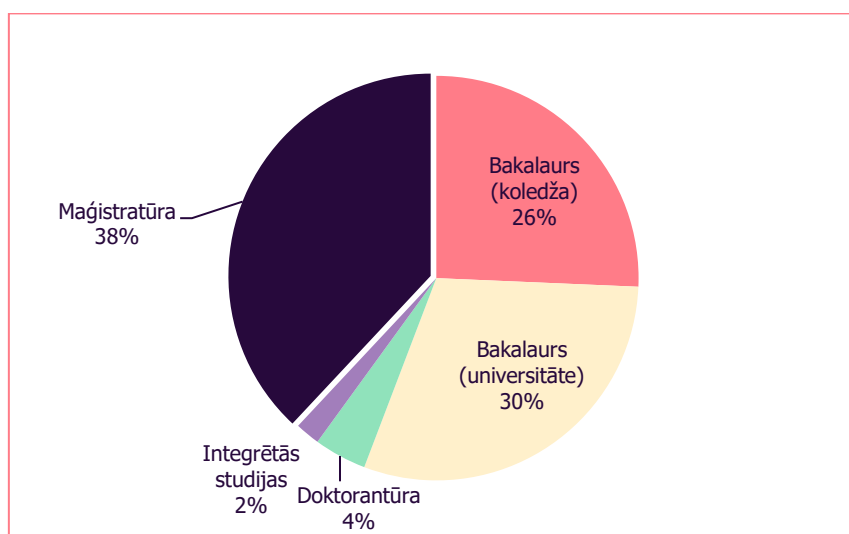
12. tabula. Studiju programmu sadalījums pēc valodām un studiju līmeņiem AI Lietuvā (izņemot lietuviešu valodu)

Studiju līmenis	Angļu	Franču	Vācu	Krievu
Bakalaurs (koledža)	104			28
Bakalaurs (universitāte)	122	1	1	13
Doktorantūra	17			1
Integrētās studijas	8			1
Maģistratūra	154			16
Kopā	405	1	1	59

Avots: *Study in Lithuania*, skatīts 2017.gada maijā

Kā redzams 27. attēlā - lielākā daļa studiju programmu angļu valodā ir bakalaura studiju līmenī, 38% programmu ir maģistra studiju līmenī.

27. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem AI Lietuvā

Avots: *Study in Lithuania*, skatīts 2017. gada maijā

⁴⁴ <http://www.studyinlithuania.lt/>

Izglītības tematiskās grupas *Study in Lithuania* neatbilst Starptautiskajai standartizētajai izglītības klasifikācijai (ISCED), līdz ar to grūti salīdzināt ar citu valstu pieredzi, (skatīt 13. tabulu)

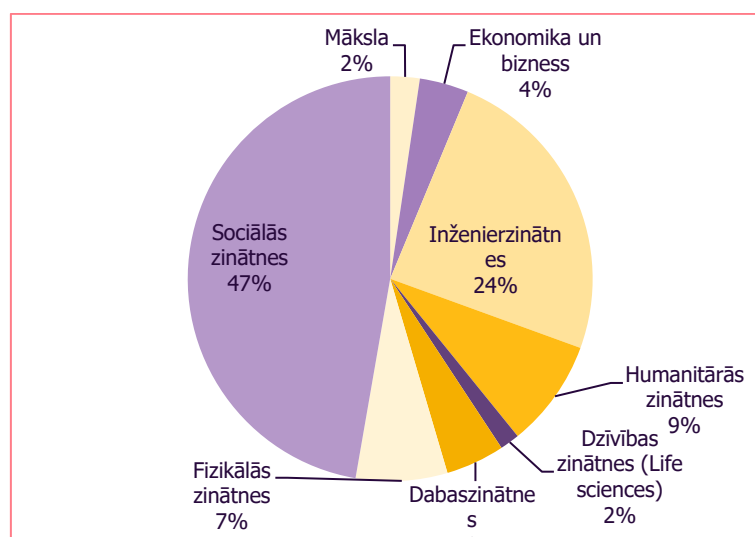
13. tabula. Studiju programmu sadalījums pēc izglītības tematiskajām grupām AII Lietuvā

	Angļu	Franču	Vācu	Krievu
Māksla	9			4
Ekonomika un bizness	15			1
Inženierzinātnes	93			8
Humanitārās zinātnes	33	1	1	15
Dzīvības zinātnes (<i>Life sciences</i>)	6			1
Dabaszinātnes	18			
Fizikālās zinātnes	28			
Sociālās zinātnes	181			29

Avots: *Study in Lithuania*, skatīts 2017. gada maijā

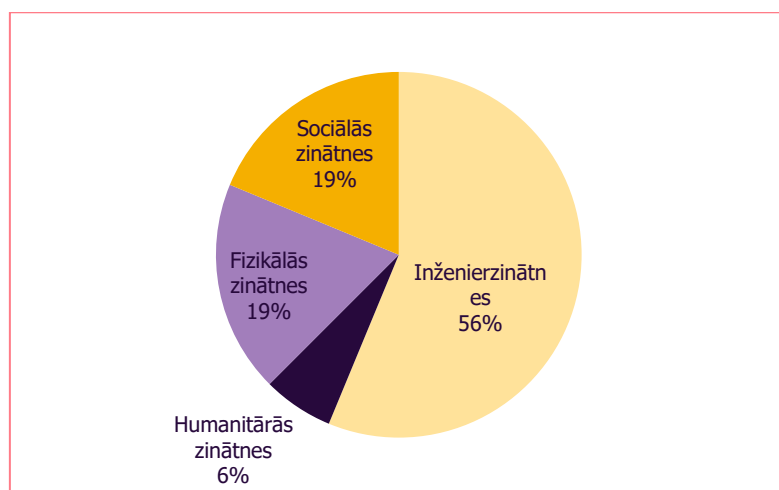
47% no studiju programmām angļu valodā pārstāv sociālās zinātnes, otra pārstāvētākā studiju programmu grupa ir inženierzinātnēs. (28. attēls)

28. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc izglītības tematiskajām grupām AII Lietuvā

Avots: *Study in Lithuania*, skatīts 2017. gada maijā

Doktora studiju līmenī studiju programmu sadalījums izglītības tematiskajās grupās, kuras īsteno angļu valodā, atšķiras no kopējā tematisko jomu sadalījuma un 56% no doktora līmeņa studiju programmām angļu valodā piedāvā inženierzinātņu jomā Kauņas tehnoloģiju universitātē (9 DSP). Skatīt 29. attēlu.

Avots: *Study in Lithuania*, skatīts 2017. gada maijā

Ja ārvalstnieka izvēlēta studiju programma ir lietuviešu valodā, tad viņam ir jānokārto lietuviešu valodas prasmes tests, kura rezultātā novērtē pretendenta spējas mācīties lietuviešu valodā. Testa laikā novērtē klausīšanās, lasīšanas, rakstīšanas, runāšanas prasmes un spēju izmantot valodu. Par jautājumiem attiecībā uz lietuviešu valodas prasmju pārbaudi ir jāsazinās ar Viļņas Universitātes Lietuviešu valodas studiju departamentu (Filoloģijas fakultāte).

Ja studijas ir angļu vai citā valodā, ir nepieciešams sertifikāts, kas apliecina valodas līmeni (Lietuvas All var būt atšķirīgas prasības).

Igaunija

54. Igaunijā galvenā studiju valoda ir igauņu valoda, angļu valodā tiek piedāvātas studijas 260 studiju programmās, no kurām 96 ir doktora līmeņa studiju programmas.

Galvenā mācību valoda Igaunijā ir igauņu valoda, lai gan 11 studiju programmas var apgūt arī krievu valodā. Angļu valoda ir dominējošā ES valstu valoda, kurā Igaunijā tiek piedāvātas studijas 260 studiju programmas. (14. tabula un 30. attēls))

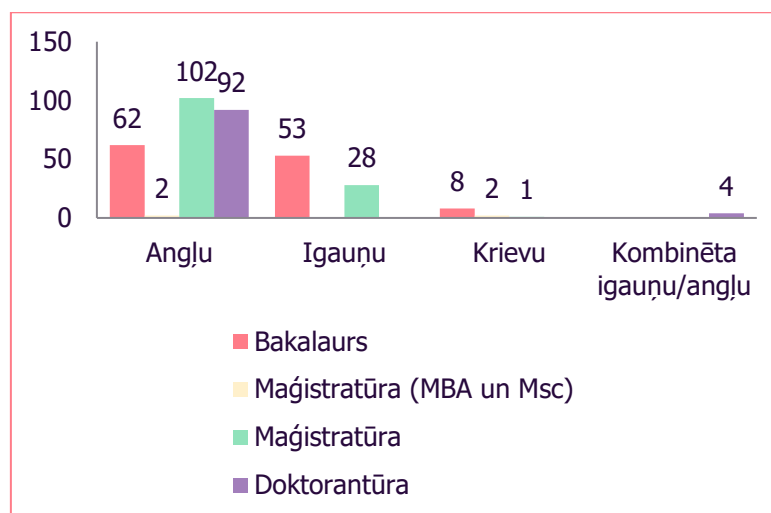
14. tabula. Studiju programmu sadalījums pēc valodām un studiju līmeņiem All Igaunijā

Studiju līmenis	Angļu	Igauņu	Krievu	Kombinēta igauņu/angļu	Kopā
Bakalaurs	62	53	8	-	123
Maģistratūra (MBA un Msc)	2	-	2	-	4
Maģistratūra	102	28	1	-	131
Doktorantūra	92	-	-	4	96
Īstermiņa kursi	2 ⁴⁵				2
Kopā	260	81	11	4	356

Avots: *Study in Estonia*, skatīts 2017. gada maijā

⁴⁵ Angļu valodas kursi

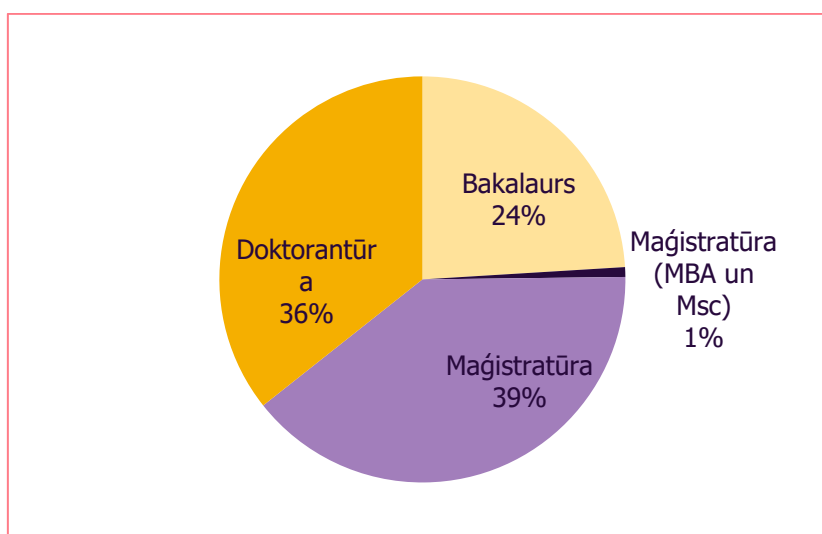
30. attēls. Studiju programmu sadalījums pēc valodām un studiju līmeņiem All Igaunijā

Avots: *Study in Estonia*, skatīts 2017. gada maijā

Jāatzīmē, ka atšķirībā no Lietuvas, Igaunijā ir salīdzinoši liels doktora līmeņa studiju piedāvājums angļu valodā vai igauņu/angļu valodā – 96 doktora līmeņa studiju programmas, kas sastāda 36% no angļu valodā piedāvātajām studiju programmām. Nedaudz lielāks īpatsvars ir maģistratūras studiju programmām angļu valodā – 102 programmas jeb 39% no kopējā studiju programmu skaita angļu valodā. (31. attēls).

31. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem All Igaunijā

Avots: *Study in Estonia*, skatīts 2017. gada maijā

Ārvalstu studentu skaits Igaunijā pieaug. Kopumā 2015.-2016. akadēmiskajā gadā Igaunijas universitātēs studēja 3476 ārvalstu studenti - 6,8% no kopējā studentu skaita Igaunijas universitātēs, 2016.-2017. akadēmiskajā gadā ārvalstu studentu skaits pieauga līdz 3900 - 8,2% no studējošo skaita.⁴⁶ Igaunija atšķiras ar to, ka sekmēta tiek igauņu valodas saglabāšana un izmantošana igauņu augstākajā izglītībā un pētniecībā. Ja bakalaura, maģistra darbs vai doktora disertācija nav igauņu valodā, tā ir jāiesniedz kopā ar izsmeļošu kopsavilkumu igauņu valodā.

Dānija

⁴⁶ National Reform Programme ESTONIA 2020// <https://riigikantselei.ee/en/supporting-government/national-reform-programme-estonia-2020>

55. Dānijas All bakalaura un maģistra studiju līmenī angļu valodā tiek piedāvātas vairāk nekā 630 studiju programmas un apmaiņas studentiem vairāk nekā 1300 dažādi kursi. Visās AI programmās Dānijā vajadzīgs augsts angļu valodas zināšanu līmenis. Katra All izvirza savus iestāšanās noteikumus attiecībā uz dāņu un angļu valodu zināšanas līmeni atkarībā no studiju programmas.

Daudzas Dānijas All piedāvā izglītības programmas angļu valodā. Kopumā Dānijā bakalaura, maģistra un doktora studiju līmenī tiek piedāvātas vairāk nekā 630 programmas angļu valodā. Apmaiņas programmu studentiem, kuri vēlas studēt Dānijā tikai vienu vai divus semestrus, ir iespēja angļu valodā apmeklēt vairāk nekā 1300 dažādus kursus un vasaras skolas.⁴⁷

Iestāšanās pamatprasība Dānijas All ir atestāts par vidējo izglītību. Visās AI programmās Dānijā vajadzīgs augsts angļu valodas zināšanu līmenis. Pretendentiem uz studiju programmām angļu valodā, kā minimums jāspēj pierādīt angļu valodas zināšanas "B" līmenī. Dažas programmas pieprasa augstāku "A" angļu valodas zināšanu līmeni. Lai pierādītu pietiekamas zināšanas angļu valodā, bieži izmanto TOEFL, IELTS valodas testus un Cambridge ESOL eksāmenus.

Studentiem, kuri vēlas studēt dāņu valodā, ir jāpierāda savas dāņu valodas zināšanas. Dānijas All iestādes piedāvā dāņu valodas kursus. Lai uzņemtu studiju programmā dāņu valodā ir jāpierāda apmierinošs dāņu valodas kompetences līmenis veicot testu, ko sauc "dāņu valoda kā svešvaloda" ("Studieprøven i dansk som andetsprog") vai "dāņu testu 2" ("Danskprøve 2"), dažās programmās var pieprasīt nokārtot "dāņu testu 3" ("Danskprøve 3"). Katra All izvirza savus iestāšanās noteikumus attiecībā uz valodu zināšanas līmeni.

Starptautiskajiem studentiem dāņu valodas nodarbības ir bezmaksas, tādējādi bakalaura programmu var studēt angļu valodā un pēc tam, kad ir sasniegts nepieciešamais dāņu valodas prasmju līmenis, turpināt studijas maģistrantūras līmenī dāņu valodā.

Studentiem no Ziemeļvalstīm parasti nav nepieciešams veikt dāņu valodas testu, ja iepriekšējā studiju līmenī dāņu, norvēģu vai zviedru valodas studijas ir bijušas kā daļa no studiju programmas, bet tas ir atkarīgs no All iestādes noteikumiem.

Pamatojoties uz *Study in Denmark* informāciju, bakalaura un maģistra studiju līmenī Dānijā angļu valodā tiek piedāvātas 637 studiju programmas. (15. tabula).

15. tabula. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem All Dānijā

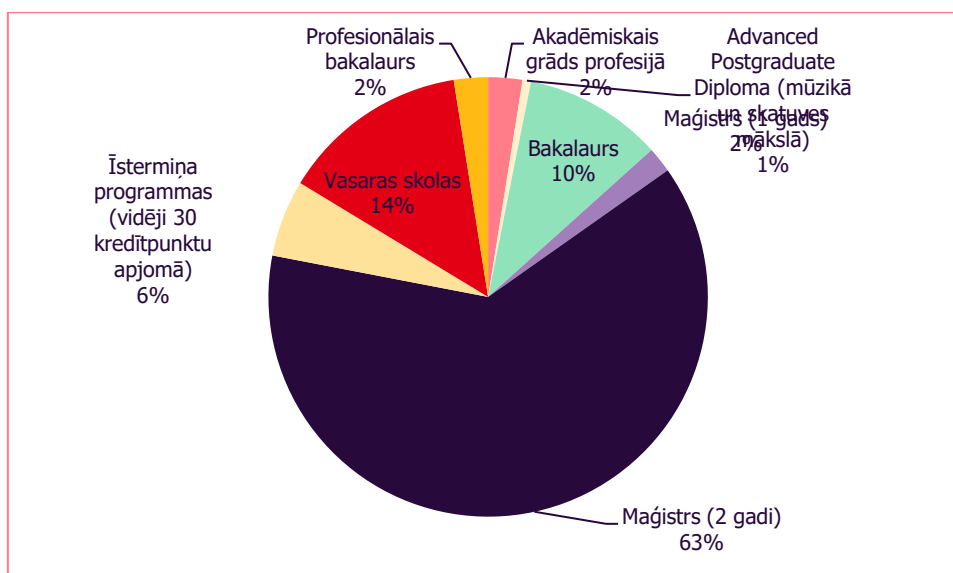
Studiju līmenis	Studiju programmu skaits
Akadēmiskais grāds profesijā;	16
Advanced Postgraduate Diploma (mūzikā un skatuves mākslā);	4
Bakalaurs;	65
Maģistrs (1 gads);	12
Maģistrs (2 gadi);	400
Īstermiņa programmas (vidēji 30 kredītpunktu apjomā);	36
Vasaras skolas;	88
Profesionālais bakalaurs;	16
Kopā	637

Avots: *Study in Denmark*, skatīts 2017. gada maijā

Lielākais īpatsvars studiju programmās angļu valodā ir divgadīgajām maģistratūras studiju programmām – 63% no piedāvāto studiju programma apjoma angļu valodā. Otrs lielākais īpatsvars ir vasaras skolu programmām – 14%. (32. attēls).

⁴⁷ *Study in Denmark* <http://studyindenmark.dk/study-options/study-options>

32. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem All Dānijā

Avots: *Study in Denmark*, skatīts 2017. gada maijā

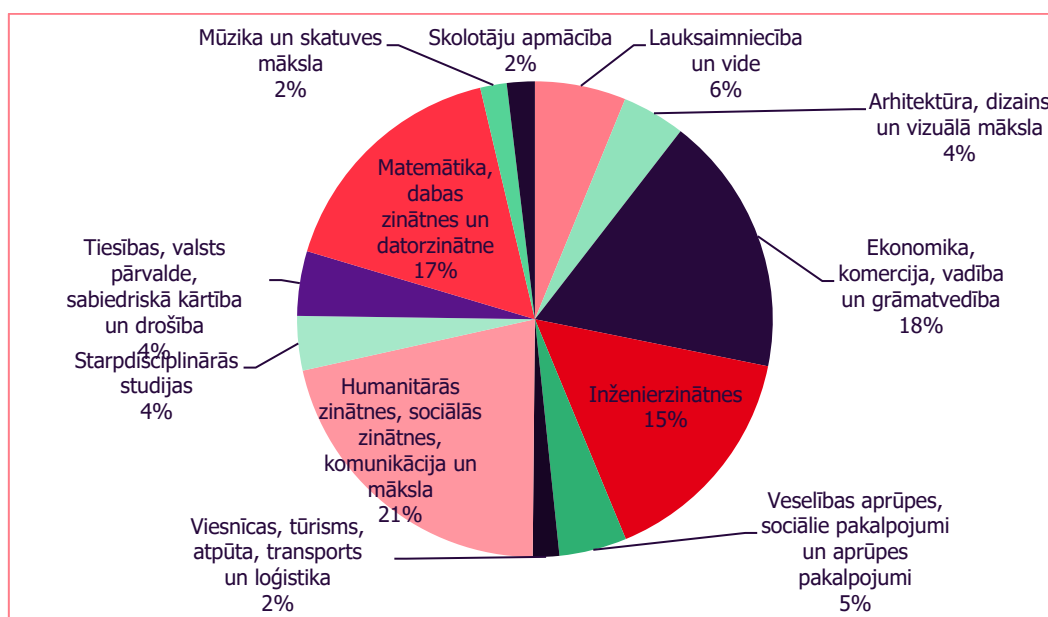
Dānijas izglītības iestādes piedāvā plašu studiju jomu spektru angļu valodā bakalaura un maģistra studiju līmenī (16. tabula).

16. tabula. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc izglītības jomām bakalaura un maģistra studiju līmenī All Dānijā

Izglītības joma	Studiju programmu skaits
Lauksaimniecība un vide	62
Arhitektūra, dizains un vizuālā māksla	43
Ekonomika, komercija, vadība un grāmatvedība	177
Inženierzinātnes	156
Veselības aprūpes, sociālie pakalpojumi un aprūpes pakalpojumi	46
Viesnīcas, tūrisms, atpūta, transports un loģistika	18
Humanitārās zinātnes, sociālās zinātnes, komunikācija un māksla	214
Starpdisciplinārās studijas	37
Tiesības, valsts pārvalde, sabiedriskā kārtība un drošība	44
Matemātika, dabas zinātnes un datorzinātne	167
Mūzika un skatuves māksla	18
Pedagogu izglītība	19

Avots: *Study in Denmark*, skatīts 2017. gada maijā

Kā redzams 33. attēlā - lielākais studiju programmu īpatsvars bakalaura un maģistra studiju līmenī ir Humanitārajām zinātnēm, sociālajām zinātnēm, komunikācijai un mākslai – 21% no visām studiju programmām angļu valodā, Ekonomikas, komercijas, vadības un grāmatvedības studiju programmām – 18%, Matemātikas, dabas zinātņu un datorzinātņu studiju programmām – 17%, Inženierzinātnēm – 15%.

Avots: *Study in Denmark*, skatīts 2017. gada maijā

Nīderlande

56. Nīderlandē All angļu valodā piedāvā vairāk nekā 2000 studiju programmas, no kurām lielākā daļa ir maģistratūras studijas. Studijām holandiešu valodā ir jākārto valodas prasmju tests, studijām angļu valodā jākārto angļu valodas tests.

Lielākā daļa studiju Nīderlandē notiek holandiešu valodā, tāpēc, lai studētu Nīderlandē holandiešu valodā, ir jākārto valsts eksāmens NT2 vai arī pašas universitātes noteiktais eksāmens. Holandiešu valodas kursus ārzemniekiem piedāvā gan atsevišķas universitātes, gan dažādas organizācijas.

Angļu valoda ir dominējošā ES valstu valoda, kurā Nīderlandē tiek piedāvātas studijas aptuveni 2000 studiju programmās. Franču, vācu, itāļu un spāņu valodā galvenokārt tiek īstenotas atbilstošās studijas filoloģijā. *Study in Holland* datubāzē var atrast vairāk nekā 2100 starptautiskās studiju programmas, kuras pilnībā māca angļu valodā, sākot no īsiem mācību semināriem līdz bakalaurs un maģistra programmām. (17. tabula) Lai pieteiktos uz studijām angļu valodā, ir nepieciešams kārtot angļu valodas testu, piemēram, IELTS vai TOEFL. Par prasībām pretendentiem nepieciešams interesēties konkrētajā All.⁴⁸

17. tabula. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem All Nīderlandē

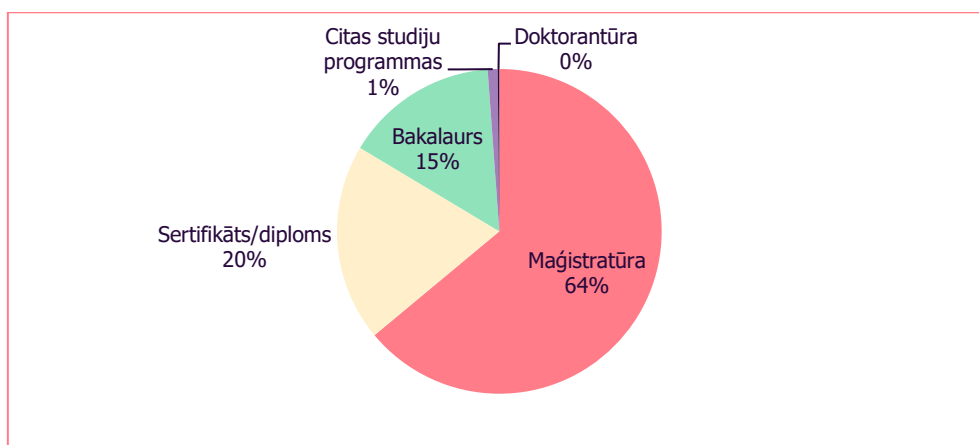
Studiju līmenis	Studiju programmu skaits
Maģistratūra	1228
Sertifikāts/diploms	377
Bakalaurs	293
Citas studiju programmas	19
Doktorantūra	3

Avots: *Study in Holland*, skatīts 2017. gada maijā

Lielākais īpatsvars studiju programmām angļu valodā Nīderlandē ir maģistratūras studiju programmās – 64% no piedāvāto studiju programmu apjoma angļu valodā. Otrs lielākais īpatsvars ir īstermiņa kursiem – 20%. (34. attēls)

⁴⁸ Study in Holland // <http://www.studyfinder.nl/>

34. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem All Nīderlandē

Avots: *Study in Holland*, skatīts 2017. gada maijā

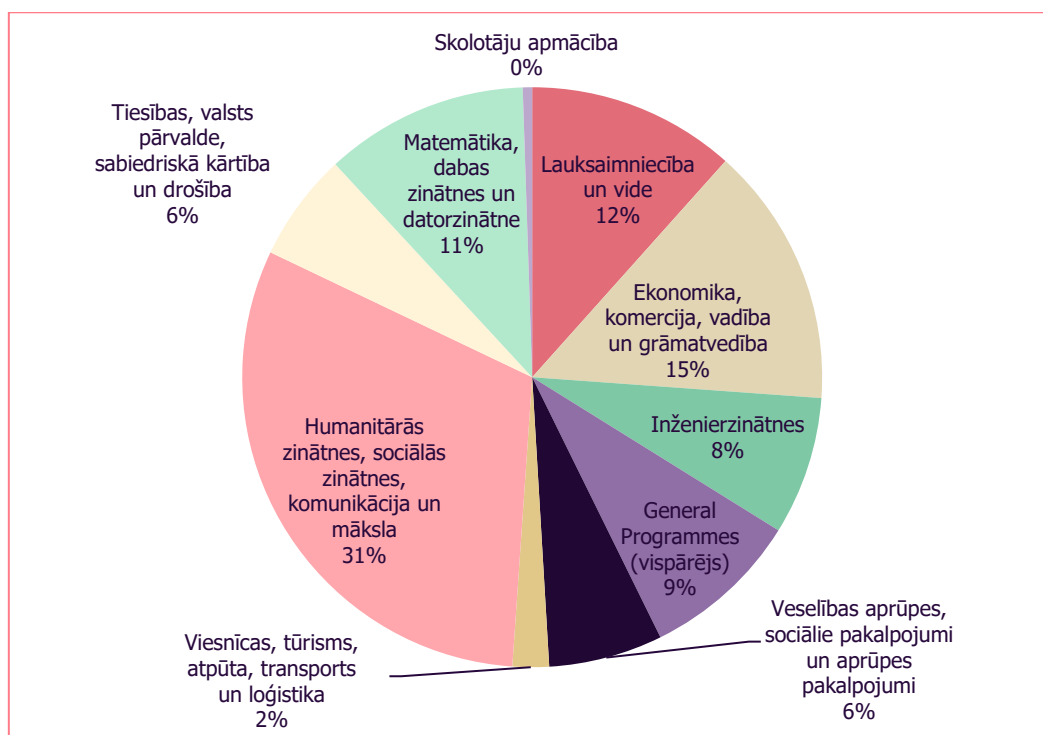
Nīderlandē All piedāvā plašu studiju jomu spektru angļu valodā (18. tabula)

18. tabula. Studiju programmu ES valodās sadalījums pēc izglītības tematiskajām grupām All Nīderlandē

Studiju joma	Angļu valodā	Franču valodā	Vācu valodā	Itāļu valodā	Spāņu valodā	Kopā
Lauksaimniecība un vide	223					223
Ekonomika, komercija, vadība un grāmatvedība	279		1		1	281
Inženierzinātnes;	148					148
General Programmes (vispārējs)	170	1			2	173
Veselības aprūpes, sociālie pakalpojumi un aprūpes pakalpojumi	122					122
Viesnīcas, tūrisms, atpūta, transports un loģistika	39					39
Humanitārās zinātnes, sociālās zinātnes, komunikācija un māksla	595	4	3	2		605
Tiesības, valsts pārvalde, sabiedriskā kārtība un drošība	116					116
Matemātika, dabas zinātnes un datorzinātne	218					218
Pedagogu izglītība	10					10

Avots: *Study in Holland*, skatīts 2017. gada maijā

Lielākais studiju programmu īpatsvars angļu valodā Nīderlandē ir Humanitārajām zinātnēm, sociālajām zinātnēm, komunikācijai un mākslai – 31% no visām studiju programmām, Ekonomikas, komercijas, vadības un grāmatvedības studiju programmām – 15%, Matemātikas, dabas zinātņu un datorzinātņu studiju programma – 11%. (35. attēls).

Avots: *Study in Holland*, skatīts 2017. gada maijā

2016.-2017. studiju gadā Nīderlandē studēja aptuveni 112,000 starptautiskie studenti⁴⁹. Tas ir lielākais studentu skaits, kāds jebkad reģistrēts augstākajā izglītībā bakalaura un maģistra studiju programmās Nīderlandē. Starptautiskās mobilitātes programmās uzņemti 81,392 studenti.

Populārākās starptautisko studentu izvēlētās izglītības jomas Nīderlandē:

- ▶ Ekonomika un Bizness; Humanitārās un sociālās zinātnes; Inženierzinātnes.

Pārstāvētākās starptautisko studentu izcelsmes valstis:

- ▶ Vācija: 22189 studenti; Ķīna: 4347 studenti; Itālija: 3347 studenti; Beļģija: 2976 studenti; Apvienotā Karaliste: 2778

Priekšlikumi:

- ▶ Ārpus 8.2.1. SAM veikt grozījumus Augstskolu likumā, nosakot, ka Latvijas iedzīvotāji var apgūt studiju programmas ES valodās Latvijā valsts All, ja apliecina attiecīgās valodas prasmes ar obligātu testu.
- ▶ Ārpus 8.2.1. SAM veikt grozījumus Augstskolu likumā, nosakot, ka bakalaura, maģistra darbu vai doktora disertāciju var iesniegt ES valodā kopā ar izsmeļošu kopsavilkumu latviešu valodā.
- ▶ Ārpus 8.2.1. SAM ārvalstu studentiem nodrošināt bezmaksas latviešu valodas nodarbības, tādējādi nodrošinot ārvalstu studentiem iespēju apgūt studiju kursus latviešu valodā neatkarīgi no studiju ilguma un gadījumā, ja ārvalstnieka izvēlēta studiju programma ir latviešu valodā, ir jānokārto latviešu valodas prasmes tests, kura rezultātā novērtē pretendenta spējas mācīties latviešu valodā.

⁴⁹ Study in Holland// <https://www.studyinholland.nl/education-system/key-figures>

3.2. Doktorantūras studiju programmas Latvijas All

Doktorantūras programmu lielāko īpatsvaru jāveido oriģinālam pētnieciskajam darbam, kura tematiskā sasaiste ar All (un tās sastāvā esošo zinātnisko institūciju (ZI)) pētniecības prioritātēm ir viens no resursu mērķtiecīgas pielietojuma un All izcilības veidošanas ceļiem. Valsts ZI, valsts All un valsts All zinātniskajiem institūtiem, kas reģistrēti zinātnisko institūciju reģistrā, zinātniskās darbības bāzes finansējumu piešķir no valsts budžeta līdzekļiem saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.novembra noteikumos Nr.1316 „Kārtība, kādā aprēķina un piešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām” noteikto kārtību.

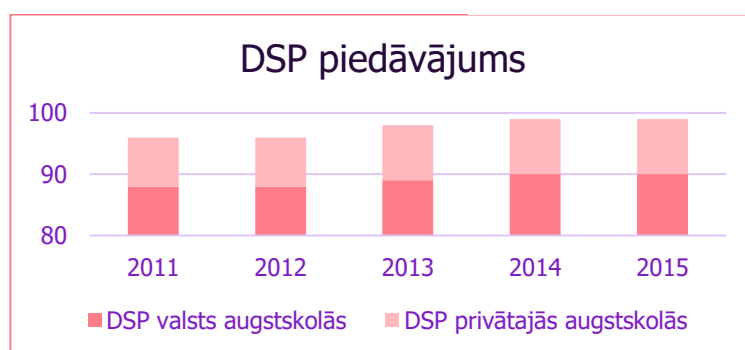
Kā tika konstatēts Izvērtējuma gaitā, pagaidām All netiek apkopota statistika, kas varētu raksturot konkrētās studiju programmās studējošo doktorantu iesaisti All vai tās ZI īstenotajās pētnieciskajās programmās, tomēr vispārīgos vilcienos vēlams vērst uzmanību uz kopējo zinātniskās darbības bāzes finansējumu, kas tiek piešķirts All. 2016.gadā All tika piešķirts sekojošs bāzes finansējums⁵⁰ – LU 4,9 milj. euro, RTU 4,1 milj. euro, RSU 0,9 milj. euro, LLU 0,7 milj. euro, DU 0,7 milj. euro, VeA 0,3 milj. euro, LiepU 0,1 milj. euro, RTA 0,1 milj. euro. Jāatzīmē, ka arī valsts budžeta, konkursa kārtībā, piešķirtais finansējums veido lielāko daļu no All zinātniskās darbības finansējuma un finansējuma saņemšanas līderi ir tie paši – LU, RTU, RSU, LLU. Likumsakarīgi, ka lielāko daļu DSP programmu no kopējā studiju programmu skaita piedāvā trīs All: LU, RTU un LLU. Turpmākajās nodaļās tiks analizētas DSP piedāvājuma tendences, studējošo un akadēmiskā personāla profils, KDSP īstenošanas aspekti, DSP sasaiste ar pētnieciskajām programmām All un tās ZI, kā arī ES valstu pieredze KDSP ieviešanā un īstenošanā.

3.2.1. Doktorantūras studiju programmu piedāvājums

57. Kopš 2011. gada DSP piedāvājums ir pieaudzis par 3% un 2015. gadā sasniedzot 99 DSP.

Latvijā DSP tiek piedāvātas 21 no 59 All (valsts augstskolās – 15 un juridisko personu dibinātajām All – 6). Kopā valstī 2015. gadā tika piedāvātas pilna laika 99 DSP; 15 DSP bija pieejamas arī nepilna laika formā. Valsts All tika piedāvātas 90 DSP, bet juridisko personu dibinātajās All- 9 DSP.

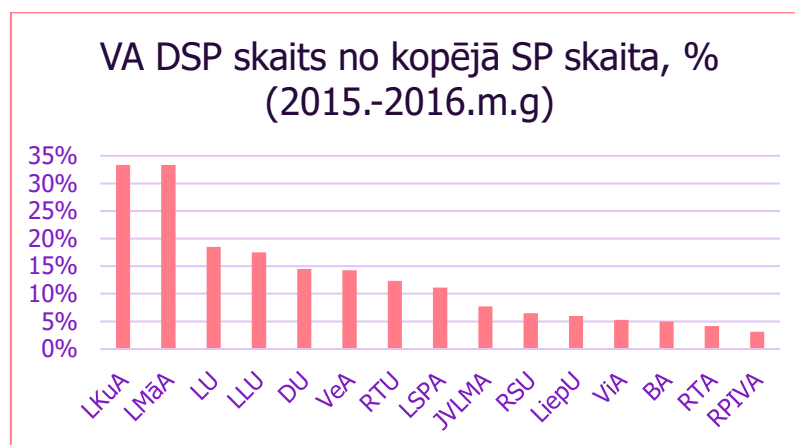
36. attēls. All DSP piedāvājums Latvijā

Avots: 3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

Valsts augstskolās lielākais DSP īpatsvars ir novērojams LKuA un LMāA (37. attēls), kur trešā daļa no studiju programmām ir DSP (1 DSP programma no 3 studiju programmām kopā). Pēc studiju programmu skaita lielajām All (>60 SP), DSP īpatsvars svārstās no 18-19% (LLU un LU), līdz 4-6% (RSU, LiepU, RTA). Vidējais DSP īpatsvars lielajās valsts All ir 11%.

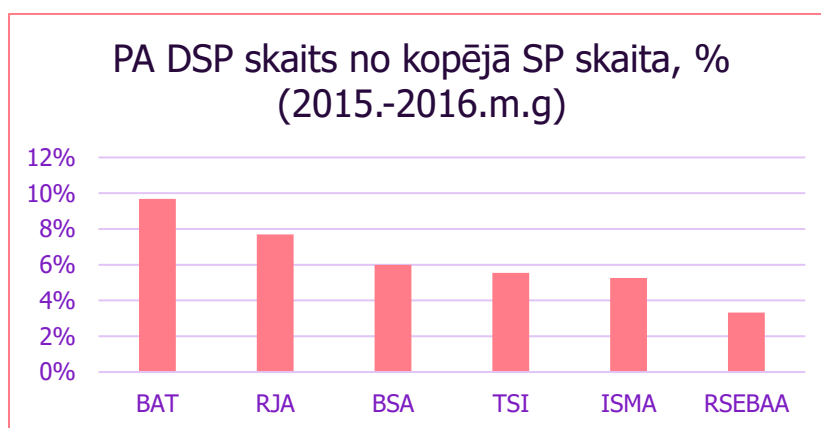
⁵⁰ <http://www.izm.gov.lv/lv/zinatne/zinatnes-finansejums/zinatniskas-darbibas-bazes-finansejums/2016-gada-zinatnes-bazes-finansejums>. Uzrādītajos skaitļos nav ieskaitīts augstskolu zinātnisko institūtu bāzes finansējums.

Avots: 3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

DSP īpatsvars juridisko personu dibinātajām All ir robežās līdz 10%. All ar lielāko programmu skaitu (>30 studiju programmas) vidējais DSP piedāvājums ir 7%, bet juridisko personu dibinātajām All ar mazu studiju programmu skaitu vidēji ir 6% DSP (38. attēls).

38. attēls. DSP skaits juridisko personu dibinātajās All

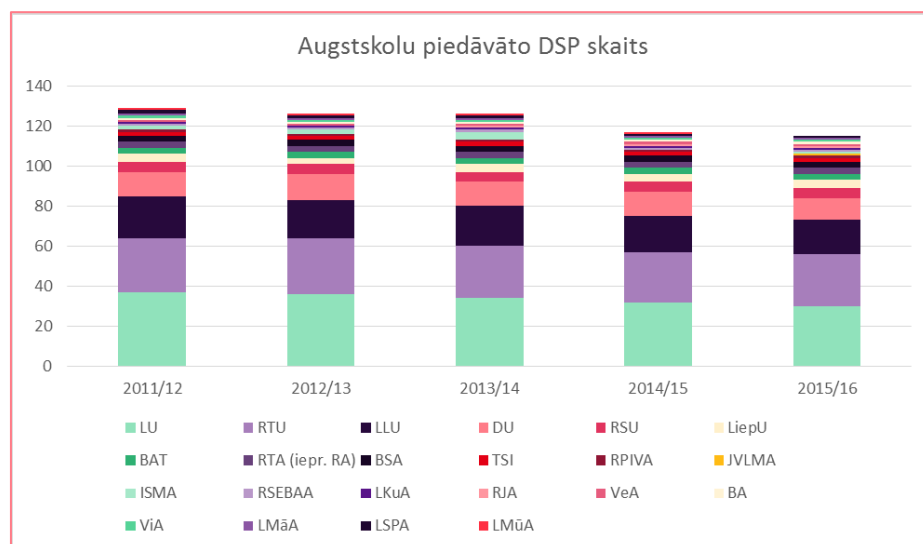

Avots: 3. tabula. Izvērtējuma datu avoti

58. *Kopējais pilna laika DSP skaits būtiski nav mainījies kopš 2011.-2012. gada, taču ir samazinājies nepilna laika DSP skaits.*

Valsts All būtisks DSP skaita samazinājums ir vērojams nepilna laika studijām, kur 2011. gadā tika piedāvātas 30 programmas, bet 2015. gadā vairs tikai 13, kas varētu būt saistīts ar demogrāfisko situāciju valstī un pilna laika studiju lietderīgumu.

59. *Lielāko daļu DSP programmu no kopējā studiju programmu skaita piedāvā trīs All: LU, RTU un LLU.*

Avots: 3.tabula. Izvērtējuma datu avoti

Lielāko daļu DSP programmu piedāvā trīs All: LU, RTU un LLU, kuras kopā 2015. gadā nodrošina 57% no kopējā DSP skaita. Kopš 2011. gada šo All DSP piedāvājums ir palicis skaitliski nemainīgs. LU īsteno 24 DSP (pilna laika), RTU – 21 un LLU – 13 DSP.

Jāatzīmē, ka LU piesaista lielāko zinātniskās darbības finansējumu⁵¹ (kopā starptautiskais finansējums, valsts budžeta, konkursa kārtībā, piešķirtais finansējums, kā arī līgumdarbi 2016.gadā veido 13,5 milj. euro, RTU – attiecīgi 8,7 milj. euro, LLU – 2,4 milj. euro.)

60. DSP inženierzinātnēs 2015.-2016. veido 24% un dabaszinātnēs 17% no kopējā DSP skaita, kas ir attiecīgi par 4% un 11% mazāk nekā DSP skaits sociālajās zinātnēs. Lielākais sadalījums juridisko personu dibināto All studiju virzieniem ir virzienos Inženierzinātnes un tehnoloģijas un Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība.

Vislielākais DSP piedāvājums valsts dibinātajās All sadalījumā Tematiskajām grupām⁵² ir tematiskajā grupā Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības, kur 2015. gadā All piedāvājumā bija 28 DSP, tematiskajā grupā Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība, kur 2015. gadā All piedāvājumā bija 24 DSP, un tematiskajā grupā Dabaszinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas ar 17 DSP. No tematiskajām grupām vismazākais piedāvājums ir vērojams tematiskajā grupā Lauksaimniecība (3 DSP), Veselības aprūpe un sociālā labklājība (3 DSP) un Pakalpojumi (4 DSP). Līdz ar to Viedās specializācijas nozarēs - Dabas zinātnēs, Inženierzinātnēs, Medicīnas un Lauksaimniecības zinātnēs - Latvijā DSP piedāvājums ir salīdzinoši zemāks.

Savukārt vislielākais DSP piedāvājums sadalījumā pēc juridisko personu dibināto All studiju virzieniem⁵³ ir virzienā - Inženierzinātnes un tehnoloģijas, kur 2015. gadā bija 18 DSP, un studiju virzienā Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība, kur 2015. gadā bija 11 DSP.

61. DSP pārsvarā tiek piedāvātas latviešu valodā, tikai 1 DSP ir angļu valodā.

DSP pārsvarā tiek piedāvātas latviešu valodā – 2015. gadā 62%, savukārt SPEV - angļu valodā tikai viena studiju programma – Valodniecība (LU), un 37% DSP īstenošanas valoda ir pieejama divās valodās – angļu un latviešu. Tas nozīmē, ka All īsteno/var īstenot DSP arī angļu valodā, ja tajās ir/būtu ārvalstu studenti.

⁵¹ <http://www.izm.gov.lv/lv/zinatne/zinatnes-finansejums/zinatniskas-darbibas-bazes-finansejums/2016-gada-zinatnes-bazes-finansejums>

⁵² MK noteikumi Nr.990, Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Zaudējuši spēku

⁵³ MK noteikumi Nr.990, Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Zaudējuši spēku

62. KDSP veido 5% no kopējā DSP piedāvājuma, lielākoties sociālajās zinātnēs un IKT jomā.

KDSP visā pārskata periodā tiek īstenotas piecās studiju programmās. KDSP ir veidojušas pārsvārā reģionu valsts All (ViA, RTA, DU, VeA un LiepU) un viena Rīgas All – BA, kā arī juridisko personu dibinātajās All (RJA, BAT un RISEBA), kas būtu skaidrojams ar reģionu ierobežotiem resursiem, kur ir maz profesoru, maz LZP ekspertu, neliela studiju programmu daudzveidība, ierobežotais vietējo potenciālo studentu skaits.

Tematiski četras programmas ir humanitārajās un sociālajās zinātnēs, savukārt studiju programma "Sociāltehnisko sistēmu modelēšana" tiek īstenota studiju virzienā informācijas tehnoloģija, datortehnika, elektronika, telekomunikācijas, datorvadība un datorzinātne.

Studiju programma "E-studiju tehnoloģijas" tiek īstenota RTU un LiepU sadarbojoties, kas nākotnē varētu "izaugt" par KDSP.

63. Latvijas All īsteno 6 KDSP, no tām 4 starpaugstskolu un 2 ar ārvalstu All, no kurām 1 tiek īstenota arī starp četrām Latvijas All.

Starptautisku sadarbību DSP īstenošanā ir tikai ar divām valstīm – Dāniju un Vāciju, un proti, RJA ar Dāniju no 2013.-2014. gada, kur puse no programmas studiju ilguma tiek pavadīta RJA, Latvijā, otra puse – Kopenhāgenas Universitātē, Dānijā. Studiju programma Starptautiskās un Eiropas tiesības tiek īstenota angļu valodā.

Savukārt starpaugstskolu un starptautisku doktora studiju programma Biznesa vadība īsteno divas All – BA un RISEBA sadarbībā ar University of Applied Sciences Kaiserslautern Vācijā, līdz 2015. gadam programma bija kopīga arī ar VeA. Kopīgā doktora studiju programma „Biznesa vadība” izveidota 2006. gadā un akreditēta līdz 2019. gada jūnijam. Studiju programma tiek īstenota angļu un latviešu valodā.

Starpaugstskolu sadarbība (skat 11. pielikumā) studiju programma E-studiju tehnoloģija un pārvaldība” ir RTU un LiepU; Sociāltehnisko sistēmu modelēšana – RTA un ViA; Vadībizinātnes – DU un BAT; Valodniecība (latviešu diahroniskā un sinhroniskā valodniecība, lietišķā valodniecība un salīdzināmā un sastatāmā valodniecība) – LiepU un VeA.

Detalizētāku informāciju par DSP piedāvājumu skatīt 18. Pielikumā MS Excel datņu veidā.

3.2.1.1. Doktorantūras studiju programmu SVID analīze

Šajā nodaļā ietverta analīze par visām valsts All, kas īsteno vismaz vienu DSP. Nodaļas sākumā sniegta apkopojoša analīze par visu DSP īstenošanu un attīstību, tam seko individuālo All stipro un vājo pušu raksturojums attiecībā uz DSP īstenošanu, un noslēgumā ir kopīgo DSP (KDSP) īstenošanas un attīstības SVID analīze.

Šajā nodaļā sniegtā analīze veikta, izmantojot vairākus datu avotus: statistiku par DSP skaitu, doktorantu skaitu un DSP absolvējušo skaitu, programmu tematiskajām jomām, kas papildināta ar informāciju no All pašvērtējuma ziņojumiem un attīstības stratēģijām, kā arī All pārstāvju tiešsaistes aptaujas un ekspertu intervijām.

Doktorantūras studiju programmu īstenošanai valsts dibinātajās All identificētas sekojošas **stiprās puses**: mācībspēku bāzes atjaunošanās ar doktora grādu ieguvušajiem pēdējo 5 gadu laikā, būtiska infrastruktūras atjaunošanās un tās iekļaušanas starptautiskos tīkļos; pieaugošas sekmes Apvārsnis 2020 konkursos, vairākas pētniecības jomas jau ilglaicīgi iekļaujas augstākā līmeņa ES un pasaules mēroga pētījumos; All pētniecības stratēģisko prioritāšu atjaunošana, sasaiste ar RIS3 un dažos gadījumos arī Baltijas jūras reģiona kontekstu; All un pētniecības institūtu sistēmas optimizācija; virkne All realizē Latvijas mērogā unikālas doktorantūras programmas; virknē programmu ir augsts doktorantu skaits; daļa programmu tiek piedāvātas arī ES valodās; izplatītas dažādas resursu koplietošanas formas DSP īstenošanā; All ar lielāko DSP skaitu (un līdz ar to budžeta finansējumu) izveidojušas instrumentus papildus atbalstam doktorantiem (stipendijas), mobilitātei,

viesdocētāju piesaistei. Lielāko zinātnes finansējumu saņem LU, RTU un LLU, kurās arī koncentrējas lielākais īstenoto DSP skaits.

Juridisko personu dibinātajās All atzīmējami centieni paplašināt starptautisko sadarbību, piesaistīt kvalificētākus mācībspēkus un rosināt pētniecību un publicēšanos; tomēr tie ir nepietiekami, lai varētu uzskatīt par šo All stipro pusi.

Valsts dibināto augstskolu īstenotajās DSP kā **vājās puses** minama nepietiekamā internacionalizācija (maz izmantota mobilitāte, zems ārvalstu doktorantu īpatsvars), kas skaidrojams ar nekonkurētspējīgo doktorantu stipendiju un ar to saistīto nepieciešamību savienot doktorantūras studijas ar algotu darbu; virknē nozaru DSP sasaiste ar All pētniecības prioritātēm un praktisko īstenošanu praksē notiek, bet ir apgrūtināta raksturojošo datu ieguve sistēmisku iemeslu dēļ; ir virkne programmu ar ilgstoši nelielu studējošo skaitu un/vai praktiski neesošu konkursu par budžeta vietām (ko var skaidrot gan ar sistēmas, gan All iekšējiem faktoriem). Juridisko personu dibinātajās augstskolās kā vājā puse jāatzīmē relatīvi vienvēidīgais tematiskais piedāvājums un salīdzinoši zemas iespējas īstenot zinātnisko pētniecību un iesaistīt doktorantus pētniecības programmu īstenošanā

DSP attīstības iespējas abu veidu augstskolās saistāmas ar augsta līmeņa starptautiskās pētniecības sadarbības turpmāku attīstīšanu, tai skaitā izmantojot Apvārsnis 2020 līdzdalības paplašināšanas (*Widening*) instrumentus; mobilitātes iespēju un viesdocētāju piesaistes izmantošanu, akadēmisko un infrastruktūras resursu koplietošanu dažādās formās, programmas "Atbalsts pēcdoktorantūras studijām" motivējošo ietekmi; augstskolu pozīcijas uzlabošanas starptautiskajos reitingos; iekšējās pārvaldības un kvalitātes nodrošināšanas sistēmu pilnveidi.

DSP attīstības **draudi** saskatāmi ilgstoši zemajā zinātnes finansējuma līmenī, politiskas vienošanās neesamība par to, kāds budžeta vietu skaits būtu vēlams katras zinātnes nozares attīstībai⁵⁴; doktora grādu ieguvušo zemā motivācija/ ierobežotās iespējas palikt akadēmiskajā vidē (lielā mērā saistīts ar atalgojuma līmeni, īpaši salīdzinot ar STEM nozaru industriju); atsevišķās jomās joprojām aktuāla paaudžu nomaina; joprojām ir intelektuālā potenciāla aizplūšanas draudi uz citām valstīm. Tiecoties optimizēt doktorantūras līmeņa studiju programmas, potenciāli nozīmīgs drauds var būt nepietiekami izsvērtu īstermiņa ekonomijas apsvērumu izvirzīšana priekšplānā, tas ir, risks⁵⁵ nepietiekami ņemt vērā arī zinātnes nozaru līdzsvarotas attīstības, zināšanu bāzes atjaunošanās nozīmi jomās, kas nav īstermiņā ienesīgas, vai kuru attīstību var būt bremsējuši no konkrētās DSP īstenojamiem maz atkarīgi sistēmiski vai plašāki institucionāli faktori (tas visvairāk attiecināms uz humanitārajām zinātnēm, arī izglītības un dažām sociālajām zinātnēm). Pieņemot lēmumus par resursu koplietošanu to augstākajā integrēšanas pakāpē (kā kopīgas DSP) vienmēr ieteicams izvērtēt, vai cerēto pozitīvo efektu nesniegtu citas alternatīvas, sākot ar sadarbību kredītpunktu savstarpējā atzīšanā, un beidzot ar doktorantūras skolām vai tematiskiem semināriem. Savukārt apsverot atteikšanos no noteiktu DSP īstenošanas resursu ekonomijas labad, jāskata šāda lēmuma ilgtermiņa ietekme uz konkrētās zinātnes nozares un saistīto nozaru attīstību, tai skaitā iespējamo zināšanu bāzes zaudēšanu ilgtermiņa sociāli-ekonomiskās attīstības prognožu kontekstā valstī, BJR valstīs, Eiropas Savienībā.

⁵⁴ Skat. Sursock A (2016) *Latvian Doctoral Studies and Promotion System*, ziņojums sagatavots Pasaules Bankas konsultatīvās vizītes gaitā (2nd Latvian Higher Education RAS)

⁵⁵ Skat., piemēram, European Commission DG Education and Culture (2014) KEY OUTCOMES - Country Focus Workshop "Changing the higher education landscape: specialisation, consolidation and territorial development", pieejams:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/expert-groups/documents/report-specialisation-consolidation-development_en.pdf, skatīts 2017.g. jūnijā; Huisman J. and L.

Goedegebuure (2003) Regulating the programme supply

in higher education: a comparative analysis, Centre for HE Policy Studies, pieejams https://www.researchgate.net/profile/Leo_Goedegebuure/publication/253298260_Regulating_the_programme_supply_in_higher_education/links/53d1e6870cf220632f3c4fac.pdf, skatīts 2017.g. jūnijā

DSP īstenošanas un attīstības kopskatam seko DSP īstenošanas iezīmju raksturojums konkrētu AII griezumā.

Tabulā 19. ir apkopota to valsts dibināto AII SVID analīze, kuras īsteno DSP. 19. tabula. AII SVID analīze DSP kontekstā

AII	Stiprās puses	Vājās puses
RSU	levērojams doktorantu skaits medicīnas un farmācijas DSP, augsts absolvēšanas rādītājs, viena no DSP tiek piedāvāta ES valodā, jaudīga starptautiskā pētniecība un infrastruktūra medicīnā un farmācijā, tiek veidota KDSP sociālajā antropoloģijā. Saņem zinātnes finansējumu, aktīvi piedalās valsts budžeta finansētajās pētniecības programmās.	Neliels doktorantu skaits sociālo zinātņu DSP, attīstības stratēģija atzīmē starptautiskās sadarbības trūkumu šajās DSP, pasniedzēju ar labām angļu valodas zināšanām trūkumu AII kopumā. Salīdzinoši mazāk piesaista starptautisko projektu finansējumu.
RTU	Plašs piedāvāto DSP spektrs, augsts absolvēšanas rādītājs, 5 DSP tiek piedāvātas ES valodās, plāni veidot KDSP, vairākas DSP ir prioritārajās RIS3 nozarēs, jaudīga starptautiskā pētniecība un infrastruktūra viedo materiālu, enerģētikas, u.c. jomās. Starpdisciplināras pētniecības platformas. Budžeta pārdale, lai maksātu doktorantiem stipendijas. Saņem vienu no lielākajiem zinātnes finansējumiem valstī⁵⁶, aktīvi piedalās valsts budžeta finansētajās pētniecības programmās un piesaista starptautisko projektu finansējumu.	Neliels ārvalstu doktorantu skaits DSP kopumā.
LU	Labākie DSP absolvēšanas rādītāji, daudzpusīgs DSP piedāvājums, KDSP veidošanas plāni, starpdisciplināritāti potenciāli veicinošas pētniecības prioritātes, jaudīga starptautiskā sadarbība, infrastruktūra un pētniecība arī RIS3 nozarēs, īsteno divas Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas doktorantūras projektus; iekšēja budžeta pārdales sistēma DSP stiprināšanai. Saņem lielāko zinātnes finansējumu, aktīvi piedalās valsts budžeta finansētajās pētniecības programmās un piesaista starptautisko projektu finansējumu.	Virknē DSP neliels doktorantu skaits, dažās jomās pagaidām ir grūtības sasaistīt DSP un pētniecības prioritātes (maz pētījumu, mazs konkurss par budžeta vietām).
RTA	Īsteno KDSP ar ViA, sadarbojas ar RTU doktorantu promocijā, samērīgs doktorantu skaits. Visas 3 DSP tiek piedāvātas arī ES valodā. Piesaistījusi starptautisko projektu finansējumu.	
BA	Stabils doktorantu pieprasījums pēc programmas, piedāvā un īsteno DSP arī ES valodā, tiek īstenota KDSP (pirmā Latvijā).	Neliels absolvējušo īpatsvars (tiek skaidrots ar to, ka DSP mērķa auditorija ir augstākā līmeņa vadītāji).
DU	Daudzveidīgs DSP piedāvājums, viena programma īstenota kā KDSP, starpdisciplināri pētnieciskie institūti un stratēģiska DSP sasaiste ar pētniecību, atsevišķās jomās īpaši nozīmīga infrastruktūra un starptautiskā sadarbība (bioloģija, hidroloģija), ir DSP RIS3 prioritārajās nozarēs, kā arī saistībā ar reģiona vajadzībām. Saņem zinātnes finansējumu.	Neliels studējošo skaits vairākās DSP, neliels projektu skaits dažās no DSP jomām.
VeA	Viena KDSP, plānotas vēl 2, pašvaldības stipendijas doktorantiem, laba pētniecības infrastruktūra, starptautiskie tīkli.	Neliels studējošo skaits esošajā DSP.

⁵⁶ Vairāk informācijas skatīt šeit: <http://www.izm.gov.lv/lv/zinatne/valsts-petijumu-programmas/2014-2017/istenotaji-finanses>

LLU	Plašs piedāvājums, kas ietver programmas unikālos virzienos, vairākums DSP ir RIS3 jomās, no jauna stratēģiski definētas starptautiskās sadarbības un pētniecības attīstības prioritātes. Stabila sadarbība Baltijas jūras reģiona kontekstā, arī dalība vairākos ERA-NET tīklos, precīza (jauna) stratēģiskā specializācija. Saņem ievērojamu zinātnes finansējumu, aktīvi piedalās valsts budžeta finansētajās pētniecības programmās.	Neliels studējošo skaits vairākās DSP; 2017 gadā netika īstenots neviens Apvārsnis 2020 projekts. Relatīvi maz piesaista starptautisko projektu finansējumu.
LiepU	Viena KDSP, plāni veidot vēl vienu, cieša sadarbība ar RTU, plaša pētnieciskā sadarbība ar kaimiņvalstīm; unikāla DSP Jauno mediju māksla.	Neliels DSP studējošo skaits, zināmas grūtības piesaistīt pētniecības finansējumu.
LKuA	Labi absolvēšanas rādītāji, unikāla specializācija, plaši sadarbības tīkli, augsta līmeņa pētnieciskie kontakti un projekti, arī Apvārsnis 2020. Relatīvi augsts doktorantu skaits.	
ViA	Īsteno starpdisciplināru KDSP, plāno iesaistīt tajā ārvalstu partnerus.	
JVLMA	Labi absolvēšanas rādītāji.	
LSPA	Unikāla DSP ar relatīvi lielu studējošo skaitu.	
Visām valsts All		
- Relatīvi labi absolvēšanas rādītāji (doktora grāda ieguves rādītājus šajā izvērtējumā izmantotā statistika nesniedz); - Daudzveidīgs DSP piedāvājums, kas ietver unikālas, specializētas programmas un atbalsta visas RIS3 jomas un prioritātes; - Aizvien fokusēta un augstāka līmeņa sadarbība ar ārvalstu partneriem; - Pilnveidota pētnieciskā infrastruktūra virknē All.		- Studentu atbirums atsevišķās doktorantūras programmās; - Dažās nozarēs - nepietiekams projektu apjoms doktorantu veikto pētījumu atbalstam; - Akadēmiskā personāla ataudzes problēma dažās nozarēs; - Pasniedzēju nepietiekamais starptautisko publikāciju līmenis un piedalīšanās starptautiskajās konferencēs; - Dažās DSP nepietiekami augsta līmeņa angļu valodas zināšanas mācībspēkiem.
	Iespējas	Draudi
- Erasmus+, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas, Erasmus Mundus doktora programmu atbalsta instrumentu izmantošana; - Pēcdoktorantūras studiju stipendijas kā stimuls studijām DSP; - KDSP veidošana (īpaši - ierobežotu akadēmisko un pētniecisko resursu gadījumā); - Profesionālā doktora grāds mākslās ļaus paplašināt starptautisko sadarbību; - Attīstīt starptautisko sadarbību pētniecībā, fokusējoties uz All definētajām jomām; - Iespējas izmantot snieguma finansējumu, lai atbalstītu DSP; - RIS3 nozarēm paredzēto finanšu instrumentu izmantošana, attīstot pētniecību un zināšanu pārnēsi.		- Zemās stipendijas DSP, darba savienošana ar studijām papildina studiju laiku (darbs arī sašaurina iespējas starptautiskajai mobilitātei); - Konkursa neesamība uz studiju vietām noteiktās nozarēs (kurās tomēr nepieciešams saglabāt zināšanu bāzi) – saistīta ar zinātnes politiku valstī; - Nav definēts zinātnes politikas līmenis, kādās nozarēs kāds budžeta vietu skaits būtu nepieciešams, lai notiktu zināšanu bāzes saglabāšana un ataudze; - Mākslas, kultūras, humanitārās un sociālās nozares, kas nav definētas kā RIS3 prioritārās nozares, var izjust apdraudējumu; to infrastruktūras attīstībai netiek paredzēti līdzekļi 2014.-2020. posmā; - Zinātnes nozarēs, kurās ir attīstīta zināšanu ietilpīga industrija, potenciālie doktoranti var izvēlēties neturpināt studijas pēc maģistra līmeņa; - Dažu nozaru neesamība LSP nozaru klasifikācijā (piemēram, antropoloģija, sporta zinātne) rada papildus neskaidrību par nozares attīstību.

Datu avoti: All attīstības stratēģijas, ekspertu intervijas, All aptauja

Pielikumā 11. apkopoti DSP īstenošanas dati ne tikai par valsts dibinātajām All un 6 juridisko personu dibinātajām All, kas īsteno DSP. Detalizēta SVID analīze pieejama 11. un 12. Pielikumos.

Kopīgo DSP (KDSP) īstenošanas un attīstības analīze

Lai gan Latvijas All īsteno visai ierobežotu KDSP skaitu, līdz šim gūtā pieredze norāda uz atziņām, kas izmantojamas DSP sistēmas attīstībā kopumā.

Raksturojot KDSP īstenošanas aspektus, kā **stiprā** puse jāmin fakts, ka dažām iesaistītajām All ir jau 10 gadu pieredze KDSP īstenošanā, virkne All apsver jaunu KDSP izveides plānus un līdztekus tam pastāv arī daudzveidīgas citas resursu koplietošanas formas.

Kā **vājā** puse pieminams tas, ka esošās KDSP nav tematiski daudzveidīgas un tās veidotas, savienojot esošas līdzīgas DSP. Tas nozīmē, ka starpdisciplināru jaunu KDSP veidošanas pieredzes Latvijas All praktiski nav.

Kā KDSP īstenošanas **iespējas** var minēt starptautisko pētījumu projektu attīstīšanu, Erasmus Mundus un Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas izmantošanu, veidojot plašāku starptautisku sadarbību DSP īstenošanā.

KDSP **draudi** - nav stratēģiska ilgtermiņa redzējuma par to, cik kurā DSP nozarē valsts gatava ilgtermiņā finansēt budžeta vietas, kas lielā mērā atkarīgas no All spējas konkursa kārtībā piesaistīt finansējumu zinātniskajai pētniecībai (starptautiskie projekti, valsts budžeta finansēti pētniecības projekti, citi līgumdarbi), šo nozaru attīstības kontekstā; apvienojot esošas programmas, ir iespējams nevēlami palielināt administratīvo slogu, nerast līdzsvaru starp All autonomiju un īstenošanas kopīguma prasībām, īstenošana ģeogrāfiski attālinātās All var mazināt programmas integrētību "izcelsmes" All.

Priekšlikumi:

- 8.2.1. SAM ietvaros atbalstīt ne tikai pilnībā integrētu KDSP izveidi, bet arī citas ilgtermiņa resursu koplietošanas formas, kas veidojušās vēsturiski, pamatoti un demonstrē sinerģijas. Piemēram, starpaugstskolu doktorantūras skolas, All vienošanās par iespēju katras doktorantiem apgūt atsevišķus doktorantūras līmeņa kursus pie otras All; otra promocijas darba vadītāja izvēle no citas All.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izveide.

- 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut kopīgu, starpdisciplināru DSP izveidi arī vienas All ietvaros, ja tās demonstrē izsvērtu pieeju esošo monodisciplināro programmu satura integrēšanai un potenciālu pilnīgākai sasaistei ar All pētniecību.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izveide.

- Projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt ranžētu punktu piešķiršanu par esošo studiju programmu slēgšanu:

- jo vairāk slēgtas vai apvienotas programmas, jo vairāk punktu;
- minimālā prasība slēgt vai apvienot vismaz 2 esošās studiju programmas.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izveide, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija. Kritēriju vērtēšanas metodikā aprakstīt pieeju slēdzamo studiju programmu izvēlei, t.i., rosināt All izvērtēt, kuras no visos studiju līmeņos esošajām programmām iespējams slēgt, piemēram:

- ja tās vairs neatbilst All stratēģiskajai specializācijai, studējošo pieprasījumam, darba tirgus vajadzībām, ilgtermiņa sociāli-ekonomiskās attīstības prognozēm; ja slēdzamo programmu satura par saglabājamām uzskatāmās daļas iespējams kā specializācijas piedāvāt citās studiju programmās;

- ▶ ja to pievienotā sociālā vērtība (piemēram, reģiona kontekstā) ir mazinājusies vai to sniedz citas programmas;
- ▶ ja programmas slēgšanas analīze parāda skaidrus finansiālus un administratīvus ieguvumus un nenozīmīgus zaudējumus;
- ▶ ja līdzīgā piedāvājuma izvērtējums parāda, ka citās All potenciāli slēdzamās programmas pamatu veido būtiski spēcīgāka akadēmiskā un infrastruktūras bāze, un kopīgas programmas īstenošana nav lietderīga vai iespējama.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izveide, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija.

3.2.1.2. All plāni jaunu kopīgo doktorantūras studiju programmu izveidei

64. Esošo DSP plānotajā pārveidē par KDSP ir vairāki modeļi.

Pēc All stratēģiju analīzes, publiski pieejamajiem datiem un izvērtējuma intervijām secināms, ka iecerēta vairāku jau esošu DSP pārveide; pārveides modeļi ir dažādi.

Starpdisciplinārs valsts All DSP paplašinājums. LU un DU paredz veidot KDSP Vēsture (abām All katrai pašlaik ir DSP Vēsture), kas ietvertu specializāciju arheoloģijā, un paredzētu kursus ģeoloģijā, ģeodēzijā, ģeogrāfijā, bioloģijā, ķīmijā, fizikā.

Tas atspoguļo lielo universitāšu orientēšanos uz starpdisciplināriem risinājumiem. 2) Valsts-privātarvalstu. Savukārt esošā LiepU DSP Jauno mediju māksla, kā iecerēts, kļūs par KDSP, iesaistoties ne tikai vietējām All (gan juridisko personu dibinātām All, gan valsts – LiepU, LU, RISEBA), gan arī ārvalstu partneriem (Somijas Aalto University).

65. Jaunu KDSP izveidi paredz visu veidu All.

Attīstot savu studiju ciklu, kurā jau ir zemāka līmeņa programmas, un pastāvot ierobežotiem resursiem (akadēmiskajiem), kopīgas DSP paredz veidot dažas reģionu un juridisko personu dibinātās All. Pašlaik zināms par VeA ieceri veidot doktorantūras programmu Informācijas tehnoloģiju jomā, un TSI-ViA plāniem veidot DSP transporta menedžmenta jomā. Studiju cikla attīstīšana, samērā ierobežotā studentu bāze un zinātnes nozares attīstīšanas intereses reģionā nosaka arī atšķirīgu iniciatīvu – LU un RSU kopīgi ar Lietuvas un Igaunijas universitāšu programmām veidojamo KDSP sociālajā un kultūras antropoloģijā.

66. Pārveide notiek arī esošā KDSP.

Pirmo KDSP Latvijā Biznesa vadība izveidoja BA un RISEBA, vēlāk tām pievienojās VeA. 2015. gadā VeA uzsāka patstāvīgi īstenot doktorantūras studiju programmu. 2017. g. sākumā DSP padomē tika parakstīts sadarbības līgums starp VeA, BA un RISEBA.

67. Motivācijas: ierobežoti akadēmiskie un tematiskie resursi, ierobežota studējošo bāze nozarē, stratēģiska orientācija uz starpdisciplināritāti un sadarbību ar ārvalstīm.

Reģionālo un juridisko personu dibināto All gadījumā, kā arī atsevišķās nozarēs ar nelielu studējošo skaitu valsts All vadošā motivācija ir ierobežotu resursu apvienošana, lai būtu iespējama programmas īstenošana un attīstīšana. Lielo universitāšu un studējošo vidū populāru nozaru gadījumā KDSP izveides motivācija drīzāk saistāma ar stratēģisku uzstādījumu – attīstīties starpdisciplināri un/vai starptautiski.

68. Profesionālā mākslas doktora un doktora grāda piešķiršanas plāni saistībā ar KDSP.

Divos gadījumos identificēti plāni veidot KDSP ar ārvalstu partneriem, kur iecerēts piešķirt grādu, kuru likumdošana pašlaik neparedz. Viens no šiem gadījumiem ir saistīts ar profesionālā mākslas doktora grāda piešķiršanas iespējām (jautājums, kuru risina Kultūras ministrija), un ko vēlētos izmantot JVLMA, veidojot šādu programmu ar kādu no Ziemeļvalstu mūzikas All. Otrs gadījums

saistīts ar ieceri piešķirt doktora grādu tehniskā nozarē, kas pašlaik vēl netiek praktizēts, esošās grādu nomenklatūras sistēmas ietvaros (LZP darba grupa skata šādu iespēju). Precedentu radītu ViA, kas vēlas pārveidot esošo KDSP (ko īsteno kopīgi ar RTA) "Par ES PhD doktora studiju programmu, nodrošinot vienota ES PhD doktora diploma piešķiršanu"⁵⁷.

69. Alternatīvs resursu koplietošanas modelis All iekšienē.

Izvērtējums liecina, ka pastāv vai iecerēti arī cita veida modeļi resursu koplietošanai DSP līmenī. Nozīmīgs piemērs ir LU iecere savienot esošās daudzskaitlīgās DSP (24) ierobežotā skaitā starpdisciplināru programmu. Šis gadījums nebūtu KDSP Augstskolu likuma izpratnē, taču pārstāv aktuālu tendenci – starpdisciplināru programmu klasteru veidošanu.

70. KDSP īstenošana starptautisku projektu (Horizon 2020) ietvaros.

Pēdējos gados atbalstu H2020 Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas ietvaros guvuši jau 3 projekti, kas paredz kopēja grāda programmu izveidi (uz projektu laiku). Visi trīs īstenoti LU SZF (PUREFOOD, SUSPLACE, CHIBOW). Šādiem projektiem potenciāli ir ievērojama (esošās saturiski tuvākās) doktorantūras studiju kvalitātes celšanas iespēja; tā gan atkarīga no spējas (un atbalsta) veidot saikni starp projektu un esošajām DSP.

Otrs modelis ir šobrīd unikāls: RTU kā konsorcijs dalībniece Horizon 2020 projektā "PhD on Innovation Pathways for TES" (INPATH-TES) veic gan pētījumu, gan kopīgi ar konsorcijs dalībniekiem veidos KDSP specializāciju jomā Thermal Energy Storage.

Priekšlikumi:

- ▶ 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbības iekļaut gan esošo DSP pārveidi par KDSP, gan jaunu KDSP veidošanu.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izveide.

- ▶ Paredzēt iespēju 8.2.1. SAM ietvaros atbalstīt arī citas resursu koplietošanas formas DSP līmenī (starpdisciplināru esošo DSP integrēšana, mācībspēku mobilitāti, infrastruktūras koplietošana, kopīgu konferenču, doktorantūras skolu un vasaras skolu organizēšana).

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izveide, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija.

3.2.2. Doktorantūras studiju programmu pārklāšanās

Lai identificētu pārklāšanos DSP, veiktajā analizē uzmanība tiek pievērsta tam, vai DSP ir identiskas vai līdzīgas nosaukumu līmenī un pieder vienai izglītības tematiskajai jomai un izglītības programmu grupai. Analīze nesniedz izvērtējumu par to, vai DSP saturs ir identisks vai līdzīgs. Detalizēta informācija apkopota 20. Pielikumā.

- ▶ Lielākais pēc nomināliem kritērijiem līdzīgo DSP skaits ir identificēts jomās Datorika (48), Komerccinības un administrēšana (34), Tiesību zinātne (38), Pedagogu izglītība un izglītības zinātnes (14).
- ▶ DSP īstenošanu ietekmē budžeta vietu piešķiruma līmenis.

Analīzes gaitā konstatētas 17 grupas DSP ar identiskiem vai līdzīgiem nosaukumiem un piederību vienai tematiskajai grupai. Gandrīz piektdaļa no valstī esošajām DSP ir līdzīgas vai identiskas nosaukumu un tematiskās grupas līmenī. Kaut gan analīze neatspoguļo DSP satura pārklāšanos, tematisko grupu pārklāšanās sniedz konceptuālu pamatu izvērtēt uzskaitītā DSP piedāvājuma unikalitāti arī padziļināti. Lielākā daļa All, kurās tiek īstenotas atlasītās DSP, piedalās Valsts pētījumu

⁵⁷ Studiju virziena 2015. - 2016. g. pašnovērtējuma ziņojums

programmas projektos, kas tematiski saistās ar attiecīgo DSP, kā arī valsts pētījumu programmu īstenošanā visbiežāk tiek iesaistītas vairākas augstskolas.

Pedagogu izglītība un izglītības zinātnes (14): 6 DSP Pedagoģijā (LLU (Jelgava), LU (Rīga), LiepU (Liepāja), DU (Daugavpils), RPIVA⁵⁸ (Rīga) un RTA (Rēzekne)).

Sešas pēc nosaukumiem identiskas DSP, visas valsts AII. AIP pētījums (2013) rekomendēja šīs programmas piedāvāt arī ES valodās. Patreiz DU DSP tiek daļēji piedāvāta ES valodās. KDSP nav identificētas. Tematiskajā virzienā pārstāv ievērojama reģionālā izklīde, kas skaidrojams ar nepieciešamību sekmēt cilvēkresursu bāzes izveidi, un būtiska atšķirība valsts budžeta vietu pieejamībā studijām. Visvairāk doktorantu 2015.- 2016. gadā bija LU – 35 (no tiem maksas 1), RPIVA – 24 (maksas 7), DU – 14 (maksas 3), RTA – 12 (maksas 7), LLU – 10 budžeta, LiepU – 6 budžeta. Kopā mobilo studentu skaits ir neliels, DU – 4 doktoranti, RPIVA – 2, LiepU, LU un RTA – pa vienam. Apsverama plašāka sadarbība starp AII un resursu koplietošana, ko pieminētās augstskolas arī plāno.

RTA, LU un LiepU piedalās Valsts pētījumu programmā. Valsts pētījumu programmā 2014. – 2017.gadam tiek īstenota programma "Inovātivi risinājumi sociālajā telerehabilitācijā"⁵⁹ Latvijas skolās iekļaujošās izglītības kontekstā (INOSOCETERHI)" 5.prioritārā zinātnes virziena "Valsts un sabiedrības ilgtspējīga attīstība (sabiedrība, pārvaldība, resursi, tautsaimniecība, demogrāfija, vide)" apakšvirzienā "Izglītība iekļaujošās zināšanu sabiedrības un inovāciju kultūras veidošanai – jaunas pieejas izglītības politikai un procesam". Programmu īsteno RTA Personības socializācijas pētījumu institūts, RTU Tālmācības studiju centrs, LU Pedagoģijas zinātniskais institūts, LiepU Izglītības zinātņu institūts.

Priekšlikums:

- Sekmēt resursu koplietošanu un internacionalizēt studiju procesu, lai sekmētu šo DSP konkurētspēju, amortizētu demogrāfiskās krīzes un sistēmisku iemeslu radīto studentu iztrūkumu, kā arī sekmētu valstiski būtisku ieguldījumu pedagoģiskās sistēmas analizē un uzlabošanā, kā arī RIS3 prioritātes moderna izglītība īstenošanā. Nacionālā līmenī pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozares DSP, lai nodrošinātu nozares ataudzi un attīstību.

Ja minētās AII pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Humanitārās zinātnes (22): 2 DSP Vēsture (LU (Rīga) un DU (Daugavpils))

Divas pēc nosaukumiem identiskas DSP, divas valsts AII. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt LU programmu svešvalodā, lai sekmētu tās eksportspēju, kā arī veidot KDSP starp abām augstskolām. Patreiz DU DSP tiek daļēji piedāvāta ES valodās. AII stratēģijās tiek minēti plāni par KDSP veidošanu. Ņemot vērā, ka arī šis SP virziens nav iekļauts RIS3, KDSP un studiju resursu koplietošana ir līdzeklis kā veidot šo DSP internacionalizēšanu. DU 2015.- 2016. gadā bija 9 studējošie budžeta vietās, LU– 24 (4 par maksu) un tikai 1 mobilais students.

Gan LU, gan DU piedalās valsts pētījumu programmā. Valsts pētījumu programmā „Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības” piedalās virkne AII – LU, RTU, DU, LiepU, VeA, RTA, LMĀA Mākslas vēstures institūts, LKuA Zinātniskās pētniecības centrs, u.c.

Priekšlikums:

- Sekmēt resursu koplietošanu un internacionalizēt studiju procesu, lai sekmētu šī tematiskā studiju virzienu konkurētspēju, amortizētu demogrāfiskās krīzes un sistēmisku

⁵⁸ 2017. gadā notiek RPIVA reorganizācija to pievienojot LU.

⁵⁹ Vairāk informācijas par projektu pieejams šeit: <http://telerehabilitation.lv/>.

iemeslu radīto un gaidāmo studentu iztrūkumu, celtu zinātnisko kapacitāti dalībai ārvalstu projektos, kā arī radītu saistošu vidi studētgrībētājiem.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte

Mākslas (21): 2 DSP Māksla (LKuA un LMāA)

Divas pēc nosaukumiem teju identiskas DSP ar visai lielu doktorantu skaitu (LMāA), divās galvaspilsētas valsts All, bet ņemot vērā All specializāciju– atšķirīgas pēc satura. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt DSP svešvalodā, lai sekmētu tās eksportspēju un All internacionalizāciju. Patreiz neviena no All tomēr nepiedāvā programmu svešvalodā, lai gan norāda, ka ir iespējamās studijas pēc individuālas programmas. 2015.- 2016. gadā LKuA bija 17 doktoranti (2 par maksu) un LMāA 42 doktoranti– visi studējoši par budžeta līdzekļiem.

Gan LKuA, gan LMāA piedalās valsts pētījumu programmās. Valsts pētījumu programmā 2014.- 2017.gadam tiek īstenots projekts "Latvijas kultūras tradīciju ilgtspēja inovatīvā vidē (Habitus)" 6. prioritārā zinātnes virzienā "Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības". Projektu īsteno pētnieki no LKuA, JVLMA, LU, LU Sociālo un politisko pētījumu institūta un BAT.

Valsts pētījumu programmā „Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības” piedalās virkne All – LU, RTU, DU, LiepU, VeA, RTA, LMāA Mākslas vēstures institūts, LKuA Zinātniskās pētniecības centrs, u.c.

Priekšlikums:

- Apsvērt pakāpeniski uzsākt DSP internacionalizāciju, lai sekmētu šo studiju virzienu lielāku konkurētspēju.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Humanitārās zinātnes (22): 3 DSP Valodniecība (LU (Rīga), DU (Daugavpils), VeA (Ventspils) un LiepU (Liepāja))

Trīs pēc nosaukumiem līdzīgas un pēc tematiskās grupas teju identiskas DSP, četrās valsts All. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt šo DSP svešvalodā LU un DU ietvaros. DSP svešvalodās šajās All nav identificētas. Patreiz vienīgi LU piedāvā DSP latviešu un angļu valodā. VeA un LiepU valodniecībā īsteno KDSP Valodniecība (latviešu diahroniskā un sinhroniskā valodniecība, lietiskā valodniecība un salīdzināmā un sastatāmā valodniecība). Būtiski atšķirīgs ir valsts piešķiramo budžeta vietu skaits programmās, kur visā programmā 2015./2016. g. LiepU un DU studēja 5 doktoranti par budžeta līdzekļiem, bet VeA attiecīgi- 23; bet LU- 21. Studējošie par maksu ir tikai LU- 4 doktoranti. VeA un LiepU bija pa vienam mobilajam studentam un LU bija 7 mobilie studenti.

Visas All, kas piedāvā līdzīgās valodniecības studiju programmas, piedalās valsts pētījumu programmā. Valsts pētījumu programmā „Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības” piedalās virkne All – LU, RTU, DU, LiepU, VeA, RTA, LMāA Mākslas vēstures institūts, LKuA Zinātniskās pētniecības centrs, u.c.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP internacionalizācijas saskaņā ar AIP rekomendācijām. Nacionālā līmenī pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozares DSP, lai nodrošinātu nozares ataudzi un attīstību.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes (31): 2 DSP Ekonomika (LU un DU)

Divas pēc nosaukumiem identiskas DSP, divās valsts All. AIP pētījums (2013) rekomendēja abām augstskolām nodrošināt programmu svešvalodā, lai sekmētu tās eksportspēju, kas patreiz tiek arī darīts. Abās DSP relatīvi stabils studējošo skaits, kas liecina par DSP pieprasījumu All tirgū. 2015.-2016. gadā DU bija 11 doktoranti, no tiem tikai 1 par maksu. LU attiecīgi 40 doktoranti (no tiem 18 par maksu un 3 mobilie studenti). Gan LU, gan DU piedalās valsts pētījumu programmā.

Valsts pētījumu programmas „Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)” projektus īsteno pētnieki no LZA, LU, RTU, LLU, ViA, DU, RSU, VeA. Projektā paredzēta aktuālu sabiedrības norišu izpēte ekonomikā, demogrāfijā, pārvaldē, tiesībās, reģionālajā attīstībā, vides aizsardzībā.

Priekšlikums:

- Pilnveidot studiju procesa internacionalizāciju lai celtu ārvalstu, kā arī vietējo studentu skaitu, kā arī turpinātu darbu pie pētnieciskās specializācijas.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes (31): 2 DSP Socioloģija (LU un RSU)

Divas pēc nosaukumiem identiskas DSP, divās valsts All. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt LU programmu svešvalodā, lai sekmētu tās eksportspēju. Patreiz LU nepiedāvā DSP ES valodās, taču īsteno divus Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās doktorantūras programmas projektus. Studentu un DSP studentu skaits relatīvi pastāvīgs – 2015.- 2016. gadā LU bija 15 budžeta studenti (no tiem 1 mobilais). Attiecīgi RSU šajā programmā bija 3 doktoranti (1 par budžeta līdzekļiem). RSU nepiedalās attiecīgās tematikas valsts pētījumu programmā. Valsts pētījumu programmā 2014.-2017.gadam tiek īstenota programma “Inovācija un ilgtspējīga attīstība: Latvijas pēckrīzes procesi globālā kontekstā (SUSTINNO)”. Programmu īsteno LU, LU Sociālo zinātņu fakultāte, LU Sociālo un politisko pētījumu institūts, LU ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte, Agroresursu un ekonomikas institūts, Baltijas Starptautiskais Ekonomikas Politikas Studiju Centrs.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP internacionalizācijas saskaņā ar AIP rekomendācijām, t.sk., apsvērt sadarbību ar ārvalstu augstskolām studiju procesa bagātināšanai. Nacionālā līmenī pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozares DSP, lai nodrošinātu nozares ataudzi un attīstību.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes (31): 2 DSP Politikas zinātne (LU un RSU)

Divas pēc nosaukumiem identiskas DSP, divās valsts All. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt LU programmu svešvalodā. Patreiz RSU DSP tiek daļēji piedāvāta ES valodās. Studentu un absolventu skaits relatīvi stabils, taču 2015.- 2016. gadā RSU tikai 2 budžeta vietas un 8 doktoranti studē par maksu. LU bija 20 doktoranti, no tiem par maksu – 1 un 4 mobilie studenti. RSU nepiedalās attiecīgās tematikas valsts pētījumu programmā. Valsts pētījumu programmā 2014.-2017.gadam tiek īstenota programma “Inovācija un ilgtspējīga attīstība: Latvijas pēckrīzes procesi globālā kontekstā (SUSTINNO)”. Programmu īsteno LU, LU Sociālo zinātņu fakultāte, LU Sociālo un politisko pētījumu institūts, LU ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte, Agroresursu un ekonomikas institūts, Baltijas Starptautiskais Ekonomikas Politikas Studiju Centrs.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP internacionalizācijas saskaņā ar AIP rekomendācijām, lai celtu ārvalstu un vietējo studentu skaitu. Nacionālā līmenī pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozares DSP, lai nodrošinātu nozares ataudzi un attīstību.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes (31): 3 DSP Psiholģija (LU, RSU (jauna) un DU)

Trīs pēc nosaukumiem līdzīgas DSP, trīs VA. Studijas norisinās latviešu valodā (LU), kā arī papildus, angļu valodā visu trīs All ietvaros, kas saskan ar AIP pētījuma (2013) prasībām nodrošināt DSP eksportspēju. Studentu skaits relatīvi stabils – 2015.- 2016. gadā DU bija 14 doktoranti, kas studē par budžeta līdzekļiem un LU 21 doktorants, kas studē par budžeta līdzekļiem (tajā skaitā 2 mobilie studenti).

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP internacionalizācijas saskaņā ar AIP rekomendācijām.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Informācijas un komunikācijas zinātnes (32): 3 DSP līdzīgas pēc nosaukuma komunikācijā (BAT, LU un RSU)

Trīs pēc nosaukumiem līdzīgas DSP, divas no tām valsts All un viena juridiskās personas dibinātājā All. AIP pētījums (2013) rekomendēja veidot LU programmu svešvalodā; BAT un RSU jau piedāvā DSP svešvalodā. Kaut gan studentu skaits BAT un LU ir stabils, 2015.- 2016. gadā BAT programmā studē 12 maksas doktoranti, bet LU 20– par budžeta līdzekļiem.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP internacionalizācijas saskaņā ar AIP rekomendācijām.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Komerczinības un administrēšana (34): vairākas DSP līdzīgas pēc nosaukuma Vadībzinātne (DU un BAT KDSP, RTU un LU)

Vairākas pēc nosaukumiem līdzīgas DSP, trīs valsts All. AIP pētījums (2013) rekomendēja veidot kopīgu DSP svešvalodā sadarbībā ar RTU un LU. RTU DSP programmā saglabājas augsts studējošo un absolvējušo skaits. Patreiz kopīga DSP starp RTU un LU nav identificēta, bet pastāv projekta vienošanās par ciešāku sadarbību kopīgu pētniecības semināru un doktorantūras skolu izveidē. Kopīgas, internacionalizētas DSP īsteno BA ar RISEBA, DU un BAT. 2015.-2016.gadā doktorantu skaiti bija sekojoši- DU 13 (par maksu 3), BAT 20 (visi par maksu), RTU 56 doktoranti (11 par maksu), LU– 105 doktoranti (80 par maksu).

Valsts pētījumu programmā programmu „Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)” īsteno pētnieki no LZA, LU, RTU, LLU, ViA, DU, RSU, VeA. Programmā paredzēta aktuālu sabiedrības norišu izpēte ekonomikā, demogrāfijā, pārvaldē, tiesībās, reģionālajā attīstībā, vides aizsardzībā.

Priekšlikums:

- Turpināt KDSP un internacionalizēt studiju procesu, lai sekmētu šo studiju programmu konkurētspēju, amortizētu demogrāfiskās krīzes radīto studentu iztrūkumu, kā arī sekmētu valstiski būtisku ieguldījumu uzņēmējdarbības vadībā.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Tiesību zinātne (38): vairākas DSP juridiskajā zinātnē (LU, BAT, BSA, DU un RSU)

Juridiskā zinātne - viena no valstī populārākajām DSP- tiek piedāvāta trīs valsts, kā arī divās juridisko personu dibinātajās All. LU DSP ir ar stabili augstu pieprasījumu, studentu un absolventu skaitu, kā arī reģionālo pārstāvēniecību. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt LU un DU programmas svešvalodā, kamēr BAT jau nodrošina daļēju DSP piedāvājumu angļu valodā. Tiesību zinātne ir programma, ko studējošie bieži izvēlas studēt par maksu, arī tad, ja budžeta vietu skaits ir neliels. 2015.- 2016. gadā LU bija 50 doktoranti (no tiem 15 par maksu), RSU bija 38 doktoranti (no tiem 36 par maksu), DU 13 doktoranti (6 par maksu), BAT- 34 maksas doktoranti, BSA- 16 maksas doktoranti.

Valsts pētījumu programmā „Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)” īsteno pētnieki no LZA, LU, RTU, LLU, ViA, DU, RSU, VeA. Programmā paredzēta aktuālu sabiedrības norišu izpēte ekonomikā, demogrāfijā, pārvaldē, tiesībās, reģionālajā attīstībā, vides aizsardzībā. Apakšprojektu nr. 5.2.10. "Ilgtspējīga tautsaimniecības transformācijas tiesiskā ietvara efektivitātes paaugstināšanas modeļa izstrāde" īsteno Latvijas Universitāte - LU Juridiskā fakultāte.

Priekšlikums:

- Internacionalizēt studiju procesu.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Dzīvās dabas zinātnes (42): 2 DSP Bioloģija (LU un DU)

Divas pēc nosaukumiem un tematiskās grupas līdzīgas DSP, kas tiek piedāvātas LU un DU. Abas programmas iemantojušas popularitāti studējošo vidū, tajās ir ievērojams budžeta vietu skaits. Programmu 2015/2016 ak.g. beidza 12 studenti (LU) un 3 (DU), kas ir labs rādītājs valsts kontekstā. AIP pētījums (2013) rekomendēja veidot kopīgu starpaugstskolu SP vai doktorantūras skolu, kas jau patreiz norisinās, un tiek plānota starpdisciplināras KDSP izveide. 2015.- 2016. gadā DU bija 43 doktoranti (no tiem 2 par maksu) un LU- 56 doktoranti (no tiem 2 par maksu).

Valsts pētījuma programmas starpdisciplināro programmu "Meža un zemes dzīļu resursu izpēte, ilgtspējīga izmantošana – jauni produkti un tehnoloģijas (ResProd)" īsteno Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”, LLU, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts, LU, RTU. Valsts pētījumu programmu "Latvijas ekosistēmu vērtība un tās dinamika klimata ietekmē (EVIDEnT)" īsteno Latvijas Hidroekoloģijas institūts, LU Fizikas un matemātikas fakultāte, LU Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte, RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģiju fakultāte, DU, LLU, LU Bioloģijas institūts, LU Bioloģijas fakultāte, u.c.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP internacionalizācijas, kā arī KDSP izveides saskaņā ar AIP rekomendācijām.

Ja minētās AII pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Fizikālās zinātnes (44) un Inženierzinātnes un tehnoloģijas (52): 3 DSP Ķīmija (LU, RTU un RTU arī Ķīmijas tehnoloģija)

Trīs populāras DSP, kuras ir līdzīgas pēc nosaukumiem un tematiskās grupas. DSP tiek piedāvātas LU, kā arī divās RTU programmās Ķīmija un Ķīmijas tehnoloģija. Visām trīs programmām ir stabils esošo studentu (t.sk. maksas), kā arī DSP absolventu skaits. AIP pētījums (2013) rekomendēja veidot kopīgu sadarbības programmu starp LU un RTU, kā arī rekomendē nodrošināt DSP studijas svešvalodā. 2015.- 2016. gadā LU studēja 43 doktoranti (14 par maksu), RTU ķīmijas programmā 26 doktoranti (2 par maksu) un RTU Ķīmijas tehnoloģijas programmā – 24 doktoranti (3 par maksu).

Valsts pētījuma programmas starpdisciplināro programmu "Meža un zemes dziļu resursu izpēte, ilgtspējīga izmantošana – jauni produkti un tehnoloģijas (ResProd)" īsteno Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”, LLU, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts, LU, RTU.

Valsts pētījumu programmu "Daudzfunkcionālie materiāli un kompozīti, fotonika un nanotehnoloģijas (IMIS2)" īsteno LU, RTU, LU Cietvielu fizikas institūts, RTU Neorganiskās ķīmijas institūts, VeA, RSU, LU Polimēru mehānikas institūts, LU Fizikas institūts, Fizikālās enerģētikas institūts.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP sadarbības un internacionalizācijas, kā arī KDSP izveides saskaņā ar AIP rekomendācijām.

Ja minētās AII pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Matemātika un statistika (46): 2 DSP Matemātika (LU un DU)

Divas pēc nosaukumiem identiskas DSP, divās valsts AII. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt abas programmas svešvalodās, kas jau daļēji norisinās. Vienlaikus jāatzīmē, ka DU irniecīgs budžeta vietu skaits šai DSP. 2015.- 2016. gadā DU bija 4 doktoranti un LU 16 doktoranti – visi studēja par budžeta līdzekļiem.

Valsts pētījumu programmā 2014.-2017.gadam tiek īstenota programma "Nākamās paaudzes informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pētniecības valsts programma (NexIT)". Programmu īsteno – LU, RTU, VeA, TSI, LiepU.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP apvienošanas un internacionalizācijas, kā arī KDSP izveides saskaņā ar AIP rekomendācijām. Nacionālā līmenī pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozares DSP, lai nodrošinātu nozares ataudzi un attīstību.

Ja minētās AII pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Datorika (48): Vairākas DSP (RTU Datorsistēmas un LU Datorzinātnes, LLU Informācijas tehnoloģijas, RTU Informācijas tehnoloģijas)

Četras pēc nosaukumiem un tematiskās grupas līdzīgas DSP, trīs valsts AII. AIP pētījums (2013) rekomendēja apvienot vienas augstskolas ietvaros līdzīgās DSP (RTU) zem vienojošas programmas, jo DSP Datorsistēmas jau tiek piedāvātas svešvalodā. Tāpat šajā tematiskajā grupā tiek īstenota viena KDSP (ViA un RTA), kā arī cieša sadarbība starp LiepU un RTU. Budžeta vietu piešķirums būtiski

atšķirīgs, īpaši zems tas ir LLU. 2015.- 2016. gadā LU programmā bija 44 doktoranti (visi par budžeta līdzekļiem), RTU Datorsistēmu programmā – 30 doktoranti (9 par maksu), RTU Informācijas tehnoloģiju programmā– 12 doktoranti (visi par budžeta līdzekļiem), LLU– 5 studējošie par budžeta līdzekļiem.

Valsts pētījumu programmā 2014.- 2017.gadam tiek īstenota programma "Nākamās paaudzes informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pētniecības valsts programma (NexIT)". Programmu īsteno – LU, RTU, VeA, TSI, LiepU.

Valsts pētījumu programmu "Latvijas ekosistēmu vērtība un tās dinamika klimata ietekmē (EVIDEnT)" īsteno Latvijas Hidroekoloģijas institūts, LU Fizikas un matemātikas fakultāte, LU Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte, RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģiju fakultāte, DU, LLU, LU Bioloģijas institūts, LU Bioloģijas fakultāte, u.c.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP resursu koplietošanas un internacionalizācijas, saskaņā ar AIP rekomendācijām. Nacionālā līmenī pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozares DSP, lai nodrošinātu nozares ataudzi un attīstību.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Arhitektūra un būvniecība (58): Būvniecība un būvzinātne (RTU un LLU)

Divas pēc nosaukumiem un tematiskās grupas līdzīgas DSP, divās valsts All. AIP pētījums (2013) rekomendēja nodrošināt LLU DSP apvienošanu ar citu DSP programmu LLU ietvaros (Hidroinženierzinātne), kamēr rekomendācija RTU – piedāvāt programmu svešvalodā jau tiek pildīta. 2015.- 2016. gadā RTU programmā bija 35 doktoranti (no tiem 4 par maksu) un LLU programmā 10 doktoranti, kas studē par budžeta līdzekļiem.

Valsts pētījumu programmu "Inovatīvi materiāli un viedās tehnoloģijas vides drošumam (IMATEH)" īsteno RTU, LU, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts.

Priekšlikums:

- Turpināt darbu pie DSP apvienošanas un internacionalizācijas, kā arī DSP izveides saskaņā ar AIP rekomendācijām.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

Vides aizsardzība (85) / Inženierzinātnes un tehnoloģijas (52): Vairākas DSP Vides zinātne (LU, RTU, LLU un RTA)

Četras pēc nosaukumiem un tematiskās grupas līdzīgas DSP, četrās valsts All. AIP pētījums (2013) rekomendēja galvaspilsētas All nodrošināt programmu svešvalodā, lai sekmētu tās eksportspēju. Reģionu All AIP rekomendācijas paredzēja pilnveidot DSP nodrošinājumu. RTU un LU DSP jau nodrošina DSP svešvalodās. Būtiski atšķiras valsts budžeta vietu piešķiruma līmenis galvaspilsētas un reģionu augstskolās (visā DSP LLU bija tikai 5, RTA– 6).

Valsts pētījumu programmu „Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)” īsteno pētnieki no LZA, LU, RTU, LLU, ViA, DU, RSU, VeA. Programmā paredzēta aktuālu sabiedrības norišu izpēte ekonomikā, demogrāfijā, pārvaldē, tiesībās, reģionālajā attīstībā, vides aizsardzībā.

Valsts pētījumu programmā "Latvijas ekosistēmu vērtība un tās dinamika klimata ietekmē (EVIDEnT)" īsteno Latvijas Hidroekoloģijas institūts, LU Fizikas un matemātikas fakultāte, LU Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte, RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģiju fakultāte, DU, LLU, LU Bioloģijas institūts, LU Bioloģijas fakultāte, u.c.

Valsts pētījumu programmā "Energoefektīvi un oglekļa mazietilpīgi risinājumi drošai, ilgtspējīgai un klimata mainību mazinošai energoapgādei" (LATENERGI) īsteno LU, RTU, LLU fakultātes un institūti, kā arī citas ZI.

Priekšlikumi:

- ▶ Turpināt darbu pie DSP apvienošanas un internacionalizācijas, kā arī DSP izveides saskaņā ar AIP rekomendācijām. Nacionālā līmenī pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozares DSP, lai nodrošinātu nozares ataudzi un attīstību, īpaši reģionos.

Ja minētās All pieteiks projektu 8.2.1. SAM, priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- ▶ Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas veicināt DSP saikni ar zinātnisko pētniecību, iesaistot pētījumu programmu īstenošanā doktorantus, nodrošinot doktorantiem mentorus, kas iesaistīti pētniecisko programmu īstenošanā, kā arī nodrošināt, ka All attiecīgo fakultāšu un nodaļu mājaslapu sadaļās tiek publicēta aktuālā informācija par zinātniski pētnieciskajiem projektiem.

- ▶ Kā projektu atlases kritēriju izvirzīt zinātnisko pētījumu programmu (starptautisko, valsts budžeta finansēto, līgumdarbu) īstenošanu All un attiecīgas informācijas pieejamību All mājaslapā (lai potenciālie doktoranti varētu izvērtēt studiju programmas piedāvājumu kontekstā ar iespējām zinātniskajai pētniecībai).

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- ▶ Projektu vērtēšanā paredzēt ranžētu punktu skaitu atkarībā no All īstenoto zinātnisko pētījumu budžeta attiecīgajā jomā un īstenoto DSP skaita.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

71. Apkopojot nodaļā veikto analīzi, konstatējamas vēl neizmantotas iespējas gan resursu koplietošanai, gan internacionalizācijai, vienlaikus virknei nozaru ir ierobežotākas iespējas attīstīties, jo tām piešķiramo budžeta vietu skaits ir niecīgs.

Priekšlikumi:

- ▶ Ņemot vērā nelielo ārvalstu studentu vairumā DSP, kā arī konstatējamo un paredzamo vietējo studentu skaita kritumu, nepieciešams izvērtēt, vai nomināli līdzīgās programmas būtu iespējams konsolidēt vienotu pētniecisko un pedagoģisko aktivitāšu vai KDSP formā, kas ļautu arī sekmīgāk turpināt vai uzsākt internacionalizāciju, pilnveidojot studiju kvalitāti.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte

- ▶ Virknē nozaru piešķiramā budžeta vietu skaits ir izteikti zems (visos DSP studiju gados), kas liecina par nepieciešamību nacionālā līmenī (ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas) pieņemt lēmumu, kāds budžeta vietu skaits nepieciešams nozaru DSP ilgtermiņā, lai nodrošinātu to ataudzi un attīstību.

Par līdzīgajām DSP informācija apkopota 20. Pielikumā MS Excel datņu veidā.

3.2.3. Studējošo profils doktorantūras studiju programmās

72. 2015. gada 1. oktobrī DSP studēja 2310 doktoranti (no tiem 1380 sievietes), 263 mobilie studenti (no tiem 111 sievietes) un 238 no mobilajiem studentiem studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai.

2015. gada 1. oktobrī no kopējā doktorantu skaita, 717 doktoranti studēja 1. gadu, 543- 2. gadu, 855- 3. gadu, 197- 4. gadu. Doktorantu vidū mobilo studentu daļa bija 11%, kā arī 54% no mobilajiem studentiem iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs un 90% no mobilajiem studentiem studē grāda iegūšanai, kā arī 42% no studējošajiem ir sievietes.

Visvairāk mobilos studentus, kas studē grāda iegūšanai ir piesaistījusi LU (117 doktoranti), tālāk seko RTU (25), ISMA (21), BSA (14), BAT (13). 40. attēlā apkopota statistika par 2015. gada 1. oktobrī studējošajiem DSP. Detalizētākus datu griezumus skatīt 20. Pielikumā MS Excel datņu veidā.

40. attēls. Studējošo profils DSP uz 01.10. 2015.

All	Studējošie pavisam	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Studē par budžeta līdzekļiem	Atskaitītie
LU	762	124	94	117	596	183
RTU	532	42	7	25	442	86
ISMA	34	21	0	21	0	3
BSA	51	14	3	14	0	12
BAT	66	14	5	13	0	11
DU	153	9	5	9	138	12
RSU	227	7	6	7	181	23
RPIVA	24	7	7	7	17	8
LLU	185	6	3	6	176	52
LiepU	28	4	3	4	28	14
RJA	4	4	3	4	0	0
RTA	30	3	2	3	20	10
BA	32	2	1	2	20	6
TSI	18	2	0	2	0	2
JVLMA	9	2	2	2	8	4
VeA	42	1	1	1	42	2
RSEBAA	21	1	0	1	5	7
LMāA	42	0	0	0	42	6
LSPA	33	0	0	0	21	3
LKuA	17	0	0	0	15	4
ViA	0	0	0	0	0	2
KOPĀ	2310	263	142	238	1751	450

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

73. Mobilo studentu vidū, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai DSP, pieprasītākais virziens ir Vadība un administrēšana, kurā 2015. gada 1. oktobrī studēja 114 doktoranti.

41. attēls. Mobilo studentu, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, DSP pieprasītākās studiju programmu grupas uz 01.10.2015.

Virziens	Mobilie studenti pavisam	Iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs	Mobilie studenti, kas studē apmaiņas programmās	Mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai	Programmu grupa
51345	117	69	3	114	Vadība un administrēšana
51310	22	9	2	20	Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes
51380	21	11	1	20	Tiesību zinātne
51142	15	13		15	Izglītības zinātne
51521	15	2	7	8	Mehānika un metālapstrāde
51481	9	3	4	5	Datorzinātnes
51223	7	5		7	Dzimtās valodas studijas
51440	7	3	4	3	Fizikālās zinātnes
51522	6	3	1	5	Enerģētika
51582	6	1	2	4	Būvniecība un civilā celtniecība

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

Arī DSP līmenī pieprasītākā studiju programmu grupa no mobilajiem studentiem, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, ir Vadība un administrēšana, kas piesaistījusi gandrīz pusi no visiem mobilajiem studentiem, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai. Kopumā 66 DSP studē vismaz 1 mobila students, vismaz 3 mobilie studenti studē 23 DSP, vismaz 5 mobilie studenti – 11 DSP.

74. Visvairāk mobilos studentus DSP līmenī piesaista no Vācijas, Austrijas, Kazahstānas, Krievijas, Lielbritānijas.

Sākot ar 2014. gadu izmantojot CSP apsekojuma datus, iespējams, analizēt DSP studējošo mobilo studentu profilu griezumā pēc iepriekš iegūtās izglītības valsts. 2015. gada 1. oktobrī visvairāk mobilos studentus DSP piesaista no Vācijas (43 studējošie), Austrijas (35), Kazahstānas (25), Krievijas (20) un Lielbritānijas (18). Skatīt 42. attēlu.

42. attēls. Valstu TOP 20 valstīm, kurās iegūta DSP studējošo iepriekšējā izglītība

Valsts	Mobilo studentu skaits 2014/15	Mobilo studentu skaits 2015/16	% no kopējā mobilo studentu skaita DSP 2015/16	All, kas piesaistīta studējošos
VĀCIJA	41	43	16%	LU (34)
AUSTRIJA	34	35	13%	LU (32)
KAZAHSTĀNA	5	25	10%	ISMA (15)
KRIEVIJA	17	20	8%	LU (5), RTU (6)
LIELBRITĀNIJA	7	18	7%	LU (7)
LIETUVA	18	17	6%	BAT (4), DU (4)
UKRAINA	6	11	4%	RTU (5)
ASV	10	11	4%	LU (10)
TURCIJA	5	7	3%	LU (5)
UZBEKISTĀNA	5	7	3%	BAT (3)
NĪDERLANDE	1	5	2%	
ALŽĪRIJA	3	4	2%	
INDIJA	4	4	2%	
ITĀLIJA	4	4	2%	
MAROKA	2	4	2%	
NORVĒGIJA	0	4	2%	
ZVIEDRIJA	2	4	2%	
SPĀNIJA	3	3	1%	
ŠVEICE	1	3	1%	
BEĻĢIJA	3	3	1%	

3.2.4. Akadēmiskā personāla profils doktorantūras studiju programmās

75. 2016. gada 1. oktobrī 64% (kopā 3037 personas) no All akadēmiskā personāla ir personas ar zinātnisko grādu.

Gan valsts All, gan juridisko personu dibinātajās All 64% no akadēmiskā personāla ir personas ar zinātnisko grādu. Visvairāk personas ar zinātnisko grādu ir LU – 816 personas, RTU – 736, RSU – 330, LLU – 228, DU – 131. Dinamiku skatīt 43. attēlā.

Virkne augstskolu pēdējo sešu gadu laikā būtiski kāpinājusi akadēmiskā personāla pamatdarbā ar zinātnisko grādu skaitu – LU par 233 personām, RTU par 174 personām, RSU par 158 personām.

43. attēls. Akadēmiskais personāls pamatdarbā ar zinātnisko grādu

Tips	All	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
VA	RTU	562	570	580	651	718	736
VA	LU	583	611	628	660	655	816
VA	RSU	172	271	307	334	348	330
VA	LLU	222	242	255	217	225	228
VA	DU	127	133	133	130	135	131
PA	BSA	69	163	75	73	89	93
VA	RPIVA	49	50	48	68	70	69
VA	LiepU	53	55	59	60	59	66
VA	RTA	42	46	49	49	55	54
VA	LSPA	39	44	45	41	44	31
VA	VeA	24	21	37	42	42	45
PA	LKrA	16	16	16	16	41	41
PA	TSI	43	41		35	39	44
PA	BAT	24	30	27	37	38	40
VA	JVLMA	17	17	14	13	30	23

Avots: CSP apsekojums "1-Augstskola, koledža"

76. All pārstāvju aptaujā precizēts, ka All nodarbina gan pietiekamu skaitu personu ar zinātnisko grādu, gan pēdējo 3-5 gadu laikā aktīvi iesaistījuši darbā jaunos doktorus, tomēr papildus uzmanība būtu jāpievērš tam, ka ārvalstu mācībspēkus pārsvarā iesaista kā viesprofesorus, viesdocentus, vieslektorus.

All aptaujā tika iekļauts lūgums novērtēt, cik lielā mērā respondenti piekrīt zemāk paustajiem izteikumiem par akadēmisko personālu, kas respondenta pārstāvētajā All īsteno DSP. Vērtējums bija jāsniedz piecu punktu skalā, kurā 1 nozīmē nemaz neatbilst, 5 - pilnībā atbilst. All pārstāvji lielākā mērā piekrituši izteikumam pat to, ka "Akadēmiskais personāls aktīvi piedalās starptautiskās zinātniskās konferencēs" un "Vismaz 40% no akadēmiskā personāla pamatdarbā ir personas ar zinātnisko grādu", savukārt mazākā mērā piekrīt izteikumam, ka "Akadēmiskais personāls vecumā virs 50 gadiem veido mazāk kā pusi no kopējā akadēmiskā personāla skaita".

Lielākā vērība būtu jāpievērš izteikuma "Ārvalstu mācībspēkus pārsvarā iesaistām kā viesprofesorus, viesdocentus, vieslektorus" vērtējumam, kas var norādīt, ka dažas augstskolas, iespējams, atrodas "riskā zonā" un ārvalstu mācībspēku piesaistē ir atkarīgas no īslaicīgām mācībspēku mobilitātes programmām, kas nevar nodrošināt studiju programmu ilgtspēju.

Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā piekrītat zemāk paustajiem izteikumiem par akadēmisko personālu, kas Jūsu pārstāvētajā augstskolā īsteno doktorantūras studiju programmas. 1 nozīmē nemaz neatbilst, 5 - pilnībā atbilst.	Respondenti, kuri ir snieguši vērtējumu (n=)	Vidējais vērtējums 5 punktu skalā
Akadēmiskais personāls aktīvi piedalās starptautiskās zinātniskās konferencēs	35	4.74
Vismaz 40% no akadēmiskā personāla pamatdarbā ir personas ar zinātnisko grādu	33	4.70
Ārvalstu mācībspēkus pārsvarā iesaistām kā viesprofesorus, viesdocentus, vieslektorus	35	4.66
Akadēmiskais personāls ir ieinteresēts savas kvalifikācijas paaugstināšanā	35	4.60
Akadēmiskajam personālam ir pietiekams (atbilstošs nozares specifikai) starptautisku publikāciju skaits	35	4.57
Pēdējo 3-5 gadu laikā esam aktīvi iesaistījuši personālu, kas iepriekšējo 10 gadu laikā ieguvis doktora grādu attiecīgajā jomā	34	4.47
Akadēmiskais personāls vecumā virs 50 gadiem veido mazāk kā pusi no kopējā akadēmiskā personāla skaita	32	3.97

Avots: All pārstāvju aptauja, 2017

3.2.5. Ar kopīgo doktorantūras studiju programmu ieviešanu saistītas problēmas

77. Lai izveidotu starpaugstskolu līgumu par jaunas KDSP īstenošanu, programmas izveidē potenciālajiem partneriem jāspēj vienoties par visu programmas aspektu integrēšanu.

Kopīgiem jābūt uzņemšanas nosacījumiem, kvalitātes nodrošināšanas sistēmai, satura principiem, kursu savietojamībai, mobilitātes apjomam, norēķinu kārtībai, mācībspēku apmaksas likmēm, pieejai promocijas īstenošanai, ar diploma piešķiršanu saistītiem jautājumiem. Ja partneri ir valsts All, tas var būt nedaudz vieglāk, jo administratīvās un lēmumu pieņemšanas sistēmas ir līdzīgas. Juridisko personu dibinātas All vai ārvalstu All iesaiste vienošanās panākšanu var padarīt daudz komplicētāku. Procesa īstenošanai nepieciešama augsta kapacitāte sadarbībā un lēmumu pieņemšanā, konkrēto All un AI sistēmas funkcionēšanas izpratne; saskaņošanas process var ilgt gadu, divus vai vairāk. Pirms specifiskā KDSP līguma iesaistītajām All jābūt sadarbības līgumam.

Priekšlikums:

- 8.2.1. un/vai 8.2.2. SAM ietvaros paredzēt KDSP veidotājiem konsultatīvu atbalstu (īpaši juridisku), kapacitātes celšanas pasākumus sadarbības organizēšanā, finansējumu (cilvēkresursiem) nepieciešamā starpaugstskolu saskaņošanas procesa atbalstam.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde.

78. Kopīgojot un veidojot starpdisciplinārāku (vai ar saturiski plašākām specializācijām) studiju programmu, jārēķinās ar studējošo zināšanu līmeņa izlīdzināšanas vajadzībām.

Programmu pieredze liecina, ka studējošajiem no dažādām All var būt atšķirīga zināšanu bāze; ja izveidotā KDSP ir starpdisciplināra, zināšanu līmeņa izlīdzināšanas vajadzības var tikt apjaustas tikai īstenošanas gaitā, attiecīgi jāspēj reaģēt ar papildu studiju kursu izveidi.

Priekšlikums:

- Starpdisciplināras programmas īstenošanai paredzēt attiecināmās izmaksas papildu studiju kursiem, kas izlīdzinātu studējošo atšķirības zināšanu bāzē.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

79. Šķērslis var būt veidojamās KDSP nozares neesamība Latvijas Zinātnes padomes nozaru sarakstā.

Tā kā joprojām spēkā ir esošais vēsturiski veidojies LZP nozaru saraksts, Latvijas situācijā dažas jaunās nozares var atrasties ārpus šī saraksta, līdz ar to promocija nebūs iespējama. Pašlaik aktuāls piemērs ir sociālā un kultūras antropoloģija, kur ir iniciatīva veidot KDSP ar citu Baltijas valstu universitātēm.

Priekšlikums:

- Ja iniciētā KDSP ir starptautiska, taču Latvijā LZP nozaru sarakstā attiecīgās nozares nav, paredzēt, ka tiek izmantota OECD zinātņu klasifikācija (izmantojot Frascati Manual⁶⁰).

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

80. Atšķirīgas iesaistīto All finansālās iespējas vai finanšu vadības pieejas var sarežģīt vienošanās panākšanu un saglabāšanu.

Juridisko personu dibinātām All samaksas likmes un principus nosaka dibinātāji. Spēcīgs pašvaldības atbalsts vienai no reģiona All var ietekmēt kopīguma īstenošanu (vienai pusei ir plašākas iespējas apmaksāt mobilitāti, konferenču apmeklējumus, ar stipendiju piešķiršanas palīdzību ietekmēt interesentu loku). Ārvalstu partneraugstskolu gadījumā kopīguma finansālās izpausmes var būt būtiski, daudzu līmeņu izteiksmē atšķirīgas (plašākas), taču jāspēj atrast vienošanās par Latvijas komponentes īstenošanu, kas nepārkāptu otras valsts likumdošanu.

Priekšlikums:

- 8.2.1. SAM attiecināmajās izmaksās paredzēt konsultatīvu atbalstu KDSP veidojošām All, risinot atšķirīgu finanšu pieeju saskaņošanas jautājumus gadījumos, kad partneri pārstāv pēc atšķirīgiem principiem funkcionējošas All (valsts dibinātas, juridisko personu dibinātas, ārvalstu All).

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

81. Jaunas KDSP licencēšanas un akreditēšanas process ir administratīvi smagnējs un ilgstošs.

Lēmumu par studiju programmu izveidi apstiprina Senāts: katra kopīgās studiju programmas daļa tiek licencēta un akreditēta (esošā akreditētā virziena ietvaros) atsevišķi, attiecīgajos posmos iegūstot nepieciešamos All Senāta lēmumus. Ja All iesniegusi licencēšanai DSP, atzinumu lūdz arī Latvijas Zinātnes padomei (saskaņā ar Zinātniskās darbības likuma 16. panta 7. punktā noteikto). Ja partneru kompozīcija mainās (kā tas notika ar KDSP "Biznesa vadība"), Senāta lēmumu pieņemšana un akreditācija jāiziet vēlreiz.

82. KDSP grūti īstenot tikai ar doktorantu budžeta vietu finansējuma līdzekļiem.

Visos pašlaik esošajos gadījumos (izņemot LiepU – VeA Valodniecību, taču tur finanšu bāzi papildina pašvaldības atbalsts, un humanitāras zinātnes programmas izmaksas nav lielas) programmas īstenošanā būtiska nozīme ir studējošajiem par maksu (tai skaitā ārvalstu studentiem), vai iespējai piesaistīt papildus finanses no projektiem nozares iestrāžu dēļ (topošā KDSP Jauno mediju māksla – iepriekšējo līmeņu studiju pamats izveidots Norvēģijas finanšu instrumenta projektā, no tā posma arī sadarbības tīkls un atpazīstamība); vai ārvalstu partnera sniegtajām iespējām (vienīgajā pašlaik esošajā gadījumā partneris ir Dānijas universitāte ar likumā noteiktiem augstiem finansējuma

⁶⁰ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) publicētais zinātnes statistikas metodoloģijas krājums Frascati Manual (OECD (2015), Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264239012-en>).

standartiem, no kā gūst labumu arī Latvijā imatrikulētie studenti). Ar struktūrfondu palīdzību veidotais divtūkstošajos gados, bet neīstenotais, LiepU un DU projekts tika apturēts tieši tāpēc, ka aprēķini rādīja – KDSP īstenošana radītu zaudējumus. Jāpiebilst, ka agrākajos SF plānošanas periodos All ir izmantojušas ESF projektu līdzekļus kopīgu programmu izveidei maģistra studiju līmenī, un tas ir bijis noderīgi – rezultējies starpdisciplināru programmu izveidē (piemēram, LLU-LU-RSU Uzturzinātne). *Priekšlikums:*

- Atbalstīt KDSP veidošanu jomās, kas atbilst All pētniecības prioritātēm un stratēģiskajai specializācijai un kurās jau izveidotas iestrādes pētniecības projektu piesaistē.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

83. Promocijas padomes izveides un grāda ieguvēju uzskaites jautājumu interpretācija rada neskaidrības KDSP īstenošanai.

No vienas puses, Augstskolu likuma 63. pants norāda, ka doktora grādu piešķir "All vai zinātnisko centru promocijas padome", kas liek domāt, ka iniciatīva jāuzņemas vienai no partneraugstskolām. No otras puses, MK noteikumi Nr.1001 "Doktora zinātniskā grāda piešķiršanas (promocijas) kārtība un kritēriji"⁶¹ regulējums nav pretrunā ar padomes veidošanu no KDSP iesaistīto pušu pārstāvjiem, arī no ārvalstu All (joprojām – promocijas padomei bāzējoties vienā no All, kas izpilda kritērijus). Izvērtējuma gaitā intervētie eksperti norāda, ka pašlaik praksē dažas All izvēlas veidot konkrētas (uz īsu laiku) promocijas padomes noteiktai aizstāvamam darbu grupai.

KDSP gadījumā neregulēti jautājumi ir divi: 1) likums neliek noteikt, ar ko konkrēti beidzas programma – ar akadēmisko izziņu, izziņu ar termiņu, kurā jāaizstāv promocijas darbs, un vai promocija ir daļa no doktorantūras. Tā kā ES ir atšķirīga nacionālā reglamentācija, veidojot KDSP ar ārvalstu All, var būt jārisina visai specifiskas pretrunas. 2) Regulējums nenosaka, kura no iesaistītajām All uzrāda aizstāvētos darbus kā savas All sasniegumu. Tas gan nav šķērslis, bet neskaidrība, kas var ietekmēt iesaistīto pušu sadarbību.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas IZM izveidot vadlīnijas, skaidrojot All, kas plāno veidot KDSP, programmas iznākumu un promocijas rezultātu uzskaites aspektus.
- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas ilgtermiņā ieteicams precizēt Augstākās izglītības likuma 55 (1) pantu, ar ko jābeidzas kopīgām studiju programmām doktorantūras līmenī, un pēc kādiem principiem partneraugstskolās uzskaitāmi KDSP īstenošanas rezultātā aizstāvētie promocijas darbi.

3.2.6. Doktorantūras studiju programmu saikne ar All pētniecības programmām

84. Visās All, kas īsteno vairākumu Latvijā esošo DSP, ir no jauna definēti konsolidēti pētniecības prioritārie virzieni.

Vairākumu Latvijā esošo DSP īsto piecas All: LU, RTU, LLU, DU, RSU. Doktorantūras programmu lielāko īpatsvaru veido oriģināls pētnieciskais darbs. Darba tematiskā sasaiste ar All (un tās sastāvā

⁶¹ Promocijas padomes (turpmāk – padome) sastāvu zinātnes nozarē vai apakšnozarē nosaka attiecīgā All. Padomes sastāvā iekļauj vismaz piecus zinātniekus, kuriem ir Latvijas Zinātnes padomes eksperta tiesības zinātnes nozarē, no tiem diviem – zinātnes apakšnozarē, kurā tiek aizstāvēts promocijas darbs. Padomē drīkst iekļaut ārvalstu zinātniekus, ja saņemta Valsts zinātniskās kvalifikācijas komisijas (turpmāk – komisija) piekrišana. Padomes pilnvaru termiņš nepārsniedz sešus gadus. Padome darbojas saskaņā ar nolikumu, kuru apstiprina All.

esošo zinātnisko institūciju) pētniecības prioritātēm ir viens no resursu fokusēšanas un All izcilības veidošanas ceļiem.

Pētniecības virzieni All ir bijuši definēti arī agrāk, taču līdz ar strukturālo reformu ieviešanu zinātnē All ar augstākajiem rezultātiem starptautiskajā zinātnes izvērtējumā⁶² piedalījās ERAF kapacitātes celšanas projektā (2.1.1.3.3. apakšaktivitāte "Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība"). Tas cita starpā paredzēja jaunu pētniecības programmu izstrādi. Visas pieminētās piecas valsts All bija šī kapacitātes celšanas procesa dalībnieces (LU, RTU, DU, LLU pirmajā kārtā, RSU – nākošajā posmā, 1.1.1.4. pasākumā "P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana"⁶³).

Līdz ar to visas pieminētās All ir definējušas ierobežotu skaitu jauno pētniecības prioritāšu; piemēram, 2009.-2014. g. DU bija 13 stratēģiskie pētījumu virzieni, bet 2015.-2020. g. – tikai 4 virzieni.

85. DSP īstenojošajās All pētniecības prioritātes tematiski veidotas tā, lai sekmētu starpdisciplināritāti.

Visos gadījumos pētniecības prioritātes/programmas/platformas formulētas tematiski iekļaujoši, un tās liecina, ka šīs All orientējas uz starpdisciplināru pētniecību. Piemēram, RTU definētas 6 pētniecības platformas (turpmāk – PP), kurās tematiski iekļaujas 21 DSP (piemēram, PP "Pilsētas un attīstība" var būt tematiski saistīta ar 4-6 DSP). RTU pētniecības platformas tiek skatītas kā koordinēšanas mehānisms, kas savieno dažādas struktūrvienības, pētniecības projektus un studiju programmas⁶⁴.

Arī LU definēts ierobežots pētniecisko prioritāšu skaits (12 PP iekrīt 24 DSP). Piemēram, humanitāro zinātņu jomai, kurā ir 5 DSP, atbilst viena prioritāte ("Diaspora, starpkultūru sakari, Letonika") – ar mērķi sekmēt starpdisciplināru sadarbību⁶⁵.

DU stratēģiskie pētījumu virzieni⁶⁶ tiek īstenoti divos (konsolidētos) pētniecības institūtos, kas integrē 5-6 zinātnes disciplīnas.

LLU stratēģiskie virzieni: daži visai precīzi atbilst DSP tematiskajām jomām (piemēram, DSP Pedagoģija un PP "Profesionālā izglītība un karjeras atbalsts sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai", taču vairākas PP ietver apakštēmas, kas var būt starpdisciplināras (PP "Klimata pārmaiņas samazinošu un vides tehnoloģiju, hidroloģijas un lauksaimniecības noteču pētījumi" var iesaistīt gan DSP Vides inženierzinātne, DSP Lauksaimniecības inženierzinātne, DSP Hidroinženierzinātne, DSP Būvzinātne, un DSP Agrārā un reģionālā ekonomika).

RSU pētniecības virzieni veido trīs blokus: vadošie, izaugsmes un caurviju, tie veidoti pēc nozaru principa. Vadošie virzieni ir saistīti ar medicīnas zinātņi, izaugsmes virzienos ir ietvertas arī sociālās zinātnes, kamēr caurviju virzieni iekļauj arī sociālo politiku. Līdz ar to var secināt, ka visām RSU īstenojamajām DSP ir potenciāla sasaiste ar PP, un caurviju virzienu princips norāda uz starpdisciplināritātes dimensiju.

Priekšlikums:

- 8.2.1. SAM ietvaros atbalstīt ne tikai monodisciplināras, bet arī starpdisciplināras KDSP, jo starpdisciplināritāti kā pieeju jau izvēlējušās un īsteno praksē nozīmīgāko skaitu DSP

⁶² Avots: IZM ziņojums120816_Zlkartejums; Informatīvais ziņojums "Par pētniecības infrastruktūras un pētnieciskās darbības koncentrācijas teritoriālo kartējumu" (VSS – 335)

⁶³ <http://www.cfla.gov.lv/lv/es-fondi-2014-2020/projektu-istenosana/1-1-1-4-p-a-infrastrukturas-attistisana-viedas-specializācijas-jomas-un-zinatnisko-instituciju-institucionalas-kapacitates-stiprināsana?month=05&year=2016>

⁶⁴ Intervija ar RTU zinātnes prorektoru 25.05.2017.

⁶⁵ Intervija ar LU prorektori humanitārajās un izglītības zinātnēs, 25.05.2017.

⁶⁶ 1) Matemātika, fizika, nanomateriāli, materiālu inženierzinātnes; 2) Bioloģija (ar 7 apakšvirzieniem); 3) Reģionālistika, literatūra un mākslas; 4) Izglītības zinātnes.

īstenojošās Latvijas All. Starpdisciplinārajai KDSP ir jābūt sasaistei ar All īstenotajām pētniecības programmām.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde.

86. DSP un pētniecības platformu saiknes īstenošanu praksē ietekmē konkursa esamība iestājpārbaudījumos DSP, All struktūrvienību spēja piesaistīt pētījumus, All cilvēkresursu politika un politika attiecībā uz doktorantūras attīstību All.

Praksē DSP un PP saikne ir divvirzienu process: All var vēlēties atlasīt doktorantus, kuru tēmas veido sinerģiju ar All definētajām PP; PP ietvaros notiekošajos pētījumos var būt iespēja iesaistīties doktorantiem. Abos procesos var būt problēmas.

Iespēju atlasīt doktorantus pēc stratēģiski noteiktajām tēmām būtiski ierobežo tas, vai uz konkrēto budžeta vietu skaitu ir DSP iestājpārbaudījumos konkurss. Ja konkurss ir nenozīmīgs vai tāda praktiski nav, tad iespējas izvēlēties PP atbilstošākās tēmas ir ierobežotas⁶⁷. Konkursu līdz zināmai robežai ir iespējams rosināt, pārdalot doktorantūrai pieejamos līdzekļus tā, lai veidotu stipendiju fondu⁶⁸ - taču tas praksē ir iespējams tikai All, kurās ir ievērojams doktorantūrā studējošo skaits (tātad LU (750 studējošo 2015.-2016. g.) un RTU (528 studējošo 2015.-2016. g.). Taču konkursa veidošana ir saistīta arī ar konkrētās nozares prestižu sabiedrībā, ko ātri ietekmēt nav iespējams. Otrs (papildinošs) aspekts ir paaudžu (ne)nomaiņa nozarē, jo tēmu izvēle parasti saistīta ar potenciālā darba vadītāja specializāciju. Šo aspektu var koriģēt gan cilvēkresursu politika, gan tas, kādā mērā doktorantūras attīstība ir prioritāte konkrētajā All (līdz ar to izvirzot papildus nosacījumus vadītāju pienākumiem, piemēram, pētāmo tēmu rekomendēšanā, publikāciju līmenī).

Iespējas iesaistīties pētniecībā, kas norisinās PP ietvaros, saistītas gan ar projektu aktivitāti All, gan cilvēkresursu politiku (ja projekti (ne)paredz doktorantu piesaisti kā vienu no nosacījumiem). Iespēja piesaistīt projektus no publiskajiem līdzekļiem nav pilnībā prognozējama; pētījumu projektu izredzes gūt atbalstu ietekmē gan zinātniskā kapacitāte, gan sadarbības kvalitāte (starptautiskajos projektos), un jau sākotnēji - vērtēšanas kritēriji, ar kuru palīdzību tiek ieviestas noteiktas politikas prioritātes (piemēram, RIS3). Daži piemēri: Apvārsnis 2020 līdzšinējais sekmju līmenis ES-13 dalībvalstīm bijis tikai nenozīmīgi labāks, nekā 7. letvarprogrammas projektos, kur visas ES-13 dalībvalstis kopā apguvušas tikai 4.4% no visiem programmas līdzekļiem⁶⁹; arī Latvijā administrētajos pētniecības projektos pieteikumu skaits mēdz daudzkārt pārsniegt atbalstāmo⁷⁰. Spilgts piemērs ir programma "Atbalsts praktiskas ievirzes pētījumiem", kur 1. kārtas atlasē tikuši iesniegti 309 pieteikumi, bet apstiprināti 48 projekti⁷¹, no tiem tikai viens pārstāv humanitāro zinātņu jomu.

Arī iespēja iegūt komersantu pasūtījumus praksē vieglāk realizējama noteiktam zinātnes nozaru lokam – tur, kur zinātniskās izstrādes tiešā veidā saistāmas ar jaunu komercializējamu produktu izveidi. Tas nozīmē, ka virknei zinātnes nozaru sadarbība ar komersantiem var būt tikai visai netieša (lai gan ne neiespējama).

Jaunizveidotās All pētniecības stratēģijas uzsver apņemšanos piesaistīt daudz vairāk starptautisku projektu finansējuma (piemēram, DU), iesaistīt doktorantus gan Valsts pētījumu programmās, gan "profesoru pētniecības projektos" (piemēram, RSU), vēl plašāk izvērst sadarbību ar komersantiem (piemēram, RTU), paplašināt sadarbību ar pašvaldībām pētījumu veikšanai humanitāro un sociālo zinātņu jomās (piemēram, LU).

⁶⁷ Intervijas ar respondentiem

⁶⁸ Cits sekmīga ar izvirzītajām PP prioritātēm saistīta konkursa piemērs ir pieteikumu atlase instrumentā "Atbalsts pēcdoktorantūras pētījumiem".

⁶⁹ Dati: Corpakis D. *Spreading Excellence and Widening Participation in the EU RTDI Framework Programme: challenges and opportunities*, a presentation given at BSN International workshop in Riga, March 30, 2017.

⁷⁰ Piemēram, Latvijas-Lietuvas-Taivānas projektu konkursā 2017. g. iesniegts 21, taču atbalstīts predzēts 4

(http://viaa.gov.lv/lat/zinatnes_inovācijas_progr/lv_lt_taivānas_fonds/fonds_jaunumi/?text_id=39451, skatīts 2017. g. jūnijā),

⁷¹ <http://www.cfla.gov.lv/lv/jaunumi/2017/noslegti-pirmie-es-fondu-ligumi-par-atbalstu-praktiskas-ievirzes-petijumiem>

Priekšlikumi:

- Projektu vērtēšanas kritērijos noteikt KDSP saikni ar konkrētās All PP, kas izpaustos gan doktorantu tēmu loka definēšanā, gan iespējā noteiktos veidos iesaistīties All īstenotajos pētījumos. Augstāks vērtējums būtu jāsaņem pieteikumiem, kur šī saikne ir parādīta pārliecinošāk un tiek īstenoti augstāka līmeņa pētniecības projekti (Apvārsnis 2020, ERC granti), un doktorantiem tiks nodrošinātas darba vietas attiecīgajos projektos;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- KDSP pieteikumos augstāku vērtējumu noteikt programmām, kuras parāda sasaisti ar RIS3 izaugsmes jomām un prioritātēm.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

3.2.7. ES valstu pieredze kopīgajās doktorantūras studiju programmās

KDSP pieredzes izvērtēšanai izvēlētas Lietuva un Igaunija, kā valstis, kuru situācija ir līdzīga Latvijai, Dānija un Nīderlande, kā valstis ar relatīvi lielu doktorantūras absolventu skaitu ES uz 1000 iedzīvotājiem (21. tabula). Lietuva, Igaunija, Dānija un Nīderlande ir mazas valstis, nacionālā valoda nav starptautiskajā vidē plaši pielietota un augstākajā izglītībā, lai piesaistītu ārvalstu studentus, ir jāveido studiju programma svešvalodās.

21. tabula. Doktorantūras absolventu skaits uz 1000 iedzīvotājiem

Valsts	2013	2014	2015
Igaunija	1.2	1.1	1.1
Lietuva	1.2	1.1	1.1
Latvija	1.1	0.9	0.9
Dānija	2.9	3.2	3.3
Nīderlande	2.1	2.2	2.3

Avots: Eurostat dati

Lietuva

87. DSP Lietuvā tiesīgas īstenot atsevišķas universitātes vai universitātes kopā ar citām Lietuvas vai ārvalstu universitātēm un pētniecības institūtiem.

Al sistēma Lietuvā aptver universitātes un ne-universitātes līmeņa studiju programmas, kuras piedāvā valsts un juridisko personu dibinātajās All – universitātes un koledžas. Tiesības piedāvāt DSP Lietuvas Izglītības un zinātnes ministrija piešķir atsevišķām universitātēm vai universitātēm kopā ar citām Lietuvas un (vai) ārvalstu universitātēm un (vai) pētniecības institūtiem.

Doktorantūras studiju struktūra Lietuvā ietver: eksāmenus, vismaz 2 publikācijas citējamajos žurnālos vai 1 monogrāfiju, dalību starptautiskos pētniecības pasākumos un citus universitātes noteikumus.

Doktora studiju ilgums – 4 gadi pilna laika studijās vai 6 gadi nepilna laika studijās. Doktorantiem ir studentu statuss.

88. Neviens no publiski pieejamajiem informācijas avotiem nesniedz pilnīgu informāciju par KDSP Lietuvā.

Pamatojoties uz *Study in Lithuania* datubāzi, Lietuvā īsteno 18 DSP, no kurām 15 tiek īstenotas Kauņas tehnoloģiju universitātē. Visu DSP ilgums ir 4 gadi, un studiju valoda – angļu valoda, izņemot vienu filozofijas DSP Eiropas Humanitārajā universitātē (European Humanities University). Tikai 5 no šīm 18 DSP tiek aprakstītas kā KDSP.

Tomēr, balstoties uz Lietuvas All mājas lapās sniegto informāciju un Erasmus Mundus KDSP, jāsecina, ka šī informācija nav pilnīga un Lietuvas All tiek īstenotas vairākas KDSP, kuras nav ietvertas *Study in Lithuania* datubāzē, vai arī to aprakstos nav minēts, ka tās ir KDSP. Papildinot DSP aprakstus ar informāciju no All mājas lapām, jāsecina, ka 10 no minētajām doktora līmeņa studijām ir KDSP. Informācija par Lietuvā īstenotajām un *Study in Lithuania* datubāzē iekļautajām KDSP apkopota 22. tabulā.

22. tabula. *Study in Lithuania* datubāzē iekļautās KDSP

All	Studiju joma	Programma	Apraksts no <i>Study in Lithuania</i>	All mājas lapas informācija
Kaunas University of Technology;	Inženierzinātnes;	Ķīmijas inženierija;		Double degree programme with Technical University of Košice, Slovakia;
Kaunas University of Technology;	Fizikālās zinātnes;	Ķīmija;		Double degree programm with Institut National Polytechnique of Toulouse, France;
ISM University of Management and Economics;	Sociālās zinātnes;	Vadība;	Doctoral Programme in Management is organized by ISM University of Management and Economics, Lithuania, in partnership with BI Norwegian Business School, Norway, Aarhus University, Denmark, and University of Tartu, Estonia.	
Kaunas University of Technology;	Sociālās zinātnes;	Ekonomika;	Doctoral study program "Economics" is carried out in Kaunas University of Technology, School of Economics and Business, together with the Klaipėda University and the Lithuanian Energy Institute.	
Kaunas University of Technology	Inženierzinātnes	Elektriskā un elektroniskā inženierija		Double degree programm with Miguel Hernandez University of Elche, Spain
Kaunas University of Technology	Inženierzinātnes	Enerģētika un jaudas inženierija	Joint by Kaunas University of Technology and Lithuanian Energy Institute	
Kaunas University of Technology	Inženierzinātnes	Vides inženierija		Double degree programm with University of Bologna, Italy
Kaunas University of Technology	Inženierzinātnes	Materiālu inženierija		Double degree programme with partners of Physics and Chemistry of Advanced Materials Network
European Humanities University	Humanitārās zinātnes	Filozofija	In 2011, the European Humanities University (EHU) launch a doctoral program in philosophy in partnership with Vytautas Magnus University (Kaunas) and the Lithuanian Culture Research Institute (Vilnius)	
Kaunas University of	Daba zinātnes	Fizika		Joint degree programme with

All	Studiju joma	Programma	Apraksts no <i>Study in Lithuania</i>	All mājas lapas informācija
Technology				University of Southern, Denmark

Avots: *Study in Lithuania*, skatīts 2017. gada maijā

Bez *Study in Lithuania* datubāzē iekļautajām KDSP, Lietuvas All mājas lapās ir informācija par vismaz 7 KDSP, par kurām informācija apkopota 23. tabulā.

23. tabula. KDSP apkopojums no Lietuvas All mājas lapām

All	Studiju joma	Studiju programma	
Lithuanian Sports University;	Bioloģija;	PhD in biomedical sciences: biology PhD;	University of Tartu, Igaunija;
Lithuanian Sports University;	Sociālās zinātnes;	PhD in social sciences: education PhD;	Joint doctoral studies in partnership with Lithuanian University of Educational Sciences, Kaunas University of Technology and Šiauliai University;
Vytautas Magnus University;	Sociālās zinātnes;	Joint PhD programme in Social Sciences, Management;	Vytautas Magnus University, Klaipėda University, Aleksandras Stulginskis University, Mykolas Romeris University and Šiauliai University;
Vytautas Magnus University;	Sociālās zinātnes;	Joint PhD programme in Social Sciences, Economics;	Vytautas Magnus University, ISM University of Management and Economics, Aleksandras Stulginskis University, Mykolas Romeris University and Šiauliai University;
Vytautas Magnus University;	Humanitārās zinātnes;	Doctoral study programme of psychology science field;	Approved by Vytautas Magnus University Mykolas Romeris University, Cordoba university (Spain);
Vytautas Magnus University;	Izglītība;	Doctoral studies in education science;	Vytautas Magnus University Klaipėda University Mykolas Romeris University Vilnius University University of Aveiro (Portugal);
Klaipėdas universitāte;	Dabas zinātnes;	MARES is a Joint Doctoral Programme on Marine Ecosystem Health & Conservation funded through Erasmus Mundus.	25 partners from 15 different countries. It consists of 13 full partners and 12 associated partners; 11 Higher Education Institutions and 14 various institutions (research organisations, businesses, non-profits)

Avots: *Study in Lithuania*, skatīts 2017. gada maijā

89. Dati par Lietuvas KDSP no dažādiem avotiem liecina, ka praksē tiek lietoti dažādi KDSP apzīmējumi.

Lietuvas All studiju programmu aprakstos tiek lietoti dažādi kopīguma apzīmējumi: „double, joint, together with; in partnership with...”. Kaut gan saskaņā ar Lietuvas Likumu par augstāko izglītību un pētniecību ir nodefinēts, ka All var īstenot kopīgas studiju programmas, pēc kuru pabeigšanas tiek piešķirts kopīgs kvalifikācija grāds (joint qualification degree), kā arī programmas, pēc kuru pabeigšanas tiek piešķirts dubultās kvalifikācija grāds (double qualification degree). Kopīgo kvalifikācija grādu piešķir, ja studiju programma tiek īstenota vismaz divās All iestādēs, parasti no dažādām valstīm. Dubulto kvalifikācija grādu piešķir, ja studiju programma atbilst ne tikai galvenajai studiju jomai, bet arī izpilda minimālās prasības citā studiju jomā.

90. Relatīvi liels skaits KDSP veidotas sadarbībā ar ārvalstu All.

10 no 17 KDSP Lietuvā ir veidotas sadarbībā ar ārvalstu All, 4 KDSP veidotas, sadarbojoties Lietuvas All, bet 2 pēc būtības ir doktorantūras rūpniecības jomā, ko piedāvā vismaz viens akadēmiskās vides partneris ar tiesībām piešķirt doktora grādus un vismaz viens partneris no industrijas.

91. KDSP Lietuvā ir plašs tematisko jomu spektrs.

Lietuvā KDSP tiek īstenotas humanitāro, sociālo, dabas zinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju un inženierzinātņu tematiskajās jomās.

92. Lietuvas All ir pieredze Erasmus Mundus KDSP īstenošanā.

Baltijas valstu pieredze Erasmus Mundus projektu īstenošanā aprobežojas ar Lietuvas Klaipēdas Universitātes pieredzi vienas KDSP īstenošanā „Doktorantūras programma jūras ekosistēmu veselība un saglabāšana” (MARES).

93. Lielākās grūtības KDSP īstenošanā Lietuvā rada administratīvie šķēršļi.

Lietuvas All tiek rosinātas, lai sagatavotu jaunu, vai pievienotos esošajām KDSP. Tomēr īstenošanas šķēršļi bieži vien mazina sākotnējo entuziasmu un labos nodomus. Gatavojot un īstenojot KDSP, Lietuvas All saskaras ar problēmām, kas rodas no dažādiem iekšējiem un ārējiem avotiem – valstu normatīvie akti, izveidojušās institucionālās tradīcijas un iekšējie noteikumi, sadarbības kultūru īpatnības. Galvenie šķēršļi veiksmīgām KDSP veidojas administratīvajā līmenī.⁷²

Igaunija

94. Doktora studijas Igaunijā tiek īstenotas tikai universitātēs.

Augstāko izglītību Igaunijā piedāvā divu veidu institūcijas: universitātes un profesionālās AI iestādes. Universitātes īsteno profesionālās AI, bakalaura studiju, maģistra studiju un doktora SP. Profesionālās AI iestādes īsteno profesionālās AI programmas.

Doktorantūras studijas Igaunijā parasti ilgst 3-4 gadus, un to struktūru veido teorētiskie, profilējošie un izvēles studiju kursi, neatkarīgs zinātniskais pētījums vai radošs darbs un doktora disertācija.

95. Atalgota jaunākā pētnieka amata ieviešana Igaunijā pozitīvi ietekmē jauniešu motivāciju doktorantūras studijām.

Kopš 2012. gada 1. jūlija Igaunijā ir izveidots jaunākā pētnieka amats, kuru var ieņemt persona ar maģistra grādu. Jaunākā pētnieka kā zinātnes darbinieka amats nav tieši saistīts ar doktora studijām, bet tam ir pozitīva ietekme uz to, lai motivētu jauniešus pētījumiem un doktorantūras studijām. Doktorantam ir tiesības saņemt gan studiju pabalstu, gan jaunākā pētnieka algu.

96. Publiski pieejamos avotos ir informācija tikai par dažiem atsevišķiem KDSP īstenošanas gadījumiem Igaunijā.

Pamatojoties uz *Study in Estonia* datubāzi un tās sasaisti ar All mājas lapām un tajās ietverto informāciju, Igaunijā 7 All īsteno 70 DSP, bet neviena no tām nav pozicionēta kā KDSP. Tikai divām Tallinas universitātes humanitāro zinātņu doktorantūras programmām ir piebilde par doktora grāda piešķiršanu Tallinas universitātē vai Tartu universitātē. Līdz ar to nav pieejama informācija par KDSP Igaunijā kopumā.

Tomēr ES finanšu instrumentu pieredzes analīze par sniegto atbalstu kopīgo studiju programmu izstrādei liecina par to, ka Igaunijā tiek īstenotas KDSP. Piemēram, Eiropas KDSP MANTEL (Management of Climatic Extreme Events in Lakes & Reservoirs for the Protection of Ecosystem Services), kuru finansē Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas ietvaros. KDSP koordinators ir Īrijas Dundalkas tehnoloģiju institūts (Dundalk Institute of Technology), partneri Zviedrijā, Spānijā, Nīderlandē, Šveicē, Vācijā un Igaunijā Igaunijas Dabaszinātņu universitāte. Pēc

⁷² Andrius Puksas. Joint doctoral programmes: Lithuanian practice

// <https://mrui.pure.elsevier.com/en/publications/joint-doctoral-programmes-lithuanian-practice>

studiju pabeigšanas doktoranti saņem dubulto PhD grādu divās partnerinstitūcijās.⁷³ Kā arī Lietuvas KDSP analīze liecina, ka Tartu Universitāte no 2011. gada ir Lietuvas Sporta Universitātes sadarbības partneris bioloģijas zinātnes KDSP īstenošanā.

97. Doktorantūras studiju kvalitātes un efektivitātes uzlabošanai Igaunijā ir izveidotas doktorantūras skolas, kuru darbības pamatu veido Eiropas inovatīvo doktora studiju principi, veicinot Igaunijas All, ārvalstu institūciju un privātā un publiskā sektora sadarbību resursu koplietošanai.

Doktorantūras skolas Igaunijā atbalsta:

- Ziemas un vasaras skolas;
- Starpdisciplinārus pētniecības projektus doktorantiem;
- Studiju programmu attīstību, lai uzlabotu doktorantūras studiju kvalitāti;
- Sadarbību starp privāto un publisko sektoru;
- Starpnozaru zinātniskās igauņu valodas un pētniecības terminoloģijas attīstību Igaunijā;
- Doktorantu mobilitāti.

Laika periodā no 2014.-2020. gadam Igaunijas universitātēs darbojas 13 doktorantūras skolas ar nosacījumu, ka tiek nodrošināta sadarbība starp institūcijām. Doktorantūras skolu projektu finansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds.⁷⁴ 8 no doktorantūras skolām vada Tartu universitāte, 3 – Tallinas Tehnoloģiju universitāte, 2 – Tallinas universitāte. Doktorantūras skolas veidotas uz sadarbības projektu pamata.

Piemēram, Klīniskās medicīnas doktorantūras skola (Doctoral School of Clinical Medicine (DSCM)) tika izveidota kā Tartu Universitātes, Tartu Universitātes slimnīcas un Helsinku Universitātes kopprojekts ar mērķi uzlabot doktorantūras studiju organizāciju. Skola nodrošina starpnozaru seminārus, konferences un attīsta jaunus lekciju kursus, tā piesaistīja lektorus no ārvalstu All un pētniecības iestādēm, veidoja sadarbības tīklu ar mērķi tuvināt teorētiskās studijas un praktiskās vajadzības.⁷⁵

Enerģētikas un ģeotehnoloģijas doktorantūras skola (Doctoral School of Energy and Geotechnology (DSEG)) – akadēmisko un sadarbības partneru kopprojekts ar mērķi piedāvāt strukturētas starpdisciplināras studijas doktorantūrā, balstoties uz labāko starptautisko praksi. Skola tika balstīta uz doktorantūras studiju programmu enerģētikā un ģeotehnoloģijā Tallinas Tehnoloģiju universitātē un doktora studiju programmu inženierzinātnēs Igaunijas dabaszinātņu universitātē.

DSEG mērķis ir uzlabot valsts ekonomikas zinātnes virzītu nozaru attīstību un konkurētspēju. Enerģētikas un ģeotehnoloģijas doktorantūras skolas partneri ir Igaunijas All un industrijas pārstāvji, kā arī starptautiskie partneri no Vācijas, Somijas, Polijas, Slovēnijas, Ungārijas un Latvijas (Rīgas Tehniskā universitāte).

Dānija

98. Dānijā visa DSP sistēma balstīta uz institūciju sadarbības principa un lielākā daļa DSP ietver starptautisko dimensiju ārvalstu pētniecības vidē.

Augstāko izglītību Dānijā piedāvā universitātes (Universiteter), profesionālās All (Professionshøjskoler) un profesionālās akadēmijas (Erhvervsakademier). Universitātes un tām pielīdzinātas iestādes piedāvā bakalaura, maģistra un doktora līmeņa studiju programma ar uzsvāru

⁷³ CORDIS, the European Commission's primary portal for results of EU-funded research projects// http://cordis.europa.eu/project/rcn/205535_en.html

⁷⁴ Ministry of Education and Research of the Republic of Estonia// <https://www.hm.ee/en/activities/research-and-development/doctoral-schools>

⁷⁵ Research Estonia <http://researchinestonia.eu/institutions/doctoral-school-of-clinical-medicine-dscm/>

uz pētniecisko darbību. Doktoranti tiek uzņemti Dānijas All doktorantūras skolās, kurām ir tiesības piešķirt doktora grādu. Studijas doktorantūrā Dānijā parasti ilgst trīs gadus, un tajos ir iekļauts pētnieciskais darbs, kursu apmeklēšana, mācību darbs un promocijas darba sagatavošana un aizstāvēšana. Dānijā doktorantūras maksa tiek pilnībā finansēta, t.i., doktoranti saņem algu un nav mācību maksas.

Dānijas universitātes un pētniecības institūcijas ir atvērtas starptautiskajiem doktorantiem, un konkurence uz doktorantūras vietām ir liela. Piemēram, Kopenhāgenas IT universitāte saņem aptuveni 150-200 pieteikumus uz 12-15 doktorantūras vietām gadā. *Study in Denmark* vietnē regulāri publicē vakantās doktorantūras vietas.

99. Dažas doktorantūras programmas Dānijā veidotas kā partnerība starp universitātēm un privātiem uzņēmumiem.

Rūpnieciskā doktorantūra un profesionālā doktorantūra ir jauna veida doktorantūras, piemēram, kas ļauj strādājošajiem, jo īpaši konkrētu profesiju pārstāvjiem, iegūt doktora grādu savā profesionālajā jomā. Šo doktorantūru pamatā ir sadarbība ar citām jomām ārpus akadēmiskās vides, kas tiek uztvertas kā lielisks veids, kā uzlabot kandidātu spēju saistīt abstrakto domāšanu ar praktisku pielietojumu, un otrādi – kas nepieciešams, lai radītu jaunas zināšanas, produktus vai pakalpojumus. Rūpnieciskās un profesionālās doktorantūras galvenais elements ir oriģināls pētījums. Piemēram, Kopenhāgenas universitāte, lai uzlabotu pētniecības un programmu kvalitāti, sadarbojas ar valsts un privāto sektoru.

100. Doktorantūras kursu apguve Dānijā ir institucionalizēta, pamatojoties uz starpuniversitāšu līgumu, tādējādi nodrošinot All resursu koplietošanu nacionālā un starptautiskā līmenī.

Dānijā doktorantūras programmas sastāvdaļas ir:

- Neatkarīgs izpētes darbs vadītāja uzraudzībā;
- Kursi doktorantiem (apmēram 30 ECTS kredītpunkti, no kuriem vismaz 10 ECTS jābūt doktorantūras studiju zinātniskiem kursiem un ne vairāk kā 5 ECTS var būt konferences), kurus var izvēlēties arī citās fakultātēs un citās Dānijas universitātēs, saskaņā ar Dānijas starpuniversitāšu līgumu. Visi vispārējie kursi nav bez maksas, tādā gadījumā kursus apmaksā pats doktorants vai universitāte, kurā doktorants uzņemts;
- Dalība pētniecības tīklos, ieskaitot uzturēšanos citās, galvenokārt ārvalstu pētniecības iestādēs (parasti 3-6 mēneši);
- Docēšana vai cita veida zināšanu izplatīšanu, kas ir saistīts ar doktora tēmu, ja iespējams;
- Promocijas darbs.⁷⁶

101. Dānijā pastāv vairāki doktorantūras programmu finansēšanas modeļi.

Programmu var pilnībā finansēt no universitātes granta, pilnībā izmantojot ārējās dotācijas, piemēram, pētniecības padomes vai fondi. Programmu var finansēt, izmantojot sadarbību starp dažādiem avotiem vai ar rūpnieciskās doktorantūras shēmu (Industry PhD Scheme). Rūpnieciskās DSP shēma ir instruments, ko finansē Dānijas Inovāciju fonds. Šī shēma ļauj doktorantam, kas nodarbināts valsts vai privātā uzņēmumā, vienlaicīgi tikt uzņemtam universitātē, un doktorants sadala savu darba laiku starp uzņēmumu un universitāti.

102. Dānijā ir tiesiskā bāze KDSP programmu īstenošanai, bet KDSP netiek īpaši popularizētas juridisku apsvērumu dēļ.

⁷⁶ The Quality and Relevance of the Danish PhD Programme. The Danish Ministry of Higher Education and Science//<http://ufm.dk/en/publications/2017/files/the-quality-and-relevance-of-the-danish-phd-programme-compilation-of-main-results.pdf>

Saskaņā ar Dānijas Izglītības ministrijas dekrētu par doktora izglītību (Bek. Nr. 1039, 27/08 2013), Dānijas universitātēs ir iespēja piešķirt dubulto vai kopīgo grādu doktorantūras studentiem, kas uzņemti ārvalstu universitātēs, ja doktorants ir pabeidzis studiju periodu Dānijas institūcijā, saskaņā ar savstarpējās sadarbības līgumā noteiktajiem doktorantūras studiju pienākumiem.

Piemēram, Kopenhāgenas IT universitāte (IT University), kas ir jaunākā Dānijas universitāte Dānijā (dibināta 1999. gadā), īsteno Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās Eiropas doktorantūras programmu rūpniecības jomā (Marie Curie European Industrial Doctorate). Tomēr **uzņemšana apvienotā/dubultā grāda programmā netiek reklamēta**, izmantojot publisko pieteikšanos doktorantūras programmā, tā ir vienošanās ar individuālu pētnieku, studentu un/vai ārvalstu institūciju, jo ministrijas dekrēts nodrošina juridisko pamatu līgumiem starp ārvalstu iestādēm, nevis privātpersonām. Dānijas All nav ņēmušas aktīvu dalību Erasmus Mundus KDSP izstrādē un īstenošanā – tie ir 4 projekti, divos no kuriem Dānijas All pildījušas koordinatora lomu.

Nīderlande

103. *Resursu koplietošanas pamatu Nīderlandē veido ierobežotais DSP īstenojošo All skaits.*

Nīderlandē ir divi galvenie Al iestāžu tipi: universitātes (Wetenschappelijke Onderwijs – WO) un augstākās profesionālās izglītības iestādes – profesionālās universitātes (Hoger Beroepsonderwijs – HBO). Nīderlandē pētījumus veic pētniecības universitātēs, pētniecības institūtos un uzņēmumos. Tikai 14 pētniecības universitātes var piešķirt doktora grādu. Pētniecības institūti parasti strādā ciešā sadarbībā ar šīm universitātēm un piedāvā amatus doktorantiem.⁷⁷ Doktorantūra Nīderlandē netiek uzskatīta par studijām, bet gan nopietnu pētījumu, doktora grāda kandidāti strādā ciešā sadarbībā ar saviem vadītājiem un viņiem tiek maksāta alga. Doktorantūras ilgums Nīderlandē ir 4 gadi.

104. *Nīderlandē doktoranti ir algoti pētnieki.*

Nīderlandē doktoranti tiek uzskatīti par profesionāliem pētniekiem. Doktorantūras studijas tiek pozicionētas kā darba vietas. Pateicoties šai sistēmai, *Study in Holland* datu bāze neietver daudzas doktorantūras programmas. Lielākā daļa doktorantūras amatu vakanču tiek reklamēti citā veidā, piemēram, vietnē *AcademicTransfer*⁷⁸, zinātniskajos žurnālos vai All mājas lapās. Doktorantūras kandidātiem tieši jāsazinās ar institūciju par pieteikuma procedūru. Šobrīd (2017. gada jūnijs) *AcademicTransfer* portālā tiek piedāvātas 585 vakantas pētnieku darba vietas 258 institūcijās.

Ārvalstu doktorantu skaits Nīderlandē 2015. gadā bija 4 no 9 (45%) doktorantiem, kuri Nīderlandē reģistrēti kā darbinieki, 2005. gada ārvalstu doktoranti bija 33% no kopējā doktorantu skaita, kamēr holandiešu doktorantu skaits pēdējos desmit gados ir palicis stabils, līdz ar to ārvalstu doktorantu skaits pieaudzis par 75%. Tiek prognozēts, ka tuvākajā nākotnē Nīderlandē puse doktorantu būs ārvalstnieki.⁷⁹ Lielākais ārvalstu doktorantu īpatsvars ir zinātnes, inženierzinātņu un veselības jomā.

105. *Publiski pieejamos avotos ir informācija tikai par dažiem atsevišķiem KDSP īstenošanas gadījumiem Nīderlandē.*

DSP portālā⁸⁰ ir informācija tikai par 26 DSP Nīderlandē, no kurām 5 ir aprakstītas kā KDSP, viena holandiešu valodā, pārējās angļu valodā. Tikai viena no piecām aprakstītajām KPDS ir ar starptautisku sadarbību Vācijā, pārējās KDSP izstrādātas un īstenotas, sadarbojoties Nīderlandes institūcijām.

106. *KDSP Nīderlandē tiek īstenotas uz projektu pamata, izmantojot ES finanšu instrumentus.*

⁷⁷ [AcademicTransfer/https://www.academictransfer.com/](https://www.academictransfer.com/)

⁷⁸ [AcademicTransfer/https://www.academictransfer.com/](https://www.academictransfer.com/)

⁷⁹ Daan Huberts. Update: Incoming student mobility in Dutch higher education 2016-17//

<https://www.studyinholland.nl/documentation/update-incoming-student-mobility-in-dutch-higher-education-2016-17.pdf>

⁸⁰ PhD Portal//<http://www.phdportal.com/>

Nīderlandes All ir salīdzinoši liela pieredze KDSP īstenošanā Erasmus Mundus ietvaros, īstenojot 10 KDSP projektus, tai skaitā 3 projektos, kā vadošais partneris.

Priekšlikumi:

- Ilgtermiņā sekmēt doktorantūras rūpniecības jomā (Industrial Doctorate) veidošanu, atbalstot All vai industriju pārstāvjus, kas gribētu veikt priekšizpēti šādai programmai, kur doktorantu kopīgas studijas piedāvā vismaz viens akadēmiskās vides partneris ar tiesībām piešķirt doktora grādus un vismaz viens partneris, kas nenāk no akadēmiskās vides, visbiežāk uzņēmums (iespējams, 8.2.1. SAM atbalstāmo darbību ietvaros);
- Atbalstīt starpinstitucionālu doktorantūras skolu veidošanu, pārņemot Igaunijas pieredzi. Doktorantūras skolas vadību ieteicams uzticēt universitātēm, kurām ir tiesības īstenot doktorantūras studijas, līdz ar to nodrošinot starpdisciplinārus pētniecības projektus doktorantiem, sadarbību starp privāto un publisko sektoru, lai uzlabotu doktorantūras studiju kvalitāti un īstenotu Eiropas inovatīvo doktora studiju principus un veicinātu Latvijas All, ārvalstu institūciju un privātā un publiskā sektora sadarbību resursu koplietošanai un pētniecības platformas veidošanai;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- Izvērtēt All piedāvāto DSP kvalitāti un noteikt universitātes, kurām ir tiesības piedāvāt DSP vai universitātēm kopā ar citām Latvijas un (vai) ārvalstu universitātēm, un (vai) pētniecības institūtiem, nodrošinot pētniecības platformu;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- Pārņemt Nīderlandes pieredzi resursu koplietošanā, paplašinot doktorantu iespējas studiju programmā ietvert kursus no citām All;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- Nodrošināt finansiālu atbalstu doktorantūras studentu dalībai pētniecības tīklos, ieskaitot uzturēšanos citās, galvenokārt ārvalstu pētniecības iestādēs un perspektīvā noteikt to kā neatņemamu doktorantūras studiju sastāvdaļu;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

- Nodrošināt DSP sasaisti ar pētniecību, izveidojot doktorantiem jaunākā pētnieka darba vietas ieviešanu Latvijas All un attiecīgo ZI īstenotajos zinātniskajos pētnieciskajos projektos, lai paaugstinātu jauniešu motivāciju doktorantūras studijām un doktorantūras studenti varētu pilnībā koncentrēties uz pētniecisko darbu.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

4. LATVIJAS AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS EKSPORTSPĒJA

4.1. Augstākās izglītības eksportspējas attīstības dinamika

SIA "KPMG Baltics" 2011. gadā veiktā pētījuma "AI eksportspējas novērtējums un rekomendāciju izstrāde" rezultātā sniegto ieteikumu ieviešanas izvērtējums.

107. 2011. gadā tika ieteikts izveidot valsts līmeņa politikas plānošanas dokumentu ārvalstu studentu piesaistei, lai risinātu koordinācijas un vienotas politikas trūkuma problēmu. AI un zinātnes attīstības pasākumu plānā 2013.-2014. gadam ir iekļauts 3. rīcības virziens – AI un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana.

2011. gadā tika ieteikts izveidot vienotu politikas plānošanas dokumentu, kas noteiktu vienotu stratēģiju, galvenos mērķus un darbības virzienus, kā arī atbildības jomas AI eksportspējas veicināšanā, paredzot skaidru funkciju un lomu sadalījumu starp valsts sektoru un All, uzsverot ārvalstu studentu lomu Latvijas tautsaimniecības attīstībā un saskaņojot to ar valsts imigrācijas politiku. Dokumenta izstrādē jāiesaista All pārstāvji, lai nodrošinātu stratēģijas atbilstību All iespējām un iekšēji nospraustajiem mērķiem. Tika rekomendēts IZM sadarbībā ar All un nozaru ministrijām 1.5 gada laikā izstrādāt šādu dokumentu.

Ieteikums nav īstenots, tā vietā 2014. gadā tika izstrādāts aktivitāšu kopums AI internacionalizācijas veicināšanai un procesos iesaistīto institūciju funkciju dublēšanās novēršanai. Saskaņā ar Informatīvo ziņojumu "Par AI un zinātnes attīstības pasākuma plāna laikposmam no 20.11.2013. līdz 31.12.2014. izpildi" 2013. gada 28. novembrī ir noticis seminārs All un iesaistītajām institūcijām "Internacionalizācijas iespējas un risinājumi", piedaloties ap 60 dalībniekiem no All un iesaistītajām institūcijām. Pamatojoties uz semināra rezultātiem, tika apkopoti galvenie eksportspējīgu programmu kritēriji, iespējamie AI eksporta tirgi, kā arī tika apzinātas esošās problēmas, t.sk. pārskatītas iesaistīto institūciju funkcijas. 2014. gadā notika vairākas tikšanās ar AI eksporta apvienību, kā arī notikušas Ārējās ekonomiskās politikas koordinācijas padomes ekspertu darba grupas sēdes Ārlietu ministrijā, lai apspriestu institūciju sadarbību un šķēršļu novēršanu AI eksportspējas veicināšanā, t.sk. apspriesta sadarbība ar Ārlietu ministriju par iespējamo konsulāro funkciju izpildi citās valstīs. AI eksporta apvienība ir izstrādājusi ārvalstu studentu atlases kritērijus un galvenās darbības vadlīnijas ārvalstu tirgos.

Praksē AI eksporta jautājumi ir katras All pārziņā – izvērtēt nepieciešamību eksportēt, veidot savas iespējas ārvalstu studentu piesaistē, All veido internacionalizācijas stratēģijas un plānus, kā arī nosaka mērķa valstis, ņemot vērā arī Ārlietu ministrijas ieteikumus. Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnēs AI būtiskākā loma tiek saredzēta, konkurētspējīga darbaspēka, zināšanu pārneses un inovāciju radīšanas jomā, un pati AI netiek skatīta kā perspektīvs eksporta pakalpojums.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas iekļaut AI eksportu kā vienu no atbalstāmajām jomām Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnēs, paredzot atbalstu ārējo tirgu izzināšanai un apgūšanai, mārketinga aktivitātēm, personāla kompetenču pilnveidei, nepieciešamās finanšu pieejamības sekmēšanai, kā arī starpnozaru eksporta aktivitāšu "koplietošanai";
- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas stiprināt saikni starp eksportējošām tautsaimniecības nozarēm un attiecīgajiem AI virzieniem, nodrošinot efektīvāku mērķa tirgu sasniegšanu. Piemēram, eksportējot uz noteiktu mērķa valsti pārtikas produktus uz šo valsti var vērst arī aktivitātes AI pārtikas zinātnes, tehnoloģiju vai uzraudzības jomās;

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas iekļaut STEM AI eksportu kā vēl vienu RIS3 prioritāro jomu, veicinot gan Latvijas atpazīstamību AI un tehnoloģiju jomā, gan stiprinot AI iekšējās iespējas uzlabot AI kvalitāti Latvijas speciālistu sagatavošanai un nepieciešamās zināšanu bāzes papildināšanai.

108. 2011. gadā tika ieteikts IZM sadarbībā ar AI definēt mērķa valstis jeb perspektīvos tirgus, kas daļēji tika paveikts iesaistoties Ārlietu ministrijai, AI eksporta apvienībai un citiem partneriem.

2011. gadā tika rosināts definēt AI eksporta mērķa valstis, kas ļautu labāk izmantot ierobežotos resursus, piemēram, dalībai izglītības izstādēs un reklāmas materiālu izgatavošanā, kā arī ārvalstu studentu piesaistē būtisks ir t.s. kritiskās masas faktors – studenti izvēlas studēt vietās, kurās jau studē viņu tautieši. Tika rosināts definēto mērķa valstu, kas nav ES valstis, studentiem noteikt atvieglotus imigrācijas noteikumus. Tika rekomendēts IZM sadarbībā ar AI 1.5 gadu laikā noteikt AI eksporta mērķa valstis.

2013. gadā Ārlietu ministrija sadarbībā ar partneriem ir rīkojusi vairākus seminārus par izglītības eksportu uz noteiktām valstīm un sniegusi rekomendācijas par mērķa valstīm, kā arī praktisko atbalstu, izveidojot konsulāro dienestu, t.sk. arī pagaidu konsulāro dienestu, piemēram, Indijā, Nepālā, Bangladešā, lai potenciālajiem studentiem sniegtu iespēju ērtāk kārtot formalitātes uzturēšanās atļauju saņemšanai.

Šobrīd AI eksporta stratēģijas jautājumus mērķa valstu noteikšanas jomā risina AI eksporta apvienības biedri, kuru vidū ir vienošanās par kopīgām aktivitātēm mērķa valstīs, piemēram, Indijā, Ukrainā, Uzbekistānā. Tomēr katrai AI ir atšķirīga pieeja mērķa tirgū izvēlē, kas balstās gan uz piedāvātās programmas specifiku, gan iespējām konkurēt ar studiju programmām mērķa valstīs.

Ir konstatēts, ka no atsevišķām valstīm (piemēram, Nepālas 2012.-2013./ak.g.⁸¹) veidojies liels studējošo "atbirums" jau 1. studiju gadā, kas liecina par to, ka konkrētie cilvēki studijas Latvijas AI izmantojuši, lai ieceļotu un tālāk dotos uz citām Šengenas valstīm. Jāņem vērā, ka Latvija kā Šengenas līguma dalībvalsts pilda savas saistības un ir atbildīga par ieceļotāju atlasī, izvērtējot potenciālos imigrācijas un drošības riskus, kā arī ņemot vērā, ka nelegāli imigrējošu personu aizturēšanas un deportācijas izdevumi ir jāsedz Latvijas valstij.

Priekšlikumi:

- Operatīvi sekot līdzi piesaistīto studējošo atbirumam 1. studiju gadā (dažkārt jau 1. semestra laikā), lai laicīgi identificētu tos, kas Latvijas AI izmanto nevis izglītības iegūšanai, bet ieceļošanai, lai dotos uz citām Šengenas valstīm.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

- Ļaut AI brīvi noteikt mērķa valstis, balstoties uz Ārlietu ministrijas ieteikumiem un konsulāro dienestu pieejamību attiecīgajās valstīs, Ekonomikas ministrijas un LIAA ieteikumiem preču un pakalpojuma eksporta tirgiem un AI internacionalizācijas plānu.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

109. 2011. gadā secināts, ka atsevišķu studiju programmu kvalitāte saistībā ar pasniedzēju valodas prasmēm ir uzlabojama, atsevišķi akreditējot svešvalodās īstenotās studiju programmas, iekļaujot pasniedzēju valodas zināšanu pārbaudes rezultātus. Ieteikums nav īstenots.

⁸¹ ĀM norāda -, tā kā 94% studentu no Nepālas, kuri saņēma vīzu 2012. gada misijā, mācības Latvijā ir pārtraukuši, pirms otrās pagaidu konsulārās misijas organizēšanas ministrija aicināja AI pārskatīt studentu piesaistīšanas lietderību no šīs valsts vai arī ieviest daudz rūpīgākus potenciālo studentu atlases kritērijus, kā arī godprātīgi īstenot ĀM, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts robežsardzes un AI sadarbības līgumu par darbu studējošo piesaistīšanā nosacījumu ievērošanu

2011. gadā, balstoties uz ārvalstu studējošo viedokli, secināts, ka daļai no pasniedzējiem būtu jāuzlabo valodas zināšanas un pasniedzēju valodas zināšanu testu rezultāti jāiekļauj studiju programmu akreditācijā. Tiek rekomendēts šo ieteikumu īstenot IZM sadarbībā ar AIKNC divu gadu laikā.

Ieteikums nav īstenots. Līdz 2013. gada 21. martam studiju programmu akreditācijas procesu organizēja Nodibinājums "Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs". Laika periodā no 22.03.2013. līdz 30.06.2015. studiju virzienu akreditācijas un studiju programmu licencēšanas procesus organizēja IZM, no 2015. gada 1. jūlija šos procesus nodrošina AIC.

Priekšlikums:

- 8.2.2. SAM attiecināmajās izmaksās iekļaut pasniedzēju kompetenču pilnveidi un realizēt to pirms studiju programmas eksporta uzsākšanas (ārpus 8.2.1. SAM).

110. Valsts valodas ierobežojumi vēl arvien mazina valsts AI konkurētspēju, veidojot eksportējamu studiju programmu piedāvājumu, kā arī valsts valodas zināšanas ir priekšnoteikums ievēlēšanai akadēmiskā amatā.

Augstskolu likumā noteiktie ierobežojumi attiecībā uz svešvalodu lietošanu valsts AI ierobežo valsts AI konkurētspēju AI eksporta jomā. KPMG pētījumā tiek rosināts noteikt, ka valsts AI var mācīt citu ES valstu oficiālajās valodās noteiktu procentu savu studiju programmu. Vēl viens ieteikums attiecas uz vēlētā akadēmiskā personāla valsts valodas zināšanām – valsts valodas zināšanām nav jābūt priekšnoteikumam ievēlēšanai akadēmiskā amatā, bet jāapgūst noteiktā laika posmā (piem. 1.5 gadu laikā pēc ievēlēšanas). Tiek ieteikts priekšlikumu īstenot IZM 6 mēnešu laikā.

Situācija ar SPEV piedāvājumu aprakstīta 4.1. sadaļā, kurā redzams, ka AI realizē daudzveidīgas stratēģijas, lai izveidotu SPEV piedāvājumu, ekspertu vērtējumā ne vienmēr izvēlētie risinājumi ir juridiski korekti attiecībā uz Augstskolu likuma normu interpretāciju. Būtu ieteicams veikt jautājuma juridisku izpēti.

Informatīvajā ziņojumā "Par AI un zinātnes attīstības pasākuma plāna laikposmam no 20.11.2013. līdz 31.12.2014. izpildi", attiecībā uz 3. Rīcības virziena: AI un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana, 3.2. a.p. Vienkāršot studējošo un akadēmiskā personāla piesaisti no ārvalstīm, t.sk. no ārpus ES valstīm īstenošanas gaitu minēts, ka "MK noteikumu Nr. 733 "Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi" 1. pielikumu C līmeņa pirmās pakāpes valsts valodas zināšanas vajadzīgas profesoriem, asociētajiem profesoriem, docentiem, lektoriem, asistentiem, vadošajiem pētniekiem un pētniekiem. Attiecībā uz profesoriem, asociētajiem profesoriem, docentiem, lektoriem un asistentiem šā pielikuma 3. piezīme nosaka, ka prasības neattiecas uz ārvalstniekiem, ja viņi strādā SP, kurās Augstskolu likuma (AL) 56. panta trešajā daļā paredzēti izņēmumi attiecībā uz studiju valodu. Jāņem vērā, ka valsts valodas prasības attiecas tikai uz akadēmisko personālu nevis viespasniedzējiem, uz kuriem valsts valodas prasības nav attiecināmas, līdz ar to jau šobrīd pastāv nosacījumi ārvalstu pasniedzēju piesaistei.

Balstoties uz intervijās iegūto informāciju, jau šobrīd AI aktīvi piesaista ārvalstu viespersonālu daudzveidīgās sadarbības formās (publiskas lekcijas, intensīvas lekcijas 1-2 dienu garumā, kursu moduļi 1-2 nedēļu garumā, u.c.), tādējādi kompensējot ierobežotās iespējas piesaistīt ārvalstu akadēmisko personālu ilgstošai sadarbībai vēlētā amatā. Attiecībā uz viespersonāla piesaisti tiek identificēti arī riski, ka tiek piesaistīti pārsvarā pasniedzēji savas karjeras sākumā vai pirmspensijas, pensijas vecuma pasniedzēji.

111. 2011. gadā secināts, ka ārvalstu studentiem pieejamā informācija ir nepietiekama un nekonsekventa, šobrīd informācijas pieejamība ir būtiski uzlabojusies – ir pieejama detalizēta

informācija par studiju programmām svešvalodās, tomēr pašvērtējuma ziņojumu publiskā pieejamība ir ierobežota.

Trūkst informācijas par studiju iespējām Latvijā krievu valodā, potenciālajiem studentiem netiek sniegta informācija par priekšrocībām, izvēloties studēt Latvijā, gan informācija par atpūtas un izklaides iespējām. Lai nodrošinātu potenciālos studentus ar salīdzināmu un vispusīgu informāciju, jābūt pieejamiem pašnovērtējuma ziņojumiem ne tikai latviešu valodā, bet attiecīgās studiju programmas īstenošanas valodā.

Šobrīd vietnē *Study in Latvia* ir nodrošināta vispusīga informācija par studiju iespējām Latvijā, tajā skaitā par priekšrocībām, atpūtas un izklaides iespējām un citiem svarīgiem jautājumiem, t.sk. izmitināšanu, veselības apdrošināšanu u.c. aktuāliem jautājumiem.

Study in Latvia un NIID informācija par studiju programmām ir detalizēta, tā ietver arī saites uz attiecīgajām All mājaslapu sadaļām svešvalodā.

Attiecībā uz pašnovērtējuma ziņojumiem – to publiskā pieejamība ir ierobežota – ne visi pašvērtējuma ziņojumi latviešu valodā ir vienkārši⁸² pieejami (skatīt 3. Pielikumu), vēl retāk ir pieejami pašvērtējuma ziņojumi studiju programmas īstenošanas valodā.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM All nodrošināt publisku pieejamību pašvērtējuma ziņojumiem studiju programmu īstenošanas valodās, lai sniegtu potenciālajiem studentiem iespēju vispusīgi izvērtēt attiecīgo studiju programmu piemērotību savām vajadzībām.
- Kā projektu atlases kritērijs jānosaka, ka All izveidojusi un uztur aktuālu mājaslapas sadaļu ārvalstu studentiem, kas satur detalizētu informāciju par augstskolu, studiju programmām, studiju procesu, atbalsta pakalpojumiem, u.c.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiska publicitāte.

112. Ārvalstīs izsniegto diplomu atzīšanas laiks, ko nodrošina AIC, periodos, kad no All tiek saņemts lielākais skaits pieteikumu, ir pārāk ilgs un ne All, ne potenciālais students netiek informēti par plānoto dokumentu izskatīšanas laiku.

2011. gadā kā viens no AI eksporta kavēkļiem ir minēta AIC ierobežotā spēja izskatīt iesniegtos ārvalstu izglītības dokumentus periodos, kad sezonāli pieaug pieteikumu skaits. KPMG tiek ieteikts palielināt to darbinieku skaitu, kas izskata šos dokumentus. Kā daļēja alternatīva tiek piedāvāts ieviest procedūru, saskaņā ar kuru All un potenciālais students tiktu informēti par plānoto dokumentu izskatīšanas laiku.

ES nepastāv vienota ārvalstīs izdotu diplomu atzīšanas sistēma, tāpēc dalībvalstis pašas lemj par noteikumiem šajā jomā. Latvijā pašreiz tiek izmantots centralizētais modelis, kurā diplomu atzīšana tiek veikta tikai vienā organizācijā AIC. Salīdzinājumam, Lielbritānijā atzīšanas sistēma ir decentralizēta, mājaslapā: <https://www.gov.uk/government/publications/overseas-degree-equivalency-table-and-methodology> katrs interesents var pats ekvivalences tabulā MS Excel datnes veidā atrast sava grāda atbilstību Lielbritānijas standartam vai jautājumu gadījumā vērsties attiecīgajā All vai UK National Academic Recognition Information Centre (NARIC).

Latvijas AIC mājaslapā publicēta informācija, ka AIC veic izglītības dokumenta ekspertīzi, kurā noskaidro izglītības iestādes statusu mītnes valstī un apgūtās programmas līmeni. AIC izsniedz izziņu par to, kādam Latvijā izsniegtam izglītības dokumentam ārvalstu izglītības dokuments var (ja var) tikt pielīdzināts. Dokumentu maksimālais izskatīšanas termiņš ir četri mēneši. AIC izskata pieteikumu un

⁸² Šajā gadījumā ar "vienkārši" domāts, ka ziņojums ir atrodams līdztekus informācijai par studiju programmu vai kādā citā All mājaslapas sadaļā, neejot dziļumā satura slāņos, vai arī atrodams, izmantojot mājaslapas meklētāju.

sniedz atbildi 30 (trīsdesmit) kalendāro dienu laikā no pieteikuma apstrādes uzsākšanas dienas. Pieteikuma apstrāde tiek uzsākta dienā, kad nauda par pakalpojumu tiks ieskaitīta AIC bankas kontā.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM izstrādāt un nopublicēt vadlīnijas par ārvalstu All diplomu atbilstību Latvijas All prasībām, piemēram ekvivalences tabulas formā, kurā sākotnēji katrs potenciālais students pirms iestāšanās augstskolā vai pirms dokumentu iesniegšanas diploma atzišanai var sākotnēji pārbaudīt attiecīgā diploma atbilstību Latvijas izglītības sistēmai;
- Ārpus 8.2.1. SAM apsvērt ieviest decentralizētu ārvalstīs izdotu diplomu atzišanas sistēmu vai deleģēt veikt diplomu atzišanu speciāli apmācītiem All pārstāvjiem.

113. Vīzas un uzturēšanās atļaujas piešķiršana notiek divu dažādu procesu rezultātā ar atbildēm, kas var atšķirties (piemēram, tiek piešķirta vīza, bet ne uzturēšanās atļauja).

2011. gadā tika ieteikts vienkāršot vīzas un uzturēšanās atļaujas piešķiršanas procesu, paredzot potenciālajam studentam izsniegt vienu atbildi par atbilstību migrācijas prasībām, kas būtu pozitīva tikai gadījumā, ja tiek piešķirta gan vīza, gan uzturēšanās atļauja. Tika ieteikts informēt potenciālo studentu par termiņu, kādā tiks sniegta atbilde. Svarīgi būtu saņemt imigrācijai nepieciešamos dokumentus jau vasaras mēnešos – pirms studiju sākuma, lai piedalītos pirms studiju sagatavošanāsursos.

Šī Izvērtējuma ietvaros veiktajās ekspertu intervijās tiek akcentēts, ka vēl arvien ārvalstu studentam nepieciešamais laiks, lai uzsāktu studijas Latvijas All, ir pārāk ilgs, lai būtu konkurētspējīgs – ir nepieciešams kārtot iestājeksmenu All, jāiesniedz dokumenti izglītības dokumenta atzišanai AIC (30 dienas no pakalpojuma apmaksas brīža), saņemot AIC izziņu, All pieņem lēmumu par studenta ieskaitīšanu, un tad potenciālais students vēršas tuvākajā Latvijas vēstniecībā, lai pieteiktos uzturēšanās atļaujai, iesniedzot anketu un nepieciešamos dokumentus, PMLP 30 dienu laikā sniedz atbildi, un pozitīvas atbildes gadījumā jākārto dokumenti vīzas saņemšanai (3 darba dienas). Ierodoties Latvijā, jādodas uz PMLP uzturēšanās atļaujas personas apliecības formātā saņemšanai un biometrijas datu (pirkstu nospiedumi, digitālais sejas attēls) nodošanai. Apliecība tiek izgatavota 10 dienu laikā. Shematiski process attēlots 24. tabulā. Iegūtais rādītājs – ap 90 dienām nozīmē, ka potenciālie studenti var nespēt nokārtot visas nepieciešamās formalitātes no sava izglītības dokumenta saņemšanas brīža iepriekšējā izglītības iestādē līdz jauna akadēmiskā gada sākumam Latvijas All.

24. tabula. Ārvalstu studentiem nepieciešamais laiks, lai uzsāktu studijas Latvijas All

Solis	Aptuvenais ilgums	Komentārs
Iestājeksmens All;	Atbilstoši All uzņemšanas noteikumiem;	
Izglītības dokumenta atzišana AIC (iesniegšana, rēķina saņemšana un apmaksa, atzišana);	Iesniegšana, rēķina saņemšana apmaksa ~ 5 dienas; AIC pakalpojums ~ 30 dienas;	
All lēmums par studenta uzņemšanu;	Atbilstoši All uzņemšanas noteikumiem;	
Pieteikums uzturēšanās atļaujai;	~5-10 dienas līdz dokumentus nosūta uz PMLP;	Pārsvarā nepieciešams iepriekš pieraksts vizītei vēstniecībā;
PMLP atbilde;	~ 30 dienas;	
Vīzas saņemšana;	~ 3 dienas;	
Uzturēšanās atļaujas (persona apliecības formātā saņemšana);	~10 dienas ierodoties Latvijā;	
Aptuvenais laiks visiem soļiem;	Aptuveni 90-95 dienas, t.i. 3 mēneši.	

Avots: aprēķini ņemot vērā attiecīgo iestāžu mājaslapās publicēto informāciju

2011. gadā All pārstāvji ir pauduši viedokli, ka netiek izsniegtas uzturēšanās atļaujas to valstu pārstāvjiem, kuras tās varētu piesaistīt. Tādēļ KPMG rekomendēja PMLP apkopot statistiku par tām

valstīm, kuru pilsoņiem izglītības iegūšanai visbiežāk tiek atteikta uzturēšanās atļauja, lai All sniegtu iespēju precīzāk izvērtēt riskus, ieguldot resursus noteiktu mērķa valstu studentu piesaistē. Tika rekomendēts Ārlietu ministrijai, Iekšlietu ministrijai, PMLP 1 gada laikā (uz nākamo studentu uzņemšanas periodu) atrisināt minētos jautājumus.

Ārvalstu studentu uzņemšanas process notiek divās dažādās plūsmās – izglītības un migrācijas. Izglītības jomā uzņemšana saistīta ar studentu atlasīšanu All īstenotajās studiju programmās un izglītības dokumenta atzīšanu Latvijā. Migrācijas jomā – nepieciešamo dokumentu iesniegšanu likumīgo uzturēšanās tiesību noformēšanai un iesniegto dokumentu un informācijas pārbaudēm, izvērtējot nelegālās migrācijas risku. All pārstāvji vēl arvien norāda, ka procesi migrācijas un izglītības dokumentu atzīšanā ir lēni, nereti studenti kavē semestra sākumu.

Study in Latvia tiek sniegta īsa un nepilnīga informācija par vīzas un uzturēšanās atļaujas iegūšanas procesu, tās nepieciešamību konkrētu valstu pilsoņiem, vietni, kurā var pārbaudīt vīzas un uzturēšanās atļaujas nepieciešamību, atrast Latvijas vēstniecības vai konsulāro dienestu kontaktinformāciju. Potenciāliem studentiem tiek sniegts detalizēts saraksts ar iesniedzamajiem dokumentiem, bet netiek sniegta informācija par konkrētām dokumentu pieņemšanas vietām. Saite uz PLMP mājaslapu pieteikuma formai nedarbojas (skatīts 02.06.2017.). Salīdzinājumam, vietnē *Study in Estonia* tiek sniegta detalizētā informācija par imigrācijas procedūrām, vīzas un uzturēšanās atļauju saņemšanu, norādīta kontaktinformācija konsultāciju saņemšanai.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM papildināt vietni *Study in Latvia* ar izsmeļošu informāciju par uzturēšanās tiesību noformēšanas nepieciešamību un tuvāko attiecīgo dokumentu iesniegšanas vietu;
- Ārpus 8.2.1. SAM AI eksporta pakalpojuma konkurētspējas uzlabošanai nepieciešams saīsināt laiku, kas nepieciešams potenciālajam studētgrībētājam – no iestāšanās eksāmena nokārtošanas līdz studiju uzsākšanai, iespējai ierasties Latvijā. IZM, AIC, Ārlietu un Iekšlietu ministrijām izveidot darba grupu šī jautājuma atrisināšanai.
- Projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt, ka papildus punktus projektu izvērtēšanā saņem tās All, kuras ir parakstījušas Vienošanās starp IZM un All **par labu praksi** ārvalstu studējošo piesaistē un studiju nodrošināšanā.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

114. 2011. gadā ieteikts, ka diplomātisko pārstāvniecību jautājums ir jārisina AI eksportspējas stratēģijas ietvaros, mērķa valstu definēšanā iesaistot Ārlietu ministriju, Latvijas vēstniecību darbinieki varētu sniegt atbalstu All ārvalstu studentu piesaistei.

2011. gadā ieteikts, ka, ja Indija tiek iekļauta mērķa valstu sarakstā, tad būtu vēlams konsulārās pārstāvniecības atvēršana šajā valstī. Kā alternatīvs risinājums ir minama iespēja šīs valsts studentiem atvieglot dokumentu iesniegšanas kārtību, lai saņemtu uzturēšanās atļauju. Piemēram, jānosaka, ka dokumentus var nosūtīt juridisko personu dibinātajām All pa kurjerpastu.

Kopš 2012. gada tiek veiktas mērķtiecīgas All aktivitātes, iesaistot Ārlietu ministriju, studentu piesaistei no Indijas, kas atspoguļojas All ārvalstu studējošo statistikā: 2016. g. no Indijas ir 750 studenti jeb 9.2% no visiem mobilajiem studentiem – līderi Indijas studentu piesaistē ir RTU (385 studenti), BAT (118 studenti), TSI (80 studenti). Salīdzinājumam 2015. gadā tika piesaistīti 429 studenti no Indijas, 2014. gadā 164, 2013. gadā 149, 2012. gadā 94, 2011. gadā 10.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM veikt gadījuma analīzi studentu piesaistei no Indijas un izmantot pieredzes apmaiņai gan starpinstitucionālai sadarbībai, gan All internacionalizācijas plānu pilnveides nolūkiem.

115. 2011. gada pētījums identificē, ka nav skaidri noteiktas atbildības jomas un funkciju sadalījums AI attīstībai un eksportspējas veicināšanai starp IZM, AIC un VIAA.

KPMG pētījumā tiek rekomendēts izskatīt iespēju īstenot IZM pakļautībā esošo iestāžu funkcionālu apvienošanu, lai nodrošinātu, ka valsts iestāžu darbība ir labāk koordinēta un saprotama AI. Tika ieteikts to paveikt IZM 1.5 gada laikā. 2014. gadā IZM rīkoja seminārus un diskusijas, kuru ietvaros tika pārskatītas iesaistīto institūciju funkcijas un norunātas atbildības jomas.

Nemot vērā AI eksporta pieauguma tempus un nozīmi tautsaimniecības izaugsme⁸³, 2015.-2016. studiju gadā ārvalstu studenti samaksājuši 28 milj. EUR studiju maksu Latvijas AI un šim pakalpojumam ir būtisks multiplikatora efekts, jo ārvalstu studenti rada un stimulē pieprasījumu pēc citiem pakalpojumiem, veidojot kopējo ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību 148 milj. EUR.

Priekšlikums:

- Ārpus 8.2.1. SAM iekļaut AI eksportu kā vienu no atbalstāmajām jomām Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādņēs, priekšplānā būtu jāizvirza koordinēta sadarbība starp AI, IZM, EM, LIAA eksportspējas veicināšanai.

116. 2011. gada pētījumā konstatēts, ka ārvalstu studentiem veselības aprūpes pakalpojumi pieejami pēc tādiem pašiem noteikumiem kā tūristiem, nevis pastāvīgajiem iedzīvotājiem.

KPMG pētījumā ieteikts, lai nodrošinātu pieejamu veselības aprūpi, sniegt iespēju ārvalstu studentiem izmantot veselības aprūpes pakalpojumus vai daļu no tiem (piem., ģimenes ārsta pakalpojumus) pēc tādiem pašiem noteikumiem kā Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem. Tiek ieteikts atrisināt šo problēmu IZM un VM viena gada laikā (uz nākamo studentu uzņemšanas periodu un ņemot vērā valsts un VM budžeta veidošanas periodu).

Study in Latvia mājaslapā sniegta informācija par EVAK karti, kas pieejama studējošajiem no ES un Islandes, Norvēģijas, Lihtenšteinas un Šveices un sniedz pieeju nepieciešamajai vai neatliekamajai medicīnas aprūpi tādā pašā apjomā kā vietējiem iedzīvotājiem laika periodam līdz 3 mēnešiem.

Studentam no valstīm ārpus ES nepieciešams iegādāties veselības apdrošināšanas polisi visam uzturēšanās periodam, un tas ir jāizdara pirms imigrācijas dokumentu iesniegšanas, kā arī ir sniegtas saites uz vairāku Latvijas apdrošināšanas kompāniju mājaslapām (If, BTA, Gjensidige, Ergo, Balta), atverot norādītās saites nonāk šo kompāniju mājaslapu angļu vai latviešu valodas versijās, kurās savukārt jāmeklē iespējama piedāvājums.

Intervijās AI pārstāvji norādījuši, ka pašiem patstāvīgi un ar Augstākās izglītības eksporta apvienības⁸⁴ atbalstu ir izdevies vienoties ar vairākiem apdrošinātājiem par speciāla piedāvājuma izveidi ārvalstu studentiem.

Priekšlikums:

- Ārpus 8.2.1. SAM sakārtot informāciju par apdrošināšanas iespējām ārvalstu studentiem un norādīt *Study in Latvia* vietnē konkrētas saites vai kontaktinformāciju par attiecīgo piedāvājumu.

117. Nelielais ārvalstu pasniedzēju īpatsvars neveicina ārvalstu studentu skaita pieaugumu un AI kvalitātes celšanu.

KPMG pētījumā norādīts, ka šādu situāciju lielā mērā nosaka pašreizējie tiesību akti par vēlētu amatu ieņemšanu Latvijas AI. Normatīvajos aktos jānosaka, ka ārvalstu pasniedzējiem latviešu valoda ir jāapgūst noteiktā laikā pēc ievēlēšanas amatā Latvijas AI, paredzot amata zaudēšanu pretējā gadījumā.

⁸³ Avots: Daunis Auers & Sergejs Gubins, Domnica Certus "AI eksporta ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā", 2016.

⁸⁴ Biedrību „Augstākās izglītības eksporta apvienība” 2011. gadā nodibināja RTU, LU un BAT.

Praksē All aktīvi piesaista viesprofesorus, viesdocentus un vieslektorus, un eksperti pauž viedokli, ka šādā veidā izdodas piesaistīt Eiropā pieprasītus mācībspēkus, kaut arī uz neilgu laika sprīdi – dažkārt dažām dienām. Tomēr šāda prakse piesaistīt akadēmisko viespersonālu uz īsiem termiņiem, var apdraudēt studiju programmas ilgtspēju un kvalitāti ilgtermiņā, jo ne vienmēr All ir iespēja precīzi izzināt ārvalstu viespersonāla kvalifikācijas un kompetenču līmeni, it īpaši, ja sadarbība plānota pirmo reizi.

4.2. Akreditācijas iespējas starptautiskajās profesionālās organizācijās

Studiju programmu starptautiskās akreditācijas jomā vispārīgi ir izdalāmi divi akreditācijas veidi:

1. Studiju programmu akreditācija, ko veic Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrā (turpmāk – EQAR) iekļautās aģentūras. Akreditāciju organizē institūcija, kuras darbība atbilst Standartiem un vadlīnijām kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (Eiropas standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai – ESG).
2. Studiju programmu un All akreditācija profesionālajās akreditācijas aģentūrās (turpmāk – starptautiskā profesionālā akreditācija) (informācija par profesionālām akreditācijas aģentūrām ir apkopota 15. pielikumā). Arī profesionālo organizāciju akreditācija balstās uz ESG prasību ievērošanu un var izvirzīt papildus nozarei specifiskās prasības.

Izvērtējuma ietvaros tika analizētas piecas starptautiskās profesionālās akreditācijas aģentūras, kas akreditē All studiju programmas dažādos tematiskajos virzienos:

- EFMD – Izcilība vadības izglītībā un attīstībā – vadība;
- CEEMAN – Centrālās un Austrumeiropas vadības izglītības asociācija – vadība un uzņēmējdarbība;
- EQANIE – Eiropas informātikas izglītības kvalitātes nodrošināšanas tīkls – Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas;
- ENAEE – Eiropas Inženierizglītības akreditācijas tīkls – inženierzinātnes;
- THE-ICE – Starptautiskais izcilības centrs tūrismā un viesmīlībā – tūrisms un viesmīlība.

Pastāv vispārpieņemta veselības aprūpes nozares prakse absolventiem individuāli apliecināt savu kvalifikāciju. Šī Izvērtējuma kontekstā minētā prakse netika izvērtēta.

118. Papildu studiju programmu starptautiskai akreditācijai, pastāv vairākas citas AI akreditācijas iespējas.

Analizējot izvēlēto aģentūru akreditācijas pieeju, tika konstatēts, ka var akreditēt:

- **Studiju programmas**, kā to dara "EPAS" (EFMD programmu akreditācijas sistēma), "EQANIE" (Eiropas informātikas izglītības kvalitātes nodrošināšanas tīkls);
- **All**, kā to dara CEEMAN (akreditē uz 6 gadiem) un AACSB International – Starptautiskā biznesa augstskolu attīstības asociācija – (akreditē uz termiņu līdz 7 gadiem). Šāda veida akreditācijas izmaksas veido ikgadējās biedra naudas iemaksas konkrētajās asociācijās (1500-3500 EUR/gadā) un akreditācijas izmaksas (6000-7000 EUR). Latvijā šāda akreditācija ir RISEBA;
- **Nacionālo akreditācijas aģentūru starptautiskās akreditācijas asociācijas ietvaros**, lai šī aģentūra starptautiski akreditētu valstī esošās studiju programmas. Piemēram, inženierzinātnēs to veic ENAEE – Eiropas Inženierizglītības akreditācijas tīkls, kas veic studiju programma starptautisko akreditāciju. Šobrīd, Latvijā nav akreditētas iestādes šajā nozarē, tādēļ var izmantot citu valstu akreditācijas aģentūras (skat., <http://eurace.enaee.eu/>, pielikuma 15. tabulu, pirmā kolonna "Akreditācijas institūcija").

119. *Apskatītās akreditācijas aģentūras vairumā gadījumu ir vērstas uz bakalaura un maģistra līmeņa studiju programmu akreditāciju.*

Visas izvērtējumā iekļautas akreditācijas aģentūras veic bakalaura un maģistra studiju programmu akreditāciju. 1. līmeņa studiju programmu jeb koledžu studiju programmu akreditācija tiek piedāvāta inženierzinātnēs, tūrismā un viesmīlībā. Savukārt doktora līmeņa studiju programmas var akreditēt tikai uzņēmējdarbībā. Kā minēja starptautiskās inženierzinātņu akreditācijas aģentūras pārstāvis, nav zināma aģentūra, kas veiktu starptautisku inženierzinātņu doktora līmeņa studiju programmu akreditāciju.

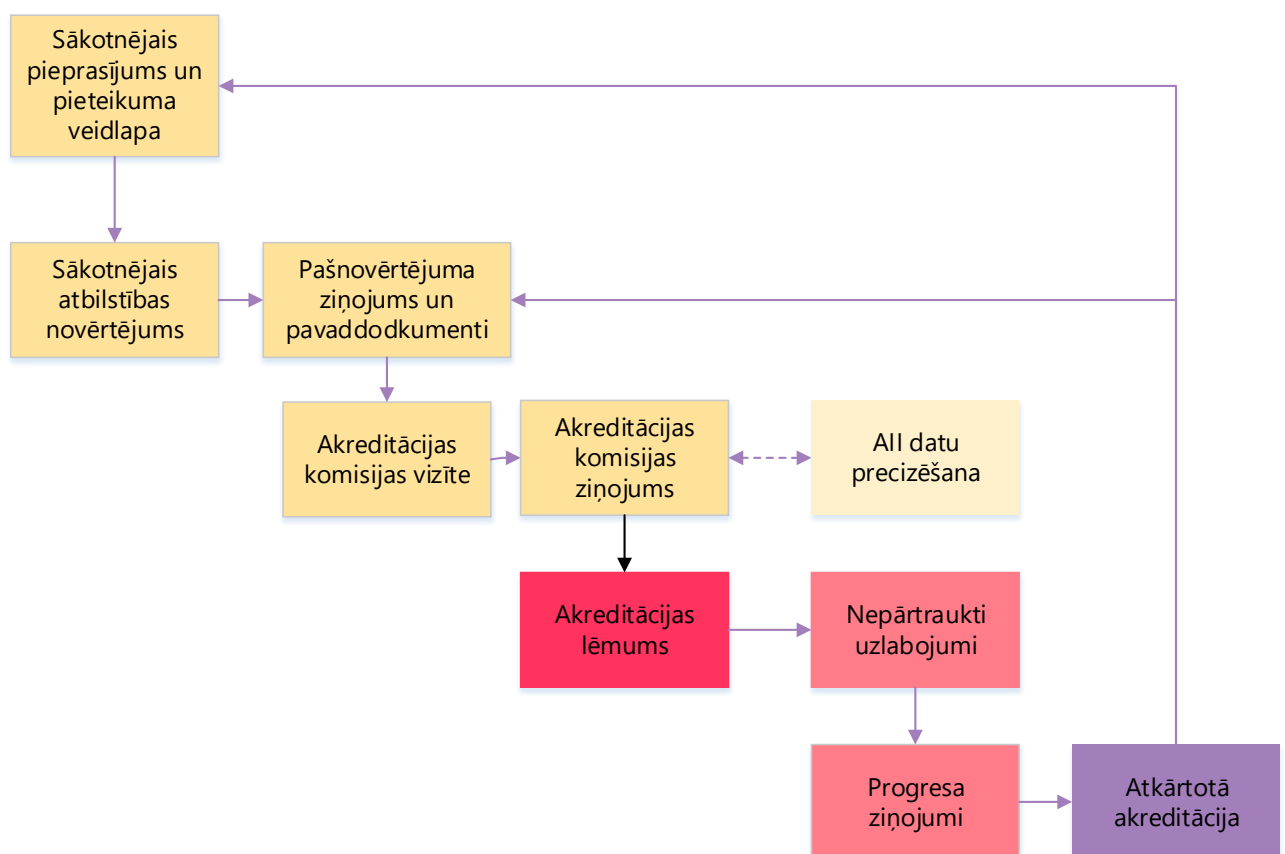
120. *Kopumā starptautiskās profesionālās akreditācijas procedūra studiju programmām ir līdzīga neatkarīgi no pārstāvētās tematiskās jomas, studiju programmas līmeņa un veida.*

Izvērtējot piecu akreditācijas aģentūru akreditācijas procedūras, var secināt, ka kārtība ir līdzīga. Pārstāvētās tematiskās jomas (uzņēmējdarbība un komerczinības, dabaszinātnes, inženierzinātnes, informācijas tehnoloģijas u.c.), studiju programmu līmeņi (bakalaura, maģistra, doktora) un studiju programmu veids (akadēmiskās, profesionālās) neietekmē akreditācijas procesu.

Atbilstības kritēriji akreditācijas uzsākšanai ietver biedra statusu konkrētajā akreditācijas aģentūrā (piemēram, "EFMD" gadījumā), atbilstību studiju programmas tematiskajai jomai, studiju programmas realizācijas ilgumu un absolvējušo grupu skaitu.

Zemāk redzamajā 44. attēlā ir parādīts starptautiskās akreditācijas procedūras shematiskais kopsavilkums.

44. attēls. Starptautiskās akreditācijas procedūras kopsavilkums

Dažas no akreditācijas aģentūrām piedāvā studiju virzienu akreditāciju: šajā gadījumā, tiek vērtēts viss virziens kopumā.

Priekšlikums:

- MK noteikumos par 8.2.1. SAM īstenošanu noteikt projektu attiecināmās izmaksas akreditācijas procesa kontekstā, piem., sākotnējā atbilstības novērtējuma izstrāde, akreditācijas komisijas vizītes u.c.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

121. Nav skaidrs pienesums no studiju programmu starptautiskās profesionālās akreditācijas.

Apskatīto akreditācijas aģentūru akreditēto studiju programmu datu bāzēs ir vērojama noteiktu valstu dominance, kas, visticamāk, ir saistīta ar nacionālām prasībām starptautiskās akreditācijas procesa nodrošināšanai (Lielbritānija) vai realizētiem studiju programmu starptautiskās akreditācijas atbalsta projektiem (Ukraina, Kazahstāna, Tadžikistāna u.c.). Izņemot Lielbritāniju, minēto studiju programmu izglītības kvalitāte un zinātniskais sniegums ir zems, spriežot pēc zinātnisko publikāciju skaita un līmeņa. Nav pieejami pētījumi/atzinumi par studiju programmu starptautiskās akreditācijas ietekmi uz studiju programmu kvalitātes celšanu un/vai studējošo skaita pieaugumu.

Priekšlikums:

- Izvērtēt pievienoto vērtību no studiju programmu profesionālās starptautiskās akreditācijas veikšanas un atbalstāmajās darbībās iekļaut tikai tādu akreditāciju, kuras esamība neapšaubāmi uzlabo studiju programmas kvalitāti,

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

122. Studiju programmu starptautiskās akreditācijas procedūras norises ilgums ir 3-5 gadi, kas var pārsniegt 8.2.1. SAM īstenošanas termiņu.

Studiju programmu starptautiskās akreditācijas ilgums ir atkarīgs no studiju programmu satura, realizācijas veida (piemēram, kopīga programma, kas tiek realizēta dažādās vietās), akreditācijas komisijas vizītes organizēšanas, ieteikto uzlabojumu ieviešanas ātruma un efektivitātes. Vidēji tas prasa līdz 5 gadiem, neskaitot All sagatavošanos un pieteikšanos akreditācijai, kas aizņem vidēji 2-6 mēnešus atkarībā no All gatavības. Jāatzīmē, ka atbilstības vērtējumam ir derīguma termiņš (parasti 2 gadi). Ja notiek kavēšanās ar dokumentu iesniegšanu, tad akreditācijas process ir jāsāk no jauna.

Priekšlikumi:

- Izvērtēt iespēju akceptēt nepabeigto profesionālo studiju programmas akreditāciju projekta laikā, ņemot vērā vidējo akreditācijas ilgumu, piemēram, nosakot citu akceptēšanas posmu (akreditācijas komisijas lēmums, t.sk. ar nosacījumiem);

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

- Noteikt projektu iesniegšanas termiņu ne ilgāk kā 12 mēnešu laikā no projektu atlases izsludināšanas.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

123. Studiju programmas tiek starptautiski akreditētas uz termiņu līdz 6 gadiem, kas, iespējams, nav pietiekams laiks studentu piesaistei ievērojamā/nepieciešamā apjomā.

Akreditācijas aģentūras piedāvā akreditāciju līdz 6 gadiem. Intervijās All pārstāvji norādīja, ka studentu piesaiste ievērojamā apjomā notiek pēc 5-7 gadiem, ārvalstu studentiem šis termiņš ir vēl lielāks. Tas nozīmē, ka 8.2.1. SAM rādītājs "Piesaistīto studentu skaits SPEV un KDSP" var tikt nesasniegts.

Priekšlikums:

- Paredzēt pietiekamu 8.2.1. SAM atbalsta programmas realizācijas ilgumu, lai spētu nodrošināt laicīgu un pilnvērtīgu starptautiskās akreditācijas norisi saistībā ar 8.2.1. SAM programmas paredzamo iznākuma rādītāju sasniegšanas termiņiem.
- Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

124. Lai nodrošinātu izveidoto SPEV un KDSP ilgtspēju, 8.2.1. SAM ietvaros jāparedz atbalsts programmu pirmajai pārakreditācijai.

Akreditācijas aģentūras iesaka atkārtotas akreditācijas procedūru sākt vismaz 1.5-2 gadus pirms akreditācijas termiņa beigām. Pastāv divējāda pieeja atkārtotas akreditācijas procesam (atkarībā no katras akreditācijas aģentūras nosacījumiem): vienkāršota, kad ir jāiesūta studiju programmu nepārtraukto uzlabojumu pārskats, un atkārtota akreditācija, kas neatšķiras no pirmreizējās akreditācijas procedūras.

Brīdī, kad nebūs pieejams ES struktūrfondu atbalsts pārakreditācijai, tikai studiju programmas ar lielu studentu skaitu spēs pašas maksāt par starptautisku akreditācijas procesu un maksas studiju programmas ar lielu studentu skaitu. Tas nozīmē, ka liela daļa 8.2.1. SAM ietvaros starptautiski akreditēto studiju programmu tiks slēgtas pārakreditācijas ekonomiskas nespējas dēļ.

Priekšlikums:

- Projektu attiecināmajās izmaksās iekļaut studiju programmu pārakreditāciju.
- Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

125. Vienas studiju programmas akreditācijas izmaksas veido 60 000 EUR, t.sk. sagatavošanās un akreditēšanas izmaksas.

Analizēto akreditācijas aģentūru izmaksas studiju programmu starptautiskās akreditācijas procedūrai sasniedz līdz pat 40 000 EUR, neskaitot izdevumus par akreditācijas dokumentu sagatavošanu un ekspertu vizītes brauciena nodrošināšanu. Papildus izmaksas All studiju programmas akreditācijas laikā var radīt pašnovērtējuma ziņojumu un pavaddokumentu (All pārvaldības politiku, studējošo līgumu, vērtējumu piešķiršanas vadlīnijas, u.c.) sertificētā tulkošana uz angļu valodu, kas, saskaņā ar visu apskatīto akreditācijas aģentūru sniegto informāciju, ir obligātā prasība.

Veicot atkārtotu akreditāciju, izmaksas ir atkarīgas no katras akreditācijas aģentūras noteikumiem: tās var būt zemākas (līdz 14 000 EUR) vai tādas pašas kā pirmreizējās akreditācijas izmaksas.

Priekšlikumi:

- MK noteikumos noteikt projektu attiecināmās izmaksas akreditācijas procesa kontekstā, piem., ekspertu iesaiste sākotnējā atbilstības novērtējuma izstrādē, akreditācijas komisijas vizītes organizēšana (aviobiļetes, dienas nauda, viesnīca u.c.), sertificēts tulkojums u.c.;

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

- Noteikt griestus akreditācijas izmaksu pozīcijām, pamatojoties uz All būtiskiem rādītājiem. Piemēram, tulkošanas izmaksas ranžēt "mazajām" un "lielajām" All, ņemot vērā to, ka All pārvaldību regulējošo dokumentu apjoms būtiski atšķiras (un All un fakultāšu pārvaldības novērtējums ir viens no akreditācijas elementiem).

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

126. Starptautiskā profesionālā akreditācija iespējama tikai studiju programmām ar "pieredzi".

Apskatīto akreditācijas aģentūru starptautiskās akreditācijas atbilstības kritēriji paredz, ka starptautiskai akreditācijai var pieteikties tādas studiju programmas, kas ir nodrošinājušas vismaz 1-3 studiju programmu izlaidumus un/vai studiju programmas īstenošanas ilgums uz akreditācijas pieteikuma brīdi ir vismaz 5 gadi un/vai ir definēts minimālais studentu skaits grupā studiju programmā. All akreditācijas gadījumā jānodrošina 1-3 izlaidumi vadošām studiju programmām. Tas nozīmē, ka 8.2.1. SAM ietvaros nebūs iespējams starptautiski akreditēt jaunas programmas, bet tikai esošās.

Priekšlikums:

- Izvērtēt studiju programmu ieguvumus, veicot starptautisko profesionālo akreditāciju.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

127. *Prasības studiju programmu akreditācijai Latvijā un starptautiskajās profesionālās akreditācijas organizācijās atšķiras, radot papildu slogu All.*

Analizējot starptautisko profesionālās akreditācijas aģentūru prasības akreditējamajai studiju programmai, var secināt, ka tās būtiski atšķiras no Latvijas nacionālās akreditācijas nosacījumiem, t.sk. pašnovērtējuma ziņojuma valoda. Piesakoties starptautiskajai akreditācijai, All būs dubultā jāiegulda resursi akreditācijas dokumentācijas un procesa nodrošināšanai.

Priekšlikums:

- Izvērtēt iespēju starptautisko profesionālo akreditāciju ieguvušajām studiju programmām izmantot sagatavoto dokumentāciju nacionālās akreditācijas veikšanai, piemēram, ļaut All izmantot starptautiskās akreditācijas ietvaros izveidoto pašvērtējumu angļu valodā, neveicot tulkojumu.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: SPEV un KDSP profesionālā starptautiskā akreditācija.

128. *Apskatīto akreditācijas aģentūru noteikumi paredz līdzīgu procedūru kopīgi īstenojamo un dubultdiploma studiju programmu akreditācijai.*

Kopīgo studiju programmu akreditācijas kārtība paredz, ka viena no All uzņemas vadošo lomu akreditācijas procesā: pašnovērtējuma ziņojumos ir jāietver ekselences kritēriju apraksts katrai partnerinstitūcijai, skaidri jādefinē, kā tiek nodrošināts kopīgs studiju process un par ko ir atbildīga katra no partnerinstitūcijām, u.c. Izmaksas kopīgi realizējamo studiju programmu akreditācijai palielinās atkarībā no studiju programmas realizācijā iesaistīto partnerinstitūciju skaita.

129. *Lielākoties starptautiskās akreditācijas aģentūras neveic studiju virzienu akreditāciju atšķirībā no Latvijā pieņemtās prakses.*

Pašreiz akreditācijas kārtība Latvijā paredz studiju virzienu akreditāciju. Ja All iet uz studiju programmu starptautisku akreditāciju visam virzienam, ir jāizstrādā pašnovērtējuma ziņojums katram līmenim. "EQANIE" (European Quality Assurance of Informatics Education) un "EPAS" (EFMD programmu akreditācijas sistēma) piedāvāja iespēju vērtēt virzienus.

5. LĪDZŠINĒJIE IEGULDĪJUMI 8.2.1. SAM KONTEKSTĀ

8.2.1. SAM izvērtējuma ietvaros tika identificēti šādi ieguldījumi, kuru rezultāti sniedz ieguldījumu 8.2.1. SAM:

- "Cilvēkresursi un nodarbinātība" ESF aktivitātes 1.1.2.2.1. "Studiju programmu satura un īstenošanas uzlabošana un akadēmiskā personāla kompetences pilnveidošana" ietvaros īstenotais projekts "AI studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai";
- Erasmus Mundus 2009.-2013. gada sniegtais atbalsts kopīgo studiju programmu izstrādei un īstenošanai;
- Ziemeļvalstu Ministru padomes programma Nordplus 2012.-2016.gada sniegtais atbalsts kopīgo studiju programmu izstrādei un īstenošanai;
- Venera-Grena fonda sniegtais atbalsts kopīgu studiju programmu izstrādei;
- Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās apakšprogrammas sniegtais atbalsts kopīgo studiju programmu izstrādei un īstenošanai.

Nākamajās dokumenta sadaļās sniegts īss pārskats par minēto ieguldījumu sasaisti ar 8.2.1. SAM.

5.1.1. ESF 2007.-2013. gada plānošanas perioda darbības programmas

"Cilvēkresursi un nodarbinātība" 1.1.2.2.1. aktivitātes rezultāti

"Cilvēkresursi un nodarbinātība" ESF aktivitātes 1.1.2.2.1. "Studiju programmu satura un īstenošanas uzlabošana un akadēmiskā personāla kompetences pilnveidošana" ietvaros īstenotā projekta "AI studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai" (turpmāk – AIP pētījums) mērķis bija izvērtēt AI studiju programmas, lai nodrošinātu AI kvalitāti, efektivitāti un starptautisko konkurētspēju, uzlabotu studiju programma atbilstību tautsaimniecības vajadzībām, veicinātu resursu konsolidāciju.

Analizētās studiju programmas: 860 AI studiju programmas, tās grupējot juridisko personu dibinātajās AI pa 28 studiju virzieniem (kopumā 2011.-2012. akadēmiskajā gadā AI īstenoja 940 studiju programmas). Programmu izvēles kritēriji: nav norādīts.

Starptautiskās izvērtēšanas metodika pamatojums: Eiropas AI ministru konferencē Bergenā (19.05.2005.-20.05.2005.) pieņemtie ENQA standartiem un vadlīnijām kvalitātes nodrošināšanai, Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumi par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai, Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumi par turpmāko Eiropas sadarbību AI kvalitātes nodrošināšanā (2006), Boloņas procesa rekomendācijas un rekomendācijas prasību saskaņošanai (Tuning Methodology, <http://tuning.unideusto.org/tuningeu>), Phare un Erasmus programmu projektu rezultāti un rekomendācijas (piemēram, "Rokasgrāmata ārējiem kvalitātes vērtēšanas ekspertiem" (2005)), AL un MK kabineta 03.10.2006. noteikumu Nr. 821 "Augstskolu, koledžu un AI programmu akreditācijas kārtība" normas.

Izvērtēšanā izmantotās galvenās kritēriju grupas: 1) kvalitāte, 2) resursi, 3) ilgtspēja, 4) sadarbība. Izvērtēšana iekļāva:

- AI un studiju programmu misijas (vīzijas), stratēģisko (ilgttermiņa), vidēja termiņa un īstermiņa mērķu un uzdevumu saistība, studiju rezultātu (*learning outcomes*) atbilstība mērķiem un perspektīvajām prasībām. Salīdzināti AI mērķi un studiju rezultāti visām AI un visām studiju programmām izvērtējamajā studiju virzienā;

- Konkurētspēja un eksportspēja, skatīta iespēja izmantot ne tikai angļu valodu, bet arī citas, pirmkārt, ar Latviju tradicionāli saistītas, valodas. Atbalstīta virtuālās telpas, e-studiju, tālmācības, interneta izmantošanu mobilitātes un sadarbības efektīvā organizēšana;
- Nodarbinātība un nodarbināmība – arī akadēmiskajām programmām, bet izmantojot atbilstošu kontekstu un prasības (vērtējot nākotnes iespējas, ne tikai šodienas prasības);
- Izcilības atbalstīšana, pasaules līmeņa rezultātu sasniegšana, īpaši sadarbība ar vidējo Latvijas un pasaules līmeni pārsniegušo All un studiju programma pārstāvjiem. Vienlaikus jāsniedz vērtējums par līdzīgu studiju programma savstarpējās pārklāšanās pakāpi pašlaik un tās tālāko virzību, pirmkārt, izvērtējot iespējas apvienot resursus un pastiprināt līdzīgu studiju programma sadarbību perspektīvos virzienos, izmantojot kopēju studiju programmu veidošanas mehānismu.

5.1.1.1. Studiju programmas ES valodās

AIP pētījumā⁸⁵ All tika izteiktas vairākas rekomendācijas studiju programmu ilgtspējas un eksportspējas paaugstināšanai, viena no tām – piedāvāt noteiktas studiju programmas svešvalodā (ne tikai oficiālajās ES valodās).

130. AIP pētījumā 19 All tika ieteikts piedāvāt kopskaitā 220 studiju programmas svešvalodā. Šīs rekomendācijas ir ieviestas daļēji – 74 studiju programmas, to īstenojušas 11 All. Tomēr kopumā studiju programmu skaits svešvalodās (t.sk. ES valodās) ir palielinājies. Vislielākā rekomendāciju izpilde, līdz ar to arī studiju programmu pieaugums un piedāvājums (līdzīgi kā arī AIP pētījumā) ir sociālo un humanitāro zinātņu jomā.

Nemainīgi vadošās All, kas nodrošina studiju programmas svešvalodā (t.sk. ES valodās) ir valsts AI iestādes RTU un LU, tomēr kopumā 2017. gadā ir pieaudzis gan valsts, gan juridisko personu dibināto All, kas nodrošina studiju programmas svešvalodā (t.sk. ES valodās).

No 762 AIP pētījumā iekļautajām 1. līmeņa, bakalaura un maģistrantūras programmām, 147 studiju programmas (19,29 %) tika norādītas kā tādas, kas tiek piedāvātas svešvalodā, savukārt 220 (28,87%) studiju programmas tika ieteikts uzsākt piedāvāt studijas svešvalodā. Salīdzinājumā ar publiski pieejamo informāciju NIID 2017. gadā (apkopots 12.04.2017.) svešvalodā studijas tika piedāvātas 287 studiju programmas, no tām 180 ES valodās.

Saskaņā ar AIP pētījuma datiem, kopumā 2011.-2012. gadā vislielākais studiju programmu piedāvājums svešvalodā bija tādiem studiju virzieniem kā Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība, Informācijas tehnoloģijas un inženierzinātnes, Mākslas, kā arī Valodu un kultūras studijas (izņemot tulkošanu), dzimtās valodas studijas un valodu programmas. Neviena studiju programma svešvalodā netika piedāvāta studiju virzienos Transporta pakalpojumi, Ģeogrāfija un dabas zinātnes, kā arī Civilā un militārā aizsardzība.

Izvērtējot AIP pētījumā ieteikto rekomendāciju izpildi attiecībā uz noteiktu studiju programmu piedāvāšanu svešvalodā, var secināt, ka tās ir ieviestas 74 studiju programmas no 220 ieteiktajām.

Visvairāk rekomendāciju izpilde starp visiem studiju virzieniem ir virzienos Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība, Mehānika un metālapstrāde, izņemot materiālzinātni, siltumenerģētika, siltumtehnika un mašīnzinības, kā arī Veselības aprūpe. Savukārt neviena

⁸⁵ ES fondu 2007.-2013. gada plānošanas perioda darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" ESF aktivitātes 1.1.2.2.1. "Studiju programmu satura un īstenošanas uzlabošana un akadēmiskā personāla kompetences pilnveidošana" ietvaros īstenotais projekts "Augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai" ("Pārskats par AI studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumiem turpmākai studiju programmai, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem")

rekomendācija nav ieviesta studiju virzienos Civilā un militārā aizsardzība, Fizika, matemātika un statistika, Ģeogrāfija un zemes zinātnes, u.c. virzienos. Skat. 25. tabulu.

25. tabula. AIP pētījuma ziņojuma rekomendāciju izpilde juridisko personu dibināto All studiju virzieniem

Studiju virziena nosaukums	Studiju programmu skaits, kurām AIP pētījumā izteikta rekomendācija piedāvāt studiju programma svešvalodā	Studiju programmu skaits, kurās veikta AIP rekomendāciju izpilde
Arhitektūra un būvniecība	7	1
Civilā un militārā aizsardzība	5	0
Dzīvās dabas zinātnes	3	1
Ekonomika	16	4
Enerģētika, elektronika un automātika	6	4
Fizika, matemātika un statistika	5	0
Ģeogrāfija un zemes zinātnes	4	0
Informācijas tehnoloģijas (datorika) un inženierzinātņu tematiskās grupas informācijas tehnoloģiju programmas (automātika un datortehnika, telekomunikācijas, datorvadība un datorzinātne, signālapstrāde)	11	2
Informācijas un komunikācijas zinātnes	8	2
Izglītība, tai skaitā pedagogija	9	0
Ķīmija, ķīmijas tehnoloģijas un biotehnoloģija	4	3
Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība; veterinārmedicīna, pārtikas higiēna	4	2
Materiālzinātnes, ražošana un pārstrāde	4	3
Māksla	6	2
Mehānika un metālapstrāde, izņemot materiālzinātņu, siltumenerģētika, siltumtehnika un mašīnzinības	13	9
Psiholoģija	7	1
Reliģija un teoloģija	2	0
Sociālā labklājība	2	1
Socioloģija, politoloģija un antropoloģija	8	3
Tiesību zinātne	12	2
Transporta pakalpojumi	3	2
Tulkošana	5	2
Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība	32	19
Valodu un kultūras studijas (izņemot tulkošanu), dzimtās valodas studijas un valodu programmas	6	2
Veselības aprūpe	27	8
Vides aizsardzība	3	1
Viesnīcu un restorānu serviss un tūrisma un atpūtas organizācija	4	0
Vēsture un filozofija	4	0
Kopā	220	74

Avots: Izpildītāja novērtējums, balstoties uz AIP pētījumu un aktuālo SPEV piedāvājumu NIID.lv un studyinlatvia.eu [skat. 12.04.2017.].

131. Pilnībā rekomendāciju ieviešanu ir veikušas 3 All, būtiski ņemt vērā, ka rekomendācijas izpilde ir vērtēta attiecībā pret AIP izteikto rekomendāciju – piedāvāt svešvalodā (t.sk. arī krievu valodā, ne tikai ES oficiālajās valodās). Vairāk nekā 50% no ieteiktajām studiju programmām svešvalodā ir ieviesušas 4 All, mazāk nekā 50 % no ieteiktajām programmām 4 All, nevienu no ieteiktajām

programmām svešvalodā nav ieviesušas 5 All, tomēr vienlaikus jānorāda, ka visas All piedāvā citas jaunas SPEV.

Turklāt būtiski ir ņemt vērā to, ka, vērtējot AIP rekomendāciju ieviešanu, tika ņemta vērā studiju programmu nosaukumu (arī kodu) atbilstība, tomēr laika posmā no 2011.-2017. gadam daļa studiju programmu ir mainījušas nosaukumus vai likvidētas, turklāt publiski ieejamā informācija dažādos avotos (NIID, *Study in Latvia*) uzrāda atšķirīgu informāciju par piedāvātajām studiju programmām; šī izvērtējuma ietvaros nav iespējams precīzi izsekot katras studiju programmas izmaiņām (gan formālajām, gan saturiskajām) iepriekšminētajā laika posmā.

Tomēr neskatoties uz to, ka AIP rekomendācijas ir ieviestas daļēji, kopumā studiju programmu skaits, kas tiek piedāvāts svešvalodā (t.sk. ES valodās) ir būtiski pieaudzis salīdzinājumā AIP pētījumā norādītajiem datiem par 2011.-2012. gadu. Līdzīgi kā 2011.-2012. gadā, joprojām vadošās All studiju programmu nodrošināšanā svešvalodās, t.sk. ES valodās, ir valsts AI iestādes (RTU un LU).

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas nepieciešams skaidri definēt kritērijus SPEV identificēšanai;
- Šī izvērtējuma ietvaros ir konstatētas kvantitatīvās SPEV izmaiņas attiecībā pret AIP pētījumu (2011.-2012. g.), tomēr turpmāk būtu izvērtējama nepieciešamība veikt arī šo studiju programmu kvalitatīvo (saturisko) izvērtējumu (ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas).

5.1.1.2. Kopīgās doktorantūras studiju programmas

AIP pētījumā izteiktās rekomendācijas saistībā ar KDSP vai savstarpējas sadarbības veidošanu starp DSP ir izpildītas daļēji.

Pilnībā nav ieviesta neviena rekomendācija attiecībā uz KDSP izveidi, tomēr gandrīz visos gadījumos KDSP izveide aizstāta ar citām sadarbības/koplietošanas formām. Sekmīgāk ir noritējusi to rekomendāciju ieviešana, kas DSP ieteica kopīgas sadarbības veidošanu vai iekšējo pārstrukturizāciju. Kaut arī kopumā rekomendācijas ir ieviestas daļēji, tomēr vienlaikus ir jānorāda, ka visas All, kurām tika izteiktas rekomendācijas attiecībā uz DSP, esošo resursu un iespēju ietvaros, ir īstenojušas pasākumus, lai sekmētu DSP pilnveidi.

No 96 AIP pētījumā iekļautajām DSP- 21 DSP (attiecās uz 6 All) tika ieteiktas izmaiņas attiecībā uz KDSP vai sadarbību veidošanu ar citām DSP. Izvērtējot rekomendācijas ieviešanu, var secināt, ka tās ir izpildītas daļēji. Visproblemātiskāk ir bijis īstenot prasību attiecībā uz KDSP izveidi, neviena no rekomendācijām, kas ieteica apvienot vai veidot KDSP nav īstenota un joprojām katra 21 DSP tiek īstenota kā atsevišķa studiju programma noteiktajā All.

All pašnovērtējumu ziņojumos, kā arī intervijās All pārstāvji norāda virkni administratīvo, juridisko iemeslu, kas ir kavējuši KDSP izveidi (skatīt sadaļā 4.1. Ar KDSP ieviešanu saistītas problēmas). Tomēr neskatoties uz rekomendāciju neizpildi, gandrīz visas All ir plānojušas (saskaņā ar All attīstības stratēģijām) vai arī jau īsteno noteiktus pasākumus kopīgu doktorantūru izveidei, tomēr šobrīd KDSP tiek aizstātas ar citām sadarbības, resursu koplietošanas formām.

Visveiksmīgāk ir notikusi to rekomendāciju ieviešana, kurās elastīgāk un vispārīgāk ir formulēti ieteikumi attiecībā uz DSP pārmaiņām, kā piemēram, sadarbības veidošana ar citām DSP vai iekšējo pārstrukturizāciju starp DSP vienas All ietvaros. Lai gan arī šajā gadījumā var secināt, ka katra DSP joprojām tiek īstenota kā atsevišķa programma (DSP skaita samazinājuma nav), tomēr DSP savstarpējā sadarbība un resursu koplietošana vienas All ietvaros ir palielinājusies – All noteikto pētniecisko virzienu ietvaros (piemēram, RTU pētniecības platformas), doktorantūras skolu veidā (piemēram, LU), kopumā var secināt, ka All ir orientētas uz starpdisciplināras pieejas veidošanu. Savukārt, sadarbība un resursu koplietošana starp dažādām All visbiežāk tiek nodrošināta kopīgu semināru, vasaras skolu, pētniecisko projektu ietvaros.

DSP	Kods	All	AIP rekomendācija	Rekomendācijas ieviešanas statuss
Pedagoģija	51142	LiepU	Pilnveidot, veidojot sadarbību ar citām universitātēm;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa LiepU programma. Saskaņā ar LiepU attīstības stratēģiju 2016.-2020., viena no prioritārajam rīcībām ir pilnveidot pedagoģijas nozares doktorantūras sadarbību ar ārzemju universitātēm;
Vadibzinātne	51345	LU	RTU un LU veidot kopīgu programmu;	DSP joprojām tiek īstenota kā atsevišķa LU programma;
Vadibzinātne un ekonomika"	51345	RTU		DSP joprojām tiek īstenota kā atsevišķa RTU programma;
Uzņēmējdarbības vadība	51345	BAT	Veidot kopīgu studiju programma ar citām All;	DSP joprojām tiek īstenota kā atsevišķa BAT programma;
Vēsture	51224	DU	Izvērtēt iespēju apvienot ar LU "Vēsture" (51224);	DSP joprojām tiek īstenota kā atsevišķa DU studiju programma. Saskaņā ar LU stratēģiju ir iecerēta kopīgas LU un DU vēstures doktora studiju programma izveide;
Bioloģija	51420	DU	DU un LU veidot kopīgu doktorantūras skolu vai starpaugstskolu studiju programmu;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa DU programma, saskaņā ar stratēģiju ir iecere veidot doktorantūras skolu "Bioloģija". Sadarbība ar LU tiek īstenota semināru veidā, kuros akadēmiskais personāls apspriež studiju programmas;
Bioloģija	51420	LU		DSP tiek īstenota kā atsevišķa LU programma. LU ir izveidota Doktorantūras skola "Augu un augsnes bioloģisko resursu izpēte ilgtspējīgai izmantošanai", kurā vadības padomē ir DU pārstāvis. LU stratēģijā ir norādīta iecere veidot KDSP bioloģijā;
Ķīmija	52440	LU	Turpināt īstenot, veidojot kopīgu sadarbību starp RTU un LU;	Visas DSP tiek īstenota kā atsevišķas programmas. Kopīgi tiek realizēts KDKO priekšmets "Zinātniskie semināri" RTU un LU doktorantūras studentiem. Sadarbība notiek arī starp LU Ķīmijas fakultāti un RTU Materiālzinību un lietišķās ķīmijas fakultāti, RTU Neorganiskās ķīmijas institūtu, RTU Polimērmateriālu institūtu un RTU Rīgas Biomateriālu inovācijas un attīstības centru;
Ķīmijas tehnoloģija	51524	RTU		
Ķīmija	52440	RTU		
Būvzinātne	51582	LLU	Apvienot LLU Hidroinženierzinātne; (51582) un LLU Būvzinātne (51582);	DSP joprojām tiek īstenota kā atsevišķa LLU studiju programma;
Hidroinženierzinātne	51582			DSP joprojām tiek īstenota kā atsevišķa LLU studiju programma;
Enerģētika un elektrotehnika	51522	RTU	Turpināt īstenot, apvienojot līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU studiju programma (SP), RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros;
Elektrotehnoloģiju datorvadība	51522	RTU	Turpināt īstenot, apvienojot līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU SP, RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros;
Elektronika	51523	RTU	RTU apvienot līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU SP, RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros;
Transporta datorvadības,	51523	RTU	RTU apvienot līdzīgās programmas pēc	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU SP, RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU

DSP	Kods	All	AIP rekomendācija	Rekomendācijas ieviešanas statuss
informācijas un elektroniskās sistēmas			"lietussarga" principa;	pētniecības platformu ietvaros;
Informācijas tehnoloģijas	51481	RTU	Turpināt īstenot, apvienojot RTU līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU SP, RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros;
Datorsistēmas	51481	RTU	Turpināt īstenot, apvienojot RTU līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU SP, RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros;
Automātika un datortehnika	51523	RTU	Turpināt īstenot, apvienojot RTU līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU SP, RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros;
Telekomunikācijas	51523	RTU	Turpināt īstenot, apvienojot RTU līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU studiju progr. (SP), RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros;
E-studiju tehnoloģijas un pārvaldība	51481	RTU	Turpināt īstenot, apvienojot RTU līdzīgās programmas pēc "lietussarga" principa;	DSP tiek īstenota kā atsevišķa RTU SP, RTU DSP tiek starpdisciplināri integrētas RTU pētniecības platformu ietvaros. Attiecībā uz konkrēto DSP ir līgums par sadarbības īstenošanu ar LiepU.

Priekšlikums:

- Izstrādāt atbalsta instrumentus, kas ļautu veidot ne tikai KDSP, bet arī attīstīt daudzveidīgas DSP sadarbību formas starp Latvijas All un ar ārvalstu All, par prioritāti izvirzot DSP sadarbības starpdisciplināritāti, nevis vienādo/līdzīgo programmu apvienošanu.

Priekšlikums īstenojams ārpus 8.2.1. SAM.

5.1.2. Erasmus Mundus 2009.-2013.gada pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam

132. *Latvijas izglītības un pētniecības iestādēm ir bijušas iespējas pieteikties Erasmus Mundus programmai AI kvalitātes uzlabošanai, taču šīs iespējas netika izmantotas.*

Erasmus Mundus (2009-2013) rīcības programmu izveidoja ar Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu Nr. 1298/2008/EK (2008. gada 16. decembrī), lai uzlabotu AI kvalitāti un veicinātu starpkultūru izpratni, sadarbojoties ar trešajām valstīm.

Programmas mērķi bija sekmēt Eiropas AI, veicināt, paplašināt un uzlabot studentu karjeras iespējas, kā arī sekmēt kultūru savstarpēju sapratni, sadarbojoties ar trešajām valstīm, atbilstoši ES ārējās politikas mērķiem, lai labvēlīgi ietekmētu ilgtspējīgu trešo valstu attīstību AI jomā.

Programmas mērķu īstenošanas pasākumi:

- Pasākums Nr. 1: Erasmus Mundus (maģistra un doktora grāda studijas) kopīgās programmas, kas piedāvā izcilas akadēmiskās kvalitātes izglītību, tostarp studiju stipendiju sistēmu;
- Pasākums Nr. 2: Erasmus Mundus partnerības starp Eiropas un trešo valstu augstākajām mācību iestādēm, kas būtu pamats strukturētai sadarbībai, apmaiņai un mobilitātei visos AI līmeņos, tostarp stipendiju sistēmā;
- Pasākums Nr. 3: Eiropas AI popularizēšana, izmantojot pasākumus, kas veicinātu Eiropas valstu kā izglītības ieguves vietas un pasaules līmeņa izcilības centra pievilcību.

133. *EMKMP (Erasmus Mundus kopīgo maģistra studiju programmu) īstenošanas pieredzes analīzē ir secināts, ka, lai atvieglotu integrāciju vietējā sabiedrībā, gandrīz visi partneri viesstudentiem piedāvā valodas nodarbības.*

Saskaņā ar Erasmus Mundus 2009.-2013. g. programmas rokasgrāmatu EMKMP kursam ir jāatbilst noteiktām prasībām attiecībā uz mācību valodu, neierobežojot mācību valodu, ir jānodrošina vismaz divu tādu Eiropas valstu valodu izmantošana, kādā runā valstīs, kuras studenti apmeklē savu EMKMP studiju laikā, un attiecīgā gadījumā jāpiedāvā studentiem sagatavošana un palīdzība valodas apguvē, jo īpaši konkrētajām AII, organizējot kursus.⁸⁶ Līdz ar to visas EMKMP ir ES valodās.

EMKMP īstenošanas pieredzes analīze liecina, ka, lai atvieglotu integrāciju vietējā sabiedrībā, gandrīz visi partneri viesstudentiem piedāvā valodas nodarbības. Dažos gadījumos, tas ir saistīts ar to, ka daži no galvenajiem kursiem bija vietējā valodā. Šajā gadījumā, valodas nodarbības bija obligātas un noteiktu kredītpunktu apjomā. Bez tam, 72% no EMKMP piedāvāja valodu mācīšanos uz izvēles pamata, kas kopumā aptver 13 dažādas valodas.

134. *2017.-2018. akadēmiskajā gadā EMKMP tiek piedāvātas iespējas studēt 6 izglītības tematiskajās grupās, izņemot tādas izglītības tematiskās grupas kā izglītība un pakalpojumi.*

2017.-2018. akadēmiskajā gadā tiek piedāvātas iespējas studēt aptuveni 100 EMKMP šādās izglītības tematiskajās grupās:

- Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība – 20 programmas;
- Humanitārās zinātnes un māksla – 14 programmas;
- Sociālās zinātnes, uzņēmējdarbība un tiesības – 36 programmas;
- Lauksaimniecība un veterinārija – 9 programmas;
- Veselības aprūpe un sociālā labklājība – 14 programmas;
- Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas – 45 programmas.

EMKMP ir mācību programma, kas atbilst 60, 90 vai 120 Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēmas (turpmāk- ECTS) kredītpunktiem. Tas nozīmē, ka tās ilgums ir vismaz 12 mēneši, bet ne vairāk par 24 mēnešiem. Studijām ir jānotiek vismaz divās programmas valstīs.

Ja studiju programma ir sekmīgi pabeigta, studentam piešķir vai kopēju grādu (proti, vienu diplomu, kas izsniegts vismaz divu EMKMP konsorcijs AII vārdā), vai vairākus grādus (proti, vismaz divus diplomus, kurus izsniegušas divas EMKMP konsorcijs AII).

135. *Latvijas AII ir maza, tomēr vērā ņemama pieredze Erasmus Mundus EMKMP īstenošanā, ir tikai vienam EMKMP īstenošanas piemēram - MISOCO (LU SZF).*

Laika posmā 2004.-2011. gadam atbilstoši Erasmus Mundus datiem⁸⁷ tikai LU iesaistījās vienas kopīgās maģistratūras programmas īstenošanā "Eiropas maģistrs starptautiskajā migrācijā un sociālajā kohēzijā" (MISOCO)) sociālo zinātņu, uzņēmējdarbības un tiesību izglītības tematiskajā grupā.

MISOCO⁸⁸ bija divus gadu ilga, starptautiska, maģistra grāda, Erasmus Mundus atbalstīta, programma. Tā piedāvāja studentiem iespēju studēt starptautisko migrāciju trijās Eiropas valstīs.

Pirmajā studiju gadā tika plānots, ka studenti apgūst teorētiskās pieejas un pētījumu metodoloģijas jautājumus Amsterdamas Universitātē (Nīderlande) (1. semestris) un Deusto Universitātē (Spānija) (2.

⁸⁶ ERASMUS MUNDUS 2009.-2013. g. Programmas rokasgrāmata

//http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/programme/documents/2010/guide_emapr10_%20lv.pdf

⁸⁷ MISOCO mājas lapa// <http://www.misoco.org/>

⁸⁸ Baiba Bela. LU pieredze EMMC MISOCO. ERASMUS MUNDUS (EM) programmas informatīvais seminārs Rīga, 2011. gada 25. februāris //

semestris). Otrajā studiju gadā tiek apgūti specializācijas kursi kādā citā no konsorcijs partneraugstskolām, kur arī tiek izstrādāts maģistra darbs: Dublinas Universitātē (Īrija), Latvijas Universitātē vai Onsambrukas Universitātē (Vācija). Papildus bija iespējams daļu 3. semestra pavadīt Moldovas Universitātē, Jorkas Universitātē (Kanāda) vai Antonio Ruiza de Montoijas Universitātē (Peru). Studijas MISOCO – angļu valodā, un pēc veiksmīgas studiju pabeigšanas studenti iegūst grādu Socioloģijā no All, kurās ir studējuši.

2014. gada janvārī MISOCO iesniedza pieteikumu, taču nesaņēma finansējumu saskaņā ar jauno Erasmus+ shēmu. Šī lēmuma sekas ir tādas, ka no 2016. gada MISOCO zaudēja savu Erasmus statusu. Konsorcijs partneri pašlaik meklē jaunus veidus, kādos MISOCO varētu turpināt kā pašzulturošu starptautisku maģistra programmu.

Saskaņā ar LU SZF docentes, MISOCO akadēmiskās padomnieces Baibas Belas vērtējumu:

MISOCO gadījumā ir labi pārdomāta programmas akadēmiskā puse, studenti iegūst vērtīgu pieredzi no trīs ES All, kā arī kultūrdažādības pieredzi no uzturēšanās atšķirīgajās valstīs.

MISOCO gadījumā nebija pārdomātas praktiskās detaļas, kas rada nopietnas grūtības realizēt programmu saskaņā ar iesniegto plānu un arī grūtības panākt vienprātību finansiālos jautājumos. Plašu konsorcijs ir ļoti grūti vadīt un saskaņot dažādās All prasības, semestru laikus, vērtēšanas sistēmas u.tml. Plašs konsorcijs ir finansiāli neizdevīgs.

136. Kopumā Erasmus Mundus programmā ir īstenotas 20 KDSP, starp kurām nav Latvijā īstenotu KDSP. Latvijas izglītības un pētniecības iestādēm nav pieredzes Erasmus Mundus KDSP īstenošanā.

KDSP veido un īsteno vismaz 3 dažādu Eiropas valstu All konsorcijs (programmas īstenoātāji). Konsorcijs var iekļaut arī All no citām pasaules valstīm. Konsorcijs var piedalīties arī cita veida organizācijas, kas ir saistītas ar kopīgās programmas satura veidošanu vai rezultātiem. Kopīgās programmas iekļauj obligātos studiju un pētniecības periodus vismaz divās All. Sekmīgi absolvējot kopīgo programmu, tiek izsniegts atzīts dubultais vai kopīgais grāds.

Erasmus Mundus doktora studiju programmu pamatnostādnes, atlases kritērijus atlases procedūras un finanšu noteikumus nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums Nr. 1298/2008/EK.⁸⁹

Valstu aktivitāte KDSP īstenošanā ir atšķirīga. Visaktīvākās KDSP īstenoātājas ir Beļģijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Spānijas izglītības iestādes. Lielāka pieredze projektu koordinēšanā ir Itālijas, Nīderlandes un Spānijas izglītības institūcijām. (27. tabula) Baltijas valstu pieredze aprobežojas ar Lietuvas Klaipēdas Universitātes pieredzi vienas KDSP īstenošanā "Doktorantūras programma jūras ekosistēmu veselība un saglabāšana" (MARES – Doctoral Programme in Marine Ecosystem Health and Conservation).

27. tabula. Valstu aktivitāte Erasmus Mundus KDSP īstenošanā

Valsts	Projektu skaits, kurā valsts izglītības institūcijas ir piedalījušās	Projektu skaits, kuros valsts izglītības institūcija ir projekta koordinators
Beļģija	10	2
Čehija	2	
Dānija	4	2
Francija	13	2
Itālija	12	3
Īrija	4	1
Krievija	1	
Ķīna	1	
Lielbritānija	8	
Lietuva	1	

⁸⁹ EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS Nr. 1298/2008/EK (2008. gada 16. decembris)// http://viaa.gov.lv/files/news/3546/lemums_ar_ko_izveido_erasmus_mundus.pdf

Valsts	Projektu skaits, kurā valsts izglītības institūcijas ir piedalījušās	Projektu skaits, kuros valsts izglītības institūcija ir projekta koordinators
Nīderlande	10	3
Polija	3	
Portugāle	6	
Rumānija	1	
Spānija	10	4
Vācija	9	2
Zviedrija	7	1
	Kopā	20

Avots: EACEA – Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūras dati

137. Erasmus Mundus KDSP aptver sešas izglītības tematiskās grupas, starp kurām nav izglītības un pakalpojumu tematiskās jomas.

Izglītības tematisko jomu un atbilstošo DSP skaits apkopots 28. tabulā un 45. attēlā. Lielāko īpatsvaru veido 3 izglītības programmu tematiskās grupas:

- Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas;
- Veselības aprūpe un sociālā labklājība;
- Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība.

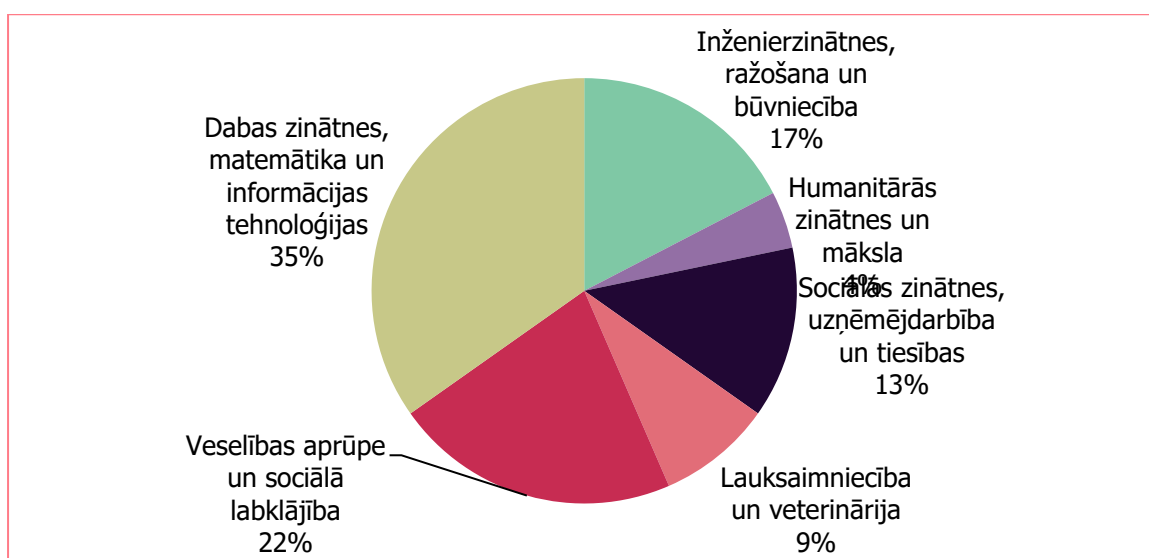
No 20 Erasmus Mundus KDSP 3 ir starpdisciplināras un atbilst vismaz 2 izglītības tematiskajām grupām:

- EDIM – Eiropas doktorantūra industriālajā vadībā (Inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības un Sociālo zinātņu, uzņēmējdarbības un tiesību tematiskās grupas);
- MACOMA – Erasmus Mundus doktorantūras programma jūras un piekrastes attīstībā (Veselības aprūpes un sociālās labklājības un Dabas zinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju tematiskās grupas);
- MARES – doktorantūras programma jūras ekosistēmas veselībai un saglabāšanai (Veselības aprūpes un sociālās labklājības un Dabas zinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju tematiskās grupas).

28. tabula. Erasmus Mundus KDSP sadalījums pa juridisko personu dibināto All izglītības jomām

Izglītības tematiskās grupas		DSP skaits
Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība	Engineering, Manufacture and Construction (ENG)	4
Humanitārās zinātnes un māksla	Humanities and Arts (HUM)	1
Sociālās zinātnes, uzņēmējdarbība un tiesības	Social Sciences, Business and Law (SOC)	3
Lauksaimniecība un veterinārija	Agriculture and Veterinary (AGR)	2
Veselības aprūpe un sociālā labklājība	Health and Welfare (HEA)	5
Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	Science, Mathematics and Computing (SCI)	8
	Kopā	23

Avots: EACEA – Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūras dati

Avots: EACEA – Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūras dati

Studiju ilgums KDSP ir 3 vai 4 gadi. Vidējais partneru skaits – 5.

138. Erasmus Mundus KDSP finansējums konsorciem ir vienāds – 50 000 EUR, un tas neparedz studiju programma izstrādi, atšķirīgs ir stipendiju finansējuma apjoms.

Informācija par Erasmus Mundus KDSP finansējums konsorciem apkopota pielikumā.

EMKDP turpina studiju kandidātu atlasīšanu līdz 2017. gadam. No 2014. gada jaunas doktorantūras programmas un papildu doktorantūras stipendijas ir pieejamas saskaņā ar Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajiem pasākumiem, kas ir daļa no ES programmas Horizon 2020 pētniecībai un inovācijai.

139. Latvijas AI un pētniecības iestādēm nav pieredzes Erasmus Mundus KDSP īstenošanā.

5.1.3. Ziemeļvalstu Ministru padomes programmu Nordplus 2012.-2016. gada pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam

140. Lielākā daļa no projektiem, kurās Latvijas izglītības institūcijas ir partneri, Nordplus 2012.-2016. programmas projektu īstenošanā saistīta ar mobilitāti vai tīklojuma aktivitātēm, tikai 10 no 430 projektiem ir kopīgo maģistratūras programmu izstrādes vai īstenošanas projekti. All aktivitāte Nordplus kopīgo maģistratūras programmu projektu īstenošanā ir atšķirīga. LU ir bijusi partneris 5 projektos, REA 3 projektos ir bijusi vadošais partneris, RTU – 1 projektā, LSPA – 1 projektā.

Nordplus programmu 1988.-1989. gadā izveidoja Ziemeļu Ministru padome. Sākotnēji programmā piedalījās tikai Ziemeļvalstis, taču kopš 2008. gada piedalās arī Baltijas valstis. No 2008. līdz 2011. gadam ir izveidota Nordplus ietvarprogramma četriem gadiem. 2011. gadā Ziemeļu Ministru padome apstiprināja Nordplus ietvarprogrammas turpinājumu nākamajiem pieciem gadiem. No 2012. līdz 2016. gadam Nordplus ietvarprogrammas iesākto turpina Nordplus programma.

Programmas mērķi ir uzlabot un ieviest jauninājumus Ziemeļvalstu un Baltijas valstu izglītības sistēmās. Nordplus programmas aktivitātes balstās uz vienošanos starp programmas dalībvalstīs esošajām izglītības iestādēm un organizācijām. Programma atbalsta projektus, kas veicina zināšanu

ieguvi, apmaiņu un sadarbības tīklu veidošanu. Detalizēta informācija par Nordplus programmas apakšprogrammām un aktivitātēm atrodama Nordplus oficiālajā mājas lapā.⁹⁰

Nordplus AI programma atbalsta All studentu un pasniedzēju apmaiņas braucienus, projektus un sadarbības tīklus AI jomā Ziemeļu un Baltijas reģionā. AI programmu administrē Starptautiskās mobilitātes centrs CIMO Somijā.⁹¹

Latvijas izglītības institūcijas laika posmā no 2008.-2016. gadam ir piedalījušās vai koordinējušas 430 Nordplus AI programmas projektus. Tas ir trešais zemākais rādītājs aiz Grenlandes un Fēru salām starp dalībvalstīm. Nedaudz aktīvākas ir Igaunijas un Lietuvas izglītības institūcijas Nordplus iespēju izmantošanā. (29. tabula).

29. tabula. Valstu aktivitāte Nordplus projektu īstenošanā AI programmā

Valsts	Projektu skaits AI programmās (2008.– 2016.)
Somija	1520
Dānija	1426
Igaunija	527
Fēru salas	366
Grenlande	251
Īslande	967
Latvija	430
Lietuva	444

Avots: Nordplus projektu datu bāze

141. *Vidējais partneru skaits kopīgo maģistra studiju programma izstrādes un īstenošanas Nordplus projektos ir 5. Finansējums kopīgās maģistratūras programmas izstrādei ir 5000 līdz 7600, īstenošanas izmaksas ir diferencētas no 21 000 līdz 86 700 EUR.*

Tabulu "Latvijas partnerība Nordplus kopīgo maģistratūras studiju programmas projektos (2008.-2016.)" skatīt pielikumā 16. tabulā.

142. *Četrām Latvijas All ir pieredze Nordplus kopīgo maģistra studiju programmu izveidē un īstenošanā: LU, LSPA, RTU un REA.*

5.1.4. Vennera-Grena fonda (ASV) pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam

143. *Vennera-Grena fonda līdzfinansējums attiecas tikai uz vienu specifisku studiju jomu – antropoloģiju.*

Vennera-Grena fonds antropoloģiskai izpētei ir nozīmīgākais privātais fonds antropoloģijas attīstībai visā pasaulē, finansējot gan pētniecību, gan tīklošanās aktivitātes, gan atbalstu antropoloģijas institucionālai attīstībai (Institutional Development Grant). Antropoloģijas institucionālās attīstības ietvaros kopumā ir piešķirts finansējums 10 antropoloģijas doktorantūras programmu izveides atbalstam visā pasaulē valstīs, kurās antropoloģija ir nepietiekami pārstāvēta un kur ir ierobežoti resursi antropoloģijas akadēmiskai attīstībai. Fonda institucionālās attīstības finansējums ir 25 000 ASV dolāru gadā, bet ne ilgāk kā piecus gadus, nodrošinot kopā 125 000 ASV dolāru finansējumu.⁹² Finansējumu var izmantot jebkuram mērķim, kas veicina finansējuma pieteicēja attīstības mērķu sasniegšanu, piemēram, personāla/pasniedzēju vai studentu apmācības pasākumiem, tīklošanās

⁹⁰ Nordplus programmas mājas lapa <http://www.nordplusonline.org/>

⁹¹ Nordplus Starptautiskās mobilitātes centrs CIMO Somijā <http://www.cimo.fi>

⁹² Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research <http://www.wennergren.org/programs/institutional-development-grants>

aktivitātēm, studentu stipendijām, personāla/pasniedzēju vai studentu apmaiņas programmām ar partnerības iestādēm, aprikojuma, bibliotēkas materiālu un citu resursu iegādei un citām aktivitātēm.

144. Ar Vennera-Grena fonda līdzfinansējumu pie reģionālas antropoloģijas doktora līmeņa programmas izveides kopš 2015. gada strādā antropoloģijas studiju programmu mācībspēki no Baltijas valstu AII – RSU, LU, Tallinas Universitātes (Igaunija) un Vītāuta Dižā universitātes (Lietuva).

LU Antropoloģijas studiju katedra sadarbībā ar Tallinas Universitāti, Vītāuta Dižā Universitāti Kauņā un RSU 2014. gadā ieguva Vennera-Grena fonda finansējumu 125 000 ASV dolāru apmērā uz 5 gadiem reģionālas antropoloģijas doktora līmeņa programmas attīstībai Latvijā, Lietuvā un Igaunijā. Baltijas Antropoloģijas doktorantūras programma tiek veidota ar mērķi stiprināt antropoloģijas nozari Baltijas valstīs un veidot konkurētspējīgu reģionālu programmu ar dziļāku specializāciju publiskajā antropoloģijā, sensorajā antropoloģijā, kā arī identitātes, migrācijas un kultūras procesu izpētē. Finansējums segs studentu un pasniedzēju mobilitātes izmaksas, īstenojot kopīgu doktora programmu, starptautiski nozīmīgu lekciju organizēšanu, tematisko un metodoloģisko semināru, kā arī vasaras skolu izmaksas. Līdzekļi paredzēti arī antropoloģiskai izpētei nepieciešamo tekstuālo un tehnisko resursu uzkrājumam partneru universitātēs.

Projekta ietvaros noslēgta vienošanās ar Mančestras Universitāti Lielbritānijā, kas atbalsta personāla apmācību un konsultē doktora programmas izveidi. Antropoloģijas doktora līmeņa programmas izveides projektu administrē LU Fonds.

5.1.5. Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas pieredze kopīgu studiju programmu izstrādes un īstenošanas atbalstam

145. Latvijas izglītības institūcijām ir iespējas Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas ietvaros īstenot KDSP.

Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktā apakšprogrammas mērķis ir pilnveidot zinātnieku prasmes, nodrošināt mācības un sekmēt to profesionālo izaugsmi. Jaunu zināšanu apguve un jauno zinātnieku mācības tiek īstenota, atbalstot pārrobežu un starpnozaru mobilitāti.

Apakšprogrammas ietvaros tiek īstenoti četru veidu mobilitātes atbalsta instrumenti, viens no tiem – Inovatīvie mācību tīkli (ITN), kuru ietvaros atbalsts tiek sniegts mācībām un/vai doktorantūras programmu īstenošanai, ko kopīgi īsteno Eiropas un pasaules universitātes, zinātniskie institūti un uzņēmumi.

ITN tīkli vieno AII, pētniecības centrus un uzņēmumus no dažādām valstīm visā pasaulē, lai sagatavotu jaunu zinātnieku paaudzi. Finansējums sekmē zinātniskos sasniegumus un uzņēmējdarbības inovāciju un uzlabo zinātnieku profesionālās karjeras iespējas, attīstot viņu spējas uzņēmējdarbībā, radošumā un inovācijā.

ITN projektu priekšlikumi var būt triju veidu:

- Eiropas mācību tīkli:
 - Kopīgas zinātniski pētnieciskas mācības, ko īsteno vismaz trīs partneri – tādi, kas nāk no akadēmiskās vides un neakadēmiskās vides;
 - Mērķis ir panākt, ka zinātnieks iegūst pieredzi dažādās nozarēs un attīsta nododamas spējas, iesaistoties kopīgu pētniecības projektu darbā;
 - Organizācijām ir jābūt reģistrētām vismaz trijās dažādās ES vai asociētajās valstīs. Tīkliem var pievienoties papildu partneri no jebkuras organizācijas jebkur pasaulē.
- Eiropas doktorantūras rūpniecības jomā:

- ▶ Doktorantu kopīgas mācības, ko piedāvā vismaz viens akadēmiskās vides partneris ar tiesībām piešķirt doktora grādus, un vismaz viens partneris, kas nenāk no akadēmiskās vides, visbiežāk uzņēmums. Katrs zinātnieks, kurš piedalās, tiek ieskaitīts doktora programmā un viņu pārrauga personas, kas pārstāv akadēmisko un neakadēmisko sektoru, kur tie pavadā vismaz 50 % sava laika;
- ▶ Mērķis ir panākt, ka doktora kandidāti akadēmiskajā vidē un ārpus tās attīsta spējas, kuras atbilst sabiedriskā un privātā sektora vajadzībām;
- ▶ Organizācijām ir jābūt reģistrētām vismaz divās dažādās ES vai asociētajās valstīs. Apmācību var papildināt arī plašāks partnerorganizāciju loks no visas pasaules.
- ▶ Eiropas kopīgās doktorantūras:
 - ▶ Vismaz trīs akadēmiskās organizācijas izveido tīklu, lai piedāvātu kopīgas, divkāršas vai daudzkaršas izglītības pakāpes/grādus. Zinātniskā līdzstrādnieka kopīga uzraudzība un savstarpēja pārvaldes struktūra ir obligāta;
 - ▶ Mērķis ir veicināt starpvalstu, starpnozaru un starpdisciplīnu sadarbību doktorantu mācības jomā Eiropā;
 - ▶ Organizācijām ir jābūt no vismaz divām dažādām ES vai asociētajām valstīm. Tiek atbalstīta un sekmēta citu jebkuras pasaules valsts organizāciju dalība, neakadēmisko sektoru ieskaitot.

Šie atbalsta instrumenti galvenokārt ir domāti tādām organizācijām kā All, zinātniski pētnieciskie centri vai uzņēmumi, kuri piedāvā pētnieciskās mācības tīklu.

Piedāvātajai pētniecības apmācībai vai doktorantūrai ir jāatbilst skaidri pamatotām daudzdisciplīnu un starpdisciplīnu vajadzībām zinātnisko un tehnoloģisko pētījumu jomā, jādod iespēja zinātniekiem iegūt pieredzi dažādos sektoros un jāpiedāvā plašs nododamu prasmju loks, tādus kā uzņēmējdarbība un komunikācija. Pārrobežu mobilitāte ir obligāts nosacījums.⁹³

146. Latvijas All iestādēm ir maza pieredze Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansējuma piesaistīšanā.

Laika posmā no 2007. līdz 2014. gadam Latvijas organizāciju aktivitāte Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansējuma izmantošanā salīdzinājumā ar citām ES valstīm bija vāja un neveidoja pamatu kopējo doktorantūras programmu veidošanai un īstenošanai. Veicot valstu dalības analīzi Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajā programmā laika posmā no 2007. līdz 2014. gadam, var secināt, ka Latvijas organizāciju aktivitāte ir bijusi vāja un kopumā tikai 88 organizācijas kopumā ir bijušas iesaistītas Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanā. Aktivākās ir bijušas Vācijas, Spānijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Apvienotās Karalistes organizācijas (46. attēls). Tomēr, salīdzinājumā ar Baltijas valstīm, Latvija apsteidza Lietuvu un Igauniju dalīborganizāciju skaita ziņā.

⁹³ Marie Curie Actions// http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/about/innovative-training-networks_en

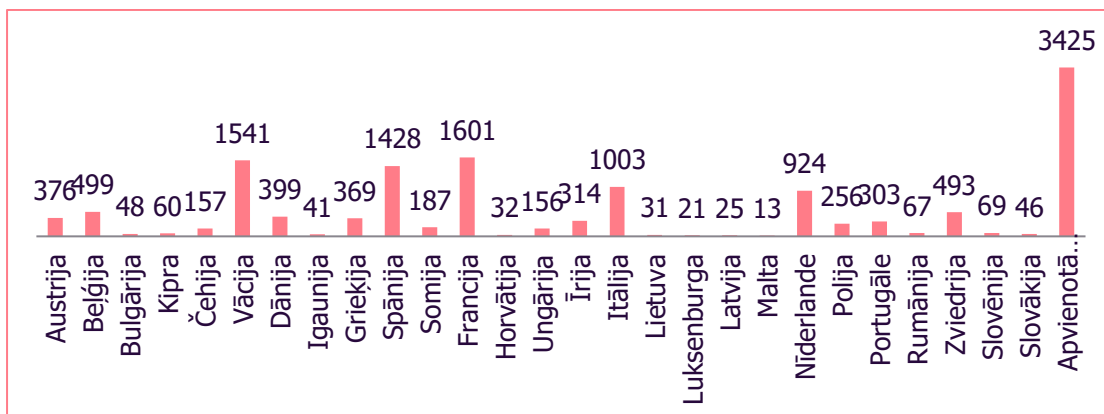
46. attēls. ES valstu organizāciju aktivitāte Marijas Sklodovskas- Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanā (skaits) (2007.- 2014.)

Avots: Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas statistika

Laika posmā no 2007. līdz 2014. gadam tika īstenoti tikai 25 projekti, un, neskatoties uz to, ka Lietuvā un Igaunijā īstenoto projektu skaits būtiski neatšķiras no Latvijas, šis skaits ir mazākais starp Baltijas valstīm. (47. attēls)

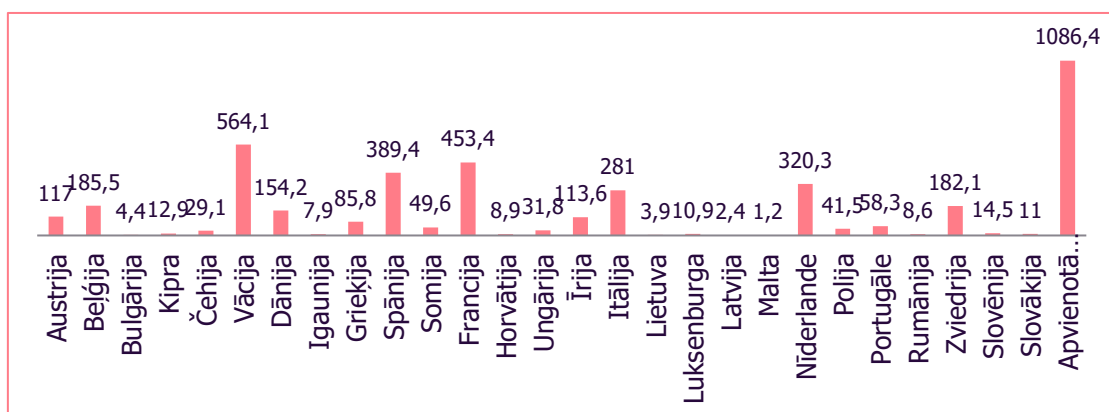
47. attēls. ES valstīs īstenotais Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu skaits (2007.- 2014.)

Avots: Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas statistika

Latvijas organizācijām piešķirtais finansējums Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajā programmā laika posmā no 2007. līdz 2014. gadam bija otrs zemākais starp ES valstīm. (48. attēls)

48. attēls. ES valstu organizācijām piešķirtais budžets Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanai (milj. EUR) (2007.- 2014.)

Avots: Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas statistika

30. tabulā apkopoti kopējie Latvijas organizāciju raksturojošie skaitļi Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanā.

30. tabula. Latvijas organizāciju raksturojošie skaitļi Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanā

	Organizāciju – dalībnieku skaits	Valsts organizācijām piešķirtais budžets (milj. EUR)	Projektu skaits	Valsts pētnieki citu valstu organizācijās	Citu valstu pētnieki valsts organizācijās
Kopā, tai skaitā:	88	2.4	25	103	91
Sākotnējie mācību tīkli;	4	1	4	18	5
Industrija – akadēmiskā vide, partnerība un sadarbības veidi;	0	0	0	0	0
Reģionālo, nacionālo un starptautisko programmu finansējums;	0	0	0	4	0
Eiropas stipendijas;	0	0	0	2	0
Karjeras integrēšanas grants;	4	0.375	4	6	4
Starptautiskās ienākošās stipendijas;	0	0	0	0	0
Starptautiskās izejošās stipendijas;	0	0	0	0	0
Starptautiskā pētnieku apmaiņas shēma;	11	0.571	10	73	82
Zinātnieku nakts.	69	0.409	7	-	-

Avots: Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas statistika

Laika posmā no 2007. līdz 2014. gadam Latvijā īstenoti tikai 4 sākotnējo mācību tīklu projekti ar kopējo finansējumu 1 milj. EUR apmērā un neviens projekts – akadēmiskās vides un industrijas partnerības veicināšanai un reģionālo, nacionālo un starptautisko programmu veidošanai.

Priekšlikumi:

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas organizēt pieredzes apmaiņas semināru ar Erasmus Mundus KMSP un KDSP īstenotājiem no ES valstīm, ar mērķi pārņemt citu valstu izglītības institūciju pieredzi Erasmus Mundus KDSP īstenošanā un veicināt studiju programmu veidošanu un īstenošanu Horizon 2020 Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas ietvaros;
- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas organizēt All pieredzes apmaiņas semināru ar Nordplus kopīgo maģistra studiju programmu īstenotājiem Latvijā, ar mērķi pārņemt pieredzi un veicināt kopīgo programmu izveidi citās Latvijas All, veicināt programmas atpazīstamību;
- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas finansiāli atbalstīt KMSP īstenošanā iesaistītās Latvijas All pēc formālā ES finansiālā atbalsta beigām, ja tiek turpināta KMSP īstenošana;
- Projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt papildus punktus par to, ka KDSP tiek izveidota kā loģisks Nordplus programmas ietvaros izveidoto un īstenoto KMSP turpinājums LU, LSPA, RTU un REA Horizon 2020 Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas vai Nordplus programmas ietvaros, ja All var nodrošināt DSP izveides nosacījumus.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde.

- Izvērtēt iespēju iekļaut attiecināmajās izmaksās KDSP izveides priekšizpēti, ja All apzinājušas iespējamus privātos fondus, kas līdzīgi Vennera-Grena fondam antropoloģijā, sniedz atbalstu KDSP izveidei citās tematiskās jomās.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde.

- Palielināt VIAA publicitātes pasākumu skaitu par dalību ES programmās un to pievienoto vērtību KDSP izstrādē un īstenošanā Latvijā, popularizējot Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas mobilitātes atbalsta instrumentu – Inovatīvie mācību tīkli (ITN) ne

tikai All iestādēm un zinātniskajām institūcijām, bet arī uzņēmumiem, kā potenciālajiem rūpniecības doktorantūras īstenošanas partneriem.

Priekšlikums īstenojams ārpus 8.2.1. SAM.

6. 8.2.1. SAM LOGISKĀ MODEĻA IZVĒRTĒJUMS

Kā aprakstīts 2.3.2. nodaļā, loģiskā modeļa izvērtējums ir ex-ante izvērtējuma obligātā daļa. Sākotnējais paplašinātais izvērtējums balstās uz intervences loģiskā modeļa validāciju, izvērtējot modeļa elementus un to saiknes pēc EVALSED vadlīnijām, t.i., SAM mērķus, resursus, iznākumus un rezultātus, to sasaisti ar izglītības jomas mērķiem.

8.2.1. SAM loģiskais modelis, kā tas ir noteikts Darbības programmā un shematiski atspoguļots 1. attēlā, sastāv no šādiem elementiem:

31. tabula. 8.2.1. SAM loģiskā modeļa elementi

Loģiskā modeļa elements	Elementa formulējums SAM ietvaros	Atsauce uz Darbības programmu
Vajadzības	1. Augstākās izglītības studiju programmu pārlieka dublēšanās un fragmentācija. Augstākās izglītības studiju programmas nav pietiekami koncentrētas uz lielāku ieguldījumu zinātniskajos pētījumos, uz lielāku devumu Latvijas rūpniecības un tautsaimniecības attīstībai 2. Zems ārvalstu studentu īpatsvars, jo nav pietiekams skaits kvalitatīvu studiju programmu angļu valodā	(690), (692), (693)
SAM mērķis	Uzlabot augstākās izglītības studiju programmu kvalitāti un konkurētspēju, konsolidējot un attīstot All īstenotās studiju programmas, veidojot kopīgas doktorantūras studiju programmas un studiju programmas ES valodās	(695)
Resursi	Finansējums 10 815 000 EUR	
Darbības	KDSP un SPEV izveide, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiskā publicitāte	(717)
Iznākumi	1. Studiju programmu ES valodās, izņemot latviešu valodu, skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts – 80 2. Kopīgo doktorantūras studiju programmu skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts – 15	Tabula Nr. 2.8.9. (6)
Tiešie SAM rezultāti (Rezultāta rādītāji)	1. Slēgto studiju programmu skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas – 220 2. Atbalstīto jauno kopīgo doktorantūras studiju programmu skaits, kuras saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju – 15 3. Atbalstīto jauno studiju programmu ES valodās, kas nav latviešu valoda, skaits, kas saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju – 80	Tabula Nr 2.8.6. (4)
Pastarpinātie SAM rezultāti (kopā ar citiem SAM)	1. Pētniecībā bāzētās, pieprasītākās studiju programmas (mazinājusies fragmentācija), t.i., kvalitatīvākās 2. Vairāk ārvalstu studentu 3. Koplietoti resursi kopīgo studiju programmu īstenošanai	(689)
Efeks uz izglītības jomu (kopā ar citiem SAM)	Augstākās izglītības kvalitātes un konkurētspējas uzlabojums	nav

Nākamajās sadaļās tiek izvērtēti 8.2.1. SAM loģiskā modeļa elementi, to sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem, atbildot uz jautājumiem:

- Relevance (nozīmīgums) – vai SAM saturs ir relevantns nacionālās un ES politikas kontekstā (skat. 6.3.1.sadaļu);
- Rezultatīvitate – vai SAM nospraustie rezultāta rādītāji atspoguļo vēlamā efekta mēru un ir pietiekami (skat. 6.3.2. sadaļu);
- Efektivitate – kādus finanšu un ekonomiskos ieguvumus radīs SAM ieguldījumi studiju programmu ieviešanas un uzturēšanas izmaksu kontekstā (skat. 6.3.2. sadaļu);
- Lietderība un ilgtspēja – kāda ir SAM ekonomiskā un sociālā ietekme uz tautsaimniecību kopumā (skat. 6.3.3. sadaļu).

6.1. nodaļā tiek izskaidrots 8.2.1. loģiskais modelis, tā konteksts un sasaiste ar izglītības politikas plānošanas dokumentos noteiktajām pamatnostādņēm un specializācijas jomām.

8.2.1. SAM sasaiste ar politikas plānošanas dokumentu mērķiem un uzdevumiem, kuru izpildei 8.2.1. SAM sniedz ieguldījumu, ir shematiski atspoguļota 50. attēlā.

6.1. 8.2.1.SAM intervences konceptuālā karte

8.2.1. SAM kā intervence ir cieši saistīta ar citiem SAM augstākās izglītības jomā. 8.2.1. SAM vēlamā ietekme uz izglītības jomu (uzlabota augstākās izglītības kvalitāte un konkurētspēja) skatāma visu saistīto SAM kontekstā. 49. attēlā atspoguļotā 8.2.1. SAM intervences konceptuālā karte sniedz vizuālo priekšstatu par 8.2.1. SAM un citu saistīto SAM kopīgu ietekmi uz augstākās izglītības jomu, ietekmes mehānismiem un nosacījumiem 8.2.1. SAM mērķtiecīgai īstenošanai.

8.2.1. SAM intervences konceptuālā karte balstās uz intervences loģisko modeli (ietver dažus loģiskā modeļa elementus) atbilstoši 1. attēlā un 31. tabulā norādītajam un saistīto politikas plānošanas dokumentu mērķu un pasākumu analīzi. 8.2.1. SAM sasaiste ar politika plānošanas dokumentiem ilustratīvi atspoguļota 50. attēlā.

147. Ņemot vērā 8.2.1. SAM ciešu sasaisti ar citu SAM īstenošanu un rezultātiem, ieteicams turpmākos interim un ex-post izvērtējumus veikt visiem saistītajiem SAM vienkopus.

8.2.1. SAM nosaka vai ietekmē šādi ilgtermiņa un vidējā termiņa politikas plānošanas dokumenti:

- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam;
- Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju pamatnostādnes 2014.-2020. gadam;
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam;
- Latvijas Viedās specializācijas stratēģija;
- ES stratēģija Baltijas jūras reģionam;
- Latvija 2030.

50. attēls atspoguļo minēto plānošanas dokumentu mērķus, uzdevumus, principus un rīcības virzienus, kuri saskan ar 8.2.1. SAM darbības jomu.

Atbilstoši 49. attēlā sniegtajam 8.2.1. SAM loģiskajam modelim SAM tiek orientēts uz šādu problēmu atrisināšanu:

- DSP ir fragmentētas un pastāv to pārklāšanās risks;
- Studiju programmas angļu valodā Latvijas AII nav kvalitatīvas un konkurētspējīgas.

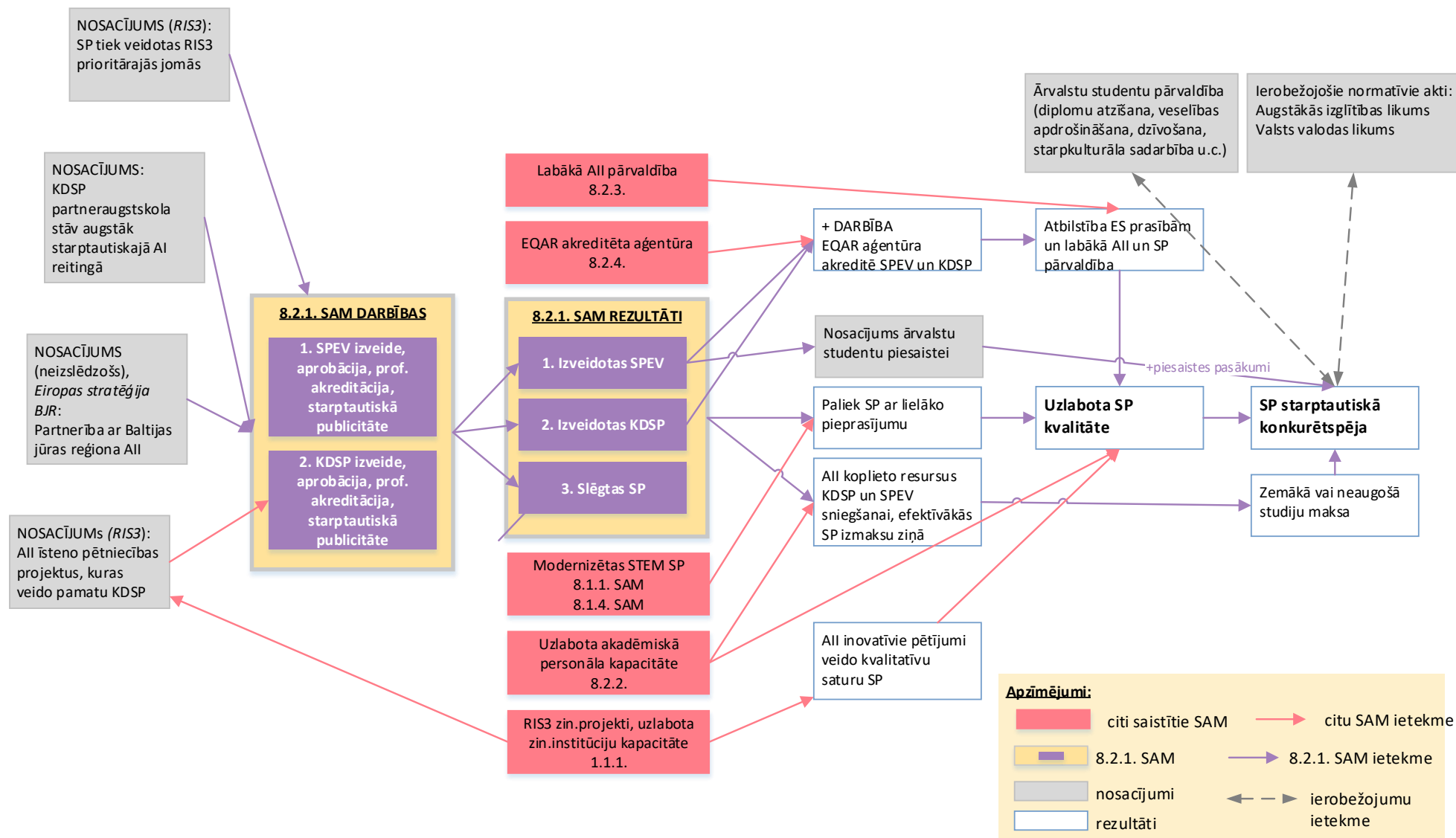
SAM ietvaros tiek plānots atbalstīt šādas aktivitātes:

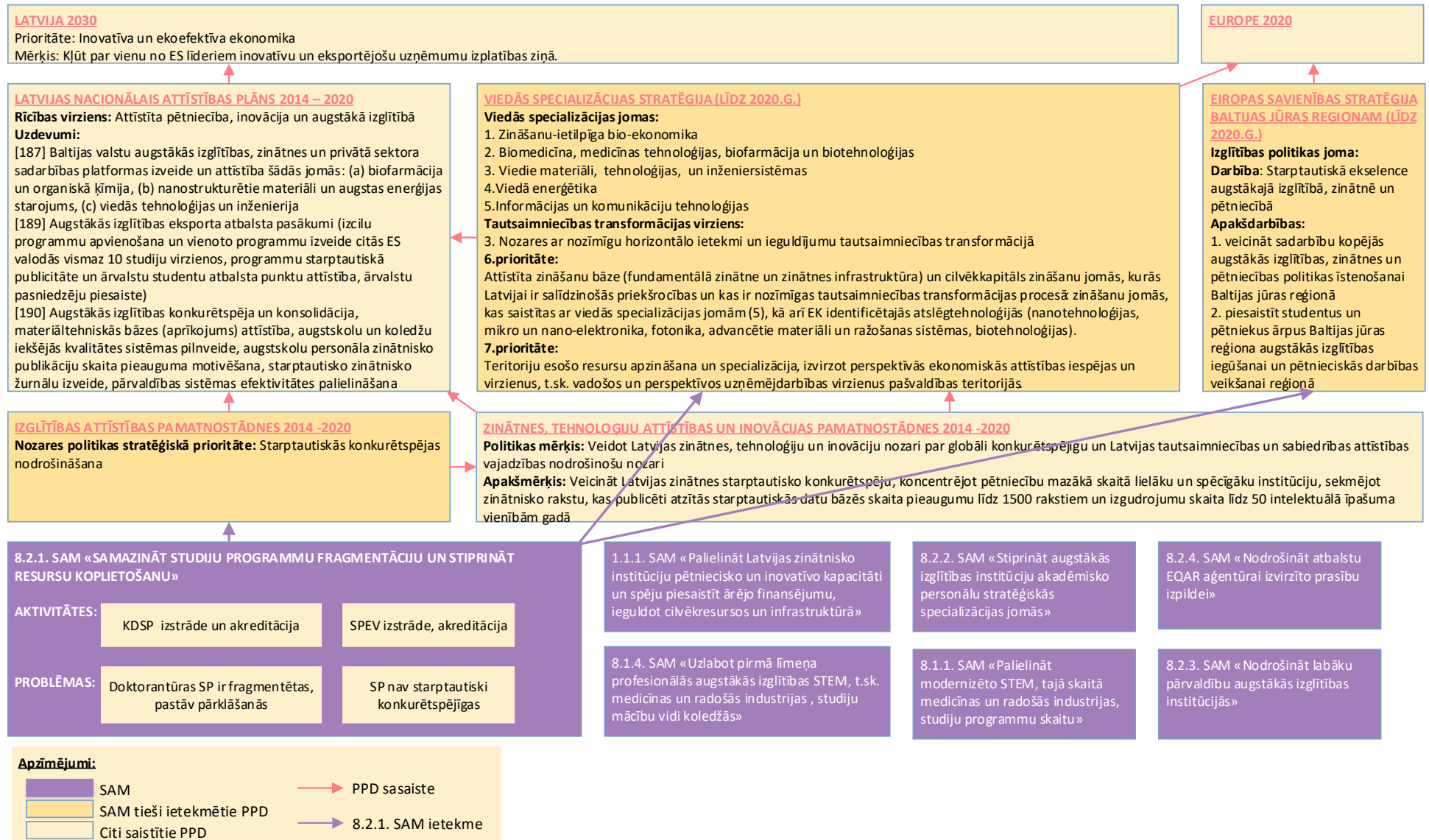
- KDSP izstrāde, aprobācija, starptautiskā profesionālā akreditācija, starptautiskā publicitāte;
- SPEV KDSP un SPEV izveide, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiskā publicitāte.

8.2.1. SAM tiešā un pastarpinātā veidā sniedz ieguldījumu visu minēto plānošanas dokumentu mērķu un rezultātu sasniegšanā.

8.2.1. SAM rezultativitāte tiešā veidā ietekmē Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020. gadam izpildi, kā arī sniedz ieguldījumu Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas un ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam īstenošanā.

49. attēls. 8.2.1. SAM intervences konceptuālā karte

6.2. 8.2.1.SAM plānotā ieguldījuma sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem

6.2.1. 8.2.1.SAM nozīmīgums (*Intervention Relevance*)

8.2.1. SAM nozīmīguma jeb relevances izvērtējums balstās uz hipotēzēm, kuras tika definētas, analizējot 49. attēlā atspoguļoto intervences konceptuālo karti.

32. tabula. Hipotēzes 8.2.1.SAM nozīmīguma izvērtēšanai

ID	Hipotēze	Politikas plānošanas dokuments
H1	8.2.1. SAM atbalsta valstī realizējamo augstākās izglītības reformu	Konceptuāls ziņojums "Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešana Latvijā"
H2	KDSP un SPEV ir efektīvākais veids, kā stiprināt AI resursu koplietošanu	Konceptuāls ziņojums "Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešana Latvijā";
KDSP:		
H3	KDSP īstenošana veicinās Latvijas AI starptautisko konkurētspēju	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. g.; Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. g.
H4	KDSP īstenošana veicinās sadarbību kopējās AI, zinātnes un pētniecības politikas īstenošanai Baltijas jūras reģionā	ES stratēģija Baltijas jūras reģionam
H5	KDSP īstenošana piesaistīs studentus un pētniekus ārpus Baltijas jūras reģiona AI iegūšanai un pētnieciskās darbības veikšanai reģionā	ES stratēģija Baltijas jūras reģionam
H6	KDSP īstenošana sniegs ieguldījumu zināšanu bāzes attīstībai (fundamentālā zinātne un zinātnes infrastruktūra) un veicinās cilvēkkapitāla pieaugumu zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā	Latvijas Viedās specializācijas stratēģija
H7	KDSP īstenošana veicinās Latvijas teritoriju esošo resursu apzināšanu un specializāciju, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās	Latvijas Viedās specializācijas stratēģija
SPEV:		
H8	Studiju programmu īstenošana ES valodās veicinās Latvijas AI starptautisko konkurētspēju	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. g.; Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. g.
H9	SPEV piesaistīs studentus un pētniekus ārpus Baltijas jūras reģiona AI iegūšanai un pētnieciskās darbības veikšanai reģionā	ES stratēģija Baltijas jūras reģionam
H10	SPEV sniegs ieguldījumu zināšanu bāzes attīstībai (fundamentālā zinātne un zinātnes infrastruktūra) un veicinās cilvēkkapitāla pieaugumu zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā	Latvijas Viedās specializācijas stratēģija
H11	SPEV veicinās Latvijas teritoriju esošo resursu apzināšanu un specializāciju, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās	Latvijas Viedās specializācijas stratēģija

No konceptuāla ziņojuma "Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešana Latvijā" izriet, ka "augstākās izglītības finansēšanas reforma ir ex-ante nosacījums ES struktūrfondu ieguldījumiem augstākajā izglītībā saskaņā ar ES Padomes 2012. un 2013. gada rekomendācijām, kas uzdod Latvijai īstenot reformas augstākajā izglītībā un ieviest jaunu finansēšanas modeli, kas stimulē kvalitāti, stiprina saikni ar tirgu un ar pētniecību, novērš budžeta līdzekļu sadrumstalotību, kā arī nodrošina iestāžu konsolidāciju un internacionalizāciju. Saskaņā ar ES Padomes ieteikumu par Latvijas 2014. gada valsts reformu programmas īstenošanu Latvijai ir nepieciešams paātrināt augstākās izglītības reformas īstenošanu, tai skaitā attiecībā uz jauna finansēšanas modeļa ieviešanu". **Tas nozīmē, ka**

8.2.1. SAM var tikt īstenots, izpildot nosacījumu, ka tas atbalsta valstī realizējamo augstākās izglītības reformu.

Atbilstoši 29.06.2015. Ministru kabineta rīkojumam Nr. 333 (prot. Nr. 28 27.§) "Par jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešanu Latvijā", augstākās izglītības jauns finansēšanas modelis ir vērsts uz tādas sistēmas attīstību, ko raksturo stratēģijai atbilstoši ieguldījumi, dinamisms, pielāgošanas iespēja un atvērtība ārējo resursu piesaistei, racionāls resursu izlietojums. Pasaules banka piedāvā⁹⁴ ieviest trīs pilāru augstākās izglītības un augstskolu pētniecības finansēšanas modeli, kurā bāzes finansējums nodrošina sistēmas ilgtspēju, snieguma finansējums veicina rezultātu sasniegšanu, savukārt attīstības finansējums veicina sasaisti ar ilgtermiņa tautsaimniecības attīstības vajadzībām.

AI finansēšanas reforma ietver šādus paralēlos posmus un uzdevumus:

1. posms – studiju vietu modeļa plānošanas un īstenošanas optimizācija;
2. posms – All stratēģiskā specializācija un sniegunā balstītas finansēšanas ieviešana;
3. posms – Izcilības un inovācijas veicināšana.

148. Līdz šim īstenotas AI reformas aktivitātes veidoja pamatu 8.2.1.SAM īstenošanai (H1).

Saskaņā ar Darbības programmā noteikto 8.2.1. SAM atbalstāmās darbības ietver KDSP un SPEV izveidi un akreditāciju. Šādas darbības atbalsta Latvijas augstākās izglītības internacionalizāciju un veicina doktorantūras studiju izcilību, tādējādi sniedzot ieguldījumu reformas 3. posma īstenošanā. MK apstiprinot konceptuālu ziņojumu "Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešana Latvijā", apstiprināja jaunu All finansēšanas modeli. Šī modeļa līdzšinējā ieviešana rezultējās ar valsts finansējuma apjoma samazinājumu All. All pārstāvji norādīja, ka tieši šīs izmaiņas lika All stratēģiski paplašināt savu darbību, iestājoties starptautiskā augstākās izglītības tirgū, t.sk. veidojot ar ārzemju augstskolām kopīgās studiju programmas. 8.2.1. SAM iecerētās darbības sniegs tiešu atbalstu All studiju programmu internacionalizācijā un veicinās Latvijas AI konkurētspēju.

149. Bez KDSP un SPEV pastāv citi veidi, kā All var efektīvi koplietot to resursus (H2).

All koplietojamie resursi ir iespēja samazināt All izmaksas un/vai vienlaicīgi uzlabot pieejamo tehnisko un akadēmisko resursu kvalitāti. Intervijās ar All pārstāvjiem tika nosaukti vairāki All resursu koplietošanas veidi, kuri tiešām veicina studiju programmu un All konkurētspēju un arī eksportspēju:

- ▶ Laboratoriju, mācību telpu u.c. mācību un pētnieciskās infrastruktūras koplietošana;
- ▶ All bibliotēku, t.sk. elektronisko resursu, koplietošana;
- ▶ Mācībspēku koplietošana.

Priekšlikums:

- ▶ Izvērtēt iespēju 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut augstāk minētās All koplietošanas iniciatīvas.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

150. KDSP īstenošana sadarbībā ar ES valstu All uzlabos Latvijas AI konkurētspēju (H3, H8).

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. g. izvirza starptautiskās konkurētspējas nodrošināšanu kā nozares politikas stratēģisko prioritāti. Arī NAP 2020 iekļauj uzdevumus, kas prasa AI konkurētspēju un konsolidāciju, t.sk. Baltijas valstu AI, zinātnes un privātā sektora sadarbības platformas izveidi un attīstību viedās specializācijas jomās⁹⁵. NAP 2020 prasa studiju programmu

⁹⁴ 2013. gada Starptautiskās Rekonstrukcijas un attīstības bankas pētījums par Latvijas augstākās izglītības finansēšanas sistēmu.

⁹⁵ Atsevišķas zinātnes jomas, kuras ir definētas arī Latvijas Viedās specializācijas stratēģijā.

īstenošanu ES valodās vismaz 10 studiju virzienos. PB pētījumā tiek secināts, ka Latvijas All piedāvātās studiju programmas, t.sk. doktorantūras studiju programmas, netiek piedāvātas angļu valodā un ir fragmentētas (līdzīgas studiju programmas vairākās All, neveidojot unikālu specializētu pētniecības jomu). Tas neveicina Latvijas All studiju programmu konkurētspēju.

Priekšlikums:

- Definējot 8.2.1. SAM projektu atlases kritērijus,
 - Īpaši atbalstīt tādas KDSP, kur sadarbības iestāde ir ES All, piešķirot tiem vairāk vērtēšanas punktu⁹⁶;
 - Ja projektu piesaka All ar sadarbības partneri, kas ir Latvijas All, atbalstīt tikai tādas KDSP, kuras aizvieto vismaz 2 esošās DSP⁹⁷;
 - Papildus Darbības programmā noteiktajiem rezultāta rādītājiem MK noteikumos par 8.2.1. SAM īstenošanu noteikt šādu rādītāju "studiju virzienu skaits, kuros tiek īstenotas SPEV". Monitorēt rādītāja izpildi 8.2.1. SAM pārskata periodā, lai gūtu pārliecību par NAP 2020 rādītāja sasniegšanu.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

151. Lai izpildītu ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam mērķus, 8.2.1. SAM jāparedz sadarbības atbalsts tieši ar Baltijas jūras reģiona All, KDSP izveidē un īstenošanā (H4).

ES stratēģija Baltijas jūras reģionam nosaka reģiona valstu All sadarbību augstākajā izglītībā, pētniecībā un inovācijās. Latvijas All īsteno kopīgās (dubultdiploma) programmas, piemēram, sadarbībā ar Lietuvas All. All pārstāvji norādīja, ka izskata iespēju izveidot un starptautiski akreditēt programmas, saņemot 8.2.1. SAM finansējumu.

Priekšlikums:

- Definējot 8.2.1. SAM projektu atlases kritērijus, īpaši atbalstīt tādas KDSP, kur sadarbības iestāde ir Baltijas jūras reģiona All, piešķirot tiem vairāk vērtēšanas punktu.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiskā publicitāte.

152. SPEV, t.sk. KDSP, piesaistīs studentus un pētniekus ārpus Baltijas jūras reģiona All iegūšanai un pētnieciskās darbības veikšanai reģionā (H5, H9).

Latvijas All SPEV studē 33% no Baltijas jūras reģiona valstīm⁹⁸. Pārējie 3395 studenti pārstāv ES valstis un citas, pārsvarā Āzijas valstis (skat. 3.1.3. sadaļu). All veic aktīvu studentu piesaisti ārpus ES. Ar 8.2.1. SAM atbalstu All plāno veikt aktīvākus piesaistes pasākumus, vienlaicīgi nodrošinot kvalitatīvas starptautiski akreditētas studiju programmas. Šīs aktivitātes sniegs ieguldījumu ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam īstenošanai.

Priekšlikums:

- Uzskaitīt piesaistītos ārvalstu studentus pēc to izcelsmes valsts, lai varētu secināt par 8.2.1. SAM ieguldījumu ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam īstenošanā.

Priekšlikums attiecas visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

153. Lai sniegtu ieguldījumu Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas izpildē, 8.2.1. SAM projektu atlases kritērijos jāiekļauj viedās specializācijas jomas (H6, H10).

⁹⁶ Kritērijs nav izslēdzošs, bet dod papildu punktus.

⁹⁷ Kritērijs nav izslēdzošs, bet dod papildu punktus.

⁹⁸ Baltijas jūras reģiona valstis iekļauj Dāniju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Poliju, Somiju, Vāciju un Zviedriju.

Pašlaik 8.2.1. SAM neparedz prioritārās zinātnes un/vai tematiskās jomas, kurās būtu jāizstrādā un jāīsteno kopējās doktorantūras studiju programmas un kuras būtu prioritāras Latvijas ekonomikai.

Pastāv risks, ka, nenosakot prioritārās jomas, tiks pieteikti un īstenoti projekti zinātnes jomās, kuras nepievieno būtisku vērtību Latvijas tautsaimniecībai. Šādā gadījumā 8.2.1. SAM nesniegs vēlamo ieguldījumu Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas izpildē.

Priekšlikums:

- IZM noteikt 8.2.1. SAM atbalstāmo projektu vērtēšanas kritērijos prioritārās zinātnes jomas, ņemot vērā Latvijas Viedās specializācijas stratēģijā definētās specializācijas jomas.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

154. SAM īpaši jāatbalsta studiju programmu izveide All ārpus Rīgas, kas ir Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas izpildes nosacījums (H7, H11).

Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) 7. prioritāte ir teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās. Augstākās izglītības kontekstā tas uzstāda All mērķi noteikt konkurētspējīgu specializācijas jomu, ko All arī norāda savās attīstības stratēģijās.

Priekšlikums:

- Iekļaut 8.2.1. SAM projektu vērtēšanas kritēriju, kas dod papildu punktus, ja projekta ietvaros tiek pieteikta KDSP vai SPEV, kura saskan vai nosaka pašvaldības ekonomisko specializāciju.

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

6.2.2. 8.2.1.SAM rezultativitāte (Intervention Effectiveness)

8.2.1. SAM izvirzītie rezultāta rādītāji atspoguļoti 33. tabulā.

33. tabula. 8.2.1 SAM rezultāta rādītāji

Rādītājs	Sākotnējā vērtība 2013.g.	Plānotā vērtība 2023.g.
R1. Slēgto studiju programmu skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas;	60	220
R2. Atbalstīto jauno KDSP skaits, kuras saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju;	0	15
R3. Atbalstīto jauno SPEV, kas nav latviešu valoda, skaits, kas saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju.	5	80

Avots: Darbības programma

Lai 8.2.1. SAM plānošanas posmā izvērtētu intervences plānoto rezultativitāti, jāpārlicinās, ka rezultāta rādītāji atspoguļo intervences ietekmi uz nozares politiku, un jāpārbauda, vai plānotie rezultāta rādītāji ir pietiekami un var tikt sasniegti.

8.2.1. SAM plānotās rezultativitātes izvērtējums balstās uz hipotēzēm, kuras tika definētas, analizējot 49. attēlā atspoguļoto intervences konceptuālo karti.

34. tabula. Hipotēzes SAM rezultativitātes izvērtēšanai

ID	Hipotēze
H11	Definētie rādītāji atspoguļo SAM ietekmi uz AI kvalitātes uzlabojumu
H12	Definētie rezultāta rādītāji atspoguļo 8.2.1.SAM ietekmi uz Latvijas AI starptautisko konkurētspēju
H13	Rezultāta rādītāju vērtības ir sasniedzamas plānotā laika un finansējuma ietvaros

155. Darbības programmā definētie rezultāta rādītāji atspoguļo SAM pastarpinātu ietekmi uz AI kvalitātes izmaiņām (H11).

8.2.1. SAM kopā ar citiem SAM ir vērsts uz AI kvalitātes celšanu. Darbības programmā definētie rezultāta rādītāji netieši ietekmē AI kvalitātes izmaiņas. Tiek sagaidīts, ka SAM darbības (SPEV un KDSP izveide, aprobācija, akreditācija un starptautiska publicitāte) uzlabos AI kvalitāti, par ko liecinās izveidoto studiju programmu (SPEV un KDSP) skaits. Studiju programmu slēgšana ir paredzēta kā projektu pieteikšanas priekšnosacījums (atlases kritērijs). Tiek sagaidīts, ka All slēgs mazāk kvalitatīvas programmas, lai izveidotu jaunas SPEV un KDSP. Taču jāatzīmē, ka slēgtas programmas kā rezultāta rādītājs raksturo pasākumu kopuma ietekmi uz AI kvalitāti, kur tieši SAM darbību ietekme ir pastarpināta.

Priekšlikums:

- ▶ Noteikt un monitorēt nacionālā līmenī papildu rādītāju, piemēram, šādā redakcijā "Pēc pirmā studiju gada studijas turpinošo studentu skaits SAM ietvaros izveidotajās studiju programmās".

Priekšlikums attiecas uz visām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām.

- ▶ Ja 8.2.1. SAM ietvaros plānots izveidot kopīgu studiju programmu, atlases kritērijos noteikt kritēriju, ka partneraugstskolas starptautiskajam reitingam jābūt ne zemākam kā finansējuma saņēmēja All, piemēram, QS World University Rankings vai The Times Higher Education World University Rankings.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde.

156. Rādītājs R1 nekorekti atspoguļo tā ietekmi uz Latvijas AI starptautisko konkurētspēju. Pārējie rādītāji atbilst intervences rezultativitātes monitorēšanas vajadzībām (H12).

Rādītājs "Slēgto studiju programmu skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas" attiecas gan uz DSP, gan uz SPEV. Veidojot KDSP, All bieži būs jāslēdz esošās programmas, lai nevairotu studiju programmas bez pieprasījuma. Savukārt SPEV neprasa esošo programmu slēgšanu, jo, piedāvājot esošo studiju programmu, piemēram, arī angļu valodā, sākotnējā programma latviešu valodā netiek slēgta.

Priekšlikums:

- ▶ Precizēt rezultāta rādītāja mērīšanas metodiku vai noteikt papildu rādītāju "Slēgto DSP skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas", ko mērīt un monitorēt nacionālā līmenī.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiskā publicitāte.

157. Pastāv risks, ka rādītāja R1 plānotā vērtība netiks sasniegta plānošanas perioda laikā 8.2.1. SAM ietvaros (H13).

Saskaņā ar IZM sagatavoto Pārskatu par augstāko izglītību 2015. gadā, pavisam kopā valstī tika īstenotas 920. R1 nosaka, ka 8.2.1. SAM īstenošanas rezultātā tiks slēgtas 160 studiju programmas, kas veido 17% no esošā studiju programmu skaita. Ja kāda All nepieteiksies 8.2.1. SAM, citām All būs jāsamazina savs studiju programmu skaits vairāk nekā par 17%. Nezinot, cik liels būs pieteikumu skaits no All, nav iespējams noteikt arī minimālo slēdzamo programmu skaitu vienai All.

Priekšlikums:

- ▶ 8.2.1. SAM kontekstā, lai noteiktu minimālo slēdzamo programmu skaitu vienai All, būtu jāvadās pēc kopējā studiju programmu skaita.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV izstrāde, aprobācija, profesionālā starptautiskā akreditācija, starptautiskā publicitāte.

158. Pastāv risks, ka R2 un R3 rādītāji netiks sasniegti, ja Latvijas EQAR aģentūra netiks laicīgi izveidota, lai līdz 2023. gadam paspētu akreditēt 8.2.1. SAM ietvaros izveidotās studiju programmas (H13).

8.2.1. SAM iznākumi (izveidotas studiju programmas) nav saistīti ar EQAR aģentūras izveidi un darbību. Studiju programmas veido All ESF plānošanas perioda ietvaros. Tas pats periods attiecas arī uz EQAR aģentūras izveidi. Ja kādu iemeslu dēļ studiju programmas tiks izveidotas tuvāk plānošanas perioda beigām un/vai EQAR aģentūra uzsāks All studiju programmu akreditēšanas darbību tuvāk plānošanas perioda beigām, 8.2.1. SAM rādītāji (R2 un R3) netiks sasniegti.

Priekšlikums:

- 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut SPEV un/vai KDSP studiju programmu akreditāciju EQAR aģentūrā, t.sk. sagatavošanās aktivitātes.

Priekšlikums attiecas uz šādām 8.2.1. SAM atbalstāmajām darbībām: KDSP un SPEV akreditācija.

6.3. 8.2.1.SAM plānotais ieguldījums un tā sākotnējā ietekme

6.3.1. 8.2.1. SAM plānotais ieguldījums

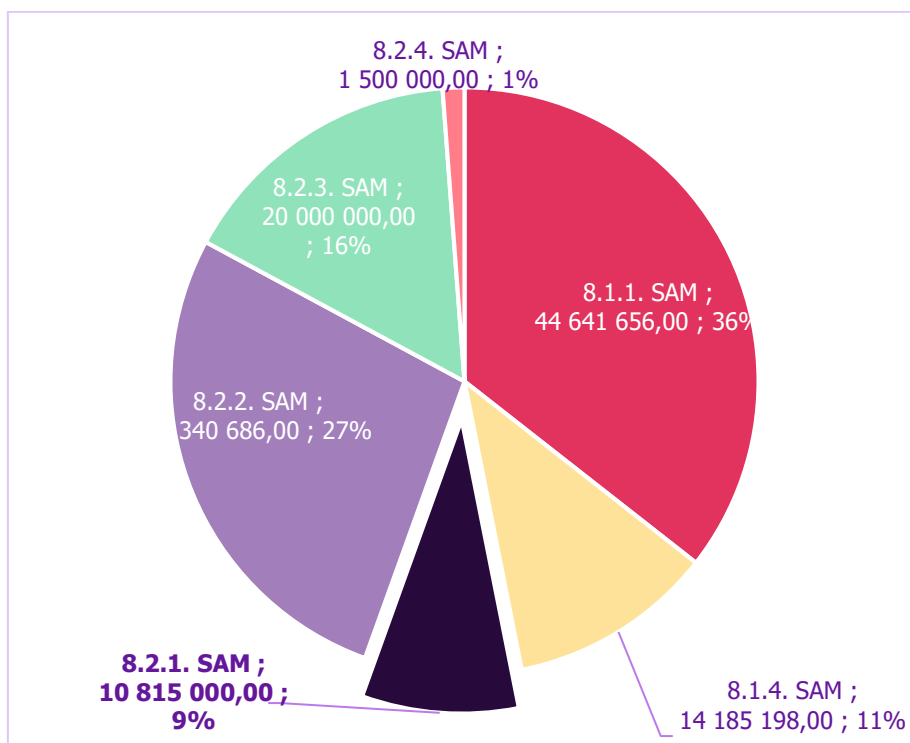
8.2.1. SAM kopējais plānotais ieguldījums divās kārtās ir 10 815 000 EUR. Kopējais darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Izglītība, prasmes un mūžizglītība" finansējums ir 599 009 172 EUR, no kuriem 8.2.1. SAM ieguldījums sastāda vien **1,81%** no kopējās finansējuma summas. Šis finansējums paredzēts 18 specifiskā atbalsta mērķiem. 6 SAM ir orientēti uz uzlabojumiem augstākajā izglītībā:

- 8.1.1. SAM "Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu";
- 8.1.4. SAM "Uzlabot pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju mācību vidi koledžās";
- 8.2.1.SAM "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu";
- 8.2.2. SAM "Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās";
- 8.2.3. SAM "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās".
- 8.2.4. SAM "Nodrošināt atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei".

Jānorāda, ka papildus šiem, ārpus prioritārā virziena "Izglītība, prasmes un mūžizglītība", pastāv vēl divi SAM, kuri sniedz ieguldījumu augstskolām.

- 1.1.1. SAM "Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā";

Kā redzams 51. attēlā, 8.2.1. SAM, ar 10 815 000 EUR paredzēto ieguldījumu, sastāda 9% no kopējā augstskolām paredzētā finansējuma.

159. 8.2.1. SAM nav ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību, un tā ietvaros nav plānots sniegt valsts atbalstu.

Saskaņā ar 28.-31. punktu⁹⁹ EK dokumentā "Komisijas paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību" 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu – valsts izglītības sistēmas ietvaros nodrošinātā valsts izglītība, ko finansē un uzrauga valsts, var tikt uzskatīta par nesaimniecisku darbību, jo valsts īsteno savus pienākumus pret iedzīvotājiem sociālajā, kultūras un izglītības jomā. Komisija uzskata, ka atsevišķas darbības, ko veic universitātes un pētniecības organizācijas, neietilpst valsts atbalsta noteikumu darbības jomā. Tas attiecas uz to pamatdarbību, proti: a) izglītību – nolūkā panākt cilvēkresursu apjoma un kvalifikācijas pieaugumu; b) neatkarīgiem pētījumiem un izstrādi – nolūkā gūt plašākas zināšanas un labāku izpratni, tostarp kopīgiem pētījumiem un izstrādi; c) pētījumu rezultātu izplatīšanu.

6.3.2. 8.2.1.SAM plānoto ieguldījumu finanšu atdeve (*Intervention Efficiency*)

8.2.1. SAM projektu ietvaros All nav plānots gūt neto ieņēmumus. Taču caur AI kvalitātes uzlabošanu, tiek sagaidīts, ka ilgtermiņā All palielināsies studējošo skaits, kas attiecīgi ietekmēs arī All budžetu.

8.2.1. SAM īstenošana paredz šādus ieguldījumus:

- SAM ieguldījums (10,815 milj. EUR);
- All izmaksas, kuras radīsies no studentu skaita pieauguma (piemēram, akadēmiskā un administratīvā personāla izmaksas).

Labumi SAM finansējuma saņēmējiem no 8.2.1. SAM īstenošanas sāks veidoties pēc 2021. gada, All saņemot studiju maksu no studentiem jaunajās studiju programmās. Tie ir atkarīgi no imatrikulēto

⁹⁹ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN)

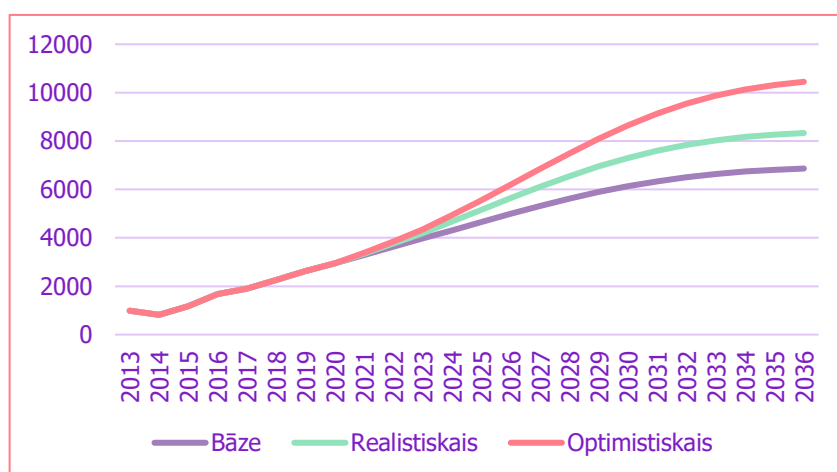
studentu skaita. Vietējo studentu skaits nepalielināsies demogrāfiskās situācijas dēļ. Tāpēc lai noteiktu 8.2.1. SAM ieguldījuma finanšu atdevi, tiek definēti un analizēti imatrikulēto ārvalstu studentu skaita pieauguma scenāriji:

- **Bāzes scenārijs** paredz bāzes pieaugumu, kas ir prognozētais ārvalstu studentu skaita pieaugums, neīstenojot 8.2.1. SAM. Tas tika noteikts, balstoties uz studentu skaita pieauguma dinamiku 2013.–2017. gadu laika periodā, kā arī nosakot, ka grāda studentu īpatsvars pieaugs līdz 50% no kopējā ārvalstu studējošā skaita, kā tas novērojams, piemēram, Somijā un Spānijā¹⁰⁰;
- **Reālistiskais scenārijs** paredz, ka 8.2.1. SAM rezultātā ikgadējais imatrikulēto ārvalstu studentu skaits pieaugs par papildus 15%, salīdzinot ar bāzi¹⁰¹;
- **Optimistiskais scenārijs** paredz papildus 25% imatrikulēto ārvalstu studentu skaita pieaugumu, salīdzinot ar bāzi, un papildus tam – grāda studentu īpatsvars saglabāsies 2016. gada līmenī¹⁰², t.i., 70% no kopējā ārvalstu studentu skaita.

Katrs scenārijs izsaka ikgadējo imatrikulēto ārvalstu grāda studentu skaitu pret kopējo ārvalstu studentu skaitu. Tā kā apmaiņas studentu pieaugums netiek minēts kā 8.2.1. SAM tiešs iznākuma rādītājs, apmaiņas studenti tiek izslēgti no aprēķiniem.

Nemot vērā, ka Latvijas All kapacitāte uzņemt jaunus studentus nav bezgalīga, tiek pieņemts, ka uzņemot 5 000 ārvalstu studentus, studējošo skaita pieauguma temps samazināsies par 5% gadā. Pieņēmums izriet no tā, ka kopš 2013. gada, kad Latvijas All tika novērots maksimāls studentu skaits, kopējais studentu skaits Latvijas All ir samazinājies par aptuveni 10 000 studentiem. 2013. gada studentu skaita uzņemšana neradīja nepieciešamību pēc papildus telpām, infrastruktūras un mācībspēkiem. Kā redzams 52. attēlā, scenāriju atšķirību rezultātā 2036. gadā papildus imatrikulēto studentu skaits 8.2.1. SAM iespaida rezultātā sasniegs 1 468 reālistiskajā scenārijā un 3 586 optimistiskajā scenārijā.

52. attēls. Imatrikulēto ārvalstu studentu skaits 3 prognozes scenārijos

Balstoties uz ārvalstu studentu pieauguma un pētījuma¹⁰³ informāciju par vienas studiju vietas izmaksām 2014. gada cenās bakalaura izglītības līmeņa studijām informācijas un saskarsmes zinātnes jomā (2015. gadā 61 EUR uz vienu studentu), tika noteikts, ka no 2021. gada līdz 2036. gadam All

¹⁰⁰ Avots: Adrians Kurajs, Pīters Skots, Lazaras Vlasceanu un Leslijs Vilsons "Eiropas AI krustcelēs: starp Boloņas procesu un nacionālajām reformām" (no angļu valodas: European Higher Education at the Crossroads: Between the Bologna Process and National reforms)

¹⁰¹ Avots: Entrant.eu (http://entrant.eu/en/inozemni_studenti_v_polshchi_statistika.html) ārvalstu studenti Polijā – statistika.

¹⁰² Avots: Izglītības un zinātnes ministrija "Pārskats par Latvijas augstāko izglītību".

¹⁰³ Pētījums "Pētījums par studiju izmaksu koeficientu augstākajā izglītībā aktualizēšanu un priekšlikumu sagatavošana to konsolidēšanai", 2014, pasūtītājs: IZM.

kopā būs jāpatērē 24 milj. EUR (diskontētā vērtība) reālistiskajā scenārijā un 72 milj. EUR optimistiskajā scenārijā 8.2.1. SAM rezultātā piesaistīto ārvalstu studentu studijām.

Vidēji viens ārvalstu students studiju gada laikā iztērē 5136 EUR studiju maksājumiem¹⁰⁴. No tā var aprēķināt **finanšu atdevi All no dalības 8.2.1. SAM**, kas varētu sasniegt **58,8 milj. EUR** reālistiskajā scenārijā un **177,2 milj. EUR** optimistiskajā scenārijā visā pārskata periodā.

Kā redzams 35. tabulā, 8.2.1. SAM ir pozitīvi ieguldījuma atdeves rādītāji pēc projektu pārskata perioda beigām (15 gadi) gan reālistiskajā scenārijā, gan optimistiskajā scenārijā. Tas liecina par to, ka 8.2.1. SAM ir augsta pievienotā vērtība no All skatupunkta. SAM ieguvumu un izmaksu attiecība reālistiskajā un optimistiskajā scenārijā veido 1.7 un 2.13 respektīvi.

35. tabula. 8.2.1. SAM ieguldījuma atdeves rādītāji

Rādītājs	Reālistiskais scenārijs (15 gadu pārskata periodā)	Optimistiskais scenārijs (15 gadu pārskata periodā)
Ekonomiskā neto pašreizējā vērtība (ENPV)	24,147,999.16	94,035,190.33
Ekonomiskā ienesīguma norma (ERR)	19.32%	31.60%
Ieguvumu un izmaksu attiecība (B/C)	1.70	2.13

6.3.3. 8.2.1.SAM plānoto ieguldījumu lietderība (*Intervention Utility*)

8.2.1. SAM ietekme būs novērojama arī makroekonomiskā līmenī, un paredzams, ka papildus piesaistīti studenti atstās ietekmi uz tautsaimniecību šādi:

- Ar savu tiešo pienesumu Latvijas tautsaimniecībai, studiju laikā tērējot savus finanšu līdzekļus ikdienas precēm, maksājot par dzīvošanu Latvijā un piesaistot papildu tūristus;
 - Radot darba vietas izglītības un klientu apkalpošanas nozarēs;
 - Pēc studiju beigām dibinot Latvijā jaunus uzņēmumus, radot jaunas darba vietas;
 - Pēc studiju beigām atgriežoties mītnes zemē, dibinot uzņēmumu un veidojot sadarbību ar Latvijas uzņēmumiem.
- Viens ārvalstu students gada laikā vidēji sniedz 8 246 EUR pienesumu ekonomikai¹⁰⁵, no kuriem 3 432 EUR tiek iztērēti mājokļa apmaksāšanai, 3 696 EUR par citiem izdevumiem (ikdienas tēriņi, izklaides u.t.t.). Papildus 1 118 EUR sniedz tūristi – ģimene un draugi, kas ierodas Latvijā, lai viesotos pie šī studenta. Tiek pieņemts, ka viens students Latvijā pavadīs vidēji 3 gadus, kas nozīmē, ka viena studenta pienesums studiju laikā būs 24 738 EUR. Līdz 2036. gadam 8.2.1. SAM rezultātā papildus piesaistītie ārvalstu studenti radīs **94,3 milj. EUR** (diskontētā vērtība) pienesumu IKP reālistiskajā scenārijā un **538,7 milj. EUR** pienesumu IKP optimistiskajā scenārijā, **tērējot finanšu līdzekļus studiju laikā**. Detalizētais ieguvumu aprēķins apskatāms 25. pielikumā "8.2.1. SAM lietderīguma izvērtējums" (MS Excel).
 - 8.2.1. SAM īstenošanas rezultātā piesaistīto ārvalstu studentu dzīvošanas un studēšanas organizēšanai un nodrošināšanai studiju laikā (3 gadi) būs nepieciešams papildu darbaspēks (pasniedzēji, nekustamā īpašuma aģenti, pārdēvēji veikalos u.c.). Viens ārvalstu students radīs pieprasījumu pēc papildus 0.27 darba vietām¹⁰⁶. Valsts IKP uz vienu strādājošo 2016. gadā bija 28 197 EUR. 8.2.1. SAM rezultātā nepieciešama papildu slodze rada 22 197 EUR pienesumu IKP gada laikā. Ņemot vērā imatrikulēto ārvalstu studentu skaitu, **radītā papildus slodze** līdz 2036. gadam sniegs **87 milj. EUR** (diskontētā vērtība) pienesumu IKP reālistiskajā scenārijā un **497**

¹⁰⁴ Avots: Daunis Auers & Sergejs Gubins, Domnīca Certus "Al eksporta ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā", 2016

¹⁰⁵ Avots: "Al eksporta ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā", 2016.

¹⁰⁶ Avots: "Al eksporta ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā", 2016.

milj. EUR pienesumu IKP optimistiskajā scenārijā. Detalizētais ieguvumu aprēķins apskatāms 25. pielikumā "8.2.1. SAM lietderīguma izvērtējums" (MS Excel).

3. Ārvalstu studenti, kuri paliks Latvijā pēc studiju beigām un uzsāks uzņēmējdarbību, arī veido potenciālo pienesumu IKP. RTU 2013. gada pētījumā 2% ārvalstu studenti norādīja, ka plāno palikt Latvijā pavisam, un 5% norādīja, ka plāno uzturēties kādu laiku pēc studiju noslēguma¹⁰⁷. Kāda daļa All beidzēju nodarbosies ar uzņēmējdarbību pēc grāda vai kvalifikācijas iegūšanas, precīzi nevar prognozēt. Aprēķinā tiek pieņemts, ka tie būs 4%¹⁰⁸ no grādu vai kvalifikāciju ieguvušajiem. Tiek pieņemts, ka pirmie uzņēmumi varētu tikt nodibināti 2024. gadā ar sākotnējo apgrozījumu 100 000 EUR gadā¹⁰⁹, katrā nākamajā gadā palielinoties par 50 000 EUR. 8.2.1. SAM pārskata periodā (līdz 2036. gadam) šo **studentu dibināto uzņēmumu pienesums IKP** sastādīs 17,45 milj. EUR reālistiskajā scenārijā un 35 milj. EUR optimistiskajā scenārijā. Ekonomiskais un sociālais pienesums, kuru radīs papildus **darba vietas**, netiek aplēsts, jo atalgojums darbiniekiem tiek maksāts no uzņēmuma apgrozījuma naudas, t.i., ietilpst augstāk minētajos 17,45 milj. EUR. Detalizētais ieguvumu aprēķins apskatāms 25. pielikumā "8.2.1. SAM lietderīguma izvērtējums" (MS Excel).

Ārvalstu studentu kopējā ietekmē uz IKP 8.2.1. SAM pārskata perioda ietvaros (līdz 2036. gadam) veidos no **1 052 908 650 EUR** (reālistiskais scenārijs) līdz **1 905 309 868 EUR** (optimistiskais scenārijs). Vidējie nodokļu ieņēmumi Latvijā veido 28%¹¹⁰. Pienesums valsts budžetam no nodokļu ieņēmumiem 8.2.1. SAM pārskata perioda ietvaros (līdz 2036. gadam) būs **55,74 milj. EUR** reālistiskajā scenārijā līdz **300 milj. EUR** optimistiskajā scenārijā. 8.2.1. SAM rezultātā piesaistīto ārvalstu studentu ekonomiskās aktivitātes naudas plūsma redzama 36. tabulā.

¹⁰⁷ Avots: Ieva Kārkliņa "Latvijā studējošo saliedētības veicināšana un ārzemju studentu diskriminēšanas mazināšana" 2014.

¹⁰⁸ Pieņemums daļēji balstīts uz Financial Times secinājumiem par MBA absolventu uzņēmējdarbības rādītājiem (5% gadā pēc absolvēšanas, 24,4% trīs gadus pēc absolvēšanas), samazinot rādītāju ņemot vērā, ka ārvalstu studentu uzņēmējdarbības vēlme Latvijā var būt zemāka nekā vietējo studentu.

¹⁰⁹ Ņemot vērā to, ka 8.2.1. SAM tiek īstenots RIS3 kontekstā, jaunajās studiju programmās piesaistītie studenti pārstāvēs augstas pievienotās vērtības nozares. Ņemot vērā, ka piesaistītie studenti būs no citām valstīm, studentu uzņēmumi, iespējams, nodarbosies ar sadarbību ar šīm valstīm. Izvirzot pieņēmumu par uzņēmumu apgrozījumu, par piemēru tika ņemtas augstas pievienotās vērtības kompānijas, kā piemēram, SIA "Airdog", kura neatbilst vidējam iekšējam Latvijas tirgum tendētajam uzņēmumam.

¹¹⁰ Avots: European Commission. 2015. Country Report Latvia 2015.
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_latvia_en.pdf

36. tabula. 8.2.1. SAM rezultātā piesaistīto ārvalstu studentu ekonomiskās aktivitātes diskontētā naudas plūsma

SAM 8.2.1. ietekme uz tautsaimniecību																		
Ieguvums/Izmaksa	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Kopā (diskontēts)
Ārvalstu grāda studentu ietekme uz Latvijas tautsaimniecību (bez studiju maksas ietekmes)																		
Reālistiskais	-	645,341.12	1,529,710.12	2,740,438.27	4,426,495.81	6,193,381.29	7,949,518.19	9,762,834.44	11,482,166.82	13,052,448.76	14,440,268.49	15,597,331.44	16,514,259.10	17,200,059.93	17,677,143.35	17,982,275.90	18,156,846.78	94,437,199.86
Optimistiskais	-	17,799,769.79	21,612,125.92	26,241,954.28	32,163,252.17	38,639,165.49	45,549,913.68	52,862,794.50	60,176,917.91	67,255,758.29	73,864,629.98	79,762,569.50	84,806,783.42	88,923,316.60	92,112,419.58	94,448,645.32	96,055,622.30	538,706,519.36
Ārvalstu grāda studentu apkalpošanai radušos darba vietu ietekme uz tautsaimniecību																		
Reālistiskais	-	595,816.71	1,412,317.94	2,530,133.06	4,086,800.10	5,718,092.23	7,339,460.63	9,013,620.37	10,601,008.68	12,050,784.91	13,332,101.34	14,400,369.60	15,246,930.90	15,880,102.38	16,320,573.73	16,602,289.97	16,763,464.02	87,189,952.17
Optimistiskais	-	16,433,789.64	19,953,580.03	24,228,108.65	29,694,997.55	35,673,939.89	42,054,347.24	48,806,026.98	55,558,853.95	62,094,453.85	68,196,151.14	73,641,474.23	78,298,587.85	82,099,212.31	85,043,578.90	87,200,519.29	88,684,174.53	497,365,399.73
Ārvalstu grāda studentu potenciālais uzņēmējdarbības iaspāids uz tautsaimniecību																		
Reālistiskais	-	-	-	-	28,629.61	83,001.86	168,761.14	291,956.43	457,843.94	671,019.76	935,381.90	1,268,240.73	1,663,184.04	2,121,647.43	2,644,683.68	3,232,419.56	3,884,515.37	17,451,285.45
Optimistiskais	-	-	-	-	49,944.78	146,990.05	304,228.02	535,958.17	855,891.82	1,277,029.69	1,811,198.61	2,493,436.88	3,318,019.86	4,292,215.06	5,421,568.91	6,709,242.16	8,156,709.18	35,372,433.18
Neto naudas plūsma	-	1,241,157.83	2,942,028.06	5,270,571.32	8,541,925.52	11,994,475.38	15,457,739.96	19,068,411.24	22,541,019.43	25,774,253.43	28,707,751.72	31,265,941.77	33,424,374.04	35,201,809.74	36,642,400.76	37,816,985.43	38,804,826.17	354,695,671.82
Diskontētā naudas plūsma	-	1,072,158.80	2,420,413.76	4,129,630.54	6,374,116.34	8,524,249.72	10,462,406.85	12,291,667.90	13,838,230.58	15,069,672.17	15,985,550.35	16,580,996.47	16,881,580.18	16,932,672.37	16,786,305.98	16,499,425.48	16,124,206.78	189,973,284.28
Neto naudas plūsma (optimistiskais scenārijs)		34,233,559.43	41,565,705.94	50,470,062.93	61,908,194.50	74,460,095.44	87,908,488.94	102,204,779.66	116,591,663.68	130,627,241.83	143,871,979.72	155,897,480.61	166,423,391.13	175,314,743.96	182,577,567.40	188,358,406.76	192,896,506.01	1,905,309,867.94
Diskontētā naudas plūsma (optimistiskais scenārijs)	-	29,572,235.76	34,196,209.15	39,544,614.93	46,196,847.91	52,917,399.67	59,499,925.57	65,882,112.25	71,577,167.59	76,375,042.89	80,113,301.74	82,675,762.48	84,055,121.49	84,329,389.39	83,640,887.28	82,180,148.95	80,152,482.50	1,052,908,649.54
		Reālistiskais scenārijs	Optimistiskais scenārijs															
Nodokļu ieņēmumi (visā periodā)	-	55,741,962.49	300,004,418.63															

7. SECINĀJUMU UN PRIEKŠLIKUMU KOPSAVILKUMS

Sākotnējais paplašinātais izvērtējums balstās uz intervences **loģiskā modeļa** pārbaudi, izvērtējot modeļa elementus un to saiknes pēc EVALSED vadlīnijām, t.i., SAM mērķus, resursus, iznākumus un rezultātus, to sasaisti ar izglītības jomas mērķiem.

8.2.1. SAM ieguldījums sastāda vien 1,81% no kopējās DP finansējuma summas. 6 SAM ir orientēti uz uzlabojumiem augstākajā izglītībā. 8.2.1. SAM, ar 10 815 000 EUR paredzēto ieguldījumu, sastāda 9% no kopējā augstskolām paredzētā finansējuma.

8.2.1. SAM loģiskais modeļa pamatā ir definētas trīs izglītības jomas problēmas: AI studiju programmu pārlika dublēšanās un fragmentācija, AI studiju programmas nav pietiekami koncentrētas uz lielāku ieguldījumu zinātniskajos pētījumos, uz lielāku devumu Latvijas rūpniecības un tautsaimniecības attīstībai, kā arī zems ārvalstu studentu īpatsvars pietiekama kvalitatīvu studiju programmu angļu valodā piedāvājuma dēļ. SAM ietvaros veicot KDSP un SPEV izveidi, aprobāciju, profesionālo starptautisko akreditāciju un starptautisko publicitāti, tiek sagaidīts, ka SAM darbības uzlabos AI kvalitāti (kopā ar 1.1.1., 8.1.1., 8.1.4., 8.2.2., 8.2.3., 8.2.4. SAM), par ko liecinās izveidoto studiju programmu (SPEV un KDSP) skaits. Studiju programmu slēgšana ir paredzēta kā projektu pieteikšanas priekšnosacījums (atlases kritērijs). Tiek sagaidīts, ka All slēgs mazāk kvalitatīvas programmas, lai izveidotu jaunas SPEV un KDSP. Taču jāatzīmē, ka slēgtas programmas kā rezultāta rādītājs raksturo pasākumu kopuma ietekmi uz AI kvalitāti, kur tieši SAM darbību ietekme ir pastarpināta. Lai sekotu līdzi 8.2.1. SAM ietekmei uz AI kvalitāti, ieteicams noteikt un monitorēt nacionālā līmenī papildu rādītāju "Pēc pirmā studiju gada studijas turpinošo studentu skaits SAM ietvaros izveidotajās studiju programmās", kā arī projektu atlases kritērijos noteikt, ka, veidojot kopīgas studiju programmas, partneraugstskolas starptautiskajam reitingam jābūt ne zemākam kā finansējuma saņēmēja All, piemēram, QS World University Rankings vai The Times Higher Education World University Rankings.

8.2.1. SAM darbības ir vērstas arī uz Latvijas AI starptautiskās konkurētspējas uzlabošanu, veidojot studiju programmas ES valodās un kopīgas doktorantūras studiju programmas. Tiek sagaidīts, ka SAM ietvaros izstrādātās studiju programmas piesaistīs vairāk ārvalstu studentu un veicinās All resursu koplietošanu, t.sk. mācībspēku, mācību un pētnieciskās infrastruktūras, bibliotēku u.c. koplietošanu. Doktorantūras studiju programmām, kā atlases kritēriju nosakot ciešu sasaisti ar All īstenojamajiem pētnieciskajiem projektiem, uzlabosies kvalitāte un spēja piedāvāt unikālo, RIS3 specializācijai atbilstošu saturu un izaugsmes potenciālu. Proti, lai sniegtu ieguldījumu Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas izpildē, 8.2.1. SAM projektu atlases kritērijos jāiekļauj viedās specializācijas jomas.

Jāatzīmē, ka pastāv risks, ka rādītāja "slēgto studiju programmu skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas" plānotā vērtība (220) netiks sasniegta plānošanas perioda laikā 8.2.1. SAM ietvaros. 8.2.1. SAM īstenošanas rezultātā jābūt slēgtām 17% no esošā studiju programmu skaita. Ja kāda All nepieteiksies 8.2.1. SAM, citām All būs jāsamazina savs studiju programmu skaits vairāk nekā par 17%. Nezinot, cik liels būs pieteikumu skaits no All, nav iespējams noteikt arī minimālo slēdzamo programmu skaitu vienai All.

Analizējot 8.2.1. SAM **atbilstību valsts atbalsta definīcijai**, konstatējams, ka 8.2.1. SAM nav ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību, un tā ietvaros nav plānots sniegt valsts atbalstu.

Vērtējot 8.2.1. SAM **finanšu atdevi**, tika secināts, ka 8.2.1. SAM ir pozitīvi ieguldījuma atdeves rādītāji pēc projektu pārskata perioda beigām (15 gadi) reālistiskajā scenārijā un optimistiskajā scenārijā – finanšu atdevē All no dalības 8.2.1. SAM var sasniegt 58,8 milj. EUR reālistiskajā scenārijā, un 177,2 milj. EUR optimistiskajā scenārijā visā pārskata periodā.

8.2.1. SAM ietekme būs novērojama arī makroekonomiskā līmenī (**SAM lietderība**), un paredzams, ka papildu piesaistīti studenti atstās ietekmi uz tautsaimniecību no 1 052 908 650 EUR (reālistiskais scenārijs) līdz 1 905 309 868 EUR (optimistiskais scenārijs):

- Ar savu tiešo pienesumu Latvijas tautsaimniecībai, studiju laikā tērējot savus finanšu līdzekļus ikdienas precēm, maksājot par dzīvošanu Latvijā un piesaistot papildu tūristus - 94,3 milj. EUR (diskontētā vērtība) pienesumu IKP reālistiskajā scenārijā, un 538,7 milj. EUR pienesumu IKP optimistiskajā scenārijā;
- Radot darba vietas izglītības un klientu apkalpošanas nozarēs - 87 milj. EUR (diskontētā vērtība) pienesumu IKP reālistiskajā scenārijā un 497 milj. EUR pienesumu IKP optimistiskajā scenārijā;
- Pēc studiju beigām dibinot Latvijā jaunus uzņēmumus, radot jaunas darba vietas - 17,45 milj. EUR reālistiskajā scenārijā, un 35 milj. EUR optimistiskajā scenārijā;
- Pēc studiju beigām atgriežoties mītnes zemē, dibinot uzņēmumu un veidojot sadarbību ar Latvijas uzņēmumiem.

Pienesums valsts budžetam no nodokļu ieņēmumiem 8.2.1. SAM pārskata perioda ietvaros (līdz 2036. gadam) būs 55,74 milj. EUR reālistiskajā scenārijā līdz 300 milj. EUR optimistiskajā scenārijā.

Pārskata periodā **SPEV piedāvājums** audzis par 6%, straujāks pieaugums piedāvājumā ir valsts dibinātajās All – tas ir audzis par 23%, un katra piektā studiju programma valsts All ir pieejama ārvalstu studējošajiem. Juridisko personu dibinātajās augstskolās katra otrā studiju programma tiek piedāvāta kā SPEV. Jāatzīmē, ka 2013. gadā AIP pētījumā tika rekomendēts internacionalizēt 220 studiju programmas 19 augstskolās, kas pārskata periodā tika izpildīts daļēji – lai arī pēc ieteikumiem internacionalizēts neliels studiju programmu skaits, augstskolas ir izvēlējušās internacionalizēt citas studiju programmas nekā ieteikts AIP pētījumā. Tādējādi secināts, ka no piedāvājuma puses internacionalizācijas potenciāls vēl nav apgūts. Ieteicams izvērtēt iespēju un nepieciešamību ļaut All 8.2.1. SAM projektu atlases ietvaros pieteikt studiju programmas, kuras var tikt pasniegtas gan tikai ES valodās, gan paralēlo latviešu un svešvalodas plūsmu veidā un kuru izveide ir ekonomiski un kvalifikācijas ziņā pamatota, kā arī sniegt 8.2.1. SAM atbalstu jau esošu studiju programmu piedāvāšanai arī ES valodās un kopīgo SPEV (ne tikai doktorantūras studiju programmas) piedāvāšanai.

Tematiski valsts All nodrošina daudzveidīgāku SPEV piedāvājumu, tomēr tajā dominē sociālās zinātnes un retāk tiek piedāvātas inženierzinātņu un veselības aprūpes programmas.

Ieteicams 8.2.1. SAM ietvaros apsvērt iespēju atbalstīt starpdisciplināras studiju programmas.

Ne visās SPEV programmās pārskata periodā tika konstatēta ārvalstu/ mobilo studentu esamība. Arī datu kvalitāte un pieejamība par mobilajiem studentiem nedod iespēju veikt padziļinātu analīzi par ārvalstu studentu skaita dinamiku un tendencēm **studiju programmu līmenī par laika periodu no 2011. – 2014.gadam**. Ieteicams All regulāri ievadīt datus par atskaitītajiem vai grādu vai kvalifikāciju neieguvušajiem ārvalstu studentiem VIIS (ārpus 8.2.1. SAM īstenojamā projekta), kā arī turpmākajām 8.2.1. SAM rezultātu uzraudzības vajadzībām izmantot precīzus datus par ārvalstu studējošajiem, kas tiks regulāri uzkrāti VIIS sistēmā.

Būtiskākās problēmas studiju programmu ES valodā īstenošanā saistās ar Augstskolu likuma normām valsts augstskolām, kas nosaka, ka noslēguma, bakalaura un maģistra darbiem jābūt valsts valodā; kā arī regulējums neatbalsta ārvalstu ievēlētā akadēmiskā personāla īpatsvara pieaugumu, tomēr neskatoties uz šiem ierobežojumiem pārskata periodā valsts augstskolas ir audzējušas studiju programmu piedāvājumu par vienu ceturto daļu un ārvalstu studējošo skaits grāda vai kvalifikācijas iegūšanai ir trīskāršojies, tādējādi saasinot konkurenci starp augstskolām ārvalstu studējošo piesaistei. Ieteicams ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas veikt grozījumus Augstskolu likumā, paredzot

elastīgākus nosacījumus attiecībā uz noslēguma, bakalaura un maģistra darbu valodu, kā arī ES valodā īstenojamo studiju daļu.

Lai uzturētu un pilnveidotu studiju programmu kvalitāti nepieciešams pilnveidot potenciālo ārvalstu studentu atlasī, panākot tikai atbilstoši sagatavotu studējošo uzņemšanu un mazinot administratīvo slogu AIC un PLMP.

Balstoties uz izvērtēto četru ES valstu pieredzi SPEV īstenošanā, jāatzīmē, ka tiek pieprasītas augsts angļu valodas zināšanu līmenis potenciālajiem studentiem, kā arī tiek piedāvātas plašas iespējas apgūt attiecīgās valsts valodu, lai turpmākajos līmeņos varētu turpināt studijas valsts valodā.

Latvijas augstskolās tiek īstenotas neliels skaits **kopīgu doktorantūras studiju programmu** – Biznesa vadība (BA, RISEBA, University of Applied Sciences Kaiserslautern), E-studiju tehnoloģijas un pārvaldība (LiepU, RTU), Societehnisko sistēmu modelēšana (ViA, RTA), Valodniecība (latviešu diahroniskā un sinhroniskā valodniecība, lietišķā valodniecība un salīdzināmā un sastatāmā valodniecība) (LiepU, VeA), Starptautiskās un Eiropas tiesības (RJA, Kopenhāģenas Universitāte). Esošās kopīgās doktorantūras studiju programmas nav tematiski daudzveidīgas un tās veidotas, savienojot esošās līdzīgas doktorantūras studiju programmas, tomēr tas nozīmē, ka starpdisciplināru jaunu kopīgo doktorantūras studiju programmu veidošanas pieredzes Latvijas augstskolām nav. Izvērtējuma gaitā tika konstatētas divu veidu motivācijas augstskolām veidot kopīgas studiju programmas īstenošanai – nepieciešamība savienot akadēmiskos resursus, specializācijas vai infrastruktūru un vajadzība nākotnē palielināt starpdisciplināritāti un starptautisko sadarbību.

Tiek secināts, ka AIP pētījumā izteiktās rekomendācijas saistībā ar kopīgām doktorantūras studiju programmām vai savstarpējas sadarbības veidošanu starp doktorantūras studiju programmām ir izpildītas daļēji. Pilnībā nav ieviesta neviena rekomendācija attiecībā uz kopīgas studiju programmas izveidi, tomēr gandrīz visos gadījumos tās izveide aizstāta ar citām sadarbības/koplietošanas formām. Sekmīgāk ir norītejusi to rekomendāciju ieviešana, kas doktorantūras studiju programmām ieteica kopīgas sadarbības veidošanu vai iekšējo pārstrukturizāciju.

Pēdējos gados atbalstu H2020 Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas ietvaros guvuši jau 3 projekti, kas paredz kopēja grāda programmu izveidi (uz projektu laiku). Visi trīs īstenoti LU SZF (PUREFOOD, SUSPLACE, CHIBOW).

Jāatzīmē, ka kopīgas doktorantūras studiju programmas izveides un īstenošanas gaitā augstskolas sastopas ar vairākiem būtiskiem šķēršļiem un apgrūtinājumiem. Būtiskākie no tiem ir izklāstīti zemāk.

Lai izveidotu starpaugstskolu līgumu par jaunas kopīgas doktorantūras studiju programmas īstenošanu, potenciālajiem partneriem jāspēj vienoties par visu programmas aspektu integrēšanu. Kopīgiem jābūt uzņemšanas nosacījumiem, kvalitātes nodrošināšanas sistēmai, satura principiem, kursu savietojamībai, mobilitātes apjomam, norēķinu kārtībai, mācībspēku apmaksas likmēm, pieejai promocijas īstenošanai, ar diploma piešķiršanu saistītiem jautājumiem.

Kopīgojot un veidojot starpdisciplinārāku (vai ar saturiski plašākām specializācijām) studiju programmu, jāreķinās ar studējošo zināšanu līmeņa izlīdzināšanas vajadzībām. Programmu pieredze liecina, ka studējošajiem no dažādām All var būt atšķirīga zināšanu bāze; ja izveidotā kopīgā programma ir starpdisciplināra, zināšanu līmeņa izlīdzināšanas vajadzības var tikt apjaustas tikai īstenošanas gaitā, attiecīgi jāspēj reaģēt ar papildu studiju kursu izveidi.

Jaunas kopīgās doktorantūras studiju programmas licencēšanas un akreditēšanas process ir administratīvi smagnējs un ilgstošs. Lēmumu par studiju programmu izveidi apstiprina Senāts: katra kopīgās studiju programmas daļa tiek licencēta un akreditēta (esošā akreditētā virziena ietvaros) atsevišķi, attiecīgajos posmos iegūstot nepieciešamos augstskolas Senāta lēmumus. Ja augstskola iesniegusi licencēšanai doktorantūras studiju programmu, atzinumu lūdz arī Latvijas Zinātnes padomei (saskaņā ar Zinātniskās darbības likuma 16. panta 7. punktā noteikto). Ja partneru kompozīcija mainās, Senāta lēmumu pieņemšana un akreditācija jāiziet vēlreiz.

Ņemot vērā šos apgrūtinājumus, augstskolas dod priekšroku alternatīvām kopīguma formām – resursu koplietošanai, kopīgām vasaras skolām, doktorantūras skolām, mācībspēku mobilitātei, kopīgām konferencēm nevis Augstskolu likumā noteiktajiem nosacījumiem kopīgu doktorantūras programmu īstenošanai.

Ņemot vērā augstāk nosauktos šķēršļus KDSP izveidei, ieteicams

- 8.2.1. SAM ietvaros atbalstīt ne tikai pilnībā integrētu KDSP izveidi, bet arī citas ilgtermiņa resursu koplietošanas formas, kas veidojušās vēsturiski, pamatoti un demonstrē sinerģijas. Piemēram, starpaugstskolu doktorantūras skolas, All vienošanās par iespēju katras doktorantiem apgūt atsevišķus doktorantūras līmeņa kursus pie otras All; otra promocijas darba vadītāja izvēle no citas All.
- 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut kopīgu, starpdisciplināru DSP izveidi arī vienas All ietvaros, ja tās demonstrē izsvērtu pieeju esošo monodisciplināro programmu satura integrēšanai un potenciālu pilnīgākai sasaistei ar All pētniecību.
- Projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt ranžētu punktu piešķiršanu par esošo studiju programmu slēgšanu:
 - jo vairāk slēgtas vai apvienotas programmas, jo vairāk punktu,
 - minimālā prasība slēgt vai apvienot vismaz 2 esošās studiju programmas.
- Kritēriju vērtēšanas metodikā aprakstīt pieeju slēdzamo studiju programmu izvēlei, t.i., rosināt All izvērtēt, kuras no visos studiju līmeņos esošajām programmām iespējams slēgt, piemēram:
 - ja tās vairs neatbilst All stratēģiskajai specializācijai, studējošo pieprasījumam, darba tirgus vajadzībām, ilgtermiņa sociāli-ekonomiskās attīstības prognozēm; ja slēdzamo programmu satura par saglabājamām uzskatāmās daļas iespējams kā specializācijas piedāvāt citās studiju programmās;
 - ja to pievienotā sociālā vērtība (piemēram, reģiona kontekstā) ir mazinājusies vai to sniedz citas programmas;
 - ja programmas slēgšanas analīze parāda skaidrus finansiālus un administratīvus ieguvumus un nenožīmīgus zaudējumus;
 - ja līdzīgā piedāvājuma izvērtējums parāda, ka citās All potenciāli slēdzamās programmas pamatu veido būtiski spēcīgāka akadēmiskā un infrastruktūras bāze, un kopīgas programmas īstenošana nav lietderīga vai iespējama.
- 8.2.1. un/vai 8.2.2. SAM ietvaros paredzēt KDSP veidotājiem konsultatīvu atbalstu (īpaši juridisku), kapacitātes celšanas pasākumus sadarbības organizēšanā, finansējumu (cilvēkresursiem) nepieciešamā starpaugstskolu saskaņošanas procesa atbalstam.
- Starpdisciplināras programmas īstenošanai paredzēt attiecināmās izmaksas papildu studiju kursiem, kas izlīdzinātu studējošo atšķirības zināšanu bāzē.
- Ja iniciētā KDSP ir starptautiska, taču Latvijā LZP nozaru sarakstā attiecīgās nozares nav, paredzēt, ka tiek izmantota OECD zinātņu klasifikācija (izmantojot Frascati Manual).
- 8.2.1. SAM attiecināmajās izmaksās paredzēt konsultatīvu atbalstu KDSP veidojošām All, risinot atšķirīgu finanšu pieeju saskaņošanas jautājumus gadījumos, kad partneri pārstāv pēc atšķirīgiem principiem funkcionējošas All (valsts dibinātas, juridisko personu dibinātas, ārvalstu All).
- Atbalstīt KDSP veidošanu jomās, kas atbilst All pētniecības prioritātēm un stratēģiskajai specializācijai, un kurās jau izveidotas iestrādes pētniecības projektu piesaistē.

- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas IZM izveidot vadlīnijas, skaidrojot All, kas plāno veidot KDSP, programmas iznākumu un promocijas rezultātu uzskaites aspektus.
- Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas ilgtermiņā ieteicams precizēt Augstākās izglītības likuma 55 (1) pantu, ar ko jābeidzas kopīgām studiju programmām doktorantūras līmenī, un pēc kādiem principiem partneraugstskolās uzskaitāmi KDSP īstenošanas rezultātā aizstāvētie promocijas darbi.

Kā tika konstatēts Izvērtējuma gaitā, pagaidām All netiek apkopota statistika, kas varētu raksturot konkrētās studiju programmās studējošo doktorantu iesaisti All vai tās ZI īstenotajās **pētnieciskajās programmās**.

Visās All, kas īsteno vairākumu Latvijā esošo DSP, ir no jauna definēti konsolidēti pētniecības prioritārie virzieni. Pētniecības virzieni All ir bijuši definēti arī agrāk, taču līdz ar strukturālo reformu ieviešanu zinātnē All ar augstākajiem rezultātiem starptautiskajā zinātnes izvērtējumā piedalījās ERAF kapacitātes celšanas projektā (2.1.1.3.3. apakšaktivitāte "Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība"). Tas cita starpā paredzēja jaunu pētniecības programmu izstrādi. Visas pieminētās piecas valsts All bija šī kapacitātes celšanas procesa dalībnieces (LU, RTU, DU, LLU pirmajā kārtā, RSU – nākošajā posmā, 1.1.1.4. pasākumā "P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana").

DSP īstenojošajās All pētniecības prioritātes tematiski veidotas tā, lai sekmētu starpdisciplinārītāti. Visos gadījumos pētniecības prioritātes/programmas/platformas formulētas tematiski iekļaujoši, un tās liecina, ka šīs All orientējas uz starpdisciplināru pētniecību.

DSP un pētniecības platformu saiknes īstenošanu praksē ietekmē konkursa esamība iestājpārbaudījumos DSP, All struktūrvienību spēja piesaistīt pētījumus, All cilvēkresursu politika un politika attiecībā uz doktorantūras attīstību All. 8.2.1. SAM ietvaros atbalstīt ne tikai monodisciplināras, bet arī starpdisciplināras KDSP, jo starpdisciplinārītāti kā pieeju jau izvēlējušās un īsteno praksē nozīmīgāko skaitu DSP īstenojošās Latvijas All. Starpdisciplinārajai KDSP ir jābūt sasaistei ar All īstenojamām pētniecības programmām. Tāpēc būtu ieteicams projektu vērtēšanas kritērijos noteikt KDSP saikni ar konkrētās All PP, kas izpaustos gan doktorantu tēmu loka definēšanā, gan iespējā noteiktos veidos iesaistīties All īstenojamajos pētījumos. Augstāks vērtējums būtu jāsaņem pieteikumiem, kur šī saikne ir parādīta pārliecinošāk, un tiek īstenoti augstāka līmeņa pētniecības projekti (Apvārsnis 2020, ERC granti) un doktorantiem tiks nodrošinātas darba vietas attiecīgajos projektos. KDSP pieteikumos augstāku vērtējumu noteikt programmām, kuras parāda sasaisti ar RIS3 izaugsmes jomām un prioritātēm.

Analizētā **ārvalstu pieredze** liecina, ka doktorantūras studiju programmu kvalitātes pieaugumu sekmē atalgota pētnieka amata esamība (Igaunija, Nīderlande, Dānija), kā arī nepieciešama ciešāka sadarbība ar tautsaimniecības nozarēm, veidojot sadarbības programmas ar nozaru uzņēmumiem.

Studiju programmu pārklāšanās izvērtējuma ietvaros Latvijas All piedāvāto studiju programmu vidū netika noteiktas pilnīgi identiskas SPEV un DSP. 2015.-2016. gadā valstī iespējams identificēt vienpadsmit grupas nomināli līdzīgu SPEV. SPEV, kur visbiežāk identificējamās studiju programmas nosaukumu un tematisko jomu līmenī, sastopamas uzņēmējdarbības, biznesa vadības, starptautiskās uzņēmējdarbības kā arī datorzinātņu un informācijas tehnoloģiju jomās. Šī tendence saglabājas gan galvaspilsētas, gan reģionu All līmenī, gan arī vienas All ietvaros. Līdzīgas SPEV konstatējamās bakalaura un maģistra studiju līmenī.

Praktiski visās tematiskajās jomās secināta līdzīgu nosaukumu un tematisko kodu DSP īstenošana, taču zems studējošo skaits bijis mazāk kā 20% no tām. Jāatzīmē, ka AIP pētījumā sniegtās rekomendācijas kopīgu doktorantūras studiju programmu izveidei pārskata periodā nav īstenotas, tomēr vairākas augstskolas savās stratēģijās un ekspertu intervijās paužušas vēlmi veidot kopīgās programmas.

Līdzīgas SPEV nav problemātiskas tiktāl, cik tās ir eksportspējīgas un saistošas ārvalstu studentiem. Dažās tematiskajās jomās augsto pieprasījumu līdzīgu SPEV līmenī nodrošina augsts vietējo, nevis mobilo studentu īpatsvars, un dažās programmās nestudē neviens mobilais students.

Lai konstatētu studiju programmu satura pārklāšanos vai dublēšanos, ārpus 8.2.1. SAM jāveic studiju programmu satura izvērtējums, iepriekš definējot pārklāšanās griezumus un kritērijus un pieaicinot attiecīgās jomas izglītības ekspertus, ir iespējams, ka šo procesu veic pašas augstskolas, kas piedāvā nomināli līdzīgas studiju programmas, meklējot resursu koplietošanas iespējas.

Nemot vērā nelielo ārvalstu studentu vairumā DSP, kā arī konstatējamo un paredzamo vietējo studentu skaita kritumu, nepieciešams izvērtēt, vai nomināli līdzīgās programmas būtu iespējams konsolidēt vienotu pētniecisko un pedagoģisko aktivitāšu vai KDSP formā, kas ļautu arī sekmīgāk turpināt vai uzsākt internacionalizāciju, pilnveidot studiju kvalitāti.

2016. gadā 64% (kopā 3037 personas) no **All akadēmiskā personāla** bija personas ar zinātnisko grādu. Vērojams, ka All ceļ savu mācībspēku kvalifikāciju – sešu gadu laikā piesaistīts lielāks skaits mācībspēku ar doktora grādu. 4% (kopā 244 personas) no All akadēmiskā personāla ir ārvalstu viesprofesori, viesdocenti, vieslektori, tomēr šis īpatsvars ir svārstīgs no gada uz gadu, ko ietekmē projektu finansējums. Ārvalstu akadēmiskā viespersonāla skaits ir audzis no 128 (2011. gadā) līdz 244 (2016. gadā). Līderis ārvalstu akadēmiskā viespersonāla piesaistē – RTU, RSU un REA.

All pārstāvju aptaujā precizēts, ka All nodarbina gan pietiekamu skaitu personu ar zinātnisko grādu, gan pēdējo 3-5 gadu laikā aktīvi iesaistījuši darbā jaunos doktorus, tomēr papildus uzmanība būtu jāpievērš tam, ka ārvalstu mācībspēkus pārsvarā iesaista kā viesprofesorus, viesdocentus, vieslektorus. All norāda, ka ārvalstu viesdocētāju esamība piesaista studentus, paplašina studējošo redzesloku un veicina studiju programmu atpazīstamību. Ieteicams izvērtēt iespēju attiecināt prioritārajos tematiskajos virzienos ārvalstu akadēmiskā personāla atalgojuma izmaksas, ja tas tiek pieņemts darbā (iecelts akadēmiskajā amatā), ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas 8.2.2. SAM iekļaut finansējumu ilglaicīgai (vismaz 2-3 gadi) ārvalstu mācībspēku iesaistei SPEV īstenošanā, t.i., pārvirzot uzsvaru no īslaicīgas akadēmiskā ārvalstu viespersonāla iesaistes uz akadēmiskā personāla pamatdarbā iesaisti. Ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas jāveic grozījumi Valsts valodas likumā, paplašinot valsts dibināto All iespējas īstenot studiju programmas ES valodās, vienlaikus līdzsvarojot to ar nepieciešamību saglabāt latviešu valodu kā zinātnes valodu.

Nepietiekami izmantots internacionalizācijas resurss ir Latvijas valsts piederīgie, kas ieguvuši grādu ārvalstu All un varētu veikt akadēmisko darbu Latvijas All (pamatdarbā), daloties ar starptautisko pieredzi. Ieteicams projektu vērtēšanas kritērijos paredzēt papildus punktus par minētā personāla piesaisti akadēmiskā darba veikšanai Latvijas All, kā arī 8.2.2. SAM atbalstāmajās darbības iekļaut šāda akadēmiskā personāla piesaisti akadēmiskās darbības veikšanai pamatdarbā.

Dažās All vēl arvien grūtības sagādā vietējo mācībspēku svešvalodu zināšanas līmenis. Ieteicams ārpus 8.2.2. SAM ietvaros sniegt atbalstu svešvalodu apguves turpināšanai, kā arī valodas praksei; iespējams, paredzēt piemaksu par iegūtu augsta līmeņa valodas zināšanu sertifikāta ieguvu.

AI eksportspējas veicināšanas kontekstā 2011.-2015. gadā veiktie nozīmīgie struktūrfondu ieguldījumi augstskolu infrastruktūrā (studiju un koplietošanas telpu atjaunošanā, bibliotēku, aprīkojuma modernizācijā, pieejamības sekmēšanā cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem) ir nodrošinājuši pievilcīgāku un mūsdienīgāku vidi un aprīkojumu studiju procesam, īpaši STEM nozarēs, kas ir priekšrocība arī ārvalstu studentu un mācībspēku piesaistē. Tomēr vērojama situācija, ka augstskolās kopumā nepieciešams pilnveidot sociālā atbalsta un integrācijas pakalpojumus, tajā skaitā drošus un mūsdienīgus izmitināšanas risinājumus, kā arī pilnveidot augstskolu sniegto informāciju par studiju programmu saturu, studiju procesu, sociālo vidi un pakalpojumiem (piemēram, nodrošinot attiecīgu informāciju augstskolu mājaslapās).

Kā studiju programmu kvalitātes uzlabošanas iespēja var kalpot sadarbības uzsākšana ar ārvalstu partneriem, īpaši ar partneriem, kas paši sasnieguši augstākus akadēmiskās un zinātniskās izcilības

rādītājus. Virkne SPEV, īpaši maģistra studiju līmenī, tiek īstenotas sadarbībā ar iekšējiem vai ārvalstu partneriem (Austrijas, Lietuvas, Vācijas). Augstskolas plaši izmanto Erasmus+ un citu mobilitāti veicinošu finanšu instrumentu atbalstu, lai attīstītu starptautisko sadarbību. Veikto pasākumu rezultātā ārvalstu studējošo skaits kopš 2011. g. dubultojies.

Visas All veic mērķtiecīgu **ārvalstu studentu piesaisti**. Katrai All ir izveidojies savs samērā unikāls mērķa valstu loks. Virkne All piesaista ārvalstu studējošos gan no ES valstīm (arī kaimiņvalstīm), gan valstīm ārpus ES. Raksturīgākie instrumenti ārvalstu studentu piesaistei ir dalība izglītības izstādēs un atvērto durvju dienās ārvalstīs, dažādi virtuāli instrumenti, vasaras skolas, informācijas izplatīšana caur partneriem. Doktorantūras studentu piesaiste SPEV programmām ir individualizēta.

Jāatzīmē, ka nepieciešams pilnveidot potenciālo ārvalstu studentu atlases kārtību vairāku iemeslu dēļ – gan lai mazinātu administratīvo slogu AIC un PLMP izskatot neperspektīvus pieteikumus, gan arī panākot, ka augstskolās tiek uzņemti studenti, kas spēj iekļauties studiju procesā. Kā pozitīvi vērojama iniciatīva ir definēt labo praksi ārvalstu studējošo piesaistē un studiju nodrošināšanā.

Ilgstošai ārvalstu studējošo piesaistei nozīmīga ir arī atbalsta un integrācijas pasākumu kvalitāte, un lielāko studējošo skaitu piesaistošajām All šo pasākumu klāsts ir daudzveidīgs un tiek aizvien pilnveidots. All veiksmīgi palīdz ikdienas dzīves jautājumu risināšanai, tomēr vietējo un ārvalstu studējošo kopienas ir relatīvi nošķirtas.

Ieteicams 8.2.1. SAM atbalstāmajās darbībās iekļaut

- ārvalstu studentu piesaistes instrumentu izmantošanu, kurus konkrētā All var pamatot kā rezultātīvus no iepriekšējās pieredzes vai līdz šim maz izmantotus, taču potenciāli efektīvus, jo sekmīgi izmantoti citu All praksē. Bez tam, ieteicams projektu atlases kritērijos iekļaut pieteikšanas priekšnosacījumu, ka pirms projekta pieteikšanas jābūt īstenotiem studentu piesaistes pasākumiem valstīs ārpus ES, kurus kopīgi veido vairākas All vai kas pārstāv vairāku All intereses;
- izveidoto SPEV publicitātes pasākumus gan mērķa valstīs, gan Latvijā.

Projektu atlases kritērijos ieteicams iekļaut šādus kritērijus:

- SPEV atbilst All stratēģiskajai specializācijai un ievēro zinātnes nozaru pamata attīstības vajadzības;
- SPEV balstās uz ilgtermiņa sociālajām un ekonomiskajām attīstības prognozēm, darba tirgus un potenciālo studējošo pieprasījuma analīzē un All potenciālo ieguvumu un zaudējumu analīzē;
- All ir atjaunojusi infrastruktūru (piemēram, studiju un koplietošanas telpas, bibliotēkas, laboratorijas, studiju telpu aprīkojumu, nodrošinājusi telpu pieejamību cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, u.tml.);
- All ir izveidojusi konkrētus risinājumus ārvalstu studentu drošai un kvalitatīvai izmitināšanai, sociālajam atbalstam, starpkultūru komunikācijai un integrācijai, kā arī vispusīga informācija par tiem ir pieejama All mājaslapā;
- All akadēmiskajam personālam, kas tiks iesaistīts SPEV īstenošanā, ir atbilstošas angļu valodas zināšanas un prasmes pasniegšanai multikulturālā vidē;
- All ir izveidota un darbojas atalgojuma un motivācijas sistēma, kurā tiek ņemts vērā akadēmiskā personāla kompetenču un prasmju novērtējums un mērķtiecīga to pilnveide

AIP pētījumā 19 All tika ieteikts piedāvāt kopskaitā 220 studiju programmas svešvalodā. Šīs rekomendācijas ir ieviestas daļēji – 74 studiju programmas, to īstenojušas 11 All. Kopumā studiju programmu skaits svešvalodās (t.sk. ES valodās) ir palielinājies. Vislielākā rekomendāciju izpilde, līdz ar to arī studiju programmu pieaugums un piedāvājums (līdzīgi kā arī AIP pētījumā) ir sociālo un humanitāro zinātņu jomā.

Pilnībā rekomendāciju ieviešanu ir veikušas 3 All. Vairāk nekā 50% no ieteiktajām studiju programmām svešvalodā ir ieviesušas 4 All, mazāk nekā 50 % no ieteiktajām programmām 4 All, nevienu no ieteiktajām programmām svešvalodā nav ieviesušas 5 All, tomēr vienlaikus jānorāda, ka visas All piedāvā citas jaunas SPEV.

Valsts valodas ierobežojumi vēl arvien mazina valsts All konkurētspēju, veidojot eksportējamu studiju programmu piedāvājumu, kā arī valsts valodas zināšanas ir priekšnoteikums ievēlēšanai akadēmiskā amatā, kas ierobežo ārvalstu akadēmiskā personāla piesaisti. Tomēr studiju programmu īstenošanā valsts All ir atradušas veidus, kā pielāgoties ierobežojumiem.

Lai SPEV sniegtu ieguldījumu internacionalizācijā un studiju kvalitātē, jādarbos vairākiem priekšnosacījumiem attiecībā gan uz mobilo studentu īpatsvaru, gan studiju ilgumu un studiju procesa organizāciju, mācībspēku kvalitāti, atbalsta un integrācijas pasākumu klāstu studējošajiem. Jāatzīmē, ka vismaz 25 mobilie studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, bijuši nedaudz vairāk kā vienā ceturtajā daļā SPEV – kas netieši norāda, ka vēl visi izaicinājumi un problēmas, kas izriet no internacionalizācijas, vēl nav sajusti praksē visās All un studiju programmās. Ieteicams operatīvi sekot līdzi piesaistīto studējošo atbirumam 1. studiju gadā (dažkārt jau 1. semestra laikā), lai laicīgi identificētu tos, kas Latvijas All izmanto nevis izglītības iegūšanai, bet ieceļošanai, lai dotos uz citām Šengenas valstīm.

Ārvalstu studentiem pieejamā informācija (par studiju programmām, studiju procesu, imigrāciju, izmitināšanu, veselības apdrošināšanu, u.c.) nav pietiekama un viegli pieejama – gan vietnē studyinlatvia.eu, gan augstskolu mājaslapās. Ārpus 8.2.1. SAM All nodrošināt publisku pieejamību pašvērtējuma ziņojumiem studiju programmu īstenošanas valodās, lai sniegtu potenciālajiem studentiem iespēju vispusīgi izvērtēt attiecīgo studiju programmu piemērotību savām vajadzībām, kā arī papildināt vietni Study in Latvia ar izsmeļošu informāciju par uzturēšanās tiesību noformēšanas nepieciešamību un tuvāko attiecīgo dokumentu iesniegšanas vietu, kā arī sakārtot informāciju par apdrošināšanas iespējām ārvalstu studentiem un norādīt Study in Latvia vietnē konkrētas saites vai kontaktinformāciju par attiecīgo piedāvājumu.

Laiks, kas nepieciešams ārvalstu studentiem formalitāšu nokārtošanai – no eksāmena kārtošanas līdz iespējai ierasties Latvijā mēdz aizņemt vairākus mēnešus un mazina piedāvājuma pievilcību potenciālajiem studētgrībētājiem, kā arī gadījumos, ja potenciālie studenti piesakās studijām vairākās augstskolās dažādās valstīs, lielāka varbūtība, ka izvēlēsies to piedāvājumu, kura formālo pusi iespējams nokārtot ātrāk. Ieteicams ārpus 8.2.1. SAM izstrādāt un nopublicēt vadlīnijas par ārvalstu All diplomu atbilstību Latvijas All prasībām, piemēram ekvivalences tabulas formā, kurā sākotnēji (piemēram, pirms pieteikšanās augstskolā vai pirms dokumentu nosūtīšanas diploma atzīšanai) katrs potenciālais students vai All pārstāvis var pārbaudīt attiecīgā diploma atbilstību Latvijas izglītības sistēmai. Papildus tam Ārpus AI eksporta pakalpojuma konkurētspējas uzlabošanai nepieciešams saīsināt laiku, kas nepieciešams potenciālajam studētgrībētājam – no iestāšanās eksāmena nokārtošanas līdz studiju uzsākšanai, iespējai ierasties Latvijā. IZM, AIC, Ārlietu un Iekšlietu ministrijām izveidot darba grupu šī jautājuma atrisināšanai (ārpus 8.2.1. SAM).

Latvijas All iestādēm ir maza pieredze Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansējuma piesaistīšanā. Šādiem projektiem potenciāli ir ievērojama doktorantūras studiju kvalitātes celšanas iespēja; tā gan atkarīga no spējas veidot saikni starp pētniecisko projektu un īstenotajām doktorantūras studiju programmām. Latvijas izglītības un pētniecības iestādēm ir bijušas iespējas pieteikties Erasmus Mundus programmai augstākās izglītības kvalitātes uzlabošanai, taču šīs iespējas netika izmantotas.

Četrām Latvijas All ir pieredze Nordplus kopīgo maģistra studiju programmu izveidē un īstenošanā: LU, LSPA, RTU un REA. Lielākā daļa no projektiem, kurās Latvijas izglītības institūcijas ir partneri, Nordplus 2012.-2016. programmas projektu īstenošanā saistīta ar mobilitāti vai tīklojuma aktivitātēm, 10 no 430 projektiem ir kopīgo maģistratūras programmu izstrādes vai īstenošanas projekti.

Ar Vennera-Grena fonda līdzfinansējumu pie reģionālas antropoloģijas doktora līmeņa programmas izveides kopš 2015. gada strādā antropoloģijas studiju programmu mācībspēki no Baltijas valstu All – RSU, LU, Tallinas Universitātes (Igaunija) un Vītāuta Dižā universitātes (Lietuva). Darbs pie studiju programmas izveides vēl turpinās.

Projektu vērtēšanas kritērijos ieteicams paredzēt papildus punktus par to, ka KDSP tiek izveidota kā loģisks Nordplus programmas ietvaros izveidoto un īstenoto KMSP turpinājums LU, LSPA, RTU un REA Horizon 2020 Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas vai Nordplus programmas ietvaros, ja All var nodrošināt DSP izveides nosacījumus.

8.2.1. SAM attiecināmajās izmaksās ieteicams iekļaut KDSP izveides priekšizpēti, ja All apzinājušas iespējamās privātos fondus, kas līdzīgi Vennera-Grena fondam antropoloģijā, sniedz atbalstu KDSP izveidei citās tematiskās jomās.

Ieteicams ārpus 8.2.1. SAM īstenošanas organizēt pieredzes apmaiņas seminārus ar

- Erasmus Mundus KMSP un KDSP īstenošanai no ES valstīm ar mērķi pārņemt citu valstu izglītības institūciju pieredzi Erasmus Mundus KDSP īstenošanā un veicināt studiju programmu veidošanu un īstenošanu Horizon 2020 Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas ietvaros;
- Nordplus kopīgo maģistra studiju programmu īstenošanai Latvijā ar mērķi pārņemt pieredzi un veicināt kopīgo programmu izveidi citās Latvijas All, veicināt programmas atpazīstamību.

Ieteicams palielināt VIAA publicitātes pasākumu skaitu par dalību ES programmās un to pievienoto vērtību KDSP izstrādē un īstenošanā Latvijā, popularizējot Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas mobilitātes atbalsta instrumentu – Inovatīvie mācību tīkli (ITN) ne tikai All iestādēm un zinātniskajām institūcijām, bet arī uzņēmumiem, kā potenciālajiem rūpniecības doktorantūras īstenošanas partneriem.

Izvērtējuma ietvaros tika apskatītas piecas **starptautiskās profesionālās akreditācijas aģentūras**, kas akreditē All studiju programmas dažādos tematiskajos virzienos (EFMD, CEEMAN, EQANIE, ENAEE, THE-ICE). Akreditācijas aģentūras vairumā gadījumu ir vērstas uz bakalaura un maģistra līmeņa studiju programmu akreditāciju. Atšķirībā no Latvijā pieņemtās prakses starptautiskās akreditācijas aģentūras neveic studiju virzienu akreditāciju. Kopumā starptautiskās profesionālās akreditācijas procedūra studiju programmā ir līdzīga neatkarīgi no pārstāvētās tematiskās jomas, studiju programmas līmeņa un veida, taču studiju programmai jābūt ar "pieredzi". Kārtība ietver pieteikumu, atbilstības izvērtējumu, pašvērtējuma izstrādi, akreditācijas komisijas vizīti, akreditācijas ziņojumu un lēmumu par studiju programmas akreditāciju. Procedūra kopīgi īstenojama un dubultdiploma studiju programma akreditācijai ir līdzīga. Akreditācijas procedūras norises ilgums ir 3-5 gadi, kas var pārsniegt SAM īstenošanas termiņu. Līdz ar to jāizvērtē iespēja paredzēt pietiekamu 8.2.1. SAM atbalsta programmas realizācijas ilgumu, lai spētu nodrošināt laicīgu un pilnvērtīgu starptautiskās akreditācijas norisi saistībā ar 8.2.1. SAM programmas paredzamo iznākuma rādītāju sasniegšanas termiņiem, akceptēt nepabeigto profesionālo studiju programmas akreditāciju projekta laikā, ņemot vērā vidējo akreditācijas ilgumu, piemēram, nosakot citu akceptēšanas posmu (akreditācijas komisijas lēmums, t.sk. ar nosacījumiem), kā arī jānosaka projektu iesniegšanas termiņš ne ilgāk kā 12 mēnešu laikā no projektu atlases izsludināšanas. Vienas studiju programma akreditācijas izmaksas veido 60 000 eiro. Lai nodrošinātu izveidoto SPEV un KDSP ilgtspēju, SAM ietvaros jāparedz atbalsts programmu pirmajai pārakreditācijai.

Apskatīto akreditācijas aģentūru akreditēto studiju programmu datu bāzēs ir vērojama noteiktu valstu dominance, kas, visticamāk, ir saistīta ar nacionālām prasībām starptautiskās akreditācijas procesa nodrošināšanai (Lielbritānija) vai realizētiem studiju programmu starptautiskās akreditācijas atbalsta projektiem (Ukraina, Kazahstāna, Tadžikistāna u.c.). Izņemot Lielbritāniju, minēto studiju programmu izglītības kvalitāte un zinātniskais sniegums ir zems, spriežot pēc zinātnisko publikāciju

skaita un līmeņa. Nav pieejami pētījumi/atzinumi par studiju programmu starptautiskās akreditācijas ietekmi uz studiju programmu kvalitātes celšanu un/vai studējošo skaita pieaugumu. Ieteicams izvērtēt pievienoto vērtību no studiju programmu profesionālās starptautiskās akreditācijas veikšanas un atbalstamajās darbībās iekļaut tikai tādu akreditāciju, kuras esamība neapšaubāmi uzlabo studiju programmas kvalitāti.

All saīsinājumi

AK	Alberta koledža
BA	Banku augstskola
BA UK	Banku All Uzņēmējdarbības koledža
BAT	Biznesa augstskola "Turība"
BSA	Baltijas Starptautiskā akadēmija
BVK	Biznesa vadības koledža
DMK	Daugavpils medicīnas koledža
DU	Daugavpils Universitāte
EKA	Ekonomikas un kultūras augstskola
GFK	Grāmatvedības un finanšu koledža
ISMA	Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola
JAK	Jēkabpils Agrobiznesa koledža
JK	Juridiskā koledža
JVLMA	Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija
KVK	Kristīgās vadības koledža
LA	Lutera Akadēmija
LBK	Latvijas Biznesa koledža, 2017.gadā zaudējusi valsts akreditētas augstākās izglītības statusu un tiesības izsniegt valsts atzītus augstākās izglītības diplomus.
LiepU	Liepājas Universitāte
LJA	Latvijas Jūras akadēmija
LJK	Liepājas Jūrniecības koledža
LKrA	Latvijas Kristīgā akadēmija
LKuA	Latvijas Kultūras Akadēmija
LKuA LKK	Latvijas Kultūras Akadēmijas Latvijas kultūras koledža
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LMāA	Latvijas Mākslas akadēmija
LNAA	Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija
LSPA	Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija
LU	Latvijas Universitāte
LU RMK	Latvijas Universitātes Rīgas Medicīnas koledža
LU SMK	Latvijas Universitātes P.Stradiņa medicīnas

	koledža
MK	Malnavas koledža
NJK	Novikontas Jūras koledža
OMTK	Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledža
R1MK	Rīgas 1.Medicīnas koledža
RAI	Rīgas Aeronavigācijas institūts
RCK	Rīgas Celtniecības koledža
REA	Rīgas Ekonomikas augstskola
RJA	Rīgas Juridiskā augstskola
RPIVA	Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija (2017.gadā tiek reorganizēta to pievienojot LU)
RISEBA	Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola "RISEBA"
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
RSU SKMK	Rīgas Stradiņa universitātes Sarkanā Krusta medicīnas koledža
RTA	Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija
RTI	Laterāna Pontifikālās Universitātes filiāle Rīgas Teoloģijas institūts
RTK	Profesionālās izglītības kompetences centrs „Rīgas Tehniskā koledža”
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
SIVA	Sociālās integrācijas valsts aģentūras Koledža
SKK	Starptautiskā Kosmetoloģijas koledža
SPPA	Starptautiskā praktiskās psiholoģijas augstskola
STA	Sociālo tehnoloģiju augstskola
TSI	Transporta un sakaru institūts
UCAK	Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledža
VeA	Ventspils Augstskola
ViA	Vidzemes Augstskola
VPK	Valsts policijas koledža
VRK	Valsts robežsardzes koledža

Tabulu rādītājs

1. tabula. Atbilstošu datu un/vai to griezumu trūkuma ietekme uz TS uzdevumu izpildi.....	15
2. tabula. Izvērtējuma posmiem atbilstošās metodes	20
3. tabula. Izvērtējuma datu avoti	24
4. tabula. SPEV piedāvājums studiju programmu veidos 2015.-2016.....	28
5. tabula. Latvijas valsts AII SPEV īstenošana latviešu un ES valodās, kas nav angļu valoda 2015.-2016.....	30
6. tabula. Latvijas AII SPEV īstenošana sadarbībā ar Latvijas un citu valstu AII 2015.- 2016.....	31
7. tabula. Valsts AII SVID analīze SPEV īstenošanas kontekstā.....	35
8. tabula. Mobilo studentu un attiecīgo studiju programmu skaita attiecība.....	50
9. tabula. Mobilo studentu, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai un attiecīgo studiju programmu skaita attiecība	50
10. tabula. Aptaujas jautājums par personālu	63
11. tabula. Raksturīgākie ārvalstu studentu piesaistes instrumenti	65
12. tabula. Studiju programmu sadalījums pēc valodām un studiju līmeņiem AII Lietuvā (izņemot lietuviešu valodu)	74
13. tabula. Studiju programmu sadalījums pēc izglītības tematiskajām grupām AII Lietuvā	75
14. tabula. Studiju programmu sadalījums pēc valodām un studiju līmeņiem AII Igaunijā	76
15. tabula. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem AII Dānijā	78
16. tabula. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc izglītības jomām bakalaura un maģistra studiju līmenī AII Dānijā	79
17. tabula. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem AII Nīderlandē.....	80
18. tabula. Studiju programmu ES valodās sadalījums pēc izglītības tematiskajām grupām AII Nīderlandē	81
Tabulā 19. ir apkopota to valsts dibināto AII SVID analīze, kuras īsteno DSP. 19. tabula. AII SVID analīze DSP kontekstā	88
20. tabula. Aptaujas jautājumu rezultāti par personālu	104
21. tabula. Doktorantūras absolventu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	109
22. tabula. Study in Lithuania datubāzē iekļautās KDSP	110
23. tabula. KDSP apkopojums no Lietuvas AII mājas lapām.....	111
24. tabula. Ārvalstu studentiem nepieciešamais laiks, lai uzsāktu studijas Latvijas AII	121
25. tabula. AIP pētījuma ziņojuma rekomendāciju izpilde juridisko personu dibināto AII studiju virzieniem	131
26. tabula. AIP pētījuma rekomendāciju izpilde DSP	133
27. tabula. Valstu aktivitāte Erasmus Mundus KDSP īstenošanā	136
28. tabula. Erasmus Mundus KDSP sadalījums pa juridisko personu dibināto AII izglītības jomām.....	137
29. tabula. Valstu aktivitāte Nordplus projektu īstenošanā AII programmā.....	139
30. tabula. Latvijas organizāciju raksturojošie skaitļi Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanā.....	143
31. tabula. 8.2.1. SAM loģiskā modeļa elementi.....	145
32. tabula. Hipotēzes 8.2.1.SAM nozīmīguma izvērtēšanai	149
33. tabula. 8.2.1 SAM rezultāta rādītāji	152
34. tabula. Hipotēzes SAM rezultativitātes izvērtēšanai.....	152
35. tabula. 8.2.1. SAM ieguldījuma atdeves rādītāji	157
36. tabula. 8.2.1. SAM rezultātā piesaistīto ārvalstu studentu ekonomiskās aktivitātes diskontētā naudas plūsma	159

Attēlu rādītājs

1.attēls. 8.2.1. SAM loģiskais modelis	13
2. attēls. Intervences loģiskais modelis un izvērtējuma obligātie jautājumi	18
3. attēls. Izvērtējuma posmi.....	19
4.attēls. Studiju programmu piedāvājums angļu valodā valsts AII 2015.- 2016.....	28
5. attēls. Studiju programmu piedāvājums angļu un latviešu valodā 2015.- 2016.	30
6. attēls. Mobilo studentu skaits griezumā pēc studiju programma līmeņa	39
7. attēls. SPEV līdzīgās programmas	43
8. attēls. Studējošo skaits Latvijas AII angļu valodā 01.10.2016.	48
9. attēls. Studējošo skaits Latvijas koledžās angļu valodā 01.10.2016.	48
10. attēls. 2011.- 2016. gadā angļu valodā studējošo skaita dinamika 20 Latvijas AII ar lielāko studējošo skaitu angļu valodā 2016. gadā	49
11. attēls. Ārvalstu/mobilo studentu dinamiku AII par laika periodu no 2011.- 2016. gadam	51
12. attēls. Ārvalstu/mobilo studentu skaits atkarībā no valsts, kur iegūta iepriekšējā izglītība (15 populārākās valstis 01.10.2016)	52
13. attēls. Mobilo studentu profils: apmaiņas studenti un studenti, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai 2015. gada 1. oktobrī	54
14. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas 1.līmeņa profesionālās augstākās (koledžas) izglītības (4. līmeņa profesionālās kvalifikācijas) iegūšanai uz 01.10.2015.	55
15. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas 2. līmeņa profesionālajai augstākajai izglītības (5. līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un profesionālā bakalaura grāda) vai 2. līmeņa profesionālās AI iegūšanai uz 01.10.2015.	55
16. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas akadēmiskā bakalaura grāda iegūšanai uz 01.10.2015.	56
17. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas akadēmiskā maģistra grāda iegūšanai uz 01.10.2015.	56
18. attēls. Pieprasītākās studiju programmas grupas profesionālā maģistra grāda un 2. līmeņa profesionālās AI ieguvei uz 01.10.2015.	57
19. attēls. AIC statistika dati par ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmisko atzīšanu no 2011.- 2015. gadam reģionu griezumā, izskatītie dokumenti	59
20. attēls. AIC statistikas dati par ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmisko atzīšanu no 2011.- 2015. gadam valstu griezumā, izskatītie dokumenti 20 valstīs pēc izskatīto dokumentu skaita 2015. gadā	60
21. attēls. Ārvalstu viespasniedzēji Latvijas AII 01.10.2016.	61
22. attēls. Ārvalstu viespersonāla - viesprofesoru, viesdocentu, vieslektoru skaita dinamika 2011.- 2016. gadā 15 AII pēc ārvalstu viespersonāla skaita 2016. gadā	62
23. attēls. Mobilo studentu dinamika 2011.-2016. gadā Latvijas AII un mobilo studentu skaita pieaugums pēdējo 3 gadu laikā	64
24. attēls. Valstis, no kurām tiek piesaistīts lielākais studentu skaits un attiecīgās AII	65
25. attēls. Mobilo studentu skaits izglītības programmu grupu un studiju programmu līmeņu griezumā uz 01.10.2015.....	67
26. attēls. Mobilo studentu skaits izglītības programmu grupu (trīs ciparu kods, t.i., tiek summēti studējošo skaiti neatkarīgi no studiju programmas līmeņa) griezumā	68
27. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem AII Lietuvā	74
28. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc izglītības tematiskajām grupām AII Lietuvā	75
29. attēls. DSP angļu valodā sadalījums pēc tematiskajām grupām AII Lietuvā	76
30. attēls. Studiju programmu sadalījums pēc valodām un studiju līmeņiem AII Igaunijā	77
31. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem AII Igaunijā	77
32. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem AII Dānijā	79
33. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc izglītības jomām bakalaura un maģistra studiju līmenī AII Dānijā	80

34. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc studiju līmeņiem All Nīderlandē	81
35. attēls. Studiju programmu angļu valodā sadalījums pēc izglītības jomām All Nīderlandē	82
36. attēls. All DSP piedāvājums Latvijā	83
37.attēls. DSP skaits valsts All	84
38. attēls. DSP skaits juridisko personu dibinātajās All	84
39. attēls. All piedāvātās DSP	85
40. attēls. Studējošo profils DSP uz 01.10. 2015.	101
41. attēls. Mobilo studentu, kas studē grāda vai kvalifikācijas iegūšanai, DSP pieprasītākās studiju programmu grupas uz 01.10.2015.	102
42. attēls. Valstu TOP 20 valstīm, kurās iegūta DSP studējošo iepriekšējā izglītība	102
43. attēls. Akadēmiskais personāls pamatdarbā ar zinātnisko grādu	103
44. attēls. Starptautiskās akreditācijas procedūras kopsavilkums	125
45. attēls. Erasmus Mundus KDSP sadalījums pa juridisko personu dibināto All izglītības jomām	138
46. attēls. ES valstu organizāciju aktivitāte Marijas Sklodovskas- Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanā (skaits) (2007.- 2014.)	142
47. attēls. ES valstīs īstenotais Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu skaits (2007.- 2014.).....	142
48. attēls. ES valstu organizācijām piešķirtais budžets Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās programmas finansēto projektu īstenošanai (milj. EUR) (2007.- 2014.).....	142
49. attēls. 8.2.1. SAM intervences konceptuālā karte	147
50. attēls. 8.2.1. SAM sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem.....	148
51. attēls. "Specifiskā atbalsta mērķi un to finansējums prioritārajā virzienā "Izglītība, prasmes un mūžizglītība" augstākajai izglītībai"	155
52. attēls. Imatrikulēto ārvalstu studentu skaits 3 prognozes scenārijos	156

Izvērtējumam pievienoti 25 pielikumi, no tiem 9 pielikumi ir MS Excel datņu veidā.

Nr.p.k.	Nosaukums
1.	Studiju programmu kodi
2.	Izglītības tematiskās jomas un izglītības programmu grupas
3.	All pašvērtējuma ziņojumu publiskā pieejamība
4.	All stratēģijas, kas izmantotas Izvērtējuma īstenošanā
5.	ES valstu dalības pārskats Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajā programmā (2007-2014)
6.	All dalība datu pieprasījumu sagatavošanā, aptaujā un padziļinātajās, daļēji strukturētās intervijās
7.	Padziļināto, daļēji strukturēto ekspertu interviju instrumentārijs
8.	Apkopojums no KPMG pētījumā lietotajiem indikatoriem studiju programma salīdzināšanai
9.	SPEV programmu SVID
10.	SPEV SVID analīze All griezumā pēc statistikas datiem
11.	All doktorantūras programmu SVID analīze
12.	DSP SVID analīze pēc statistikas un šī pētījuma vajadzībām apkopotajiem datiem (pētniecības prioritāšu analīze, intervijas, u.c.)
13.	AIC pārskatā esošās KDSP
14.	2017.-2018. akadēmiskajā gadā piedāvāto Erasmus Mundus KDSP pārskats
15.	Pārskats par studiju programmu starptautiskās akreditācijas procedūrām
16.	Latvijas partnerība Nordplus kopīgo maģistratūras studiju programmas projektos (2008. – 2016.)

Pielikumi MS Excel datņu veidā

Pielikuma nosaukums	MS Excel datnes nosaukums
17.Pielikums. SPEV piedāvājums no 2011.-2015.gadam	17_Pielikums_SPEV_datu_baze_1407
18.Pielikums. DSP piedāvājums no 2011.-2015.gadam	18_Pielikums_DSP_datu_baze_1407
19.Pielikums. SPEV pārklāšanās un līdzīgums	16_Pielikums_SPEV_lidzigas_1407
20.Pielikums. DSP pārklāšanās un līdzīgums	20_Pielikums_DSP_lidzigas_1407
21.Pielikums. Studējošo profils: mobilie studenti un doktoranti	21_Pielikums_Studentu_profils_1407
22.Pielikums. Akadēmiskā personāla profils	19_Pielikums_All_personals_1407
23.Pielikums. All pārstāvju aptaujas rezultāti	23_Pielikums_Aptaujas_rezultati_1407
24.Pielikums. DSP nozaru saikne ar pētniecības prioritātēm	24_Pielikums_DSP_PP_1407
25. Pielikums. 8.2.1.SAM lietderīguma izvērtējums	25_Pielikums_SAM_1407